

UTL AT DOWNSVIEW



D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 12 24 08 06 019 9

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PN
479
R33
1889

Rafi' Shirazi, Muhammad ibn
Muhammad
Tazkirat al-khavatin

Order No.

L 528803.

تذكرة الخواص

PN

479

R33

1889

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto



فِيهِ خَيْرٌ أَحْسَبُ



مذكرة الخواتين في شرح حال
 مشاهير نوان عالم انگریز و روم
 و هند و عجم از صدر اسلام تا کنون
 بر اوصاف حمید و صفات
 پسندیده آنها و اشعاری که در عربی فارسی
 و ترکی گفته اند و حکایات و عجایبی
 که از آنها روایت شده که ارباب
 تصانیف و مصنفین اجماع ذکر کرده اند
 مکرر و ابدیت خوف و تعجب
 تصنیف و نظایر آنست



حُورٌ مَّقْصُودَةٌ فِي الْحَسَانِ

فهرست کتاب تذکره انجوا مین

صفحه

صفحه

۲۳	اسما بنت عبدالمطلب	۳	آمنه بنت وهب مادر رسول خدا
۲۴	اسما بنت عیسی دختر جعفر طیار	۷	آزاد زوجه شهر بن باذان غزوه فیروز دلی
۲۵	اسما بنت محمد بن صصری	۱۱	آسیه خانم مادر فتحی شاه قاجار
۲۵	اسما بنت یزید انصاری	۱۱	آسیه دختر جابر بن صباح بن ابی منصور
۲۶	اسما بنت سمث الدین محدث	۱۱	آغا کوچک صبیحه محوم سیف ستمیرزا
۲۶	اسما العامریه از اهالی اندلس	۱۱	آغاجی زوجه فتحی شاه قاجار
۲۶	اسما عبرت از نوان اسلامبول	۱۲	آقاسی
۲۶	اعتماد از جواری عمده اشبیلیه	۱۲	آمنه زوجه ابن دینیه شاعر است
۲۸	اعرابیه از زنان بادیه نجد است	۱۳	آغا پکی دختر میرزا میران شاه
۲۸	امامه بنت حسن و ج	۱۳	آغایم از نزار عالی درجات پسر آ
۲۹	امامه بنت ابی العاص	۱۴	آمنه بنت شرف الدین الدمشقی
۲۹	امامه المریدیه از نزار صحابی است	۱۴	آمنه رملیه
۳۰	آمنه ابجلیل از صلحی زنان عرب	۱۴	آمنه بنت علی بن عبدالعزیز دمشق
۳۰	آمنه الخالق دختر عبداللطیف بن صدیق	۱۴	آمنی فاطمه خانم از نزار اسلامبول
۳۱	آمنه الغزیزه شریفه زنی از اندلس بوده	۱۴	آغا ملک بنت ابراهیم بن خلیل بن محمد
۳۲	آمنه ابان زنی است خشمیه	۱۴	آمنه عقیل دختر عقیل بن اسطالب
۳۲	آمنه امین مادر اسامه بن زید	۱۵	آمنه عیلمان بن سلمه از قبیل بنی ثقیف
۳۲	آمنه ایوب انصاری	۱۶	آخت المانی همیشه ابواب ابراهیم المکنی
۳۲	آمنه البینیر دختر عبدالعزیز اموی	۱۶	ارسلان خاتون از سلاجقه ایران
۳۴	آمنه البینیر بنت خرام الکلابیه و دختر سید	۱۶	ارجمانی ستمی تقدیریه پسر زوجه محمد شاه سید
۳۵	آمنه حبیب از اقوام ابوهریره	۱۶	ارجمند یا نو پیکم ملقب به ممتاز محل
۳۵	آمنه حبیبیه بنت ابی سفیان	۱۷	اروی بنت سحارث بن عبدالمطلب
۳۶	آمنه حسان کوفی	۱۹	اروی بنت عبدالطلب
۳۶	آمنه الحکیم البیضاء دختر عبدالطلب	۲۰	اسما ذات النطاقین دختر خلیفه اول

CT
3700
R33
1882

۳۶ ام کلیم مخرومیه دختر حارث بن شام
 ۳۷ ام حکیم الواصله زوجه عبد العزیز اموی
 ۳۸ ام خارجه از نسا معروفه عرب
 ۳۸ ام انخار زوجه ابو انجم شاعر
 ۳۸ ام انخیر بغدادیه
 ۳۸ ام انخیر بنت اکحلش کوفی
 ۴۰ ام الدر دا
 ۴۰ ام انخیر بنت صحرا دخیفه اول
 ۴۱ ام رعله القشریه
 ۴۱ ام رومان زوجه خلیفه اول
 ۴۱ ام سعید دختر عصام حمیری
 ۴۲ ام اسد دختر رسول خدا
 ۴۲ ام سلیم دختر لمخان بن خال
 ۴۳ ام عاصم مادر عمر بن عبد العزیز
 ۴۴ ام عباس دختر ابی الفتح ضیفی
 ۴۴ ام عقیل فاطمه بنت اسد
 ۴۴ ام العلاء دختر یوسف اندلیسی
 ۴۵ ام علی زوجه احمد خضروه
 ۴۵ ام عیب از نسا معروفه صحابه
 ۴۵ ام الفتی مادر انجویت که در کابل
 از جناب حضرت قرآن امیدان برد
 ۴۵ ام الفتح دختر احمد بن کامل
 ۴۵ ام الفضل زوجه جناب عباس عم رسول خدا
 ۴۶ ام افضل دختر مامون عباسی

۴۹ ام کجه زوجه اوس بن ثابت انصاری
 ۴۹ ام کلثوم الکبریٰ دختر حضرت امیر
 ۵۰ ام کلثوم صغریٰ دختر حضرت امیر
 ۵۰ ام کلثوم دختر عبد الله بن عامر
 ۵۰ ام معبد دختر خاله خراعی
 ۵۲ ام الهیاء دختر عبد المؤمن
 ۵۲ ام هرون دارای مقام ویلا
 ۵۲ ام هاشم زوجه زینب معاویه
 ۵۳ ام هانی دختر ابوطالب
 ۵۳ ام هانی دختر حافظ علی الدین بن هند
 ۵۳ ام هانی مریم دختر شیخ نور الدین هندی
 ۵۴ ام هناد دختر قاضی ابو محمد عبد الحق اندلیسی
 ۵۴ ام الهشیم
 ۵۵ ام الهشیم
 ۵۶ امات المؤمنین مقصود زوجه ابی
 امیمه بنت عبد المطلب رحمت آ
 ۵۷ امه النفریه ام شیبیده ابو زعفر
 ۵۷ امیر الدوله بانوی سرای علی حضرت
 پادشاه ایران ابوبکر الدین شاه قاجار
 ۵۸ اغا حکیم هروی شاعره
 ۵۸ اغا حکیم دختر همت قرایی خراسانی
 ۵۸ آغا دوست سبزواتیه
 ۵۸ امامه دختر حضرت امام محمد تقی
 ۵۸ ام عجب الله دختر حضرت امام حسن

۵۹ ام کلثوم دختر تیدالسا جردین

۵۹ ارزوی سمرقندی

۵۹ اقالی

۵۹ اقادوست

۶۰ پادشاه خاتون حکمران لوک قراخانیان

۶۰ بیثیه دختر معتمد بن عباد

۶۲ بچیة المدینه از ناز مشهور مدینه طلیبه

۶۲ بدر الدجی مادر القائم بامر الله

۶۲ برویه زوجه آبر بامر الله

۶۳ بذل جواری عبد الله بن بوسی الهادی

۶۳ برکته الست ابلهیه مادر ملک شرف

۶۴ بزه بنت عبد المطلب

۶۴ پرتویاله والد سلطان عبد العزیز

۶۴ بریره جاریه عایشه

۶۵ پریخانم دختر شاه طلماسب

۶۵ بریکه از جواری آزاد شده بنی زهره است

۶۶ بزم عالم زوجه سلطان محمود خان ثانی

۶۶ بغداد خاتون دختر میر چوپان

۶۷ بنت ابجدی دختر جودی

۶۷ بنت حسنا ویردی بی بی ^{غنی} بن ابی عمرو

۶۷ بوران دختر حسن بن سهل وزیر

۶۸ بصره زوجه خانم زوجه شاه اسمعیل

۶۸ بیگم دهلوی

بیگم جان خانم دختر فتحعلی شاه قاجار

۶۹ بدور جاریه بنت الملک

۷۰ بلقیس دختر محمد بن بدرالدین بلقینی

۷۰ بی دست

۷۰ بی بی خواهر شیخ عبداللہ دیوانه

۷۰ تحفه عربیه

۷۱ تذکار پاری خاتون دختر ملک طابره

۷۱ ترخان خدیجه سلطان زوجه سلطان ابراهیم

۷۲ لقیة الارنازیه دختر الوالفرج

۷۳ ترکان ملکه مادر سلطان شاه بن ابراهیم

۷۳ ترکان خاتون دختر سلطان جلال الدین

۷۳ تماشه بنت منظورریان

۷۴ تنوره کنیزک مغنیة عباسیه

۷۴ تیهه بنت وهب زوجه رفاه

۷۴ تومان آغا

۷۴ لقیة دختر خطیب محدث ابوالفرج

۷۵ تندو دختر حسینی ابن اویس ترکان

۷۶ توتی التون زوجه ملا بقالی

۷۷ توست

۷۷ ثبیه بنت معاز زوجه ابو خریفه

۷۷ ثونیه جاریه ابولسب

۷۹ جان مند اقادین

۷۹ جرباره بنت قسامه مادر زین حضرت امام حسن

۷۹ جیده زوجه حضرت امام حسن

۷۹

۹۴	حکیمه دشتی	۸۰	جانان حکیم ہندیہ
۹۲	حلیہ بنت ابی ذویب دایحضرت عمرؓ	۸۰	جمیلہ سلطانہ دختر ملک عادل
۹۲	حلیہ بیگی آغا دختر سلطان حیدر خان	۸۰	جمال النساء بغدادیہ
۹۳	حمرونہ شاعرہ اندسی	۸۰	جمیلہ دختر ناصر الدولہ
۹۴	حنۃ المعذنہ	۸۰	جانہ دختر ابی طالب
۹۴	حمیدۃ البربریہ مادر امام موسی کاظمؑ	۸۱	جنان محبوبہ ابی نواس
۹۵	حمیدہ بانو حکیم زوجہ نصیر الدین محمد	۸۱	جوہرہ دختر بہتہ اللہ
۹۵	حنیفۃ القسیمی	۸۲	جویریہ از زوجات رسول خداؐ
۹۶	حیاء خانم زوجہ شاہ اسمعیل صفوی	۸۲	جھنک خانم بانوی محرم علیحضرت ناصر الشاہ
۹۶	حیات النساء حکیم	۸۴	جھنک آرا حکیم دختر شاہ جهان
۹۷	حیاتی زوجہ نور علی شاہ	۸۴	جھنک خاتون شیرازیہ
۹۷	حاجیہ زوجہ فتحعلی شاہ قاجار	۸۴	جھنک زوجہ شاہ اسمعیل صفوی
۹۷	حلیہ از نسائ مشہور اسلامبول	۸۴	جھنک شاعرہ دہلویہ
۹۸	حنیفہ بنت احمد بن داود	۸۵	حاجی قادین دختر اسکندر پاشا
۹۸	خدیکہ کبر الائم المؤمنین زوجہ حضرت علیؑ	۸۵	جستی زنی مدینہ است
۱۰۰	خاتون والدہ سلطان ملک عادل	۸۷	حبیبہ خانم بنت علی پاشا از اہل سمرکند
	سیف الدین ابی بکر بن ایوب	۸۸	حجابی دختر بلالی استرآبادی
۱۰۰	خدیکہ الست دختر معصم عباسی	۸۸	حجابی از نسوان کلپاچکان
۱۰۰	خدیکہ سلجوقیہ دختر داود بن میکائیل بن سلجوق	۸۸	حجناہ
۱۰۰	خدیکہ بنت مدران	۸۹	حرمہ و نام زینب الشعریہ
۱۰۱	خدیکہ بنت القیم مغروف نامتہ العزیز	۸۹	حسانہ التمیمیہ دختر ابو اکہم شاعر اہل سمرکند
۱۰۱	خدیکہ بنت الماسون	۹۰	حسنہ از جواری ہمدی عباسی است
۱۰۲	خدیکہ دختر ابوالقاسم النوری	۹۰	حفصہ دختر خلیفہ ثانی از زوجہ حضرت عمرؓ
۱۰۲	خدیکہ بنت العبد الوہاب	۹۱	حفصہ بنت حمدون

۱۱۸ دنا نیر جاریه ابن کناسه
 ۱۱۹ دنا حاره عبدالسلام معروف بکین
 ۱۲۰ دولت بانو سیم دختر محمد عظیم شاه
 ۱۲۰ بن اورنگت درس
 ۱۲۰ دهنار زوجه عجاج راجه مشهور
 ۱۲۱ ذات الازدینین
 ۱۲۲ ذات احوال ازجوری بیرون الرشید
 ۱۲۱ ذات انجال لقب جبه بنت حصه
 ۱۲۲ ذات النطاقین اسماء دختر خلیفه اول
 ۱۲۲ ذلفار ازجوری خلفای اموی
 ۱۲۳ ذلفاء
 ۱۲۴ ذلفاء جاریه ابن طرخان
 ۱۲۵ رابعه دختر ابن حجر عسقلان
 ۱۲۵ رابعه بنت الحکیمین النخدیة
 ۱۲۵ رباب العقیلیة شاعره بصریة
 ۱۲۶ رابعه حدویه دختر اسمعیل العدوی
 ۱۲۷ رابعه شامیه
 ۱۲۸ رابعه حبیلانیة
 ۱۲۹ رابعه صفهانی از سلطان آل ساسانیان
 ۱۲۹ رباب دختر امری القیس
 ۱۳۰ رباب زوجه اقیشره شاعر
 ۱۳۰ رباب دختر جمیل از بنی ذهل
 ۱۳۱ ربیعہ جاریه ابن رائین
 ۱۳۲ ربیعہ زوجه زید بن عبد الملک

۱۰۲ خرقاء محبوبه ذوالرمله شاعر
 ۱۰۲ خرقاء الصحابه زنی زنجباری بوده
 ۱۰۳ خلیدة المکیة مملوک ابن شماسه
 ۱۰۳ خنار شاعره معروفست
 ۱۰۸ خازن الدوله زوجه فتحلی شاه قاجار
 ۱۰۸ خوله دختر ثعلبه از صحاباست
 ۱۱۰ خوله خواهر سیف الدوله ازال احمدی
 ۱۱۰ خوله بنت جعفر الحنفیة
 ۱۱۰ خیره مادر حسن بصری
 ۱۱۱ خیزران جاریه خلیفه عباسی
 ۱۱۱ خان زاده دختر میر یادگار
 ۱۱۱ خدیجه خام زوجه کریم قان زند
 ۱۱۲ خدیجه دختر احمد بن الطنبی
 ۱۱۲ خدیجه بنت الملک
 ۱۱۲ خزانة دختر خالد بن جعفر بن قرطه
 ۱۱۳ خوله بنت الازور
 ۱۱۴ دارمیه کجیه از بنی کنانه
 ۱۱۴ دلا شویصا کجیه سلطان ماد و سلطان سیاهان
 ۱۱۴ افاق مغسنیه
 ۱۱۷ دفره
 ۱۱۷ دلشاد خاتون دختر قمر تاش بن امیر خراسان
 ۱۱۷ دلشاد خاتون دختر امیر علی جلایر
 ۱۱۸ دلشاد شاعره
 ۱۱۸ دنا نیر جاریه خالد بن ولید

۱۳۲ ربیعہ بنت النضر ۴ رجب بنت علی القلیج
 ۱۳۴ رشیحہ کاشانی دختر بانق کاشانی
 ۱۳۳ رضیہ سلطان دختر شمس الدین شمس
 ۱۳۳ رضیہ ازجاری عبدالرحمن ثالث
 ۱۳۳ رقیقہ بنت ابی صفی
 ۱۳۴ رقیہ بیومہ حضرت رسول خدا
 ۱۳۵ رقیہ دختر حضرت امیر
 ۱۳۵ رقیہ دختر محمد بن علی بن سید القشیری
 ۱۳۶ رملہ بنت شہر ۴ رملہ بنت مشینہ
 ۱۳۷ ریانت کاکاش ۴ ریمیکہ
 ۱۳۸ روب متی ۴ ریاد دختر غفران سلمی
 ۱۳۸ ریخاہ برسلانہ ۴ ریخانہ دختر سمعون
 ۱۳۸ زبیدہ خاتون دختر جعفر بن منصور دوان
 ۱۳۹ زینب النسا سیم دختر عالمکیر بادشاہ
 ۱۴۰ زینت النسا سیم دختر عالمکیر
 ۱۴۱ سراج بنت عارف موصلی کہ او عایب کرد
 ۱۴۲ سوده بنت زمعه زوجہ رسول خدا
 ۱۴۳ سیدہ سیم بنت سعید ناصر جرجانی
 ۱۴۳ نواب عالیہ شاہ جهان سیم ریشہ پاول
 ۱۴۵ شفا بنت عبداللہ بن عبد شمس
 ۱۴۵ شیرین بانومی حرم نمر و پرور
 ۱۴۶ شہر بانو دختر زید در زوجہ حضرت سعید
 ۱۴۷ صفیہ زوجہ رسول خدا
 ۱۴۹ ضبیہ بنت خزیمہ بنت ابی انصاری
 ۱۵۰ ضعیفہ معاصر حکیم آری ۴ طلیحہ

۱۵۰ عایشہ دختر خلیفہ اول
 ۱۵۱ عمرہ دختر سعد بن عبداللہ خدا
 ۱۵۱ عکثرہ دختر اطروش بن رواحہ
 ۱۵۳ فاقرہ زوجہ مرہ اسدی
 ۱۵۴ فاطمہ دختر اسود بن عبدالاسد
 ۱۵۵ قرہ العین خلیفہ طایفہ بابیہ
 ۱۵۸ کنا سیم ۴ کاملہ سیم
 ۱۵۹ کثیر فاطمہ ۴ لبابہ کبرا ۴ لبابہ صغرا
 ۱۵۹ لیلی بنت عظیمہ لیلی دختر حکیم انصاری
 ۱۶۰ میمونہ زوجہ رسول خدا
 ۱۶۱ ماری بنت سمعون
 ۱۶۱ مقینہ دختر شام بن عروہ
 ۱۶۳ ملکہ دختر پادشاہ سبا
 ۱۶۴ میون بنت بجدل
 ۱۶۵ مہری زوجہ حکیم عبد الغزیز
 ۱۶۶ ہستی از زمان مشورہ کعبہ
 ۱۶۶ باہ لقمام جنڈاپری از شاہکان
 ۱۶۷ نور جهان سیم بانومی حرم جهانگیر شاہ
 ۱۶۷ نہالی مصباح حرم سیم والدہ شاہ سلیمان
 ۱۶۸ اعلیٰ حضرت وکتوریا ملکہ اعظمہ
 انکار کتاواتر اطرین ہند و لٹا
 ۱۷۵ ہند جگر خوار بنت عقبہ
 ۱۷۶ ہفت عقیقہ
 ۱۷۶ ہمدی از سادات جرجان
 ۱۷۷ یاسمن بوز زوجہ میرزا جرجی از مرغان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

خامنه صنع که اوراق حجاب آن **بسم الله الرحمن الرحيم** خلد را نیز بخیرات حسان آرایه

زهی نگارنده قادر و برانده قاهر که در میمه امتحان صورت بنات را جمال منی داد و در هفتاد
بسیاری از ربایات مجال و دیعه کامل از معرفت و کمال خدا از دو دمان رساست ببول خدرا
آورد و در خاندان نظم و عرفان ایجاد را بجه و خسا کرد افاختش پرده نشینان را در فنون
فضایل و معارف شیخ معارف و مشایخ نمود و ابواب حکمت و ادب بر روی محمد است
عقایل کشود مستور عصمت از و طلب کرد معصوم من نامی گشت و جاریه بزم آرائی و دلربایی
خواست محبوبه کرامی شد بر غم و تراه مغنیه طبعهای خاد را شغل ساخت و بعد عشق هانیه قلبهای
خاد را گرم و نرم نموده بگذشت بلکه را بر تخت ملوک نهادن نشاند و مردان روزگار را محو نم
او گردانید تا بمانند که امر آن اوست و فرمان فرمان او قدرت بی پایان است عظمت نسبت
بزنان و مردان کیان حق این است که باید غافل نبود که در حجابان زنان بوده اند که در زیر
کلاه دار با نمودند در فهم خفایت اجتهادی کرده و در حل خواص تحقیقی این آورده لشکری
کشور گرفته اند صدکا کرده اند صد راه رفته اند و از باب سیر از آنها بدستی ذکر می کرده اند
مصمم شدم که در حالات نساء مشهوره استقصا کنم و به استاد رجال اهل حق طری برای این نیاز
از سن اتفاق کتاب مشایخ النساء از مؤلفات ادیب سب محمد زهینی افندی بدست آمد ترجمه
اساس قرار داده معلومات خود را با بعضی تصرفات که بظرفا تر درست میآید بر آن افزودم و
بکارش احوال خیرات حسان ابتدا نمودم تو مردی واقف او باش ز حال زنان نیز آگاه
باش زن افضل محمود عالم بود چه مردی بود کز زنی کم بود حرف الالف

آمنه بنت و سب ما حضرت رسول الله صلی الله علیه وآله دختر و سب بن عبد مناف بن
 زهراء بن کلاب بن مره بن کعب بن لوی بن غالب بن مخزوم باشد زهره از اشراف قریش و بر
 قضی بن کلاب است که جد بنی هاشم بود پس سلسله نسب آمنه چون سه لطن بالا رفت بخت حضرت خضر
 کاینات بنی اکرم صلی الله علیه وآله و سلم می پیوندد ما در آمنه برده دختر عبد العزی بن عثمان بن عبد
 الدار بن قضی است و مادر تره ام حبیب دختر اسد بن عبد العزی بن قضی و مادر ام حبیب برده دختر عرف
 بن عبید بن عویج بن عدی بن کعب میباشد آمنه در سب و نسب و ملکه کرم است و ادب اشرف زنان
 عرب بود بلکه در علو شان بر تمام مخدرات عالم مقدم و هر گونه فضل و فضیلتی او را مسلم و کلام شرف از
 این فرزندتر که صدق گوهر رسالت و مطلع خورشید جهان فروز نبوت گردیده است با کمال حال
 صورت و کمال معنی آمنه سبب شد که حضرت عبد المطلب او را در سلک ازواج جناب عبد الله
 آورد این فرزند را مخصوص فرزند سایر فرزای او کرد و ولادت عبد الله میت و چنان قبل از نام
 افضل است و در سال نوزدهم سلطنت انوشیروان عادل بوده چون عبد الله بن شهاب رسید علاوه
 بر صاحت حسن منظر و ملاحظه و لطف و بخردشان عالی و ثرا و متعالی نوری و جبین او ظاهر بود و هویدا
 می نمود که حضرت قائم پیغمبر این از صلب کرامت او قدم بباحث امکان خواهد نهاد و کون مکان را
 زینت خواهد داد از این رو بیا که از زمان عرب و نوان قریش همسری و فرا و جت او رغبت و وصل
 و موصلت او را بجان شایق و طالب بودند اما تقدیر الهی این سعادت غیر تنهاهی الرضیب آمنه
 خواست این جمله سعادت را برای او بیاراست و بنا بر مسطورات بعضی از متوفین در شب جمعه که
 روز عرفه بود عقد زواج عبد الله و آمنه بسته شد و در همان شب زفاف اتفاق افتاد و پس از زواج
 نوری که در جبین عبد الله بود پیشانی آمنه انتقال نمود و شش یفکان جن در جمال عبد الله در شب آنرا
 خویش مخزون بودند و تلخی روز نمود بلکه بعضی ستری و بیمار شدند و بانواع اسقام گرفتار گردیدند کون
 رقیقه یا قیدک بنت نوفل بن اسد معروف با تم قاتل از برادر خود رقیه شینه بود که درین اوان هم آخر الزما
 عرصه وجود را بقدم و دم و بچه خود مشرف خواهد ساخت و رحمت عالمیان سایه بر سر جهان و جهانگان
 خواهد انداخت و از جبین پدر بزرگوارش نور نبوت درخنده و لامع و سنمای رسالت از غره نرسد
 از سوی او و ساطع خواهد بود و وقتی جناب عبد الله با پدر فرخنده گوهر خود در احیای عرب گردش نمود

شماره یابان نور را در ناحیه عبد الله بدید و مقنون و اصلت او کردید و آرزو کرد که حامل آن نور گردد و مظهر
ان خیمه ظهور شود و بحجاب عبد الله عرض حال نمود و استدعای وصال ابواب مواعید بشاد و مال کثیری
و عده داد اما آنجا پیش نامول مقرون بقبول بنا مدو عبد الله و این خیمون جواب گفت و در می با این دو

والمحل لاجل فاستبینه
یحمل الکریم عرضه و دینه

اما الحرام فالجناح دونه
فکیف بالامر الذی بنعینیه

غیاث الدین خوانمیر حبیب التیمی نوید آنجا پیش رافاطمه خیمه جناب عبد الله نمود و فاطمه دختر خیمه
از نبات کرام جامی جمیل داشت و نبی کریم در ای فنون علوم و از کتب سماویه بر او معلوم شده بود که خاتم
انبیاء از صلب شریف عبد الله بن عبد المطلب دنیا خواهد آمد لهذا روزی سر راه بر عبد الله گرفت و گفت
چه شود که مرا بخیمت و صحبت خود قبول نمائی و صد شکر که پیکر از این راه مالک آنی عبد الله در جواب فرمود
بعد از حصول اجازه از پدر اینکار میسر است اما در همان شب آمنه بان فضل نایل گشت و آن نور را حامل و
شامل روز دیگر که فاطمه خیمه عبد الله را ملاقات نمود ان لمعان و ضیاء در پیشانی او نمود پیش
و معلوم کرد که آمنه آزاد را گردیده و این موهبت باورسیده مغموم شد و نسبت متغیر و مغموم به
عبد الله گفت من آن نور را خواهان بودم و آن سعادت را طلب نمودم حال که آن با دیگر است
مرا با تو کاویت بر حنی این حکایت را با فاطمه شامیه و جماعتی ملایی عدویه نسبت داده اند بعضی از مؤمنین
نوشته اند چون خبر فراوخت آمنه و عبد الله منتشر شد و ولایت نفر زن ماهر و می شکین موسی از ملالت
و رشک در گذشتند و راه آخرت نبشته خلاصه حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه و آله در عالم
الغیب ۳ سال اجل و چهارم سلطنت انوشیروان از بطن آمنه متولد شد و بیستین را بمیلاد مبارک
خود عبرت بهشت برین فرمودند و مشکلات کار عالم را باسانی حل نمودند و از آنجا که نوشته اند در شب
اول فراوخت آمنه در ای آن نور گشت و روح قدسی از آن ناحیه مقدسه گذشت تا بیخ این
زواج نیز تقریباً بدست میآید و چهره در آئینه مطلوب بینا میآید اما وقتی در اینجا هست و آن این است
که حضرت آمنه در دوازدهم ربیع الاول با مفسد هم ان علی الاختلاف با رحمل حامل نبوت فرزند
و از آنجا که آنرا ماه ربیع المولود و میگویند و علمای امامیه را در وقوع این ولادت با سعادت
بشهر ربیع الاول اشکالی است خلاصه کلام ایشان آنکه اشغال نبوت از صلب عبد الله و نفع

بکلمه شریف

نطفه شریفه حضرت رسالت پناه مشهور علیه است که در ایام شریف تقاق افتاده و آن عبارتست از ایام ثلاثه بعد از روز نحر از ذیحجه احرام و چون طلوع جمال آن اقاب سپهر رسالت را در ماه ربیع الاول بپذیریم لازم آید که زمان حمل پانزده ماه و اندی و یا سه ماه و چندی بوده باشد زیرا که اکثر مشرقتین ولادت ربیع نخستین از سال لاحق بوده پس زمان حمل سه ماه علی التقریب طول یافته است و اگر ربیع سال بعد از آن بوده پانزده ماه امتداد یافته است و بیحیک موافق مذمت جعفری نیست و در رفع این اشکال سخنان گفته اند زبده الحنف این است که همانا مقصود از ایام شریف که در زیاب اخبار و آثار بدان تصریح میکنند ایام شریف از موسم جمعی است و ذیحجه وضعی که اهل جاهلیت سبیل نبی این تصرف را در شعور عریه میکرد و اندو اسلام این امین زشت را نسخ نمود قال الله تعالی
 إِنَّمَا السَّبِيلُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحَالُونَ لَهُ عَامًا وَمُحِجَةً وَنَدَّ عَامًا
 لِيُؤْاطُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ زَيْنَ ظُهُمُ سَوْءَ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ
 بعبارة اخرى ماه انعقاد نطفه شریفه فی الواقع نفس الاثر حجب الفرد بوده است که قبایل عرب از آن حکم نمی نجات
 احرام قرار داده بودند و مناسکت حج بجای می آورده اند و تحقیق مسئله و رفع اشکال معنی نبی و
 کیفیت آن و رسمى که در اقیاب داشته اند و خطبه که حضرت مقدس نبوی در نسخ این امین کرده اند
 در جای خود از کتب تفاسیر و اخبار و دفاتر تواریخ و آثار مشروح است خلاصه وفات امه
 در سال ششم ولادت با سعادت حضرت رسول صلی الله علیه و اله تقاق افتاد و این ابیات
 در مرثیه اور و عثمان سروده و از خصایل حمید و جوامع کی او آنها نموده اند بدیت

ذات الجمال العقده الرزینہ	نبکی الفتاة البرة الامینہ
اح بنی الله ذی السکینہ	زوجه عبد الله والقزینہ
صارت لذی حفر تھارھینہ	وصاحب المنبر بالمدينہ

صاحب کتاب مواهب لدینہ می نویسد حضرت آمنه در حال احتضار در حال مبارک مید عالم صلی الله علیه و اله وسلم نظرمی نمود و این ابیات می سرود

یا بن الذی من حومه الحام	یا ذک فیک الله من غلام
فودی غداة الضرب بالسھام	بجایعون الملك المنعام

بمائه من ابل سوام
فانت مبعوث الى الانام
تبعث في التحقيق والاسلام
فالله انهاك عن الاصنام

ان صح ما بصرت في المنام
تبعث في الحلق وفي المحرام
دين ابيك البر ابراهام
ان لا تقال اليها مع الاقوام

اما خلاصه شرح قرعه انداختن با تير و سر سبانيا فن حضرت عبداللہ بکيصد شتر ميت که حضرت عبد
المطلب جدا محمد رسول اکرم و قمي چاه زفرم که تدني مسدود بود و در خواب ديده است آنرا باز نمايد
قريش بمباغت جنگ برخاستند او گفت پروردگار اگر کرده نفر فرزند من عطا فرمائي که مراد
ايکار خريما و توانند نمودي از انما در ارقه فرمائي که نم خدا و نديا و دو پير که امت فرمود و هنگام آد
نذر در سيد با تير مائي که عرب آنرا اقداح و از لام مينا منقرعه کشيدند و بنام عزيز ترين پنهان
عبداللہ درآمد و بعد يعقبا ميان ده نفر شتر که خوشبهاي کيفر بود و عبداللہ قرعه زدند باز باسم عبداللہ
درآمد عمل او مرتبه مگر نمودند و در هر دفعه ده شتر فروزند بار دوم قرعه بر شتران اقاد و عبداللہ بکيصد
شتر از مرگ نجات يافت و از ان روز خوشبهاي کيفر بکيصد شتر کرديد و نظر بانميقدنه و در استان
حضرت اسمعيل عليه السلام است که شخصی حضرت رسول صلي الله عليه وآله ابن الديقين خطاب کرده
و بنا بر عقیده او ذبح الله اسمعيل بوده است نه اسحق برخلاف معتقد مجي الدين عربي و جماعتي
که اسحق را ذبح الله دانسته اند

آمنه بعد از سرودن آيات مذکوره گفت کل حي ميت و کل جديد بال و کل کسپر نفسي
و انا ميتة و ذکر مي باقی و قدرت کت خیر او ولدت طهرا
کونيد اين آخر کلام آمنه بود پس از اين گفته راه سري ديگر سپويد و از اشعار آمنه آيات سطور در
ذيل است که در مرتبه شوهر بزرگوار خود عبد الله بنظم آورده

عفا جانبا بطيء من ال هاشم
دعت النايادعوة فاجابها
عشيتة را حو يجلون سريرة
فازتک غالتة المنون و ريبها

وجا و لحدًا خارجًا في القمام
وما توتكت في الناس مثل ان هاشم
تقاودة اصحابه في التزام
فقد كان معطاء كثير التراحم

بطحای که عبارتست از اراضی بامین کوه ابو قیس جبل حمزه که آن دور ایشان گفته اند و اشرف قبش درین اراضی سکنی داشته و معروف بقبرش البطاح بوده اند و بعضی ازین قبلیکه در خارج مین جلین ساکن بوده آنها قرش الظواهر بنامیده اند و شهاب خواجه در حلاله شان و علو مقام و مرتبت والدین حضرت رسول گفته است

لوالدی طه مقام علی	فی جنه الخلد و دار الثواب
فقطرة من فضلات له	فی الجوف یغنی من الیم العذاب
فکیف ارحام له قد عدت	حاملة تضلی بنار العقاب

از او زوجه شهربن باذان و عم زاد و فیروز دلیلی است که از نجای اصحاب بوده در او خرنان حضرت رسول صلی الله علیه و آله که اسود علی با دعای توت برخواست این زن چون منشا اثری کردید اسم او در تواریخ بماند و بعضی کتب نجای از او در زبان نوشته اند ولی چون در کامل ابن اثیر از او میسنگار در اینجا هم همان اسم خنیا را شده عاصم دیر و جلای از او از وجه لغز باذان نوشته ولی این قول خالی از صحت است اما فیروز دلیلی و شهربن باذان اصلاً از مشایخ عم بود و وقتی که ابالی حبشه برین استیلا یافته کسی شهباز این لشکری مأمورین نمود که حبش را طرد نمایند و این دو نفر را سرداری سپاه عم داد و او نامادین بماند و یمنیا آنها را بنامینامیدند و مقصودشان انباء فرس متولد شده در آن مملکت بود و در زمان حضرت خمینی ماب فیروز و شهربن باذان بشرف اسلام مشرف گردیدند یقیناً این مقال آنکه باذان پدر شهباز جانب کسری حکومت داشت در سال هفتم هجرت حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه و آله نامه با بسلاطین طراس نوشته آنها را بدین مبین اسلام دعوت فرمودند از جمله نامه هم خنبر و پرور مسطور در کشته شد و خسرو ملی احترامی کرده نامه را درید و باذان نوشت شخصی را که در حجاز دعوی خمیری مینماید زدن فرست باذان عریضه بخدمت رسول فرستاد و نوشت و عرض کرد که عاجلاً بطرف خسرو غنیمت فرمائید و انصاف را باد و نفر مأمور بدین منوره فرستاد چون مأمورین بخدمت مبارک انحضرت شرف جستند و مکشوب با تقدیم کردند حضرت فرمودند خداوند شیر و پیر و وزیر را بر پدرش مسلط نمود و او را نابود ساخت و عنقریب دولت اسلام همان نواحی را که در تحت تبعیت خسرو بوده سخر نماید شما باذان بگویند دین اسلام را قبول نماید مأمورین همین بازگشته آنچه شنیده بودند گفتند چند روز بعد از ورود حسن بن فرغانی از شیر و پیر باذان رسید و در آن بلاکت خسرو را اعلام و آنها را داشته بود که متعرض خنبر

بازان
بازای ارضی
شهرک
صورت
چون
بهر شایع
صفت

حجازی نباشد باذان یقین معجز حضرت بنوی صلی الله علیه وآله حاصل نموده بشرف اسلام مستعد و از حجاز
 انحضرت بولایت مین منصوب گردید و آنرا که از اهالی ایران او براه بودند سعادت ایمان فایز آمدند باذان
 تا زنده بود بولایت مین داشت و بعد از ارتحال او چند نفر بجای او نصب گشته و فرزند او و والی شمر صنفا
 بود اما فرزند طمی او نیز در وقتی که بموجب امر و اشاره کسری برای استعلام احوال سیدانام علیه الصلوٰه
 و السلام بدمینه منوره رفت بتسول اسلام کرد گویند وقتی که دو نفر با موبازان چنانکه پیش ذکر شد بحضور
 حضرت رسالت پناهی مشرف شدند ریش خود را تراشیده بودند حضرت بدیده آگراه در صفا
 دیده فرمودند ما که ریش بسیل خود را تراشیده ایم عرض کردند ما برت خود یعنی حسرت و پروردیز حضرت
 فرمودند رت مین امر کرده است ریش خود را بجای نگذارم و بسیل خود را بر تراشم

اما اسود عسلی امش عهله لیسر کعب بن عوف از قبایل مین و از عشایر بنی مذحج و منوب بطایفه است
 معروف عیش او مردی مشعبه بوده ابتدا قبول اسلام نموده پس از حجه الوداع مرتد گردید و بسبب مبارتی
 که در شعبه داشت با طلاق لسان کارها کرد و چیزها گفت و دعوی نبوت نمود و باضلاع فریب
 هوام پرداخت و از آنجا که همواره بانقلاب بود او را ذوالانقلاب می نامیدند چه خمار در عربی پا چوب است
 که سر را بدان پوشند گویند اسود عسلی را حماری بود معلم هر وقت با او می گفتند سجد کن هر زمین می کند و چون
 می گفتند سرگین بیدار طااعت میکرد و بدخیمت او را ذوالانقلاب می گفته اند و از عجایب آنکه زنهای گمراه که
 به اسود معتقد شده بودند سرگین خمار اسود را بسر و صورت و لباس خود بجای عطریات میمالیدند با جمله در
 بدو امر قبیل مذحج به اسود گردیدند و او قوی گرفت و با بانی بخران جمله نمود و عمر و بن صام را که از جانب
 حضرت رسول صلی الله علیه وآله بران قبیل حکومت داشت اخراج کرد پس از آن عازم صنفا شد و آنجا
 بتصرف در آورد و شهر بن باذان و والی صنفا با پدر زن او هلاک نمود و نامورین اسلامی مین آشفته حال گردیدند
 و مساوین جبل که با حضرت رسول اهل مین را احکام و فرائض دین سپرد اسلام میآموخت از مین حرکت
 کرده در بلده تارب با یوسوی شعری پیوست و هر دو با هم بخت نموت فرا کردند اسود عسلی بعد از آنکه
 شهر بن باذان را در صنفا بگشت آزاد و زوجه او را قهر او بخت از دواج خود در آورد اما الفتی فیما بین
 حاصل نشد چه آزاد میگویند بقتال پدر و شوهر خود عنبت و مهری بمرساند خلاصه چون طغیان
 اسود عسلی در مدینه بسمع مبارک حضرت نبوی رسید بقتل او امر فرمودند و بدالالت ازاد و مرتد

فیروز دینی مقتول شد اسود شراب میخورد و عمل جنابت میکرد و از آنجا که شرح حال او مفصلاً در کتب
سیر و تواریخ مطبوعه است ما زیاده متعرض نشدیم، بنقد گوئیم که بنی مزنج قبیلها از کانه بوده اند اما آنست
که در او اخر عصر حضرت رسول ص و بعد با برادرش در فرسند و بغضا پرداختند بازده فرقه بوده اند و
در کشف در تفسیر آیه ارتداد که در سوره مبارکه مائده واقع است این شرح مرقوم و مخزازی فیضی
بصفاوی و ابوالسعود عمادی نیز در تفاسیر خود از آن کشف نقل کرده اند چون خالی از آیه نیست
در انجیل نگاشته میشود

از یازده فرقه که مرتد شدند سه فرقه در عهد حضرت رسول ص بودند و آنها بنی مزنج و بنی حنیفه و بنی
اسد باشند رئیس بنی مزنج اسود و عشی بود که تمام مظهر من را مملکت نمود و اجمالی از احوال او نگاشته
شد و بنی که قبلاً سید رسول ص اهالی مدینه را از هلاکت او خبر دادند و اصحاب خشنود گردیدند و در
بعد از آن حضرت نبوی اشغال فرمودند پس از قلیل زمانی خبر قتل اسود در مدینه منوره شایع شد
یعنی از طریق عادی این خبر باین محل رسید

رئیس بنی حنیفه سید کذاب بود که ادعای نبوت نمود و بنام پیغمبران نوشت من سیمله رسول الله
الی محمد رسول الله اما بعد فان الارض لصفهالی و لصفهالک حضرت در جواب او قوم فرمودند
من محمد رسول الله الی سیمله الکذاب اما بعد فان الارض لئورثنا من بنی عباد و العالیة القین
سیمله را عساکری که خلیفه اول مدعی او مأمور کرده بود مقهور و مقتول نمودند و قاتل او همان شخص عشی
نام بود که حمزه را در غزه احد شهید کرد و از این رو عشی گفته است من در زمان جاهلیت خود بهترین
مردم را کشته و در اوانی که مسلمان بودم شناس را بقتل رسانیدم

رئیس بنی اسد طلحه بن خویلد بود و او نیز دعوی پیغمبری نمود و خلیفه اول خالد بن ولید را بدفع او مأمور
گرد طلحه پس از قتل پیام کریمت و بعد با نام و نائب و مؤمنی صاحب شده هفت فرقه از مرتدین
در خلافت خلیفه اول راه ارتداد پیش گرفتند و خلف طایفه عینه بن حصن فزاری بودند و طایفه
قره بن سلمه القمرین از قبیل عطفان و طایفه فحاه بن عبدالمیل از قبیل بنی سلیم و طایفه مالک
بن ثویبره از قبیل بنی ربیع و طایفه سجاح و خضر منذر که از بنی تمیم بود و ادعای نبوت نمود و طایفه
اشعث بن قیس کنده و طایفه بنی بکر بن وائل که حطم بن زید ریاست آنها داشت شتر این هفت

طایفه در زمان خلیفه اول رفع شد باین طایفه هم در زمان خلافت خلیفه ثانی طریق ارتداد پیوسته و آن طایفه
 جمله بن ایمن از قبیلہ عثمان بودند جمله با آن که بشرف اسلام شرف شده بود مرد شده بر و مرفت پوشیده
 نباشد که بعضی از ارباب سیرت میر طلحه رئیس قبیله بنی اسد را در عهد حضرت رسول صلی الله علیه و آله
 مانوسیت خالد بن ولید دانسته اند و این وجه است و تحقیق خالد از جانب خلیفه اول بانکار ما موثر شد
 اما شرح حال سجاح دختر منذر در حرف سبقتن بسیار پیدا و در احوال جلیله بن ایمن بعضی را عقیده اینکه او از طرف
 ملک عثمان بوده این طایفه را بنی حنیفه میگویند لکن اهل تحقیق گویند این سلسله پادشاهی نداشته بلکه
 تابع قیاص روم بوده و از جانب آنها ولایت یافته در حوالی شام حکومت کرده و جمله آخر شخص آنها
 وقتبیه جیه که فیما بین ذوقیه و طرابلس شام واقع است با هم او موسوم و بدو منسوب و بلادی که در تحت
 حکومت جیه بود در زمان خلافت خلیفه ثانی ضمیمه ممالک اسلام شد و جیه خود قبول اسلام نمود و بدین ترتیب
 آمد و با خلیفه ثانی غنیمت حج کرد در اثنای طواف شخصی از قبیلہ بنی قریظه را کشید و جیه غضبناک
 شد و سیلی بصورت شخص زد و دو بان و مینی او را خون آلود ساخت شخص خلیفه ثانی اظهار نمود خلیفه جیه را گفت
 مدعی خود را راضی کن و گرنه قصاص خواهیم کرد جیه گفت من از انبای ملوکم و خصم من از رعایا چگونه مارد
 رتبه قرار میدی خلیفه گفت اسلام شمارا دیکدر چه قرار داده جیه گفت من اسید و اربودم بعد از قبول اسلام
 بر غیرم بقیه ای خلیفه گفت همین طور است و اسلام اغریبیا شد جیه گفت من حکم کرده بما طله گذرانید و
 خلیفه جدا شده همان شب بادوست و پنجاه نفر از کسان خود از راه شام بقطیف طیفه رفت و مرد شد
 ولی بعد با پشیمان شده این آیات را نشاند نمود

و عثمانی

تضررت بعد انحو عار اللطه	ولم یکن فیها الوصرت لها ضرر	وا در کنی فیها الحاج حمیه
فبعت بها العین المحی بالعود	فی الیت ائی لم تلذنی ولیتنی	صبرت علی القوال الذی قال عمر
ویالیتنی اری الخاضق ففوره	و کنت اسیرا فی سبغته و ضرر	ویالیت لی بالانام ادق
اجالس قرحی اهل السمع و البصر	ادین بماد انو ابه من شرعته	وقد یجلس العود الضحی علی الذ
بیز جمله گفته است		
اخذت بالجمه رأسا ازغرا	وبالثنایا الواضحات الذرد را	
وبالطویل العسر عمر اجیدا	بکامتری المسلم اذ تنصرا	

در شواهد

در شواهد کشف و تفسیر کریمه اشتر و الضمالة بالهدی و الاشر و آیات الله متعالیاً مطبوعه است
 که اشتر بمعنی استبدال است و مقصود جمله میس باشد که باین امر شیخ پرداخته است
 آسیه خام مخممه بنجه جلیل الشان مادر خاقان خلدایشان فتحعلی شاه طاب ثراه و از نساء محترمه
 طایفه یوغاری باش و بزرگی و بخت خیرات مشهور و معروفست در تمام عمر با اعمال حسنه و عبادات و شایسته
 عطیات مشغول بود و در او اغرض مذکاتی یعنی در سال هزار و دویست و سیزده در غره ذی حجه غمیت عتبات
 نمود و در او اسطه جان ماه موکب خاقانی نسبت فراسان حرکت کرد و فوت عظمه ضوان الله علیها در سال
 هزار و دویست و هفده در طهران اتفاق افتاد و غش او را بنحیف اشرف حل نمودند پدرش ارلیما محمد خان غالتیلو
 آسیه دختر جبار الدین صاحب بن ابی المنته و نیز محمد شه و از اشیاخ علامه سیوطی میباش یعنی علامه
 مشارالیه از او اخذ حدیث نموده است و ولادت او در ساج مقصد و نود و بیست و هفت هجری است که مظهره او با
 الله شرفاً و تعظیماً اتفاق افتاده و ما در قاضی که جمال محمد بن اینست ما بود و است

آسیه خام از زوجات خاقان خلدایشان مغفور فتحعلی شاه طاب ثراه و از معقولات دانی حضرت
 خاقانی و خواهر مرحوم امیر خان سردار و دختر فتحعلی خان قاجار دلولو بود و در جلالت و بزرگواری جمال
 و نظیر نداشت و ازین بن طاهر که بر تانباک وجود نواب غفران آف عباس میرزای نایب السلطنه عظیمیه
 مضحجه قدم بر صحنه عالم نهاده و فروغ بخش این مملکت کردید مشارالیه با انواع خیرات طبقات راغب و مایل
 و اعمال خیریه را در هر حال طالب و فاعل بود تا بدو و زندگانی نمود رضوان الله علیها تا که حضرت
 نایب السلطنه عباس میرزا روز چهارشنبه چهارم ذی حجه سنه هزار و دویست و سه هجری بوده

آغا کوچک جدیده مرحوم شاهزاده سیف الدین میرزا منجه الیه است با ذوق و کمال طبعی موزون و در نظم فنون
 شعر جبارتی دارد مادر مشارالیه استماته به افاحصیه مرحوم میرزا عبدالکریم بن میرزا عبدالوهاب معتدله و له
 متعلقه نشاط و مادر میرزا عبدالکریم از سلسله جلیله و بهویه بوده پس نسب این شاهزاده خام از طرف بنی خاقان
 مغفور فتحعلی شاه طاب ثراه و از طرف دیگر مرحوم معتدله و له نشاط و خانواده صفویه میرزا عبدالوهاب است

گویند بخت و جور و کوشرباقی است	در روز جزا دوزخ و محشر باقی است
دوزخ چه بود بغض علی و آتش	جنت به محبت همیسه باقی است

آغا باجی از زوجات محترمه خاقان خلدایشان مغفور فتحعلی شاه البسه الله لعل النور و دختر مرحوم

ابراهیم خان جو انیسر شوشی بود و همه خادم حرم خاقان نهایت حرمت و عترت نسبت باین بزرگوار
 و منظور میداشتند چنانچه این بزرگوار با کمال تحجل و شکوه بجز حضرت خاقان دخل شد و زیاده از دوست اغتر
 خادم و نوکر یا بخود آورده بود که همه مردمان رشید و نامی بودند از جمله ملک بیکت از بزرگان قباغ
 سمت وزارت انخدره داشت و نهایت عقید بود که خلاف ادبی خرنی از کسی نسبت با و سرزنش
 و بنابرین قصری در حوالی امامزاده قاسم بنا کرده و غالباً در اینجا اقامت مینمود و اعجاب که این بزرگوار
 لیاقت و شایستگی و بزرگی که داشت بمصاحبت حضرت خاقان نایل گردید و تا آخر عمر بجز بود که یون
 شب زفاف چون قطعه بچه بکلمه نوال جواب گذشت صحیح اغاباجی این شعر ترکی غیر موزون بطور کلامی
 یارم کچه کلدی کچه قالدی کچه کیتدی ^{عظم} عظم نیجه کلدی قالدی نیجه کیتدی
 خلاصه مسلغی از عاید رقم و توابع بطور سیو فعال به اغاباجی و بت کان او محبت شد و در رقم ماند و از اینجا
 که خود فرزند می نداشت از شاهزادگان عظام یکاوس میرزا و مرصع خانم را بر رسم سیری و دختر می داد
 یعنی خواهرزاده اغاباجی را در جمله مناکحت یکاوس میرزا در آوردند و مرصع خانم را به عباسقلی ان محمد
 الدوله جو اشیر نواده ابراهیم خان نامزد کردند و این دو شاهزاده داماد و عروس اغاباجی شدند و
 که حضرت خاقان مکر میفرمودند از خوشی با اینان خوشوقت و شعورم و نتیجه این گفته بعد بالظهور رسید
 و اقوام اغاباجی خدمات عمده بعضی از شاهزادگان اولاد خاقان نمودند و بعد در میان سلیمان جو اشیر و
 شاهزادگان ال خاقان و صامتاهاش که بنوران رشته نیکم و استقامت دارد و خلاصه اغاباجی
 صاحب طبع و کمالات بود و در نظر و نظر مهارتی داشت و اشعار مسموعه در ذیل از ساج افکار او

<p>خرم ان کوبسر کوی تو جانے دارد بسفر رفت و دلم شد بجزس نایه او سوختم از آتش عظم نا صحا تا کی زمیع تا حشر نویسد اگر می نشود طے</p>	<p>که سر کوی تو خوش آب و هوای دارد رحم این است که بر نایه درانی دارد میزنی بر آتش من برو خاموش باش نه دفتر حسن بونه طومار منرا اتم</p>
---	---

افاقی عاشق چلبی در تذکره خود می نویسد افاقی زنی صاحب طبع بوده و از نفسی و بغا شمر و پیشه
 ولی شرح حال شعر می از ان در میان نیت امنه زوجه این دینیه است و بن دینیه شعر
 صدر اسلام و نام او عبد البین عبید الله بود و دینیه اسم مادر او است کونند دینیه را بتدانی بکا

بوده مسأله بجماعت پس از بخش از او آمده را خواست و در جمله کلام خود در آورد و آخر الامراء بان
دینیه است مقبول ساخت اما آئینه صاحب طبع و شاعر و آفریننده بود و زیاده از حد متعارف باین
دینیه محرومیت داشته و محاورات شاعرانه بنیامین زوج و زوجه واقع شده چنانکه وقتی در مجلسی این سارا

وانت الذی خلقتنی ما وعدتنی
وابرزتنی للناس ثم ترکتنی
فلو کان قول بیکم الجسم قد بدا
و بعضی آیات رافقه و بکار این سخن در کتاب لغت
تجاهدت و صلحین لاحت عمایتی
ولی من قوی الجبل الذی قد قطعه
ولکنما اذنت بالصرم بغتة

خطاب باین دینیه و انشا کرده است
داشمت بی من کان فیک یلوم
طمع غرضاً اذنی و انت سلیم
بجسمی من قول الوشاة کلوم
و یمین الاسواق نکاشه و این شعر عاصم بن
فهد الاصرمت الجبل ذانا ابصر
نصیب لری و عقلم موفر
ولست علی مثل الذی جئت قدر

اغایسکی دختر میرزا میرانشاه کورکانی و زوجه
سعد و قاص از امرای کورکانیه بود در سال شصت و هجده که قره یوسف ترکان نامه سلطان بکبر گرفت
امیر بطام جا که که از طرف شاهرخ کو تو ال قلعه بود فرار از روی نمود و خود را بسعد و قاص رسانید بعد از
جس کرد میرزا شاهرخ متغیر شد حکم باستخلاص او داد سعد اطاعت نمود و از خوف میرزا شاهرخ بطام را
با خود تبریز برده یوسف چون متهم عراق عجم بود بطام را از بند نجات داد و پسرش را که اخمی فرخ نام
داشت با قوچی از ترکه بفرستاد که اغایسکی را به تبریز آرد اغایسکی چون بی تو بود و میدانست قره یوسف
دشمن خاندان اوست با غلامان خود مسلح شده ترکه را بگرفت و سرهای ایشان را بریده نزد میرزا
شاهرخ فرستاد میرزا شاهرخ کاغذی به اغایسکی نوشته در عنوان این شعر را مرسوم داشت

لفضلت النساء علی الرجال

ولو کان النساء بمثل هدی

اقا بیگم از نساء عالی درجات برات و صاحب طبع موزون بوده این شعر از افکار او است
آه از آن دمی که دار و درشته جان تاب ازو
و ای از آن لعلی که هر دم میخورد و خواب ازو

آئینه بیست الهه جوئی المحلی دختر شرف الدین موسی بن احمد بن محمد الانصاری الهه جوئی المحلی است
پدر او از عیان علماء و خود آئینه محدثه و از اشعیان علامه سیوطی است و علامه مشار الیه از افغانی است

کرده و محل که مشارالیهام بدان منوبست از بلاد مصر میباشد و از آنجاست جمال الدین محمدی مفسر حدیثی
 آمنه رملیه زنی عارفه و تقریباً در سال و سیت هجری زنده بوده و او را صاحب مقامات و کرامات
 میدانند که گاه بزیرایت بشیر بن حارث که از معارفین او لیا عیاشی پذیرفته و در یکی از تذکرات با همی
 نویسند احمد بن حنبل و قحی بجیادیت بشیر بن حارث رفته با آمنه در آنجا ملاقات کرده است و متنای
 دعای خیر از او منووده است رمله که آمنه مشارالیهام بدان منوبست یکی از بلاد شام میباشد و علاوه بر
 این چند زن که مسماة با آمنه بوده اند چندان عجبایی نیز بهمین اسم نامیده شده از جمله آمنه بنت الارثم
 و آمنه بنت الخلف الایسیه و آمنه بنت قیش و آمنه بنت سعد و آمنه بنت ابی الصلت و
 آمنه بنت عفان و آمنه بنت طیس میباشد و ابوالفرج اصفهانی صاحب افغانی را عقیده و آنکه
 حضرت سلیمه بنت احمین علیه السلام نیز مسماة با آمنه بوده اند آمنه بنت علی از نساء محبته بود
 علی بن عبدالغزیز دمشقی است که در اید اسمی مذکوره در کتاب انباء الغمر و انباء العمر از تصنیف ابان حج
 مذکور و مذکور است حدیثی مشارالیهام در مجلس اسماء بنت صخران و عبدالقدیر بن ابی التائب بعض دیگر
 از محدثین حاضر شده و استماع حدیث نموده و خود تعلیم علم حدیث پرداخته در اوایل سال هفتصد و نود و
 هشت هجری در گذشته است آنی فاطمه خاتمه از نوان دارالسعاده اسلامبول و دارای علوم دینی
 و طبع شعر بوده از آل حسن یعنی از نسل خواجه سعد الدین جنجانی صاحب تاج التواریخ است امیر افغانام
 او را در سلک ازدواج در آورده و پسری از او بوجود آمده امیر افغانزاده که دارای مقامات علمیه
 گردید ابتدا بنجارت دولت مشغول و بتدریس اشتغال داشته و بعد بترک این شغل کرده بقضای
 یکی شهر مامور شد و مادرش آنی فاطمه خاتمه در سال هزار و صد و سیت و دو در آنجا وفات کرد و
 مشارالیهام بزبان ترکی عثمانی صاحب دیوان مرتب است و تذکره بانجانب اشعار و درج و ثبت

خیال عارضه که دیده صحیح بکلماتان در	شده این دو بیت از ویست که نوشته میشود
امید و صلاکت ای قاشکاری های سینه دن چرخ	آچلمش شمره کرسینده نخل ارغوان در
امی ملک دختر ابراهیم بن خلیل بن محمود	خیال تیر غم کن اینا خاطر نشان در
و همیشه طبع جمال الدین بن الشیرازی مشهور است این زن محدثه و معاصر ابن حجر عسقلانی بوده و با این ملاقات و محدثه نموده در پر سماع آنحضرت تصدق پانزد و هجری بوده است آینه تحفیل	

دختر عقیل بن ابیطالب برادر بزرگ حضرت امیر المؤمنین علی علیه السلام بوده در میان زنان بی نام
بفصاحت شگرفی داشته مع ذلک او بدین معنی معلوم است روزی که اهل بیت حضرت سید الشهدا
علیه السلام از سفر شام بمدینه منوره معاودت نمودند آن عقیل جمعی باستقبال آنها آمده و در
وقت ملاقات که بنوحه و نزاری پرداختند آیات ذیل که منظمی کمال فصاحت اوست انشا کرد

ما ذا نقولون اذ قال النبي لكم
بعترتی و باهلی بعد مفتقدی
ما کانهذا جزائی اذ نصحت لکم
ماذا فعلتم و انتم اخر الامم
منهم اساری و صری خیر جو ایدم
ان تخلفونی بسوء فی ذوی رحمی

بیر از قرص طوارث کامل ابن اثیر و کتاب مختصر و تتمه المختصر و بعضی از کتب معتبره دیگر شعر مشهور و مسطور

در اینجا از ابنة عقیل است شعر
شفاعت جده یوم الحساب
اترجوا امّة قتلت حسینا
انا صاحب تاریخ طبری این شعر را بام کلثوم

بنت الحسین علیه السلام نسبت داده و در طبقات شعرائی بخت زینب خواهر آنحضرت منوب است
و بعضی هم از جناب سینه دانسته ابنة غیلان دختر غیلان بن سلمه و سماة به بادیه و اقبیله بنی
ثقیف است این آن صحابیة بود بواسطه همین دلیل زینب شجرت یافته و در زمان در میان زنان
احدی بود که از ابنة غیلان و از فارغ دختر عقیل ثقیفیه فرزند تراشد و همه نوان بر آرایش زینب
ایند وزن غبطه و حسیم دهند و بجهت فرجهی که ابنة غیلان داشت در حق او میکشید اذ اجلست تبنت
یعنی هر وقت این می نشیند مثل اینست که نیمه و چادری بر پا کرده باشد وقتی که عبداللّه بن ابی
برادر ام سلمه در خدمت حضرت رسول ص غمیت فتح طایفه نمود بیت نام مخشث او را بگرفت
ابنة غیلان تشویق و تحریص کرده گفت اذ افحتم الطائف فعلیک ابنة غیلان فانما اذا اقبلت
اقبلت باریع و اذا ادبرت ادبرت بشان یعنی وقتی که طائف را فتح کردید تو ابنة دختر غیلان
را بخواد چه او هر وقت رو بطرف شخص آید چهار شکل از شکم خود بنماید و چون پشت کند پشت چنان خائز
اشکار سازد گویند زنان قبل از آنکه بهیت اینکلمات را بر زبان آرد او را از غیر اولی الاربعه میدانشند
یعنی در او شایسته شہوت و میل بزنان فرض نمیکردند لذا از او اجتناب غنیمند پس از آن در حالت او
ریب و تردیدی حاصل کرده و بیت از هر جا مطرود شد کامل ابن اثیر بجای کلمات مسطوره در فوق

عبارت ذیل از هیئت خطاب بعد از آنکه بنامه نقل فرمایند آن فتح الله علیکم الطائف فل رسول الله ان
 یفکک با دیه بنت خیلان فانتما هیفا شموع بجلاء ان تکلمت فتمت وان قامت ثقت وان شئت
 ارتجت وان قامت ثقت یقبل بربع و تدبر ثمان شجر کالافحان یمن علیها کالقعب المکفاء یعنی
 اگر خداوند فتح طائف را نصیب شما کرد از حضرت رسول صلی الله علیه و آله درخواست کن که از غنیمت
 با دیه دختر خیلان را حصه تو قرار دهد چو او باریک میانی است شگفته طبع و خوش چشم چون تکلم کند
 آوازی مطبوع از او مسموع شود چون بر خیزد سر و رانان که تمایل کرد و وقت غم امین بر زمین جراح
 شبیه است در کاه نشستن مانند خمیه قبه دار و بیانی است سوار باشد چون فرزند آید چهار شکر در شکم نماید
 و اگر پشت کند شست چنین در خاصترین او پیدا آید دندانش بکل افحان شباهت دارد و در میان
 دورانش کاهی و از کون آن باید دانست که میت بختی ضرب المثل است و در جمع الامثال میسازند
 در میان امثال مطور است که (اخت من میت) اخت المزمی مزین بستم میم و فتح را
 میاشد و اخت المزمی همیشه ابواب ابراهیم المزمی است که از اصحاب شافعی بوده در مختصر طبقات
 سبکی چند فرزندان شافعیته را نام میرد که در علم فقه دارای مرتبتی بوده اند از جمله اخت المزمی است
 که در مشهور زکات معدن در فتوای شافعی شرطی افزوده و تصریح کرده است بروایتی این زن
 در مجلس شافعی حاضر شده ارسلان خاتون خدیجه سلجوقیه است که دختر برادر نخل سبک
 سلجوقی از سلجوقیه ایران بوده و در سال چهارصد و چهل و هشت در سلک ازواج القائمات
 ابن القادر باندیت و ششمین خلیفه عباسی منسلک گردیده و انشاء الله در حرف خاشع حال
 او بیاید او هم بانای ملقب بمتار نخل و سماء بقدریه بکم زوجه ابو الفتح محمد شاه ابن جهان شاه ابن
 ابن بهادر شاه پادشاه هندوستان فی صاحب حسن و طالب عیش و نوش بوده بعد از فوت شوهر خود
 محمد شاه باغ باغ غالی دبیر و نخل محمد دلی بنا نموده و از اقدسیه نامیده و اکنون در خارج شهر دلی در نزدیکی
 دروازه معروف بکشمیری دروازه ان باغ برقرار و بانای است در این باغ مسجد خوبی هم ساخته شده
 قدسیه بکم طبعی و زون داشته و رعنائی مخصوص مکرده این شعر زبان بندی از او است
 همه جانی ختی کعبه لکی و لکو سکینه هوا | کعبت کبسی انکعبه لکی آورد کعبه هوا
 اگر حجت بد با تو بکم ملقب بمتار نخل او بدین منکوحه شهاب الدین محمد شاه جهان نخل انکعبه

همانطور

چنانکه شاه پادشاه آن دوستان بود و از فرجه جمال و کانی و برهنندی که داشت بر روز تعلق خاطر پادشاه
 با وی میفرمود این چو پسر چسپ را دختر آورد چو پسر او دارا اشکود و شاه شجاع و میرزام او و از نیک سپاس
 نام داشتند چهار دختر به نام سخن آرا و برار و کئی را و چنان آرامتا بودند چون از حبت بانو یکم در گذشت
 شوهرش لقبه عالی باید کار او در شهر اگر با یکبار آید بنا نمود آن را و نوشته تاج محل نامید و اکنون قبه تاج بی بی منزه
 شهاب الدین محمد شایب ان از سال هزار و سی و هفت هجری تا هزار و پنجاه و هفت سلطنت کرده اروسی مثبت
 الحارث اروسی بر وزن دعوی دختر حارث بن عبد المطلب و مادر مطلب بن ابی و راعه التیمی ارضی است و
 از بنات عم حضرت رسول صلی الله علیه و آله بوده مادر غزیه دختر قیس بن طریف از اجداد حارث بن مخزوم مسالک
 میباشد در تاریخ ابوالفدا و بیان علم و ادب حکایتی از این مسطور است در روزی اروسی بحضور معاویه آمد و پیشانی
 در آن وقت زیور پذیرفته بود معاویه التمار باطافت کرده با او گفت مر جباکب یا خاله حال تو چگونه است
 اروسی در جواب گفت ای عم شیرزاده عالم خوبست اما از اینجا که تو کفران نعمت کردی و با این قسم خود بد رفتاری
 نموده بخلاف برخاستی و در ضلالتی که حق تو نبود خود را خلیفه نامیدی و منصب این حق رو داشتی مگر از این
 خانانیم بیشتر از همه کن بلیا شمس بن سنان استیم از وقتی که حضرت رسول صلی الله علیه و آله ارتحال فرمودند تو عم خود
 و امیه بغصب حق ما برداختند و ما را از حقوق خود محروم ساختند حکم شمارا شد و ما در میان شما شدیم مثل
 بنی اسرائیل در میان قطیایان و تا بعین فرعون و حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام مانند هر و ن شپس
 از حضرت موسی عمر دین العاص از مقاله اروسی متغیر شده گفت ای بخور و گو ما و کن عقل تمام شده است
 اروسی گفت یا بن النابغه تو بچه رو سخن میگوئی و حال آنکه مادرت در مکه فاجره بوده شهوره که با جرت قلیلی
 مردانرا متمتع میساخت در وقتی که تو ولد شدی تخفیفه دعوی پیری تو شد ند چون از مادرت حقیقت حال را پرسیدند
 گفت این تخفیفه ما بمن مقاربت کرده اند این بولو بد بگردم شبیه تراست از دوست و از اینجا که تو بعضی مشیر
 شباست داشتی ترا با و احاق نمودند معاویه گفت عقی الله عما سلف ای اروسی حاجتی که داری بجا و وقتی گفت
 دو هزار دینار میخواهم که با آن برای فخری بنی الحارث در دشت جمواری آبی جاری است بیام نمایم و دو
 هزار دینار دیگر برای تهیه از جهت جوانان فقیر از بنی حارث و دو هزار دینار هم برای رفع بعضی شاید بخواهم
 معاویه شش هزار دینار با تقدیم اینست آنچه در تاریخ ابوالفدا نوشته شده و اما بسبب افندی در کتاب
 موسوسه که بر مطلقه ایند استمان را مشروح تر بیان کرده گویند وقتی که اروسی در مجلس معاویه بود و

بجملات مسطور در فوق حکم مینمود و مروان بن حکم نیز در آن مجلس حضور داشت و از مقاله که از وی عمر و بن
 العاص خطاب کرد و مروان تغییرشده گفت ای پسر وزن ساکت باش و فقط کلام خود را مکتوب مقصود
 دار که ترا بخیال کشانیده است آرومی و مروان کرده گفت یا بن الزرقان تو نیز مثل عمرو بن العاص سخن
 میگوئی همانا در کودکی چشم و منرحی نمود و کوماهی قدر و اندام نامناسب بخلام حارث بن کلاب مانی
 و اصلا شباهتی به پدر خود حکم که ادعای فرزندی آن نیامی نداری چه من حکم را یثاسم و مردی منبوط اشعر
 و بلند قامت بود و ظاهر او بر بزرگی او داشت ستمو پس از نماز خود پرس تا نورا کوید که بدرت
 کیست آنگاه آرومی رو و معاویه کرده گفت و التذو سباب جرات این اشخاص شری که به آن
 مواجه سخن گویند ای معاویه روزی که عم حمزه شهید شد هند ما در تو این ابیات را بخواند بیت

نحن جزینا کم بیوم بدر	والحرب بعد الحرب ذات سمر
ماکان عن عتبه لی مز صبر	ولا اچی و عته و بکر
شفیت نفسی و قضیت نذرے	شفیت وحشی غلیب صدرے
فشکو وحشی علی دهری	حتى ترم اعطی فی قبرے

و عته من آروی و من عبد المطب نیز در جواب او این ابیات هند بنت اُمّیه اقرانت کرد

خزیت فی بدر و غیر بدر	یا ابنه و قاع عظیم الکفر
صبتک الله قبیل الفجر	ملها شمیسین الطوال الزهر
حزرة لیثی و علی صفرے	اذ رام شیب و ابوک غدیرے
فخضبا منه نواجر النجرے	بکل قطاع حسام فیرے

معاویه گفت عقی الله عما سلف اسی خاله حاجتی که داری بخواجه آروی ابتدا گفت حاجتی ندارم به
 خاسته از مجلس رفت معاویه عمروان و عمرو بن عاص گفت اف بر شما باد شما سبب شدید که من این
 حرفها بشنوم پس از آن فرستاد آرومی را مجلس برگردانید و از خود خواست نمود که حاجت خود
 اظهار دارد آرومی بوجهی که در فوق مسطور شد شنید روینا از معاویه خواست معاویه مبلغ را مبلغ
 داشت و گفت اگر سیر عمت علی علیه السلام بجای من بودی بن وجه را بتو عطا نمینمود آرومی از پیش
 این سخن شدت گرفت و گفت از علی علیه السلام کفتی و مرا متذکر ساختی آنگاه این ابیات بوالا

الذی را که در مرثیه حضرت امیر المؤمنین علی علیه السلام انشاد کرده است اروی بر خواند

الابتکی امیر المؤمنین
بعبرتها و قدرات الیقینا
فلا قررت عیون الشامتینا
بخیر الناس طرا اجمعینا
فذلها و من ركب السفینا
و من قرأ المشافی و المبینا
و حب رسول رب العالمینا
بانک خیرها حسیا و دینا
رایت البد رواق التناظرینا
نزی مولی رسول الله فینا
و یعدل فی العدا و الاقرینا
و لم یخلق من المتجربینا
نعام حاد فی بلد سنینا
فاز بقیه الخلفاء فینا

الایاعین و یحک اسعدینا
بتکی ام کلثوم علیه
الاقل للخوارج حیث کانوا
افی الشهر الحرام فجمعتونا
قلتم خیر من ركب المطایا
و من لبس النعال و من هذاها
و کل مناقب الخیرات فیہ
لقد علمت قریش حیث کانوا
اذا استقبلت جمرا بے الحسین
و کنا قبل مقتله بخیر
یقیم الحق لا یرتاب فیہ
ولیس بکاتم علما لدیہ
کان الناس اذ فقدوا علینا
فلا التمت معاویة بن حرب

بعد از شنیدن این ابیات معاویة گفت و الله علی از آنچه تو سرود می اورا بدانست و می فهمت
با حکم اروی آنچه خواست معاویة بداد پوشید و بنا شد که ابیاتی که در فوق به بند بست اما نسبت
دادید پیروی سطوات کتاب اسد الغابه را نمودیم اما بعضی از مصنفین این اشعار را از اروی
بفت عبد المطلب دانسته اند اروی نسبت عبد المطلب و حضرت جناب عبد المطلب و حضرت
رسول الله صلی الله علیه و آله می باشد مشار الیهما عمه حضرت رسالت نباهی و دارای طبع شعر و نسبت

بکت عینی و حق لها البکا
علی سهل الخلیفة ابطلی
علی الفیاض شیده ذی المعالی

بیان بوده و اشعار ذیل را در مرثیه پدر خود گفته
علی سمح سمحیته الحیا
کریم الحیم نیته العلا

ابو الحیر لیس له کفء
 اعترکان غرته ضیاء
 له المجد المقدم والثناء
 قدیم المجد لیس له خفاء
 وفاضلها اذا التمس القضاء
 وبأسا حیز تنسب الدماء
 کانت قلوبا کثرهم هواء
 علیه حیز تبصره البهاء

طویل الباع املس شیخی
 اقب الکتب اروع ذی فضول
 ان الصیم ایلیج هبرزی
 ومعقل مالک وربع قصر
 وکان هو الفتی کراما وجودا
 اذا هابا لکماة الموت حتی
 مضی قدما بذی رأی حسیب

در سیره ابن هشام و مسامرات محی الدین حسین

مسطورا است که مرانی فروردفوق را روی بل از فوت پدر خود گفته با معنی که جناب عبدالمطلب
 در مرض موت خود را روی و ام حکیم البیضاء و میمه و بزه و صفیه و عا که را که دختران او بودند
 خود خواند و فرمود مرثیه بآلی که بعد از فوت من خوابید گفت قبل از من بگوئید و هر یک از آنها
 برای پدر خود مرثیه گفتند و اشعار فرموده را روی در آنوقت نظم کرد و مرانی خواهران او نیز
 فعل خود مذکور خواهد شد ابن اشیر کو حچیب الفزرن صحابیه با سم اروی شهوره بوده و دختر از آنها
 اروی بنت حارث و اروی بنت عبدالمطلب سی باشد که شرح حال آنها نگاشته شد و نفر دیگر
 یکی اروی بنت کریمه در عثمان بن عفان و ولید بن عقبه است و همین ملاحظه عثمان و ولید را
 اروی دختر ام حکیم البیضاء دختر عبدالمطلب است و یکرا روی بنت الامین که بچشمی سعید بن زید که یکی
 از عَشْرَه مبشره است او را نفرین نموده و او ابتدا که رشد و عاقبت بچای افتاده در گذشت
 علاوه برین چهار زن دیگر ستما یا روی بوده چون معروف با م موسی سی باشد در
 حرف الف و میم ذکر او بیاید اسماء ذات النطاقین دختر بزرگ خلیفه ابو بکر و خواهر
 است مادرش قیله یقینه دختر عبد العزیز بوده اسمها از برین عوام که یکی از عَشْرَه مبشره است در
 ساکت از دواج در آورده و عبد الله بن زبیر که دستن بقادو سه سالگی در خانه کعبه اجلما الله تعالی
 بظلم حجاج مقول شد از بطن اسماء ذات النطاقین بوجود آمده است و عبد الله بعد از زبیر
 معاویه نه سال در مکه معظمه خلافت کرد و حجاج با مر عبد الملک بن مروان اموی آن مکه

محاصره و نود و نه بالایی که او بقیع سنجیده با بجان خدا انداخت و شجر را گرفت و عبد الله بر جبهه شهادت
 رسید و قبل از شهادت مشاورتها با مادر خود و اسما نمود که ذکر آن خالی از فایده نیست بعد از آنکه عبد الله
 بن زبیر بادی و زوده هزار نفر از براهان و اهل کسان خود به هفت ماه در مکه عظیمه محصور ماندند از طول محاصره
 و سختی و عدم آذوقه براهان او بجان رسیدند و از تجاج امان خواسته ازین بده و مقدسه خارج شدند
 حتی دو نفر از فرزندان او که حمزه و حیدر نام داشتند او را گذاشته فرستند و با او ماندند که پیش ازین نام
 و مادرش اسما و معدودی از اصداق او در آنوقت این پسر نزد ذات النطاقین آمده گفت ای مادر
 براهان دست از یاری من کشیده رفتند بلکه اهل فرزندان دین سختی ترک من گفتند اینک قلیلی
 که مانده اند که آنها هم پیش از ساعتی صبر و شبات نخواهند داشت اگر من تسلیم شوم خجاج و یامان او
 هر مطبوعی که اظهار نماید در نخواهند کرد ای تو در این باب صلیت اسما گفت ای فرزند تو خود نکلیف خویش را
 بهتر میدانی اگر حقیقت خود تر دیدی بزاری و بریقینی که خلق احمق دعوت میسمائی مقاومت کن
 و ثابت قدم باش و بان که اصحاب تو بدیده رفیقه شهادت فایز شده اند خود را مقهور بی امیته
 مساز و مجبور و مطیع انباشتا ما اگر قصد تو دنیا و ریاست بوده بدینده بود که جمعی از بندگان خدا را
 در جوامع بغض بهلاکت داده اگر کوئی من محترم ولی سبب ضعفی که بر من طاری شده چاره جز
 نمکین و تسلیم ندارم گویم اینکار ازادگان نیست مگر تو تا کی زنده خواهی ماند چون غنقریب برید اهل
 میرسد پس همان به که جلالا نام نیکت بر آه آخرت روی و از دور و زو زو زندگانی دنیا نیندیشی غایب
 گفت ای مادر تیرم شامیان مرا شکنجه و خذاب کنند و بدارزند ذات النطاقین گفت ای فرزند
 کو سفند که کشته شد اگر پوست از او برکشند مثل نمیشود از باری تعالی یاری خواهد و در غم خود را سنج باش
 عبد الله سر مادر خود پوشیده گفت ای مادر من هم همین عقیده هستم و از اول عمر بحیات عاریت و سلمی
 ناپایداری دل بسته ام و در اینکار که در آن میسباشم داخل نشده ام مگر برای اینکه نگذارم طلال خدا را حرام
 کنند و دست از دوستی خداوند بدارند و تو شنیدی و تائیدی برای من نمودی من امروز کشته خواهم شد
 مباد از مرگ من متاسف شوی کار خود را اینجا بگذار سپر تو تا کنون ارتکاب منکری ننموده و بر
 فسق و فجور زفته در اجرای احکام الهی و احقاق حقوق از عدالت دوری نبسته و هر وقت کجی همان
 داد و با او نعد و مکر کرده و عهدا بمسلمانی و ناهمی جور و ظلم روانداشته بشمارای عمال خود غلبه

نداد و چیزی نزد من بهتر از رضای خدا نیست با آنکه آنچه گفتم برای تو کفایت خود نیست محض تسلیت
 ما در گفته ام که در اینجا محال متاسف نباشد اسماء گفت ای غیر زنا میاید و ایم که صبر من در حق تو جمیل باشد که
 مغلوب گردیده پیش از من در کشتی ملاکت تو اسباب اجزن خواب بود و اگر غالب آدمی مسرور شود
 قدح پیش نه تا مال کار معلوم کرد و این زیر گفت ایما در خدا را جزای خیر دباد ز دعا فرود که این اسماء
 گفت پیوسته در حق تو دعای خیر خواهم کرد اگر دیگری بیاطل قبال نموده تو حقا حقا و مینانی انکارها
 بدعا پرداخت گفت خدا یا بقیا علیل و صوم هف عبد الله و با طاعتی که بمن و پدرش کرده رحمت
 خود را شامل حال او دارم و او را بنویسیدم و هر چه برای او مقدر کرده بدان اضی شده ام و در اینجا مرا
 با هر صواب و شاکرین نایل دارم این زیر کستهای ما در خود را گرفته بود مادرش گفت و داع کنی
 عبد الله گفت بل برای و داع آمده ام چنان میکنم که امر و زبدر و زنده گانی نمایم اسماء گفت و از روی
 بصیرت برو و اما بنام من با تو و داع کنم این بخت و فرزند را در غوش کشید و سنگام محافظت دست
 ذات النطاقین بزبی که عبد الله پوشیده بود خود گفت چنانکه از روی شهادت داد نه جوشن را بر کمان
 میکند از این زیر گفت من ایضا مضمط همینان قلب تو پوشیده ام اسماء گفت درع مر اطمین بخوابد ساختن
 بر کمر زن عبد الله زره خود را از بدن دور نمود و آستینها را بالا کرد و دستها را بر کمر زد و مبر که بخادد در

<p> الی اذا عرف یومی صبر اذ بعضهم یعرف ثم ینکسر </p>	<p> حالتی که این جنس را می خوانند بیک و اما یصرف یومه الحس </p>
---	--

اسماء چون این بشنید گفت انشاء الله صابر و ثابت قدم خواهی بود پدران تو ابو بکر و زبیر بودند و جدّه
 توصیفه است با جمله این زیر شایر جمله بر لنگر حجاج نمود پس از قدری متعانه بر کشته دو رکعت نماز و دعا
 ابراهیم کرد و باز متوجه قبال شد و مقول گردید و این در روز سه شنبه منجم بود از ماه جمادی الاخری از
 سال هفتاد و بیستم هجرت و عبد الله نیز در این سال در سن هفتاد و سه سالگی بود و یکی که عبد الله لقبل رسید
 شامیان از فرط مستی بکبر گفتند عبد الله بن عمر گفت چون عبد الله این زیر متولد شد منمیز بکبر گفتند
 و اکنون مردم شام ارقل او خوشحال شده بکبر میکنند و اینکلام ناظر است بطلبی دان نیست که بمود گفتند
 ما سلب این اسخو ساخته ایم و دیگر طفلی از آنها بوجود نخواهد آمد باری پروردگار کند چنانرا ظاهر نمود و در این
 سال هجرت عبد الله بن زبیر متولد شد و مسلمانان از این بکبر گفتند خلاصه حجاج سر عبد الله را بشام

نزد عبدالمکنت فرستاد و جدا و جدا در حجون یعنی در قبرستان که مغظمه در محلی که در طرف راست کوه اقبوس
 واقع بود بدار کشید اسماء خواست او را دفن کند حجاج اجازه داد اسماء خواست از حجاج در خواست
 نماید لهذا امر را حجاج عبدالمکنت کردیده او بتحاج امر کرد و جد عبد الله را بمادرش تسلیم کند و پس از تسلیم تسلیم
 و کفین او پر و اوخته انجمن را در حجون مدفون ساخت بنا برین جد عبد الله انقدر بر سر دار بود که از کله خیزان
 رسید و جواب آمد و اسماء نیز بعد از آن چندان زنده نماند و در حالتی که یکصد سال از عمر او گذشته بود
 در گذشت و ویسی مروج در خواننامه خود گوید جد بن زبیر و دو سال تمام بر سر دار بود ولی انچه ضعیف است
 در صحیح مسلم سطور است که جد عبد الله بن زبیر را بمقبره می بردند و مادرش هم بزودی در گذشت
 ابن ابی در کمال گوید پس اقل عبد الله حجاج ذات النطاقین را خواست که مجلس او حاضر شود و قبول نکرد
 تا نیا با تمهید ما بحضور او ادا میسازد ایما با زنگین نمود و دفعه سیم ذات النطاقین خود بجنب حجاج باو گفت درین بیتی
 که عبد الله را بان نسبت ما کردم مرا چگونه یافتی اسماء گفت ترا چنان یافتم که دنیای پسر ترا خواب کردی و
 آخرت خود را حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله فرموده است ان فی الثقیف کذابا و میسر العنی در طایفه تنی
 الثقیف یک نفر کذاب و یک نفر طاک گشته است و آن طاک گشته توئی ابو جریث را سلم در صحیح خود ذکر کرده
 است در اسد الغابه در ترجمه حال ابن زبیر چنین سطور است که او در روز قبل از کشته شدن نزد مادرش
 رفت و او را بحال شکایت گفت باید مرد در بابی یافت مادرش در جواب گفت که یا برکن شایق شده
 اما من تا تو را در یکی از دو حال نیز نمی راضی گردن منم یا باید تو بسعادت شهادت فایز شوی و محقره مرا
 عن الله ذخیره باشد یا بقلب و فتح تو دیده روشن نمایم عبد الله از استماع این سخن متهم نمود و روزیکه عبد الله
 مقتول شد نزد او رفت اسماء باو گفت ای فرزندان ما در اینیم طاک لقبول امری راضی شوی که عاری بر
 تو دان باشد و الله العظیم ضربت شمشیر باو و دعوت بهتر از آن زمانه خوردن با نداشت اسماء به ذات
 النطاقین در عرف ذال گفته خواهد شد اسماء بنت عبد الله از عنوان قبیله بنی عذره است
 مثل معروف لا عطر بعد عروس راو گفته و از امثال مشهوره عرب گردیده است ابو فضل سید
 در مجمع الامثال گفته اسماء از قبیله بنی عذره در سگت از دواج عمراده خود که عروس نام داشت
 منگت گردید ولی پس از چندی عروس در گذشت و پس از فوت شوهر قبیله دیگر اسماء را در جهالنگ
 خود را آورد و او شخص نشت روی بود و از دهنش رایحه گریه پشام میشد و مت یکم شوهر دوم اش را

بفیل خود میرد اسماء گفت اذن بدو بر سر قبر عزاده خود عروس قدسی که یمن آن شخص با اجازت او و اسماء

ابیک یا عروس الاعراس
مع اشیا لا یعلمها الناس

بر سر قبر عروس رفته این عبارات را اظہار نمود
یا تقربا فی اهلہ و اسد اعدا الباس

یعنی که میگویند بر تو عروس عروسان کی سیاه در میان کمان خود در عالم برود باری بملائت رو باه بودی در یوسف
جنت و تیز بشیر شب است دانی و در تو فحاشت جمیده دیکر بود که مردم از آن بخیزد و دشو بر ثالی اسماء گفت

کان عن الہتة عین فعا س

ان صفائی که عروس داشت مردم خبر شدند چه بود

یعنی در وقت سدام براد تغافل و تسامح نیست

و یعد السیف صیحات باس

و بحکم فرار از شر باستعمال تمشیر میرد جنت بعد از آن باز امام ما بدح عروس بر دخت گفت
یا عروس لا عتر الا ذر الطیب یا یخیم الکریه المحض مع اشیا له لا تنکر
یعنی ای عروس تو جنبه خشنانی داشتی و خالص تو پاکیزه بود و محاسن دیگر نیز داشتی که بزبان نیاید باز شوهر اسماء پرسید

کان عیوفا لخناء المنکر

که آن صفائی که عروس داشت بزبان بردی چه بود

السر غیرا عسر

طیب لثکمة غیرا جحر

یعنی عروس از کابوی به گرامت داشت و خوشبوی بود و از دهنش راهی که بیهوشام میشد شوهرش
داشت که قدر آخری نمایه باوست آخر الام چون خواست حرکت کند اسماء عطردان خود را بر بند داشت
و بجای گذاشت شوهرش گفت چرا عطردان را بر بنداری اسماء گفت (لا اعطر بعد عروس) یعنی بعد عروس
دیگر نباید عطردان استعمال کرد و این گفته در میان عرب مثل شل یعنی بجای مثل زبور لافضا لاطر بعد عروس گفت
و شرح آنرا از انبیر دانسته که شخصی در شب فاف از زوجه خود را ایچ که بیهوشام نمود از او پرسید از عطردان
چیزی نداری گفت چرا آنرا ذخیره و چنان کرده ام شوهر گفت لافضا لاطر بعد عروس یعنی عطردان
از عروس کردن معنی ندارد این گفته مثل شده و در وقتی گفته میشود که شخص چیزی داشته باشد و موقع صرف
و استعمال آن بشود و باز آنرا بکار نبرد و ذخیره نماید اسماء بنت عمیس زنی صحابیة و دختر عمیس بن
معد و زوجه جناب جعفر طیار بوده و عمیس نیز خود از صحابه است حضرت رسول صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم از
این زن و نه نفر زن دیگر مدح فرموده و آنهارا اخوات ثنونات خوانده و این لقب بدیق حضرت به
ایمان انحنائی الحقیقه شانی عمده بر این ثابت نمایند و این درین نفر خواهر نیاید یک مادر و مادر

بنیابت عوفت که درین انماست و شرح حال آن در حرف با سیامد و بعضی گفته اند اخوات مؤمنات نه
 نفر بیست خواهر و یکت مادر که همان بنت عوف باشد با یک اسماء بنت عیس در ابتدای اسلام باشو
 جناب جعفر طیار بگفته رفت و در اینجا عبدالقد و عون سپهران جعفر از بطن او بوجود آمدند پس از آن بفرستند
 بعد از شهادت جعفر طیار ربانی شوهر کرد و محمد بن ابوبکر را مادر شد پس از ابوبکر در جبال کجاح علی امیر المؤمنین
 علیه الصلوٰة و السلام داخل شد و یکی بن علی بوجود آمد اسماء بنت عیس را شرف دیگری حاصل آمد و آن این
 بود که خواهر امری و میمونه بنت ابی بکر داخل در زوجات حضرت رسول اکرم کردید و خواهر دیگر او ام
 الفضل لبانیه و جناب عباس بن عبدالمطلب بود و خواهر صلی و سلمی بنت عیس مسبری حمزه شیدا
 شرف جست و با خطرات فرورده است که در وصف اسماء بنت عیس گفته اند وی اکرم الناس اصناما
 یعنی اسماء از حیثیت داماد بانی که همسر سید و اشرف ناس است (عمیس تقسیم عین بر وزن نیر است
 اسماء بنت محمد محدثه است جلیل القدر و پدرش محمد بن صصری از اعیان مشق میباشد و محمد بن
 اسماء که از معارفین از بطن او بوجود آمده حتی شرفورده چند کتاب حدیث بر یکی بن عدنان محدث
 قرائت کرده و بعد از آن آنها را بکرات تدیس نموده است و درین خود منفرد بوده فیوض فضایل
 و برکات وجود او بسیار بوده و صدقات کثیره داده بار بار زیارت خانه خدا مشرف شده و اودت
 او در آخر سال ششصد و سی و هشت هجری و وفات او در یکصد و هفتصد و سی و سه در آن زمان از سیصد
 روایت حدیث احدی از او متهم نبوده و برادرش قاضی القضاة نجم الدین شافعی ده سال قبل از او
 یعنی در ربیع الاول سال هفتصد و بیست و سه درگذشت که این ردوی در تمة المختصر و مدح سیدنا محمد
 کذلک قلت کن اخت ابن صصری

بعضی اسماء را
 در حق بیست
 عوف گفته اند

<p>طراز القوم انی مثل هذا</p>	<p>تفوق علی النساء صبی و شیدا وما التانیدت لاسم الشمس عیثا</p>
-------------------------------	---

و مقصود ازین صصری نجم الدین برادر اسماء میباشد اسماء بنت یزید الاضماریه دختر
 یزید بن النکر الاشتهالی است پدرش از صحابه و خود نیز صحابه بوده و بنصاحت بیان موصوف و معروف
 روزی از طرف سایر زنان صحابه ماسور و بگفتند حضرت رسالت پناهی مشرف شده عرض کرد
 بابی انت و امی یا رسول اللہ انما وافدة النساء الیک ان اللدع و جل الثبات الی الرجال و انما کافه
 فانما کت و به الهمک و انما معشر النساء محصورات مقصورات قوا علی یتوکلن و مقتضی شوهرتکم و

و حالات اولادکم و انکم عشره الرجال فضلتهم علينا باجمع واجتماعات و عیاده المرضی و جنود الجناز و انوار الجبرئیل
 و افضل ذلک الجهاد فی سبیل اللہ عزوجل و ان الریح اذا خرج حاجبا و معترا و اوجی باذخفظنا لکم انوار الحکم
 و غنائنا و انوار الحکم و درینا لکم اولادکم شاکرکم فی ذالاجر و انخیرد یعنی پدر و مادرم بغدادی تو بادای تمپه خدایم
 از جانب جمعی نوان بجنوب مبارک تو آمده ام ترا خدای عزوجل مبعوث بر کافه زمان و مردان فرسوده و مابنود
 خدای تو ایمان آورده ایم و ما جلس نوان در پس پرده محبوس و در خانه های شوهر با خانه نشین ستم و محل شہوت
 میائیم و فرزندان شما از ما بوجود می آید و شما جماعت مردان بواسطه حضور در جوامع و گذاردن نمازهای جمعی
 و عیادت بیماران و شمع جنازه ها و جهامی مکرر بر فضل و برتری دارید و افضل از همه این اعمال که مخصوصت شما
 مردان مجاهد فی سبیل اللہ میباشند و چون شما مردان برای حج و عمره یا بغرض جهاد حرکت کنید و اما اموال شما
 حفظ کنیم و برای لباس شما ایمان برسیم و فرزندان شما را نکاح باری و تربیت می نایم در صورت ایام باجر
 و عمل خیر شما شکرگتی داریم یا نه حضرت رسول صلی اللہ علیہ و آلہ پس از استماع این عرض روی مبارک را به
 اصحاب کرده فرمودند در امثال انبیقات محاله بهتر از آنکه اینز بیان نمود کشینده اید اصحاب
 عرض کردند بجان منکیم هیچ زنی با این جن مجاز و مفاوضه رسیده باشد بعد از ان سیدانام علیه الصلوٰۃ
 و السلام با سماء بنت یزید خطاب کرده فرمودند ای خاتون تو خود بدان و بر نهانی که از جانب هست
 نزد من آمد و بضممان که اگر نوان با ازواج خود خوش فطاری کنند و انخار از خود خوش شود از زنده همین
 عمل آنها با تمام اعمال خیریه که ذکر کردی معادل میباشند اسماء بنت یزید بنا بر سطور است
 ابن اثیر اسماء بنت زنی صحابیه و خاله زاده معاذ بن جبل که از کبار صحیبه میباشند بوده و شجاعت و قوت
 قلب مردان داشته در غزوه یرموک باستون چادر خود نه نفر از کفار را براه عدم فرستاده است اسماء
 بنت سمش الدین دختر شیخ شمس الدین محمد بن عبد الرحمن محدث و ما در شیخ الفقی الدین بوده و بچخال قبل از قوت
 ابن حجر عسقلانی متولد کرده و در کتاب بنیاد النعم ذکر او شده است در ماه رجب سال شصت و چهل هفت
 قدم بعالم وجود گذاشته و ابتدا بشخص علی نام شوهر کرده بعد با در سلک ازواج علماء الدین مقرر بنی ملک
 گشته است در هر حال زنی عاقل و فاضل و دانشمند و با تقوی و متکنت بوده و آینه الرحیم که شرح حال او
 بیاید خواهرترین میباشند اسماء العامریه ادبیه بوده است از ان بنی عامر از ابالی اندلس ساکن
 بلده اشبیلیه و در کتابت و نظم شعر مهارتی بکمال داشته قصیده برای صیانت خانه و اموال خود بگوید

المؤیدین عبد المؤمن علی کاشفته که بیت اول است
 السیدنا امیر المؤمنین
 رأیت حدیثکم فیها شجونا

عرفنا النصر والفتح المبینا
 اذا کان الحدیث عن المعالی
 دراواخرین فقیده اسماء عامریه بوضع خوب

و مناسب حسب و نسب خود را بر امیر المؤمنین معلوم ساخته و اینکار را بوجهی احسن پرداخته است
 اسماء عجمت از نوان اسلامبول و دختر احمد اقا سرخاصه کیان خاصه و زوجه محمود جلال الدین
 خطاط مشهور و در سن خط بدرجه شوم خود استخمار داد این بن چون از شهر خود تعلیم خط گرفته و جلال
 الدین بیل در غنیمی تمام نکات خط را با بختی طوری برای او ترقی حاصله که خط اشما با خط او از غیر
 عمر جلال الدین بیکدرجه و پایه بوده است و بسیار چیزها اسماء نوشته و جلال الدین با اسم خود رقم
 کرده است و از خط او ممتا از اسماء که رقم کرده و دیده شده است لوحه ایست که تاریخ آن هزار و
 دوست و بیست و دو میباشد علاوه بر زمانی که اسم اشما متما بوده و در این کتاب شرح حال این
 درج شد این نام باید از فرزندان اشما نام ذکر نمایند و میگوید که همه صحابیه بوده اند و از آنهاست
 اسماء بنت عوف مشوقه عمر بن سعد و عمر بن سعد از شرعی عربست و معروف بمقرش و اسماء بنت
 عوف عمزاده اوست و ماجرای این عاشق و معشوق در زمین الاسواق مسطور است و چون فقرش در
 لغت عرب معنی ترین است و عمر بن سعد بنا بر جودت طبعی که داشته اشعار خود را بحج و انواع
 ترین زمین می ساخته معروف بمقرش شده و مهمل را نیز مقرش می گفته اند و در اشعار عرب عمر بن سعد و
 مهمل در چند موضع و محل ذکر شده اند و هر طریقه برادر زاده امر چون با و شباهت داشته لقب مقرش
 اصغر گردیده و بعضی گفته اند چون عمر و این بزرگوار

الدار فقر والرسوح کما
 معروف بمقرش شده و این تیر لید نیست چه

رقش فی ظهرا لادیم قلم

در شرعی عرب اشخاصی هستند که بتغیری القیارات خود لقب گردیده اند و سیوطی در این کتاب
 مزره فضل مخصوصی در احوال آنها نگاشته است و عجب آنکه در عرب بعضی از مرد با بوده و مشوم با اسماء
 ابن الحارث و اسماء ابن بریان که از صحابه بوده اند و اسماء ابن خاریجه القراری که جو از مدنی است
 و از تابعین بشمار آمده است و در شهادت مسلم بن عقیل دخیل بوده اعتما و از جواری مستند
 بن تعبدا سلطان بدبخت استبلیه بوده است و بنینه دختر المعتمد از طین او بوجود آمده و شرح حال

مثل اسماء

بشینه بعد با بیاید و اعتماد چون در ادبیات مهارتی داشته است سخاری حاصل نمود است اعتراف است
 در سلامت شیخ محمد الدین بن عربی اعرابیه را از زمان بادیه بخدمت بنده بنده عبد الوهاب بن مربه التمدیک
 یکی از خلفای بنی عباس با اعرابیه عاشق شد و او را در جباله کالج خود آورد و اما هوای دار اختلافه او را مناسبت
 نیامد و زندگانی حصاره را پسند نکرد و هر روز ضعف و بیاض او زیاد شد و گفتی فراوان و تسکنت و مکر بود
 خلیفه از او سوال کرد که چرا این باش منی و لب بچند آسان شود و خود را مشغول مینداری و روز بروز در دو
 میثوسی اعرابیه گفت مرا بصر با خیمه های صحرائینان و میثری که شانان میدوشند و صدای انار جاب
 میل مفرطی است خلیفه در آخر نقطه شکر در جله قصری برای او بنا نمود و فرمان داد که شانان کوچه
 خود را در حوالی قصر جدا دهند و انصرام عشوق نماید و اعرابیه را در آن ساکن ساخت اعرابیه چون وضعی
 بشینه بوطن اصلی خود دید زیاده متاثر گردیده و یاد بخدا و ابراهیم افسرده و محزون ساخت و زنی خلیفه
 بنانی بقصر عشوق رفته دید اعرابیه بگریه و زاری مشغولست و این ابیات می خواند بدیت

وما ذنب اعرابیه قد ذفت بها	صوف التوی من حیث لم تک ظنت
تمت احوالی الرحاة و خیمه	بنجد فلا یقضي لها ما تمتت
اذا ذکرت ماء العذیب طیبه	و برد حصاة آخر الدلیل انت
لها انه عند العشاء و انه	سحیر اولوا انتاه لجننت

خلیفه از شنیدن این ابیات قتی حاصل کرده با اعرابیه گفت غم نخور که بر او خود نایل شدی در کالج من باش
 و نیز در قوم و بیست خود و او را با جملة اسباب و اناش البیتی که در قصر عشوق بود بوطن خود فرستاد و بعد
 بروقت بشکار میرفت با اعرابیه ملاقات میکرد و اناش ابیاتی که از اعرابیه نقل شده است بیت ان با تغییر جزئی
 در دیوان مشوب بقیس عامری مطرو است و فطامیت چهارمی را متاثر البهاران افزوده است و نظیر
 داستان اعرابیه بعد با بیاید اما همه بنده مخرج از رخسای عرب است که در نظم شتر مهارتی داشته
 و ابیات ذیل را در مدح اسود بن قنانه که از جوانمزدان عرب است برشته نظم کرده بدیت

اذا شدت از قلعی فتی لو و زنته	بکل معذی و کل میمان
و فیها فضلا وجود او سوددا	و زیاد ذک الاسود بز قنانه
فتی لایری فی ساحه الارض مثله	لیو و ضرب و لیوم طمان

محی الدین اعرابی در مسامحت از قول و سب یا زنجیر ناجیه الرضائی حکایت کرده گویند در آیام خلافت
 الواثق با سب بواسطه مالیات مصترم شدم و خلیفه جدا در سجوی من بود و مرا طلب میکرد بنا برین من نهنتم
 در سافه و سایر اماکن نزد میک بوطن خود بمانم ناچار بر سر کلاه انتم و در براری می کشتم که جو افزدی که
 الطبع را بچنگ آرم و در پناه او چند کاهی با منی بسر برم در انشای کردش خندیم دیدم بطرف هفت
 شش فتم در جلو چادری مزرائی دیدم بر زمین نصب کرده و افشار ما دیانی بران بسته اند اصل چادری شده و سگ
 کردم خوابی از و رای پرده جواب سلام داد و گفت اطمن یا حضری فغم منخ الضیفان بوان القدر
 و محمدک التفر پس ازین گفته سخنهای سماحت آید بر میان آورد و بر حسب قوم من پرداخت و با ستراحت
 و اطمینان امر کردم گفت وانی بطمن المطلوب و یا من المغوب من و ان یا وی الی اجل العیصه و ما من و
 مفرغ منینه فلما یخون السلطان طالبه و الخوف فالبه ان خاتون چون کلمات مر اشند دانست که مرا
 قشوی خاطر است و از خلیفه بجهتی خائفستم بر من رحمت آورد و گفت لقا ترجمه سناک عن ذنب کبر
 و قلب صغیر یعنی بهمان زبان توان کنشای بزرگ و دل خرد در جهانی کرد و البته مرکب خطائی شده و از ان
 دلت را هر اسی است پس از ان و ایم الله لقا صلحت بقاء جل لا یضام بفضاء احد ولا یجمع بساته
 کبد الا سود بن فنان احواله کعب و اعمامه شیبان بملوک الحی فی باله و سیدستم فی فخاله صدوق بجوا
 و قود التار خلاصه باین عبارات اشعار نمود که این منزل همان اسود بن فنان است که امامت غریج
 او را با بیات مسطور در فوق وصف و مدح نموده است امامت بنت ابی العاص و خرابی الکا
 بن الریبع بن عبدالغری است و ابو العاص شرف و اما در حضرت رسول صلی الله علیه و آله شرف و
 شوهر زینب بنت رسول الله بوده پس امامه که از ابی العاص و زینب بوجود آمده نواده دختر نبی اکرم
 صلی الله علیه و آله و سلم میباشد و زمان طفولیت امامه جد بزرگوارش چندان او را دوست میداشت
 که کاهی او را بر پشت مبارک خود گرفته نماز میکرد با بجمه حضرت صدیق طاهر و فاطمه سلام الله علیها که
 خاله امامه بود و در پنجاب امیر المؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام وصیت کردند که پس از من امامه را بزنی
 اختیار کن چه او با فرزندان من مهربان است بنا بر این بعد از ارتحال حضرت فاطمه امیر المؤمنین امامه از روی
 کرده بعد از شهادت آنحضرت مشارالیهام بنفیره بن نوفل شوهر نمود و بر او ای امامه قبل از آنکه در جماله نکاح
 امیر المؤمنین در آید شوهر دیگر داشته است امامه المهر بدویمه امامه یا امامه از نساء صحابه است

۲
 فی حاله و ستم

ومرید اسم قبیلہ او میسبب در نظم اشعار دستی داشته از جمله دو شعر مطور در ذیل در کشته شدن ابو عفاک
یهودی گفته و ابو عفاک مردی منافق و کایصد و بیست سال عمر داشت و از جنابش اعمال دشمنی
بحضرت رسول صلی الله علیه و آله خوداری میکرد سالم بن عمیر از صحابه او را قتل رسانید و امام مریدیه گفت

تکذیب بن الله والمرء احمدا
جناک حینف اخر الدهر طغنه

لعسر الذی امتاک اذ بئس ما یجینے
اباعفک فذها علی کبر السن

صاحب کتاب مواهب لذنیه کوی شمش نقر زن صحابه دیگر با اسم امامه مستقام بوده اند که یکی از آنها امامه
دختر حضرت حمزه است امه القدر زنی بوده است اسلامبولی که در ادبیت ما را می دانسته و
در آلتیات سخن میگفته دیوان مرتب دارد و معروف بسعدی امه القدر میسبب چه در اشعار خود صدقه
تخلص کرده و در مجال معاصر سلطان محمد خان رابع و دختر قاسمی زاده بوده و در سال هزار و صد و پانزده

در کشته میتین مطور در ذیل از نتایج افکار است
بلکه در شب صبحه دکن مالان ایدن سن بیست
اقا جمنه کجیران ایدن سن سین بن

هفته کچم لویکه همان ایدن سن سین سبن
دست تپیر ایله چاک اولسونخی دامان فراق
امه اکللیل از صعلجای زمان عرب و دارا

مقام ولایت بنا بوده و در طبقات شعرائی ذکر او شده است کویندار باب سلوک و صلاح محمد
وقتی در معنی و تفریف ولایت اختلاف کرده هر یک خبری گفتند اخر الامر دفع خلاف را قرار داد
که از امه اکللیل بمعنی را سوال کنند مشارالیهما در جواب آنها گفت ولی نیست که در میان حق مشغول
باشد و از یاد خالق منحرف و مطلقا تعلقی بپنیا و زخارف آن نداشته باشد و آنی از خدا بغیر نداند
امه اکللیل پس ازین تقریر و تحقیق حال علی و معنی ولایت یکی از آنها را کرده گفت مگر کسی از شما گوید
شخصی را ولیا بوده است که وقتی از حق بجز دیگر اشتغال داشته باور نمائید و بدانید که دروغ گفته است
امه الخالق دختر عبد اللطیف بن صدق بن عوص المنادی لقبی است که از حدیثه های معروفه
بشار میآید ولادت او در ششصد و سیزده هجری و در مجلس درس جمال الدین جنبلی پدر الف بنت
الجمال که پیش ذکر او شد حاضر میشده و قدری از سند احمدی و مجسم صغیر طبرانی را بر او فرستاد کرده نیز
از سیره ابن چشم سب فواید نموده اکثر تحقیقین با و اجازه داده اند لقیه بن مالک و منهاج العیاش
را از برداشته و مینوشته است عمری طولانی کرده و از اساتید محدثین بعد از آنها نقل روایت میکند

ان ذلک شدید لیسرینجید الفرار و یحیض کان لا یشتق من ذل الخازنی

و عمل گفت برادر این شرفا فیه نذار دزیر که در مصرع اول وی راء است و در ثانی زاء متشاعر گفت موی
 مصرع ثانی را نقطه نکند درست میشود و عمل گفت بسیار خوب آبا بعا و ده آخر مصرع اول مرفوع و ثانی
 مجرور است و این نیز عیب خواهد بود متشاعر گفت تو عجب مرد احمق هستی چه لازم است اعراس کن
 تاریخ و بقرآن معلوم شود و این لطیفه در اوقیانوس مسطور است اتم امین مادراسامه بن
 و دایه حضرت بنی اکرم صلی الله علیه و آله و سلم بوده است اسامه از صحابه و مادرش ام امین از صحابه
 بشمار سیاید و جلالت قدر او معلومست و محتاج بیان نیست اسم ام امین بر که دختر ثعلبیه و در اصل
 از جواری صدیقیه جناب عبداللہ پدر فرخنده کوم حضرت رسول صلی الله علیه و آله و زوجه عبید زحلی
 بوده چون اول سپری که از یثرب او بوجود آمده موسوم بامین شده و او ام امین گفته اند بعضی هم او را
 ام الطباء نیز گفته اند حضرت رسالت پناهی مملوکی داشتند موسوم بزید بن حارث که او را
 بخدیجه بنحیده بودند بعد از عبید اتم ام امین را بزنی بزید بن حارث دادند و اسامه بن زید از وجود یافت
 برخی گویند اتم ام امین را جناب عبداللہ ازاد کرده و جماعتی بر اینند که او ازاد کرد و حضرت رسول ص
 است وقتی آمنه و سب بعزم ملاقات ابن خمال خود غریمت مدینه منوره نمود و در معاودت
 در محل موسوم به ابواء بدار بقاء ارتحال فرمود و از آنجا بنی اکرم تا مکة مکرّمه در اغوش اتم ام امین بودند بنا
 بر این ان بزرگوار میفرمایند اتم ام امین حتی بعد از امی و مشارعیم را کمالاً محرمت در عایت میفرموده اند
 و مخصوصاً بدین او تشریف میرده اند اتم ام امین هنگام رحلت سید انبیاء ص در قید حیات بود و در
 الوصف در ان هنگام گریه و زاری میسند و از جبهه بقیاری او پرسیدند گفت من از ارتحال حضرت پیغمبر
 پیغمبر بودم و میدانستم که آن بزرگوار بدار بقا عازم است گریه من بر انقطاع وحی الهی است که همیشه
 بخانه ما نازل میشد اتم ایوب انصاری زوجه ابویوب انصاری است که از مشایخ
 صحابه میباشد و دختر فیس بن عمر بن امیه القیس غزرجی است از جماعت انصار که ایشانرا ثنویان
 اهل مدینه گفته اند ابویوب در زمان معاویه با سلامبول بعزم غزرافت و در آنجا بمرض اسهال در
 گذشت و بقعه ابویوب در اسلامبول از بقاع مشهوره و زیارتگاه است در صحیفه الاخبار
 مسطور است که از دیر کاهی عیسویان ان سرزمین هنگام استهتاق بدان بقعه میرفته و دعایمند و نذر

خلافت شان ابو ایوب همین بس که چون حضرت نبوی ص بدرینه نوره هجرت فرمودند در خانه ابو ایوب
 منزل کردند تا وقتی که مسجد و خانه حضرت بنا شد ابو ایوب گفته است خانه ناد و طبقه بود و سخا
 و فوقانی چون حضرت رسول ص به بان خانه شرف و روزی فرمودند در طبقه تحتانی منزل نمودند شب که شد
 ملتفت شدم مسکن حضرت رسالت ص مطبوعی الهی است بنا برین از ادب دور است که حضرت در طبقه
 تحتانی باشند و ما در فوقانی و همین مطلب را بمسئله خود اتم ایوب کفتم و او تصدیق من کرد و تا صبح ازین آیه
 خواب زفتم و بسیار خوش و پریشان خاطر بودیم صبح بجهت روزی حضرت پیغمبر شرف جسمه شرح خیال من
 خوابی شب را عرضه داشتم و حضرت را سگندادم تا نقل مکان فرموده از طبقه زیرین به بالا شرف فرمای
 کردیدند اتم البینین ص بنت عبد العزیز دختر عبد العزیز اموی و زوجه و لیکن عبد الملک بوده و بصح
 و سدا معروف و بوصف ذکا و رشاد موصوف بشها قائم و روزها صائم در منزل خیرات و شب تهرت
 جابد و در اعطای صدقات ساعی و مجاب چنانکه گویند هر هفته بنده و برده از او میکرد و هر روز خاطر فرود
 شاد می نمود و علاوه فضاحت بیان و طلاقت لسان شهرت روزی عمره مشغول ص کثیر شاعر معروف عرب

قصی کل ذی دین فوقی غریبه

زدا و آمده بود از او پرسید از اینکه کثیر میگوید

معاوم میشود تو چیزی با او وعده کرده و در ادا

و عنقه مملول مصنی غریبه

ان مما طله و نما می نموده که از مطال تو شکو می کشید گفت ملی بوشه با او وعده کرده ام و از وفای این وعده
 ابا دادم اتم البینین گفت او را از انظار بیرون آر نگاه آن بگردن من پس آن اتم البینین ازین گفته پشیمان شد
 و بختاره آخرت چهل غلام آزاد کرد و بارها بملکت کاش من زبان ندا شتم و اینکله را بر زبان میآوردم و عجب
 اینست که با این دروغ و عفت در کتاب آغانی و فواته الوقیات در ترجمه حال عبد الرحمن بن اسمعیل شاعر
 مشهور به وضاح ص این چیزی با من البینین نسبت داد و اندوان نیست که در سالی مشار بهیسا زیارت بیت اتم
 احرام رفت و لیکن عبد الملک شاعر اعظم اعلام و مدح بنود که در این سفر اتم البینین و کثیرانی که با او
 همراه اند ص میگویند در اشعار نامی اینها بشنوند و در انبیا تا کیه یکی بنویسد چون اتم البینین بکلمه رسید
 بنمایش اندام خود پرداخت و پیکر خود را مطر نظر ساخت تا ابا دوشتر بوصف او پردازند و قصاید و
 قطعات در اوصاف او سازند و مخصوصا بوضاح ص این مفتون گردید و با او کثیر پیغام داد که در تغزلات
 خود از او ذکر می نمایند و پتی آرسند کثیر از او لید برسد و از اتم البینین چیزی نکفت بلکه شاعری چند

بنام غاضره جاریه ام البنین نظم گردانا و ضاح امین خرم را بر کنار عفا ده صراحت گفت شعر

صدع البین والتفرقت قلبی | و تولدت ام البنین ببلتے

ولید این بیت شنید و قبیل وضاح امین فرمان داد بعضی گفته اند بعد از موسی حج ام البنین وضاح امین را
دعوت کرد و او در صندوقی رفت و صندوق را برای ولید بردند پس از چندی امین طلب آشکار
شده وضاح امین مستول گردید اما وجه اینکه عبد الرحمن بن اسمعیل را وضاح امین گفته اند آنست که پیشتر
و منی بوده و جمالی کمال داشته گویند او و موقع کنیزی از فرط خوربوی همیشه از اصابعین اندیشه نمود
و هر وقت قصد مجلس و محفل میکردند نقاب میسازند مانند کفته ابو الفرج و ابن خلکان مشاهیر است
اما کثیر را میدانیم که قصیر القامه و کرمینظر بوده و اگر گفته مشار ایچما صحیح است و ام البنین کثیره و وضاح
امین رعنی نموده و سپیامی داده باید بگوئیم از اخواهان کمال شده و اینرا مفتون جمال و بتداهم علم کمال
ام البنین بنت خراب الکلابیه زوجه حضرت امیر المومنین علی علیه السلام بوده آنحضرت پس از
صدیقه طاہره سلام الله علیها اولی فی راکه بمزاجت و بسختی خستیمار فرمودند او بود و چهار سپهر امیر المومنین
یعنی عباس و جعفر و عبد الله و عثمان از او بوجود آمدند و بر چسپار در کردار در کباب سقراط حضرت ابی عبد الله
حسین علیه آلاف التحية و الشفاء بدرجه و فیه شهادت فایز گردیدند ام البنین کنیه ام ولدی از خواری
حضرت امام بهام موسی کاظم علیه السلام بوده این ام البنین زوی یا سمانه نام داشته و حضرت علی بن موسی الرضا
از بطن او بوجود آمده و حضرت موسی کاظم او را بوالده مفضل خود حمیده بخشیده بودند و ذکر حمیده در عرف خانیایه
ام البنین در لغت عرب کنایه است از زمین که از خاک آن گل آدمیان سرشته شده و میرتی را گویند که
دسته جات عمار دارند و عبد الیوف المناوی در کتاب کوجکت خود که موسوم بعباد البلاغه است
ایندو معنی را ذکر کرده بلکه گویند شعری که در ذیل نکاشته میشود و ام بنین در معنی سرق دارد و اینصفت است

بام بنین مرجعهم الیه | و ما ولدت و ما حملت جنینا

ام جعفر از زنان انصار و از قبایله بنی خطمه بوده و بعفت و صلاح و درایت و نقل استقامت
داشت و احوص ابن محمد الانصاری از شعرای اسلام بناحق در حق او این شعر گفته است

لقد منعت معروفها ام جعفر | و انی الی معروفها لفقیر

گویند روزی ام جعفر نزد احوص آمده گفت قیمت کوسفندان مرابده احوص گفت من از تو چیزی

عمر بن الخطاب

نگرفتند و ترشیت نام شار ایجا اصرار و احصی الحاکر کرده خورده که معرفی بحال تو ندانم ام جعفر گفت ای
 دشمن حسد اگر منیشناسی پس چرا دشمن خود در نام میبری و میگوی من بام جعفر اینطور گفتند و ام جعفر بنویس
 بمن جواب داد اینک من همان ام جعفرم با جمله ام جعفر در محضر عامه احصی را شمرسار و خود را بری
 الذمه کرد ام حمیل بنا بر قول ابو الفضل میدانی از اقوام ابی بریره و بو فاد عرب مشهور مثل آنست
 که او فی من ام حمیل سبب شهرت او اینک شخصی مؤوم بضر ابن الخطاب بنشمار تعبیه شد ام حمیل او را از شهر
 دشمنان حفظ کرد و مکان نمیداد که او براد خلیفه ثانی است چه این واقعه در همان مان بود وقتی در مدینه متوجه
 نزد عمر آمد و خلیفه از واقعه خبر داشت گفت بعین فکر که ما من برادر دینی و از غزایان است از جماعت مهربان
 که ما کرده و ممنون بیایم و از آنجا که حمیل از بنای سبیل بود خلیفه از نسبت المال جزیری با و عطا نمود او را
 معاودت داد بنا بر مسطورات ابن اثیر ام حمیل کینه هشت نفر زن صحابیه است یکی از آنها فاطمه بنت الخطاب
 خواهر عمر شیبان و زوجه ابی لهب که در حق او تماته اکتب گفته شده نیز همین کینه را دارا بوده و ام حمیل از
 نساء مشهوره بصره است که در خلافت خلیفه ثانی مغیره بن شعبه و الی بصره بخالت با او متهم شد و از
 منصب خود معزول گردید و برین ریه مولی نسبت ابو بکره اشقی صحابی و برادران امی او زیاد بن ابی
 و نافع بن کلثوم و سبل بن عبد شحات دادند تا چون شهادت زیاد مقرون بشرایط مقرره نمودند
 از جرم معاف گردید و شرح این واقعه در تواریخ مذکور است ام حمیه بنت ابی سفیان از زوجه
 حضرت خاتم النبیین صلی الله علیه و آله و دختر ابی سفیان اموی مشهور است ابتدا شخصی مؤوم بعید التبعین
 حجن او را برنی گرفته و این زوج و زوجه در او ایل اسلام بشراف اسلام مشرف گردیدند و بحیثه که حجر تکاه
 اولیه مسلمین بود مهاجرت نمودند و در اینجا حمیه دختر عبد الله از او بوجود آمد و او را ام حمیه گفتند
 و اسم او را در راه بود عبیده الله در حبشه مترد و نصرانی شد و بزوجه خود نیز این دین را تکلیف نمود ام حمیه
 قبول نکرد و عبید الله بدین جد خود در حبشه در گذشت و ام حمیه بواسطه ثبات دین اسلام مهاجرت
 رسول اکرم متفق گردید و تقصیل ابن اجمال بعد از فوت عبید الله ام حمیه در حبشه غریب و تنگماند و بنا بر نجاست
 و شامی که داشت ممکن نبود کفوی برای او پیدا شود حضرت رسول که از ماجری آگاه بود در دزدان ارسال حضرت
 هجرت که بلوک اطراف سفر انامور و اهن را از بخت خود مختصر میفرمودند و بن امیه الصخر را بانامه
 اصححه بن حجر سلطان حبشه فرستادند و ضمناً سفارشش فرمودند که سلطان مشار الیه ام حمیه را در جباله

سخاح حضرت نبوی صلی الله علیه و آله در آور چون نامه حضرت سلطان حسینیه رسید در حضور حضرت طیار قبول
 اسلام کرد و امر ترویج احمیدیه انجام داد و ترتیب ولیمه کرد و چهره اصد در هم از طرف حضرت بام حسینیه
 داده شد و ام حسینیه را با سایر مهاجرین اسلام در دو سفینه بمرستان فرستاد از خود احمیدیه منقولست که گفته است
 در حبشیه بودم و از جانی خبر دادم که روزی جاریه نجاشی استمات با بربره آمده فزده داد که نجاشی از جانب پیغمبر
 نامور و کیست که نور انرا و حجت آنحضرت سربلند سازد من بفحایت سرور شده و دوست بنده شکره که
 در دست داشتم با حلقه های نقره انگشتان خود بخرد کانی با و دادم با بجمله احمیدیه را در دین صلاحی بود که
 قبل از فتح مکه مسکایم که پدرش ابوسفیان برای تجدید عهد قریش با قبایله بنی خزاعه و رقیقه قیادت و تقصیر
 عهد آنها بیدیه منوره آمده بود بخانه حضرت رسول صلی الله علیه و آله رفت که با دختر خود احمیدیه ملاقات
 نماید و در آنجا خواست که در فراش حضرت بشیند احمیدیه بدون هیچ ملاحظه او را منع کرد و گفت
 تو مشرک هستی و در پیغزاش نیستی مقدم گذاشت ام حسان در فحاشات الانس ام حسان را دارای مقام
 ولایت نوشته این زن از ابالی کوفه و بزهد و صلاح و مقامات عرفان و درجات ایقان معروف بوده با
 سفیان ثوری معاصر و سفیان بزبیرت او میرفته روزی با ثاثر لبیت ام حسان سیدگی کرده بجهت
 حصیری نیافت با و گفت اگر میرم تو و چیزی بنویسی از تو رعایتی خواهد کرد ام حسان گفت ای سفیان این
 قدر ترا از من کاست من از مالک حقیقی عالم طلب دنیا میخواهم تا چهره رسد از مخلوقی تضعیف
 و میخواهم آنی بر من بگذرد که جز بیا خدا باشم یکفر زن صحابه هم کلمتی با ام حسان پیش ام حکیم
 البیضاء دختر عبدالمطلب و عمه حضرت رسالت پناهی میداد شد بواسطه نفوست بدن
 او را بیضا و قهقهه الی باج میگفته اند در نظم شعر طبعی قادر داشته و بسیار استایل از هر شیء پدرش نشاند کرد

و یکی ذالندی و المکرمات
 بدمع من دموعها طالات
 ابان الخمر تیار الفرات
 کریم الخیم محمود الحیات
 و غیثا فی التستین المحلات
 تروق له عیون الناظرات

الایاعین جودی و استهللی
 الایاعین و میحک اسعدنی
 و یکی خیمز رکا المطایا
 طویل الباع شبیه ذی المعالی
 وصولا للقرا به هریزیا
 ولیشاحین تشبه العوائلی

عقید بنی کفانه و المرحی
ومفرغها اذا ما هاج هینج
فبنکبه ولا تسی محزن

اذا ما الدهر اقبل بالهنات
بداهیه وخصه المعضلات
وابکی ما بقیت الباکیات

امم حکیم المخرومیت زنی صحابیه و دختر حارث بن هشام المخرومی است که از رؤسای به
قریش بوده جیسری که بقبطه ام حکیم معروف و درج الصفرد زردکی شام بطرف حجاز و قحست نسب
بشار لهما باشد ام حکیم المخرومیه ابتدا در زواجت سپهر عوی خود عکرمه بن ابی جمل بود در یوم فتح مکه
قبول اسلام نمود و برای شوهر خود عکرمه از حضرت رسول ۲۴ امان گرفت اما عکرمه از آنجا که عدوانی سخت
با دین اسلام داشت چون مکه فتح شد سمیت مین کر بخت زوجه اش ام حکیم از عقب او رفته در ساحل
مین در وقتی که میخواست کبشی نشیند باورسید گفت از طایم ترین ناس و کریم ترین مردم برای تو ایمان
آورد و ام و او امر اجبت داد و بجهت حضرت نبوی ۲۴ مشرف ساخت و سبب قبول اسلام او
گردید و عکرمه در غزوہ یربک مقول شد و بعد از او ام حکیم بخالد بن سعید که از صحابه بود زنا فرود کرد دید
در آن اوان و قحته اجنادین پیش آمد و خالد منکوحه خود را همراه برداشته و زفاف را بعرض راه
قرار داده و وقتی که درج الصفرد منزل نمود خالد خواست عمل زفاف را با انجام رساند ام حکیم گفت
خوبست بعد از پرکنده ساختن صفوف دشمن این امر باذن الله تعالی صورت پذیرد خالد بن سعید
گفت بخاطر من چنین وارد میشود که من در اینجک مقول شوم بنا بر این ام حکیم موافقت رای خالد
نمود و در همانجا در نزدیکی جسر خمیه بر پا کرده زفاف بعمل آمد و بدینجبت جسر مذکور معروف بقبطه
ام حکیم گردید با جمله بعد از زفاف ترتیب طعام کرده بعد از صرف طعام شکر مخالف نمودار شد
و شروع بچنگ کردن و خالد کشته شد و در آنروز ام حکیم المخرومیه با ستون خمیه مفت نهار و شام
مقتول ساخت ام حکیم الواصله بنا بر مسطورات صاحب آغانی ام حکیم الواصله زوجه
عبد العزیز اموی و از شرفای زنان قریش بوده است چون شرف و کمال حسن و جمال را با هم وصل
کرده معروف بواصله شد و دختر او زینب الواصله را نیز الواصله بن الواصله گفته اند چنانکه ذکر آن
در محل خود بیاید عتق در اوجت ام حکیم و اصله با عبد العزیز در حیات و حضور جبر و عبد الملک بن
مروان منعقد شده و در مجلس عتق از شرفای معروف و جبر و عدتی بن رفاع بر حسب دعوت حضور

بهر سائند و شعر با در تنسیت و تبریکات انیمرا و جت عظیم آوردند و دوهزار درم عمده گرفتند و نیز صاحب
آغانی گوید ام حکیم الواصله بشرب خمر متاد بوده و قدح که آجانبانی داشت که با آن شراب می آشفتا
و کاس ام حکیم نزد ابا مشهور و از ششاد مشقال طلائع ترتیب یافته و اشعاری در باب این کاس گفته اند
که در جلد یازدهم آغانی مسطور و از آنجمله است ابیات ذیل که از ولید بن یزید سبکی بیت

علا فی بعاتقات الکروم	و اسفینانی بکاس ام حکیم
الها لشرب المدامه تصرفا	فاناء من الزجاج عظیم

و پنج نفر زن صحابه دیگر باین اسم نامیده شده اند امم خارجه دو نفر زن صحابه باین اسم
معروف بوده اند و امم خارجه زنی بوده است از نساء معروفه عرب در زمان جاهلیت که نکارش
حال او از ما سخن فیه خارج است همینقدر برای رفع التباس گوئیم این امم خارجه چون بزودی آسانی
قبول نکاح بر مردی نموده نکاح او ضرب امثل شد در امری که زود و آسان صورت پذیر میگردد
میگفته اند اسمع من نکاح امم خارجه پس مثله بنماید که امم خارجه جالبه موضوع مثل است لا غیر با امم
النجار این زن زوجه ابوالنجم شاعر مشهور و خلفهای اموی است که میگوید (انا ابوالنجم و شعر منی
چون در حق زوجه خود گفته است شعر

قد اصبحتم الحیاء تدعی
علا ذنباً کلّه له اصنع

و این شعر در شواهد تخیض ایراد شده و بمنقذ لازم
بود از امم انجیر ذکر شود امم انجیر البغدادیه از نساء مشهوره و محدثه قرن ششم هجری و معروفه
بجمال النساء بوده و در بغداد زندگی نمینوده از معارف علمای زمان خود که سحری کامل داشته اند
و بافاضت و تدیس طلبه علم را مستفیض ساخته ابن البطی و ابوالمنظرا الکافدی و شجاع الحربی را دیده و بطور
استماع افضل علم حدیث نموده بعد با انتشار آن پرداخته است و از آنجا که بر محمد بن اسمعیل بن عمار که در کوفه
لقی القی الدین سلیمان و ابن سعه و ابن شحنه و فاطمه بنت سلیمان و جماعت دیگر از تبعین از مشارکها
اجازه گرفته اند این زن علاوه بر فضل و علم زهد و ورعی بکمال داشته چند دفعه بیکه مظهر رفته و حج نموده
در سال ششصد و چهل هجری در گذشته است امم انجیر بنت احرش زنی است تابعیه از
اهل کوفه معروف بذکا و در سخن سرائی قادر و توانا درک حضور حضرت نبوی صلی الله علیه و آله را نموده
ولی با اصحاب معاصر بوده در او ان عرب صفیق از امیر المؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام طرفدار

میگرد و در کتب محاضرات درجائی که از علم معاویین میگویند حکایتی ازین امّ الخیر نقل نمینماید و اینست که معاویة مکتوبی بوالی کوفه نوشت باینضمون که امّ الخیر دختر جرش را نزد من فرست تا از وضع رفتار و سلوک تو در کوفه از او سوال کنم و اگر از تو خیر گوید تو اجر دهم و اگر شر بجز آن را نام چون مکتوب معاویة بوالی سید بخانه امّ الخیر رفت و برای او بخواند امّ الخیر گفت من از راه اطاعت معاویة خارج نشده ام و راه خلائی ز رفقه بجهانم نیجویم و دروغ نمیکویم من خود زیاده میل داشتم که برای عرض بعضی معاویة را ملاقات کنم باجماله امّ الخیر غمیت نمود و والی او را مشایعت کرده گفت ای امّ الخیر من با ما نظور که نوشته رفتار از تو بخواهد بشد و طوریکه تو اظهار کنی از خوب و بد ما اجر خواهد داد تو چه در حق من خواهی گفت امّ الخیر گفت من در ازای لطف و نوازش و خوبی که درباره من نموده بد نخواهم کرد چیزی که خلاف واقع باشد نخواهم گفت امّ الخیر باسایش و رحمت طی مسافت نمود و تا بدار خلافت رسید و معاویة او را در جرم سرای خود جای داد و پس از چپار روز در وقتی که ندما و اصحاب حاضر بودند امّ الخیر را احضار کرد امّ الخیر حضور بیهوش برسانید و گفت السلام علیک یا امیر المؤمنین و رحمة الله وبرکاته معاویة گفت علیک السلام یا امّ الخیر آیا در عرض راه بتو خوش گذشت و آسوده بودی گفت بلی همه جانوش گذشت و بسلاست و خوشی باینجا حث عزت رسیدم معاویة گفت ای امّ الخیر بواسطه حسنیت خود بر تو دست یافته ام حالاً ما در فحالی که در رفقه صفین و قتل عمار بن یاسر کیفیتی بازگویی امّ الخیر گفت چون بعد از آن روز آن گفته بارانگر نگردم و امّ الخیر از خاطر مرفته آواز از زم بعلت صدقه و صبحری که بدان دوچار بودم انحرافها بر زبان آوردم اکنون گفتن اینها بی اثر است اگر میل استماع باشد مقالات شیرین بیان نمایم معاویة رو باهل مجلس کرده گفت از شما که امّ الخیرهای آنروز امّ الخیر را بخاطر دارید هر که دارد بگوید یکی از حاضرین گفت من برخی از آن کلمات را بخاطر دارم معاویة گفت بگو تا بشنوم گفت من امّ الخیر را دیدم سوار شرمی بود و تازیانه بدست داشت و میگفت ایها الناس اتقوا ربکم ان زلزلة الساعة شیء عظیم باری تعالی برای شماراه آتشکام نموده و بصراط مستقیم و جاده سلامت داخل کرده در ظلمت جمل و اندک آشته و عقل را بر شما دیده و به آن حکماشته خدا شمارا رحمت کند که ما میروید آیا از امیر المؤمنین علی فرامیکنید یا از قتال میگریزید یا از اسلام اعراض میمائید شنیده اید خدا تعالی فرموده است و لتبلیوکم حتی تقتلوه

الجاهل منكم الصابرين بعد ازان سه میان بنز کرده گفت اللهم عدل الصبر ضعف اليقظة ويبد
 يارب اذنته القلوب فاجمع اللهم بها الكلمة على التقوى والقبين قلوب على الهدى
 پس از اين دعا تم اخير بجای پی خند عا حضرت امير المؤمنين علي را بقال با تو مقرر کنيد معاويه بعد از ازان
 اين کلمات گفت يام اخير از اخير نفسي نداستند خزانیکه خواسته مرا بگشودن دي پس اگر من نور بقال
 رسا هم برين يارادي نيت ام اخير گفت مرا اندوهي نيت و کسی مرا خواهر گشت که بسبب شقاوت او
 بسعادتي فايز کردم معاويه گفت با کثرت الفضول در حق عثمان چه ميگوي ام اخير گفت من در حق عثمان
 چه گويم مسلمين او را خليفه کردند پس ازان با هم ميل شدند و او را بقتل رسانيدند معاويه گفت آيا در حق عثمان
 بيقدر مدح تو کافي خواهد بود ام اخير گفت شهادت که من با اخير گفت نفسي از امي عثمان در نظر نداشته
 سابق اخيرات و در روز جزا رفيع العز جانشست معاويه گفت در حق طلحه چه ميگوي گفت حضرت رسول
 او را بجهت بشارت داده پرسيد در حق من چه ميگوي گفت در حق خاله زاده حضرت رسول چه
 گفت او را هم با حضرت بجهت مرده داده اند انگاه ام اخير گفت امي معاويه ترا بخداي متعال
 ميدهم که مرا از اين موالحا معاف دار قریش از علم تو سخنها ميگويند معاويه گفت ترا معاف کردم
 بعد ازان با وجوايز و عطا ياد داده مرض نمود که معاودت نمايد ام اخير نيت صحرا دار ابو بکر
 و از صحابيات اسم و سلمی بوده و عمر زيادي نموده از ابو قحافه و ابو بکر ميرا ش برده که نيز چون ابو بکر
 شادم اخير او را در خوشش گرفت به بيت عتيق که خانه کعبه باشد برود دعا کرده گفت يارب ارحم
 من الموت و طول زندگاني ابو بکر را از خدا خواست که مني از ازا کان که بعدت پروردگار سخن
 اين اجزوه را خواند يا اتم الرحمن بالتحقيق فممن ليجل اولاد الصديق
 يعرف في التوراة بالصديق اشخاصي که در انجا حضور داشتند اين جوز
 شنيدند و یکی از وجوهي که مقرب بودن ابو بکر بعتيق نوشته اند هيمن حکايت است ام الترداء از
 بوده است صحابه ستمانه بخيره و شوهر او ابو الترداء از زها و اصحاب بشمار ميآيد ام الترداء احا
 کثيره از حضرت رسول صلي الله عليه وآله و از شوهر خود شنيد و آن احاديث را حفظ و روايت نمود
 ابن کثير و رازني عاقله و فاضله گفته و شوهر او ابو الترداء را نيز عاقل و حکيم شمرد و اندامش عا
 ميباشد و حضرت رسول فرموده اند عويم حکيم امت نيت چون شام فتح شد ابتدا افتخاوت انجا

با و او را در بنا بر اصح اقوال در سال سی و دو هجری در گذشته و در باب الضمیر دمشق مدقون گردیده و
 بعضی گفته اند ابو الدرداء مدینه طیبیه را گشته و قبری که در اسکا راست و مرقد ابو الدرداء میگنید منسوب
 به ابو الدرداء دیگر است یا اصلا قبر ابو الدرداء نام نیست و غیر ازین قبر قبور دیگر در اسلامبول است که منسوب
 بصحابه میدانند لکن چنانچه ابو ایوب باقی ثبوت نبوت است ابو الدرداء زوجه دیگر داشته که او نیز کنیا
 باقم الدرداء بوده ولی نیزن را بعد از رحلت حضرت رسول ص در جباله نکاح در آورده و در کثرت
 حضور حضرت رسول ص منموده است ام الدرداء خیره را ام الدرداء کبری میگویند و در خرابی حدردالاً
 سلمه بوده و ام الدرداء که بعد با مناکحت ابو الدرداء رسیده معروف بصغری شیبها و بحجیه نام
 داشته است ام رطله القشیری زنی بوده است صاحب طبع موزون و شعر خوش و بیان
 فصیح و امام متقوی و از اصحابی است دانسته و گفته اند روزی نیزن بحضور حضرت رسالت پناهی
 آمده و عرض کرده است السلام علیک یا رسول الله و رحمة الله وبرکاته انا ذات الخدود
 و محل اذ البعول من مہیات الاولاد و معہدات المهاد و لاحظ لنا فی الجیش فعلنا شیئاً
 یقربنا الی الله عزوجل این عبارت رطله شبیه بیان و عرضی است که اسماء الانصاریه بحضور حضرت
 رسول ص عرض داشته پیش در شرح حال اسماء انکاشه ایم و معنی ان است که ما زنان پرده نشین میباشیم
 و در زیر حکم فرمان شوهرهای خود هستیم و با مورخان داری و بزرگ کردن اطفال تربیت میکنند ما مستولیم و از هر
 و ثواب حسب دینی بهره ایم چیزی بمایا موزید که وسیله تقرب ما بحضرت پروردگار کردد سید انبیاء فرمودند
 شما زمان از ذکر خدا غافل شوید و چشم خود را از دیدن نامحرم بیندید و طوری تکلم نکنید که بیکانه صدای شما
 بشود با جور و مشاب خواهید بود در کتاب اصحابه بطور است که بعد از ارتحال حضرت نبوی ام رطله
 القشیری حسنین علیهما السلام را در بر گرفته در کویه پای مدینه می نشست و اشک میریخت چون بدر خانه حضرت

فاطمه رسید با سف تمام این بیت انشا و نمود	یاد ارفاطه المعور ساحتها
هیبت لی خرونا حیت من داد	ام رومان زوجه خلیفه اول ابو بکر
و عایشه و عبد الرحمن از بطن ام رومان بوجود آمده و دامادی حضرت رسول صلی الله علیه و آله برای ایشان شرف بزرگی دانسته اند رسالت ششم هجرت و وفات نموده است ام سعید دختر عصام حمیری و از زنها می اندلس است که دارای علوم ادبیه شده چون امش سعدویه بوده در حرف سین	

ترجمه حال او بیاید و ام سعد کتبه گفت انفر اضحی بیاست که یکی از انخاماد سعد بن معاذ است و او
برای پسر خود نوحه کرده و گفته است **ویل سعد سعدا ضراره و جدا**

سعد بن مسددا و حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرموده اند که **لا تلک ما تلک مذاب الایام سعد و ما**
در تفسیر گوید من خصما یصل المصطفی ان یخس من شاء بما شاء **اهم سلمه** از زوجات طهارات

حضرت رسول صلی الله علیه و آله و دخترانی ائمه ابن المغیره المحرق و تیه میباش ام سلمه را ابتدا ابو سلمه بن
عبد الاسد المحرق می تزویج نموده و فرزند می آورده که او را سلمه نام نهادند اندک اندک سلمه بن کنیه لثامه

گردیده و از آنجا که دارای فصاحت بیان و صفات عقل بوده بعد از آنکه بشرف مناکحت سید
انام علیه الصلوة و السلام مشرف شد سجد و بنقاد و هشت حدیث از آنحضرت فر گرفته حفظ
و روایت نمود در قدرت خلافت عثمان ام سلمه عبارت مسطور در ذیل او را پسند داده و نصیحت

کرده باینجا مالی آری رعیتک عندک نافرین و عن جناحت نافرین لا تقف
طریقا کان رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم یحییها و لا یقتحح بوندک ان علیه لام اکناه نفع
چیت تو خجی صاحبانک فاما انکما الامرتک و لم یظلم اهلک اموتی قضیته الیک و ان علیک حق

یعنی ای پسر من سبب چیست که رعایای ترا از تو مستقر و از زیر مال تو خارج می نمیزم ای را که حضرت
رسول می پیوندند محکم و آتشی را که سیر و ختمه بودند روشن نما و همانطور که یاران تو با بوجر و عمر رفتار کرده

رفتار کن چه آنها امر را حکم داشتند و از راه مکر دیدن این حق مادری من بود که نسبت بتو داد کردم
و حق تو اینست که اطاعت کنی و جوانی که عثمان باینکلمات داد در ضمن مثل معروف بهو کابی الزند و

صلود الزند در مجمع الامثال مسطور است چون ام سلمه عمر داده و لید صحابی سیر و لید بن خیره بوده
در مرثیه او این اشعار را نشاند نموده است **یا عین فابکی للولید بن الولید بن المغیر**

قد کان عینا فی السنین و رحمة فینا و میره
ختم الدسیعه ماجد لیسوا المطلب لو تیره
مثل الولید بن الولید ابی الولید کنفی العشر
اهم سلمه دختر طحان بن خالد و از قبیل بنی خزرج

و مادرش بن مالک است این زن از قنات صحابیات بشمار آمده و از ارباب درایت و دانش بوده
شوهراول او مالک بن النضر که پدرش باشد در ایام جاهلیت از او مکر شد و بشام رفته در آنجا در کتبه
وام سلمه بنی میوه زریست بعد از آنکه بشرف اسلام مشرف شده بود از اهل قبیل او و اباطال

انصار ابو طلحه رضاری اور انجو استسکا شد و ابو طلحه اگر چه مدی غنی و معتبر بود اما چون بنور قبول
 اسلام نکرده و از مشرکین شمرد میشد انجو صلت متعذر مینمود بنا بر این ام سلیم در جواب گفت من مثل تو
 شخصی را نمیتوانم رد کنم و از تو بهتر انما می که در پیش است است نیست که من مسلم و تو مشرکی ایامتفت
 نیستی که خدای را که پرستش مینمائی از زمین میروید و بعد سوخته میشود شرم نمیکنی که بختی چوبی سجده میری منخن
 در ابو طلحه اثر کرد انصاف داد و مسلمان شد و ام سلیم را تزویج نمود سنکامیکه تیدا بنیا ۳۳ بدینست
 بجزت فرمودند و در منزل ابو اوب جایی گرفتند هر یک از مسلمان بقدر وسع و استطاعت هدیه بخشید
 اقامت کردند و در آن زمان ام سلیم مکه مست بود و چندی نداشت که هدیه انجناب نمایند چار سپه خود انش را
 که دوازده ساله بود و بخدمت حضرت رسالت پناه آورده عرض کرد یا رسول الله این سپه را برای خود
 کنای شما آورده ام قابل انحضرت نیست اما خادم شما و فرزند منست دعائی در حق او فرمائید حضرت
 بنوی در حق ان بطول عمر و کثرت مال و اولاد و شمول فیض و برکت دعا کردند و ان اثر ان دعائش
 یکصد و سه سال زندگانی کرد بشنا و فسر زنا و او بود آمد که بمقاد و بهشت نفر سپه بود و فقط دو
 دختر و اموال و کنت ان نیز از اندازه حساب و تخد بیرون شد و ان در خلافت عمر مجبره رفت
 که بخدمت علم فقه آموزد و در سال فود یک هجری در انجا بدر بقا رفت ام سلیم خوابی داشت
 مکنا با تم حرام که او نبه در حضرت بنوی دارای صحت و مقام بوده و رسول اگر مصلی الله علیه
 بعضی اوقات بخانه انجند شریف میبردند و در وان گرمی هوادر انخانه خواب قیلوله واسترحت
 مینموند و حضرت بخواب قیلوله معناد بودند نوزی در خانه ام حرام از خواب بیدار شد چشمش گشودند و چشم
 و ابتزاز می فرمودند و با تم حرام گفت نند در عالم رویا بعضی از امتا نمه را دیدم مثل پادشاهان که بر روی
 تخت قرار میگیرند بجز انحضرت (دریای سفید) سوار میشوند ام حرام چون این بشارت شنید عرض کرد یا رسول
 الله دعا کنی که منم با انجماعت باشم و در ان غزا حاضر شوم حضرت فرمودند تو هم ایمن تو هم
 بود و این مرده فتح خیره قبرس بود که پیغمبر دادند با انجم چون خلافت عثمان رسید عمار اسام بنجر
 و ترغیب معاویه برای فتح خیره قبرس حرکت کردند و ام حرام با شوهر خود عباده بن الصامت
 با آن اردو همراه شد چون با بنجره داخل شدند ام حرام از مرکب افتاده راه سراهی باقی گرفت و ام
 سلیم بنیت سیم نر زنی صحابه بوده است اقم عاصم ماد عمر بن عبدالعزیز از خلفای

بنی امیه است که بعد از وصاح مشهوری شب اکثر باب سیر ابن عاصم را دختر سپهر ام عاصم سابق
 الذکر دانند که نواده عمر شود و شیخ اکبر در مسازت گوید ام عاصم حفصه و قریبه عمر است گویند عمر را ام
 خلافت خود شی در کوه های مدینه منوره بکشت از درون خانه کشید ماری بزخمی مسکنت دین
 آب داخل کن عمر دست گوش داد دید دختر بمادر میگوید قلبت کار زشتی است و عمر مار را از پیشل کایا
 منع کرده حاصل آنکه هر قدر مادر بدختر اصرار نمود و عمر از کجا مطلع بر کار و کردار می شود دختر تن در بند
 جواب داد آیا باید در ظاهر بخلیفه طاعت کنیم و در باطن خلاف نمائیم عمر از ثبات رای دست
 این دختر خوشنود شده اورا در جهانه نکاح سپر خود عاصم را آورد و از او ام عاصم مادر عمر بن عبد العزیز
 بوجود آمد ابو الفضل میدانی در حج الامثال در ذیل مثل لیت حفصه من الرجال ام عاصم گوید ام
 عاصم همان مادر عمر بن عبد العزیز است و چون این ام عاصم در گذشت عبد العزیز موسی خواهر
 او حفصه را بزنی گرفت اما چون حفصه دارای اخلاق ام عاصم نبود و کسان عبد العزیز چندان از او
 خوشوقت نبودند لیت حفصه من جمال ام عاصم یعنی کاش نیز حفصه از عرق ام عاصم نبود
 ام عباس بن ابی الفتح الصنهاجی است که بوزارت الظاهر بابتد فاطمی
 خلفای مصر رسیده مسجد ام عباس در مصر که در خطا مقریزی ذکر می از آن شده از آثار این می باشد
 و از ارسال پانصد و چهل هفت بجزی بنا کرده و بعد باخراب شده مقریزی میگوید ام عباس
 زنی بود مغربیه ستمناه به بلاد و ابوالفدا میگوید بعد از ابوالفتح شخص مستری معروف بجادل
 بن سالار ام عباس را تزویج نمود و بوزارت الظاهر بابتد قابل آمد بعد از عباس سپر شار الیهما
 اورا از این رتبه محروم و خرد وزیر شد پس ام عباس ام النور بر کرده ام عفت فاطمه
 بنت اسد مادر عقیل بن ابیطالب است و ترجمه حال او باید دیدی که در کتب بخود باب کان

بدلی

انت تکون مساجد ندیل	ذکر و امیر و دیگر از مشار ایها می باشد
و این بیت را ام عقیل در بنگاه مشغول کردن عقیل	اذ انتهت شمال بدیل
بخواند است ام العلاء دختر یوسف نام تاجر اندلی بوده صاحب طبع و در لیلاد بیات متعارف سال پانصد بجزی در لشکر وادی بحار میزیسته و بطنان و فصاحت اشعار داشته در نفع الطیبیه اشعار مسطور در ذیل را با اسم ام العلاء نوشته و او باین ابیات خاندانی را مدح گفته است	

وبعدیا که تحلی الزمن
وبذکر اکم تلذ الاذن
فهو فی نیل الامانی یغبن

کل ما یصد عنکم حسن
تطف العین علی منظرکم
من یعیش دونکم فی عسر

ابن اثیر گوید ام العالنام دو نفر زن صحابه بوده است ام علی زنی است عارفه که او را دارا
مقام ولایت دانسته اند و در تفحات الاشیخ شرح حال او نگاشته شده زوجه احمد خضرویه که از انقیاب
بوده و از شیخ ابو خضرویه روایت نموده اند که گفته است تا روزی که ام علی زوجه احمد خضرویه را ندید
بودم حسن بن ابراهیم شمر دم و گفتا رانار اکر و میدستم چون با این زن طاقات کردم و ام با این
نعمت معروف را بخرس خواب عطا میفرماید و ترجمه حال ام علی ثقیفه الازنازیه در عرفان نگاشته
خواب شد ام عیسی کینه زه نفر از نساء معروفه بوده کی صحابه و دیگری دختر بادی خلیفه عباسی
که نامون او را بیخچ نموده و سیمی دختر ابراهیم بن اسحق انحرابی است که در علم فقه او را با مهارت صاحب
قوی و محل استناد و اعتماد دانسته اند و این زن در سال سیصد و بیست و هشت هجری در گذشته است
ام الفقی در انجمن است که در جنات جبل از جانب حضرت امیر المؤمنین علی مفران کریم را بمیدان
جلال برد و چون اینکار کرد دست است او را قطع نموده و قرآن را بدست چپ گرفت دست چپ
او را نیز از دست انداخته با سینه بخنجر قرآن کوشید تا جان برآورد و او ام الفقی این ارجوزه بخواند

یتلو کذاب لله لا یخشا هم
تأمرهم بالقتل لا تنها هم

لا هم از مسلمان عا هم
واممهم قاتله ترا هم
قد خضبت من علق لحا هم

ام الفتح دختر احمد بن کامل بن خلف بن
شجره بن منظور الشحری البغدادی محدث مشهوره بوده که او را ابنة السلام میخوانند که طولانی کرد
و دیگر کسی تعلیم احادیث پرداخته در سال ششصد و ششاد هجری وفات نموده ام الفضل
امش لبابه است پیش در ترجمه حال اسماء بنت عیس ذکر می آید و مشا را بشاره از وجه جناب عباس
عم حضرت رسول الله و خواهر صلبی و لطن میمویه بنت امارت است که از زوجات مطهره تنی اکرم صلی الله
علیه و آله میباشند و از صحبات رفیع الدرجات بشمار میآید و جناب عباس را ش پسر از لطن او وجود دارد
فضل و عبد الله و معبد و قثم و عبید الله و عبد الرحمن و چون ابراهیم فضل بوده لبابه مطهره کناه

بام الفضل شده و جناب عباس را هم بنا سبب بد فضل بودن ابو الفضل گفته اند و عبد الله صاحب
تفسیر معروف تفسیر ابن عباس است و او را ابو خلفاء و ابن سید الناس خطاب کرده اند و ام الفضل بنا
بر اینکه از صلب شخصی مثل جناب عباس در ارضی شرف فرزند نجیب کرده اند و او را نجیب شمرده و آیات

مسطور را در حق مشارعها یظلم در آورده اند

ما ولدت بنحیة من فحل
ا کوم بهما من کھلة و کھل
دخاتم الرسل و خیر الرسل

جناب عباس را از ائمه غیر ام الفضل چهار پسر دیگر آمده که حارث و کثیر و عون و تمام نام داشته اند
و بنا بر این عدد فرزندان عباس بده نفر رسیده گویند تمام که کمترین این چهار پسر بود و سببیکه او را

میکرد و اینند این سه مصرع را میخوانند

یا رب فجعلهم کرا برودة
نموه انصار و اعش شریفة
واجعل لهم ذکرا و انم الثمرة

ام الفضل دختر مأمون خلیفه عباسی است که خلیفه با کمال میل او را با امام محمد تقی جواد سلام الله
علیه زنی داد صاحب تاریخ الفی در شرح سوانح سال و ولیم از رحلت حضرت خیر البشر علیه صلوات

الله الاکبر گوید اینا لایسته العرس گویند چو در این سال مأمون دختر خود ام الفضل را با امام محمد تقی جواد
امام رضا علیهما السلام داد و بوران دختر حسن بن سهل را بکلیح خود در آورد و مقدمه منظومه را کشف

الغمة نقل کرده و بنویسد چون مأمون اراده کرد دختر خود ام الفضل را بپسر امام رضا علیه السلام بد
عباسیسان از بنی بنی با خبر شده ابا و امتناع نمودند و جمعی کثیر را معتبرین بنی عباس و دو دختر ابا بن

سلسله اتفاق نموده نزد مأمون آمدند و او را منع از این اراده کردند و گفتند این خلیفه اگر این کار
کنی خلافت از دست ما بیرون خواهد رفت و تو بهتر میدانی که میان ما و این خانواده دشمنی قدیم

است و خلفاء را شدین که قبل از تو بودند اینطایفه را تشکیل و قدرت میدادند بلکه در مقام
آنها میگویند و ما بجزار دعا و مناجات شرف رضا را از خود دفع کردیم نیز آن باز خلیفه را و عیبه

پیدا شده بر تو ظاهر باشد که این پسر لایق دولت نیست مناسب است که خلیفه ام الفضل را یکی
از اهل بیت خود مخصوص کنند و تزویج نمایند چون اجتماع آرای خود را اظهار داشتند مأمون
در جواب گفت اما آنچه میان شما و آل ابوطالب از دشمنی واقع است اگر شما خود بدیده انصاف

در آن برینند دانند که حق بجانب ایشان میباشد و اما اینکه جماعتی قبل از من در بلک و استیصال آنها
 سعی کردند قطع رحم نمودند پناه بخدا میبرم از آن افعال قبیحه و ارتکاب آن اعمال شنیعه خصوصا قطع
 رحم و قسم بذات واجب الوجود که خالق جمیع خلایق است که من از وی بعد ساختن علی بن موسی
 الرضا علیه السلام پشیمان نبودم بلکه خدا داناست که میخواستم آنحضرت متقلدا مر خلافت شود و من با اوجیت
 کنم او خود قبول نکرد و بکج تقدیر پیش از من بعالم بقا فرامید و اینکه حالا من میخواهم جواد را جنت فریج
 دختر خود ام الفضل که او را بسیار دوست دارم جنت یار کرده ام بواسطه آن است که او با این صغر
 سن در کمالات علمی و عملی بر تمام اهل عالم فایز میباشد چون انجاعت از مأمون این سخنان شنیدند
 گفتند ای خلیفه محمد جواد هنوز طفل است و او را از علم دین و شریعت خبری نیست چون خلیفه ابن
 داعیه است بهتر آنکه چندی مصلحت دهد تا او کسب علوم کند مأمون گفت وای بر شما من با جواد
 آن کودک از شهادت اترم و از اهل بیتمی است که علم ایشان از حق سبحانه و تعالی است و انما کسب
 علم از راهای ناقصه خود مستغنی هستند و اگر خواهید حقیقت و صدق اینمقال بر شما ظاهر کرد و او را
 امتحان کنید گفتند خدا ترا پامینده دارد ای خلیفه حالا بر سر انصاف آمدی اکنون آنحضرت را از علما
 قرار میدهم که در مجلس توائمه محمد تقی جواد مثل پرسد اگر او جواب را درست داد ما را متابعت
 تو واجب میشود و الا تو باید ترک این امر نموده بر سخن دو سخنان عمل نمایی مأمون گفت قرار چیست
 و همین بر انجاعت با اتفاق آرزو مأمون بیرون آمد پیش سجی بن کثم که از فضلاء مناظرین آن
 زمان بود و مأمون او را دارای رتبت و مرتبتی عظیم میدانت و منصب قاضی القضایا تمام
 ممالک مأمون بوی تعلق داشت آمدند و او را برابرین داشتند که از محمد تقی جواد علیه السلام در
 مجلس مأمون سائلی چند پرسد و او را عاجز سازد و خلافت عمیده مأمون را در حق انجاسب ظاهر
 نماید و مأمون از داعیه ناصواب خود باز گردد و قرار دادند که در مقابل اینکار مال بسیار بدهند
 روز دیگر مجلسی منعقد گشت و سجی بن کثم در مجلس حاضر شد و جمعی بسیار و هم از نوایبان ایشان نظر بود
 که کجی هم الان امام نه ساله ایچنان ملزم سازد که نتواند سخن گوید مأمون یکی را بطلب امام محمد تقی
 فرستاد و از برای آنحضرت در دست راست خود جای آماده ساخت و چون جناب نبوی
 انقباب امام محمد جواد علیه و علی ابائه السلام در آنجلس شریف قدم از ای فرمودند بسیار

بایکدیگر حرف میزند و خیر می گفتند از جمیع حرف آنها این بود که محمد جواد افضل است و معلوم نیست که از دست
 این مجلس حرف تو اندزد تا چه رسد بچواب مسئله یکی بن کتم که رئیس مناظرین است الفصیح بعد از ساعتی
 یکی بن کتم روی بامون کرد گفت ای خلیفه نخصت است که از ابی جعفر محمد مسئله برسم مامون گفت از خود
 اجتناب باید اذن خواست یکی روی بامام محمد تقی جواد کرده عرض نمود حجت فدک اذن میدی مسئله از
 مسائل شرعیة از تو سوال کنم حضرت فرمودند هر چه خواهی پرسس یکی گفت فدایت شوم چه میفرمائی
 در حق محمدی که صیدی را کشته باشد امام محمد تقی علیه السلام فرمودند ای یکی این سوال تو مجمل است اولاً لیل
 آن را گوش کن بعد از آن هر شئی که مراد تو باشد جواب آن گفته میشود و آن تفصیل این است آیا آن صید
 را در حرم کشته یا بیرون حرم و آن محرم بجز حرم قتل عالم بوده یا جاهل و عمداً آن قتل را مرتکب شده یا نه
 و خطا و آن محرم ازاد بوده یا بنده و صغیر بوده یا کبیر و این قتل را نوبه اول بوده یا نوبتی دیگر ایستگار
 کرده و آن صید از جنس طیور یا از غیر آن و از شکارهای بزرگ بوده یا کوچک و شخص بر قتل آن مصر بوده یا ندان
 و این قتل در شب واقع شد یا در روز و احرام ایوب چه بود یا حج چون حضرت آن شوق بیان فرمود یکی تحریر نوشت
 گشت و هیچ جواب نتوانست گفت و تمامی اهل مجلس شجره نبی را ظاهر و پدیدار دیدند مامون از روی بفتاک
 و خوشحالی تمام گفت الحمد لله علی هذه النعمة راوی گوید در همین مجلس مامون ام الفضل را بقصد امام ۴
 در آورد و بعضی از مومنین را عقیده مثبت که مامون در حال حیوة حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام
 الحیة و شناه دست خود ام الفضل را بقصد امام محمد تقی جواد در آورده بود خلاصه ذیل مجلس مزبور در فوق
 را از باب سیر چنین مطورداشته اند که بعد از نیت و عجز یکی مامون از امام محمد تقی ۴ احکام مسئله مذکور
 در فوق را پرسید و خواست کرد که حضرت از میان فرماید حضرت الشیخ - چنانکه باید و شاید تقریر کرد
 و در کتب معتبره تفصیل آن مضبوط است بعد از شرح این مسئله حضرت امام محمد تقی جواد ۴ رو یکی بن کتم
 آورده فرمود ای یکی از تو مسئله برسم یکی عرض کرد یا بن رسول الله پرسید که دستم عرض میکنم و الاستفید
 میثوم امام علیه السلام فرمودند خبر ده مرا از مردی که صباح نظر کرد بر عورتی و نظرش بر وی حرام بود و
 بعد از یک ساعت دیدن وی بر او حلال شد و چون نظر در رسید باز آن عورت بر وی حرام شد و چون
 وقت عصر شد مجدداً بر او حلال گشت و هنگام مغرب باز بر وی حرام شد یکی گفت والله که من چه
 این مسئله نمیدانم شما خود یا بن رسول الله بیان فرمایید حضرت فرمودند آن عورت علی الصباح کینه

مردی بود و نظر اجنبی بکینه مردمان حرام است بعد از ساعتی آمد روی را فرید نظر او بر آن کینه حلال شد
 بعد از ساعتی او را ازاد کرد و باز نظرش بر وی حرام شد ساعت دیگر او را عقد کرد نظر او بر وی حلال
 شد ساعتی دیگر نظر او بر وی حرام شد آثم کتبه زوجة اوس بن ثابت انصاری است
 و اوس از صحابه و آثم کتبه صحابه بوده چون اوس در غزوه احد شهید شد و این زن بانه دختر از او ماند
 بنی اعمام اوس بموجب رسم و عادت جا بلیت نمودند جمع اموال او را ضبط کنند و زوجه و حیوان
 های او را محروم دارند چه رسم جا بلیت این بود که بزین و فرزندان او میراث نمیداده اند و آیه شریفه
 و تا کلون التراث کلاما ناظر باین مطلب است بنا بر این مورد کریمه و لیل النساء نصیب
 نازل شد و میداند امام علیه الصلوه و السلام به بنی اعمام اوس امر فرمودند باموال او دست
 اندازی ننمایند بعد از آن آیه یوحنا که الله در باب حصص ارثیه شرف نزول ارزانی داشت
 و بآثم کتبه مشن و بدختران ثلاثان و باقی مابقی اعمام اوس داده شد و این قول بر مذکور اهل تقصیب
 که زائد از فریض را بمنسوبان نبی میدهند و امامیه باقی را نیز رد با صاحب فریضه میسازند آثم کلثوم
 دختر وسطی حضرت رسول صلی الله علیه و آله و برزگترین دخترهای آنحضرت زینب و کوهلکه از همه جناب
 فاطمه سلام الله علیها بوده و بنی اکرم دختر دیگر داشته اند رقیه نام و رقیه و آثم کلثوم را دختران
 وسطی میگفته اند و ابتداء رقیه را از اوجبت عثمان بن عفان دادند پس از وفات او آثم کلثوم همان
 سمت یافت لهذا عثمان را ذوالنورین گفتند خلاصه آثم کلثوم بعد از آنکه شش سال وجه عثمان
 بود در سال پنجم هجرت وفات نمود و از اینموجب فرزندی حاصل نیاید و جماعتی از علمای اسلام
 غیر فاطمه علیها السلام را بآثم کلثوم و آثم کلثوم دانسته اند آثم کلثوم دختر حضرت امیر
 المؤمنین علی علیه السلام است که از بطن مطهره سیده سناء آنحضرت فاطمه بوجود آمده بود و آن مخطبه را
 آثم کلثوم البکری میگفتند و او آثم کلثوم را تزویج کرد و یک دختر و یک پسر از اینموجب بوجود آمد
 پسر را زید نامیدند و دختر را رقیه و زید بن عمر را بواسطه دو جد او ذوالهمالین میگفتند آثم کلثوم همی
 که در کتب سیر و تواریخ ضبط شده و نکارنده در کتاب حجه السعاده فی حجه الشهادة شرح داده
 در خلافت ثمر بعضی عطریات و اشیاء نفیسه برای زن و دختر مقصود طینه ارسال فرمود و اول
 مقصود عقدی مریض برای آن مخطبه اهداء نمودند که حکم عمر آن عقد در بیت المال مسکین کند آثم

شد و سفیری که حامل این عقد منقح بود در دمشق و مجلس یزید اقم کلثوم را بیدار نمود و خود را با خنجر بر سرش نهاد
 یزید از او پرسید که مگر این زن را پیش من می گفتی بلی وقتی او را دیدم که بدلتش میس از امیر اطلس بلکه ما بود
 باری اقم کلثوم را بعد از عمر عزاوه او و عثمان بن جعفر طیار ترویج نمود و مرگ او را سی انظلمه بدرجه اشتناست
 و عساکر شیعه در باطن منکره ترویج اقم کلثوم را با خنیفه ثانی اقم کلثوم نیز دختر حضرت امیر المومنین
 علی علیه السلام و معروف باقم کلثوم الصغری است معظمه مشار الیه را عبد الله الاصغر ابن
 عقیل ترویج نموده اقم کلثوم کینه چخبر از سنوان صحابیه بود که یکی از آنها اقم کلثوم دختر ابی
 بکر است گویند حضرت امام حسین علیه السلام را هم دختری مکناته باین کسبه بوده است
 اقم کلثوم دختر عبد الله بن عامر بن کریر زوجه یزید ابن معاویه است و یزید او را در شرف ذکر نمود
 و شرح آن از این قرار است که در سال چهل و نه هجری معاویه بن ابی سفیان لشکری سرداری سفیان
 بن اوف بمحاصره قسطنطنیه فرستاد و خواست یزید را هم با آن سپاه همراه نماید یزید نقل کرد و
 بعد از آن خبر ابتلای آن جناب را بعضی امر اخر و فقهه آن اذوقه و وقت برسد و یزید اظهار عجزی از

دما ابالی بمالقات جموعهم

اذا اتکت علی الامناط مرتققا

چون این اشعار را معاویه پیشین گفت برای

محنت آنها کرده این دو بیت انشاء نمود

بالقد قد و نقه من ححه و من موم

بدیو متر از عبدی اقم کلثوم

اینکه یزید از صد مسلمین اظهار بی ادبوی کرده حکما و حکما باید خود شریک آن بلیت و صدقه شود و حکما
 قسطنطنیه رود و یزید مجبور برین شد با جمله اقم کلثوم که درین نظم یزید مشا به بشود زن یزید بوده و
 بعشده برخی اسم او هند مستی و همین زن مسماته هند و مکناته باقم کلثوم است که در روز خنجر شهادت
 امام حسین با یزید پرخاش کرده استخاش نمود اقم معبد دختر خالد خزاعی و زوجه ابو سعید خدری
 و سمش عانکه انخر اقیه صحابیه است مشهور وقتی که حضرت رسول صا انکه مظهرت فرموده و موضع
 معروف بعد یزید بنی اقم معبد نزول نمودند مشار الیه را خیمه خود پیش لاغری داشت که در آن
 آن عاید نمیشد بلکه از ضعیف مکن نبود او را با کلامی کا و بفرستند بنا بر این آن کوسف در کجای
 چیدار ایستاده بود و بی اگر م ۳۲ روز بدست مبارک شیر زیادی از آن پیش ده شیند از اقم
 رو ایست کرده اند که گفته است آن عرض که زمان خلافت عمر زنده بود سالی خنجر سالی شخصی مشا

و تیرا است خلف و کما حتی ند استند که بخورند مع ذالک هر صبح و شام آن میش را میدوشیدیم و از آن
 منتفع میشیم در و بواسطه لذت مطبو است که چون حضرت رسول ^ص از منزل امم معبد بنمفت فرموده شد
 برودن ابو سعید بخیمه خود آمد بر خلاف با منول شیر بسیار در چینه دید گفت ما با ایام معبدانی گشت با او
 عازب حیال و لا حولوب فی البیت یعنی ای ام معبد این شیر با از آنجا حاصل شد بمه کوه سفید با در چراگاه و
 و بی شیرند حیوان شیرده در اینجا نیست که دوشیده شده باشند این چه حال است ام معبد صورت
 حال را حکایت کرد ابو سعید گفت شامیل آن بز که او را برای من بیان کن ام معبد گفت رأیت در حلا
 ظاهر اوضانه تیلج الوجه حسن الخلق له تغیر بخله ولم تزویر صله و سیم قسیم فی عینه عجم
 فی اشفاره و طغف فی صوته محمل حور الحبل ازج اقرب شدید سواد الشعر فی عنقه سطح
 و فی کفیه ککائة اذا صمت فعليه الوفا و اذا تکلم ساء علاه الهوا و کانت فقه خرزات
 منظره تیدن حالو النطق فضل لا تزول و لا هذرا جهل الناس اجمله من بعید و احلاه و احسبه
 من قریب بقدر لا نشناه من طول لا تقهر عین من قصر غصن بین غصنین فهو انصر
 الثلاثة و احسنهم قدره و رفقاء یحقون به اذا قال استمعوا لقوله و اذا امر بتبادر
 الی امره یخفون یخشون لا غالبین لا مفند یعنی شخصی را که دیدم پاکیزه صورت و کنایه
 رو بود و شامیلی نیکو داشت به کشم بزرگ و نه سرو کردنش که حکایت زیبا و صا جلال چشمش سیاه
 با فراخی و کاشش انبوه صورتش صوت کلک و فکان از شرم سفیدی و سیاه چشیش کجالی از روی
 او پیوسته و دنباله آن باریک مویش مستحاده سیاهی کردنش بلند و شیش زیاد و وقت سکون
 با سکینه و وقار و مستحکم حکم علو قدر و در نشدگی او اشکار کلمات او چون در منظوم از زمین او
 سر از زیر میشد شیرین بان بود گفتار او نه کم که حل بر عجز شود و نه زیاد که یاوه نماید صدایش رسا و خوش
 است از دو چیز جمله از همه مردم و از نزدیکان خوش اینده تراز همه خلق به طویل القامه که ناپسند نماید
 نه نصیر که در چشمها خفیه گویا نهالی بود که میان دو نهال دیگر روئیده باشد و غمی او از آن و وزیاد
 تر و قدر او افزون تر و تر بان او دور او بودند و چون سخن می گفت استماع مینمودند و چون فرمایشی
 میکرد در انجام آن میکوشیدند جمیعیت و خدم داشت ترش رو نبود و تکلم بیفایده نمینمود چون
 ابو معبد ^ص او صفاف مذکور را بنشیند سو کند یاد کرده گفت این جهان کی است که در قریش ظهور

نموده اگر او امیدیم هر اینه بتبعیت او را اختیار میکردم و عاقبت الامر ابو سعید و اتم سعید بفرستاد
 اسلام مشرف شده او از صحابه و این از صحایب است شد و پوشیده نماند که عبارت اتم سعید
 که گفته نمالی بود فیما بین دو نخل دیگر مقصود از این دو نخل ابو بکر و آزاد کرده او عامر بن نفیر است
 که در سفر هجرت با حضرت رسول مجراوه بوده اند و اتم سعید اسم سه نفر از صحایب است
 اتم النساء و دختر عبدالمومن با جعفر فارسی است از زنان عرب است که طبعی بیرون داشته
 و اشعار آرد از نظم و انشاد کرده در مساجد است محیی الدین تصفیه از او مسطور است که این بیت از آن میباشد

فاصبح الحق ما فی صفوة کدر	جاء البشیر بوعد کان ینتظر
وفی راسه الشدید والنظیر	من خیرها عدا باطلدی یا سرنا

از این دو بیت که مطلع و ابتدای تصفیه است چنین بر میآید که بعد از فتحی یا جلوسی گفته شده و کلام
 غالب آنکه بعد از غلبه و فتحی تصفیه و الظاهر کرده چه در روح حمد و روح اورا بشجاعت و دلیری ستوده

لیث اذا فتح الابطال هومتها	یعنی الکتاب لا یبقی ولا یذکر
----------------------------	------------------------------

اتم بیرون در طبقات شعرانی در ترجمه حال انبیا چنین مکتوب است که دارای مقام ولایت
 و از خائنین و عابدین بوده و از خوردن بخشش آنان قناعت نمیدود و بسوسان اعتقادی نداشته
 بیست سال موی سر خود را شانه نکرده و با خیال کیسوی او کیسوی سایر زنان بجز شکر با میآمده گویند
 در صحرا با بشیر برنجورده و میگفتند اگر از گوشت من چیزی تر از روزی شده بیا و بجز بشیر رو از او کردند
 بطرف دیگر بیرون اتم با شتم یکی از زنهای زید بن معاویه بود و چون پسری از زید پسر ساند
 او را خالد نام نهاد نام هاشم را اتم خالد بگفتند بعد از مردن زید مروان او را زنی گرفت تا خلافت
 او تمام کرد و از شان خالد بجا بعد از چندی کبر و مروان پسر او خالد دشنام داد و گفت ای بن
 الرطبة ایست خالد بن واقعه را با درش اظهار شکایت نمود اتم با شتم گفت این را بلای منی
 بلکه مروان هم نداند که من از این دشنام او آگاه شده ام و کینه مروان را در دل گرفته و منتظر فرصت
 شده وقتی که مروان خواب بود با جاری خود بسر وقت او آمده بالشی بر دهن می نهاد و فریاد
 تا بر د اتم هانی دختر ابوطالب عم بنی ارم صلی الله علیه وآله وسلم و خواهر حضرت امیرالمؤمنین
 علی علیه السلام بوده و او صحابیست مشهوره که در معراج حضرت رسول مذکور شده در سحر و

اختلاف کرده بعضی سند و برخی فاطمه و زمره فاخره نوشته اند بحال زوجه سیمه بن عمر و الخزومی
بوده و پسری از سیمه آورده که او را بانی نام نماده اند و بدیخته او را ام بانی گفته و سیمه از کتبی
و اشخاصی است که روز فتح مکه مظهر فرار کرد و در اعتزاز فرار گرفت لکن ما وایت ظهری محمداً

ولکن قلبت امری فلم اجد
وقفتم فلما خفت ضيقه موقفی
ما ام بانی همان روز ایمان آورده بشرف

واصحابه جنبنا ولا یخفنا القتل
لسیفی غنا ان ضربت ولا بتل
وحیت لعود کالمزیر الی شبل

اسلام شرف کردید و کونین چهل و هشت حدیث ام بانی از حضرت رسول مر وایت کرده است
در میان ادبایین جمع وقت که اعراب در اعجاز از فرار اشعار بسیار گفته اند اما هیچکس بخوبی سیمه
و حارث بن شام الخزومی سروده و ابیات مسطور در ذیل از حارث بن شام است و در فرار

اللہ یعلم ما ترک قتالهم
و وجد ریح الموت من تلقائهم
وعلمت انی ان اقاتل واحداً
فصدت عنهم و الاجته فیهم

از غر و در انشا و نموده است شعر
حتی علوا فرسی باشقر مرید
فی ما زق و الخیل لم تنبذ
اقتل ولا یضروعد و مشهدی

بن اشیر که یخلف الاحمر ابیات سیمه را

طعالم بعقاب یوم مرصد

بر اشعار حارث ترجمه داده و تفضیل نماده اما اسمعی را عقیده اند که از هر چه در باب اعتزاز از فرقه گفته
و انشاء کرده اند نظیر حارث شقیق و سیمه بن محمد بنی که بد حارث در بیت اول اشعار که در فتن
نکاشته شد اظهار جملات او پر دلی نموده چه تلویحاً میگوید خون زیاد از بدن من جاری شده و مرکب ما
فرو گرفته بود و جریان خون از مجروحین و مقتولین دلیلست که خوف و هراس حال انرا نکرده اند
و قوت قلب داشته اند چنانکه سعید بن جبیر وقتی که حکم تجزیه مقتول شده خون زیاد از او جاری گشت
اطباء گفتند این بواسطه جرات و کمال قوت قلب سعید بوده و گرنه میبایست خون او منجم
کرد و ام بانی غلبت نمود دختر حافظ لغی الدین محمد بن محمد بن هند الماشی است که در روز
پنجشنبه هجری بم ما و ذیقده سال هشتصد و هفده متولد شده و علم او بدرجه بوده که امام سیوطی
از او استفاد کرده و از اساتید شارالیه بشمار میآید ام بانی مریم دختر شیخ نورالدین

ابو الحسن علی بن قاضی القضاة تقی الدین عبد الرحمن بن محمد المؤمن الحویری الشافعی و مادر علیہ سیف الدین الحنفی و محدث است مشهوره که نیز از اساتید امام سیوطی بوده در ماه شعبان بمقتصد و وفات او شده قتل کریم و کتاب طبعه که منظومه است در نحو و مختصر الی شجاع را که از کتب عمده شافعی است حفظ کرده فخر الدین القایانی که جدا مدی مشایخ بود تقیهم او میخوانده از سن هشت سالگی تحصیل پر خواند و از اکثر مشایخ میراث عصر خود استماع حدیث و مسائل کرده شب بشهر سلیمان ماه صفر سال شصت و هفتاد و یکت بدر و دزد کانی نموده است امام سیوطی از مشارالیهما و از ام بانی بنت فخر و ام بانی بنت ابوالفوارس در کتاب المنجم فی المعجم که مخصوص اجازات اساتید تالیف کرده ذکر کرده و باب ام بانی مریم نقل از خط جمال الدین یوسف حنفی حافظان حجر عقلانی میاید و میگوید شعر مشهور در ذیل با اینترن بجز شعر مذیل ساخته است شعر

اذا كنت لا تقدرى وعجرك لا يدري
واشار اتم باني في ذيل بيت غروره قرار و ادوة
على سائر الاحوال في الشر والجهنم
لعلك تحظى بالسيادة والفخر
واعلم بان الله هو الكاشف الضر
وذا ذقهم من غير مل ولا ضمير
عليه سلام الله في الليل والفجر

اذا جرت ليل هل تعيش الى الفجر
فكن حامدا لله شاكر فضله
وكن ساجدا لله مادمت قادرا
فيا ايها الانسان لا تك جاهلا
حليم كرم خالق الخلق لهم
وصل على المختار اشرف خلقه

ام الحسناء و فخر قاضی ابو محمد عبدالحق بن عطية اندلسی است اینترن طبعی بدیهه داشته و در ادبیات ماهر بوده وقتی پدرش قاضی ابو محمد بولیت مریه مامور گردیده و چون این ماموریت اسباب در شدن او از اهل و وطن بود با حال منقلب و شمی گریان بنجاء آه ام الهنا ارجال بید و این بیت بخواند

يا عين صار الذم عندك عادة
بتكبين في فرح وفي احزان

يا عين صار الذم عندك عادة

صاحب نفع الطيب من عجن الازلس الرطيب اي حکايت رار و است نموده و تصنیف هم بام الهنا نسبت میدهد اتم الميتم امام سيوطی در او افزه بر از امالی قالی نقل کرده که بوي اتم الميتم عجزی بوده است از بني منقر که از فضیعی نوان بنام میاید و حتی پارسا از علت مرض او استفسار نموده است که میی نبال که فهد مادبته فالک حجید مر صغيفه لغه عترتف ز لکنه کفند این قسم

گفتار است گفت مگر گفتار اقام دارد نهایت مرعربی فصیح باشما سخن کفتم پوشیده نباشد که
 جیبیه بر دویم تکبته که مفذ است که عربهای بدوی از ایاک کرده از گوشت قاورمه شده پنهانند
 و صیغف کوشتانی است که برای بریان شدن روی آتش نمیکند از نذ و بلغه بکسر با و فتح لام مشد
 بزغاله ماده است و زخمه بضم زاء و فتح لام مشد و جمی است که شیت انسان عارض میشود و در وقت
 شدت مرضی که با نیوجیب است مالماده میتواند حرکت کند بنا بر این معنی کلام ام الیهیم شیت که مرد
 که اش مجوزم بعد بضمیا فنی حاضر شدم و شکنبه بزغاله ماده که پراز گوشت قاورمه بود خوردم
 و بتلا برد پشتم شدم ام الیهیم ^{ابن حجر عسقلانی در اصابه کوید ام الیهیم زنی صحابه بود و}
 شعر اینکو میسر و ده وقتی که مغیره بن نوفل شوهر دویم امامت بنت ابی العاص که ترجمه حال آن

اشاب ذوابتی و اذل رکنه
 تطیف به لحا جتها الیه

پیش نکاشته شد در گذشت خدیجه ام المومنین
 اما متهجین فارقتا لقربیا
 ولما استیثاست رفت رینیا

و این ام میثم همان ام میثم بنت العریان نخعیه
 است و چند شعر معروف که در مرثیه حضرت امیر المؤمنین علی علیه السلام گفته شده و جماعتی
 بابو الأسود الدؤلی نسبت میدهند بعضی از این ام میثم دانسته اند و آن اشعار نسبت اگر پیش هم نگذرد

الاتبکی امیر المؤمنینا
 بعبرتها و قدرات الیقینا
 فلا قرنت عیون الثامتینا
 بنجر الناس طررا جمعینا
 فذل لها و من ركب لسفینا
 و من قرأ المثانی و المبینا
 و حب رسول رب العالمینا
 یا تک خیرها حسبا و دینا
 رایت لدم راق الناظرینا
 نری مولی رسول الله فینا

الایاعین و یحک اسعدینا
 بتکی ام کلثوم علیه
 الاقل الخوارج حیث کانوا
 افی الشهر المحرم فحجتمونا
 فتلم خیر من ركب المطایا
 و من کبر النعال و من حذاها
 و کل من اقبنا بحیرات فیه
 لقد علمت قریش حیث کانوا
 اذا استقبلت وجه ابی الحسین
 و کنا قبل مقتله بنجر

يقوم الحق لا يرتاب فيه
وليس بكاتم علما لديه
كان الناس اذ فقدوا عليا
فلا تشمت معاوية بن حرب

ويعدل في العدا والاقربينا
ولم يخلق من المتجبيننا
لنعام حار في بلد سنينا
فاز ببقية الخلفاء فينا

اقتات المؤمن مقصودا زاجات المؤمن زوجات مطهرات حضرت رسول صلاته
عليه وآله شيئا وانما يازده لفر بوده اند خديجه وعايشه وحفصة دختر عمر و ام حبيبه و ام سلمه و زهرا
بنت زمعه و زينب بنت جحش و زينب الملائية و ميمونه و جويزية و صفية شش نفر از اين يازده
نفر از قرش و چهار نفر تيميه و صفية كه آخرين انهاست اسراييليه و از اباالي خيمر بوده خديجه و زينب
ملائيه و حيات سيد انبيا هم از دار قنار حلت كردند و در حين از حال انحضرت نه نفر زنده بودند

توفي رسول الله عن تسع نسوة
فعايشة ميمونة و صفية
جويزية مع رملة ثم سودا
مقصودا زبنه ام سلمه و مراد از رمله ام حبيبه

چنانكه حافظ ابوان بن الفضل المقدسي گفته است
اليهن تفرى لملكها من تنسب
و حفصة تيلوهن هند و زينب
ثلث وست ذكرهن صهذب

و ترجمه حال مبرودونگاشه شده و اما زوجات مطهرات حضرت خير ليشرا اقتات المؤمن ناميدان
بنابر نص قرآن كريم است و چون هر يك بسمت مادري مجموع نام داشته بعد از حضرت رسول كج
انما حرام اما مسئله حجاب بجال خود بائي بود و از عموم مسلمين روي خود را مي پوشيدند و علامه مطهراني
در واپسب لدنيه با معني تصريح نموده است اميمه بنت عبدالمطلب ابن هاشم و عمه
حضرت رسول هم و خواهر اروي و ام حكيم البديضاست كه ترجمه حال مبرودونگاشه شده اميمه تير
چون خواهران خود را ي عبدالمطلب بدخوش مرثيه گفته و صورت آن از انبقرار است :

وساقى الحبيبه و الجماعى عز المجد
ذاماسماء الناس تجل بالوعد
فلم تتفكك تزاد يا شيدبة الحمد
ولا يبعدن فكل حى الى بعد

الاهلك الراعى العسيرة ذوالفقد
ومن يالف الضيف الغربى بيوته
كبت ليلا خيرا يكسبا لفته
ابو الحارث الفياض خلقه مكانه

وكان له اهلا لما كان من وجدك
 وسوف ابكيه وازكنا في اللحد
 وكان حميدا حيثما كان من محمد

فاني لبك ما بقيت و موجه
 سقالك ولي لنا في القبر مطرا
 فقد كان زينا للعشيرة كلها

و سیزده نفر زن صحابه مناه با میمه بوده اند و از انجا است رقیقه بنت ابی صیفی که شرح حال او در
 راه بیاید و آمنه زوجة ابن الذینة که ترجمه حال او سابقا مسطور گردید بنا بر آنچه در جلد پانزدهم است
 و در معابد التخصیص و ترمین الاسواق نوشته شده و امیمة نام داشته اما در جلد اول اغانی زبور
 امه میبند امیمة القهاریم صحابه بوده است از قبیل ابو ذر غفاری وقتی که حضرت رسول
 غمیت غرور و ظیفر فرموده امیمة بالبعی از نوان تبیله خود بجنهور بر نور انحضرت آمد و عرض کرد اننا
 نزیلان نخرج معک فی وجهک هذا فندادی الجرحی و تعیین المسلمین بمجا
 استنظعنا یعنی ما میخواهیم با حضرت تو همراهی کنیم و چون عساکر اسلام را ما و انما نهم باننا
 استطاعت خود با عانت مسلمین برداریم نبی اکرم صلی الله علیه و آله قبول فرموده حضرت داد
 تا بعد با جاد بر زمان حرام شد (نواب علیه عالیہ امین الدوله دامت شولتھا)
 عقیده مظلمه مشار لیب از بانوان سمرای سلطنت و از محذرات عظیم الشان جرم جلالت است
 در حضرت کرد و نبطت شایسته علی حضرت بایون ناصر الدین شاه خلد الله ملکه و دولته
 خلوتی تمام دارد و حصول مرصحات الهی را با استرضای خاطر مقدس ظل اللہ و اجبی فوری بیما
 اصل صیلش از دار اختلاف طهران و شغل منقش حمایت صنغای هر سامان عقل و لغایت و کاروان
 ضرب المثل و از اکثر عقلا و کفاة الفی و عقل منکر اعتناست و میباید درستی و انصاف و توان گفت
 در حق این ستر عظیم القدر است که سرود و داند
 لفضلت الشاء علی الرجال
 و مدحتی نیز انموده اند مختصر خود و تقوی پرده
 عفاش با ناخیرتیه مطرز و مزین و ناثر جللیله او در اما کن شریفیه وروضات عرش درجات شهو
 و معین است و از انوقت که مرجمه مغفوره ستر کبری مند علی اطاب شاه و الدوله علی حضرت
 شایسته صاحبقران ناصر الدین شاه دام ملکه رحمت بیست برین کشید و در غفات فردوس
 جای گزید پذیرای نساء محترمه خانواده سلطنت و دودمان سعادت اقران خلافت را

مواقع رسمی و اعیان و غیره بعد از قدر دانی و منزلت شناسی خواب بلیته فرجام اجلاها مکتوبات
 و مکارم اخلاق و محاسن آرایش در اوقات شرفیات و زینتات مشهور و منقول و نشان مثال بی
 مثال شهمایری که از استیازات بزرگ دولت ابد است علیهاست و نشان شفقت دولت
 فخریه عثمانی در جفا احترام و بلند بی تبه و مقام مجلله مشارکیم را ظاهر میازد و شرح آثار خیره او
 از این قرار است (حقیقه الماس تقدیم روضه مقدسه حضرت امیر المومنین علی علیه السلام) خراج
 نقره برای شهدای کربلا علیهم رضوان الله پرده مراد تقدیم آستان حضرت سید الشهدا علیه السلام
 نیم تاج الماس تقدیم حضرت رضا (تمیز در نقره طلا کوب مسجد کبر شاد) و در باب دکان وقف
 حضرت رضا علیه السلام برای روضه خوانی (وقف کاشانک) بقیعه و کسبند شانزده حسین
 در نامه (بنای پل در ناصر آباد سمت لواسان) طبع و تقدیم تجانی تاریخ حضرت صدیقه طاهره
 از مجلدات کتاب تاریخ التواریخ آغا سیکم شاعره بوده هر ویکه بنا بر جلالت و حسب و نسب
 و توانائی شعر از روزمان بذل توجه و احسان پست نموده و این شعر از دست شمر

او از آن دانی که دارد رفته جان قلب از او	و اسی از آن لعلی که هر دم میخورد خواب از او
از غایب سیکم و ختر محترق فرای خراسانی نهنر کسب خانه محمد خان ترکان بوده و طبعی موزون آهسته میخورد	دلا دیوانه شود و یو انکی رسم عالمی دارد
هر کجی آن نه با آن زلف پریشان گذرد	هر که بسیند کفر زلف او ز ایمان بگذرد

اما حضرت امام محمد تقی علیه السلام و ختری داشتند هفتاد و نهم امم محمد بن عبد الله
 دختر حضرت امام حسن زوجه حضرت امام زین العابدین و مادر حضرت امام محمد باقر علیه السلام
 مشارکین باقیه نام داشتند پس امام محمد باقر علیه السلام از جانب بنی حسین اول کسی است که در
 مثل امام حسن و امام حسین بهمی پیوندید و چنانکه عبد الله محسن از جانب بنی حسین اول کسی است که در
 این شرف کرده چه پدر وی حسن مثنی و ولد حسن التبط و مادرش فاطمه بنت امین است سلام الله علیهم
 اجمعین و بنا بر اینکه مادر امام عبد الله اسماء بنت عبد الرحمن بن ابی بکر است باز در حضرت باقر
 قبلیه بنی تمیم که ابو بکر از آن قبلیه است یعنی با ششم طحی میشود یعنی مادر امام عبد الله را ام فروغ بنت

قاسم بن محمد بن ابی بکر دانسته اند و این ضعیف است و در کتب مناقب و انساب آل ابطالب
در حق این اتم عبد الله دختر امام حسن و مادر حضرت باقر سلام الله علیهم کرامتی نوشته اند که کوفه
ان محذره عظمی و بانوی گبری از نزدیک دیواری شکسته میگذاشت و اتفاقاً آن دیوار در میان
صید مشرف با بخدا گردید مشارحیب طمقنت شد و در حال اشاره نمود و فرمود لا و حق تعالی
دیوار بقدرت خدا بایستاد تا او در گذشت انگاه فرو ریخت و اتم عبد الله کینه یکی از بنات
حضرت سید الشهدا اع بوده. اتم فروه بنت قاسم بن محمد بن ابی بکر از زوجات
حضرت امام محمد باقر علیه السلام و حضرت امام جعفر صادق و عبد الله از بطن او بوجود
آمده اند و آنهایی که گفته اند اتم فروه جدّه مادری حضرت امام محمد باقر علیه السلام است و اتم
عبد الله مادر آنحضرت دختر اتم فروه است قوی ضعیف جنبها را کرده اند و حضرت امام
جعفر صادق را در حق می گفتند که اتم فروه بوده است اتم کلثوم کینه یکی از بنات
حضرت سید بنیامین میباشد نیز اتم کلثوم کینه یکی از دختران حضرت امام موسی کاظم سلام الله
علیه میباشد و همین بزرگوار دختر دیگر که اتم کلثوم صغری داشته اند از زوی
از محمد است سمرقند و صاحب کلام دلپسند بود این دو مطلع از زوی بیاد کار نوشته شد

چنان رویم که دیگر بگردمان زسی	شدیم خاک ربت گرد درمان زسی
آرزو سوز است عشق و من بهر اسر آرزو	ماند داغ عشق او بر جام ازهر آرزو

اقای نامش اقابیکه دختر متهر قزاقی خراسانی در خدمت محمد خان ترکان عزت و حرمت

نه شیاران عالم هر گرا دیدم غمی دارد	داستی خود را به سر شتران نامی انگاشتی این چنانست
اقا دوست دختر درویش قیام	دلا دیوانه شود دیوانگی هم عالمی دارد
هر کجا آمنه بان زلف پریشان بگذرد	سبز واری در علم عرض مستثنی بود این ایام از قیام
ای فحجان بو العجب در دست دهشتی	هر که کفر زلف او ببیند زایمان بگذرد
هر که عاشق شد از او دیگر سر و سامان نچو	هر که دامن بگیرد این دردش در مان بگذرد
در فراش دوستی کرد چو ابرو نوبها	زانکه عاشق ترک سر کوید ز سامان بگذرد
حرف اسب	کرید زارش چو بسیند ابرگر بیان بگذرد

پادشاه خاتون ششمین حکمران است از ملوک قراحتائیان که در کرمان حکومت کرده اند
 این زن معروف بصفوة الدین و دختر قطب الدین و ماکه فاضل و شاعر و خوش خط بود برادر خود
 سیورغمش را که پیش از او حکمرانی کرمان داشت در سال شصده و سه هجری بخت و جای او بگرفت و هشت
 سال درین ایالت بولایت پرداخت عاقبت شاهرزاده کردوی حین زوجه سیورغمش بالشکری بر
 پادشاه خاتون آخت و بر او غالب شد و بقصاص شوهر او را از زندگانی محروم ساخت این

دو بیت از تبایح افکار پادشاه خاتون مسافران هوا را کز ربه دشواری است که تا رو بود وی از عصمت نکو کاریست	درون پرده عصمت که تکیه گاه من است همیشه باد سوزن بزر بر مقنعه بئینه بنت الحیاء از قبیله عذره و مینو
--	---

جمیل شاعر و عاشق مشهور عربست و قبیله عذره و عشق و غرام معروف بوده اند و بئینه بنا بر محاسنه

که با جمیل داشته ابیات عتیقه نظم کرده اند من الدهر ما حافظ لاجینها اذ امت باساء الحیاء و لیسنها	وان سلوی عن جمیل لساعة سوا علینا یا جمیل بن مصر داود الظاکی در زمین الاسواق بئینه رهنبت
---	---

یکی نوشته و گوید وقتی این دو بیت را مشارالیهما بنظم آورده که خبر فوت جمیل را با و داده بودند و
 پس از آنشاد این دو شعر بئینه از فرط تنم و غم بی الت غشی می یافت بئینه بنت معتمد دختر عبد بن
 عباد امیر شیبلیه است و اعتماد که میکیه نام داشته پیش ذکری از او شده ما د بئینه بوده و
 این دختر ما در پدر او معتمد و جد او عباد المعتمد و جد دیگر او ابو القاسم قاضی فخر و برادرهای او
 رشید و نامون و راضی همه فاضل و شاعر و فصیح و سخندان بوده اند و لطایف و ظرایف
 کفایت آنها زینت کتب محاضرات است و بئینه و مادرش اعتماد هر دو جمالی بکمال اشتداند
 وقتی که معتمد و چهار بختی شده اموال او را ضبط و غارت نمودند و خود او را با اعتماد در قلعه
 اغماط حبس کردند دخترش بئینه را با سیری بردند معتمد و اعتماد چندان از دوری بئینه و اندوه اسرا
 متالم و مشارک دیده که الم محبوبی خود را فراموش کرده بودند و نهایت میل را داشتند که از دست
 عزیز خود خبری بهرسانند در الحال مکتوبی منظوم از بئینه رسید و حاصل مضمون آن این بود که مرا
 اسیر کرده شخصی فروختند الکت من خواست مرا پس خود دید که بمنزله زوجه او باشم چون آن سپهر

نش آدمیت و صفات حنہ دار دمن باو حریت خود را اظهار داشتیم و کفتم اینکار موقوف بر رضای
من و اجرای جمیعہ نکاح است و بنا بر این مقدمہ رضای پدر و دعای خیر مادر را برای اینمرا وجبت شد

اسمع کلامی و اسمع لمقالته
لا تنکروا انی تسیت و انی
سلک عظیم قد تولى عصره
لما اراد الله فرقة ثم ملنا
قام التفارق علی ابی منى
فخرجت هاربة فجازنى امرء
اذ بنا عنى بمع العبيد فضمنى
واراد فى لنکاح بجل طاهر
ومضى اليک لیسوم رايد فى الرضا
فسالک يا ابنتى تعرفنى به
وعسى رميکية المملوک بفضلها

یساختم و صورت ان مکتوب منظوم از اینقرار است
فمهر السلوک بدت من الاحیاد
بنت بملک من بنی عباده
وکن الزمان یا اول للافساد
واذا فناطقم الا سى من زاد
قدنى الفراق ولم یکن بمراد
لریات فى اعماله بسداد
من صاننى الامن الا نکاد
حسن الخلاقى من بنی الانجاد
ولانت تنظرف طریق رساد
ان کان ممن یرتجى لو داد
تدعولنا باليمن والاسعاد

مقدمه واعتماد از مضمون این مکتوب نتایج

مشعوف شده شکر سلامت وزنده بودن دختر خود را بجای آورده و جواب نامه بشیبه را نوشته
اظهار رضا در تزویج ان نموده و معتمد برای نصیحت این شعر را به بشیبه نوشت بدت

فقد قضه الدهر باسعافه

نبیتمی کونى به بره

بعضی از موزین عبوی اندلس گفته اند معتبرین عباد و ختری داشت سیده نام و او را بزنی با نظر
پادشاه قسالة داد و جته این بود که معتمد با مرالطین جنگ میکرد چون محتاج بامداد افشرد او
نمود که از معاونت او بجزه مند کرد و سیده پس از مدتی بر او ابراهیم دارفته اسم خود را مار یکداشت از
این گفتار موزین مشارالیه چنین بر میاید که اسم دختر معتمد را نمیدانسته چه سیده اسم نیست بلکه
اعراب هر زن محترم راسته و میگویند علاوه بر این اصل خبر هم از جمله صحت حاصل است و سایر
موزین اندلس که گفته اند دختر معتمد در جنگ بدست عدو این اسیر شده و در آن زمان انا با ما

نیز صحیح نیست بحجة المدینه از نساء مشهوره مدینه منوره است که در قدیم الایام در این
 شهر شریف زندگانی کرده و کمال اشتیاق داشته گویند از او پرسیدند چرا حتی که التیام پذیر
 نیست صحبت عرض حاجت کریم است بر لیم و محروم شدن او گفتند ذل کدام است و شرف
 کدام گفت ذل آنست که شخصی با شان و شرافتی بدر خایه سفته رود و بار نیابد و شرف آنست که
 شخص بداند اگر از کسی خیر و عطائی با او عاید گردد باید ما دام العزم برین منت معطل باشد بنا بر این هرگز از
 کسی خواش نکند و طلب خیر و عطائی نماید بدر التدرجی میخی الدین در مسامرات گوید بدر
 الدجی مادر القام با مراد بیت و شمن خلیفه عباسی بوده و در بعضی تواریخ نوشته اند که القام شبی
 در روشنی شمع در حالت مواقفه بود در انحال نظر بر سایه خود کرد و در حرکت در نظر او ناپسند آمد بعد
 از آن شب دیگر اقدام با فعل نمود بدو تیره محبوبه و زوجه امر با حکام الله از خلفا
 فاطمی مصر بوده اصل او از فرای صعبه مصر و بنا بر میل او بوضع اصلی خود بدویت بید و به مشهور
 شده و صحبت و طاعت را با فصاحت و بلاغت انباز داشته در خطا مقرزی و فخر لطیب
 شرح حالات و عادات او مطور است و نوشته اند چون این زن طبعا با کلمه تترزه و جابهای با است
 و صحرا مانند مایل و در عمارات بلدیة دلتنگ میشد امر با حکام الله قهری بدیع و خوش برای او در کتاف
 و در نیل بساخت و از او بوج نامید و افسر وقتها تقرجگاه خلفای فاطمی بود اما بدو به بیان قهر
 عالی و مکان با نرنت و سایر اسباب نخل کی از بی اعلام خود که ابن میاح نام داشت مفتون
 گردیده اینجمله در نظر او هیچ نمید و بعناقه و محبتی که امر با حکام الله باو داشت وقتی غمخوار و وقتی از

یا بن میاح الیلا المشتکی
 کنت فی حین طلیقا امرا
 فانما الان بقصر موصد
 ابن میاح در جواب او مطور داشت
 بالهوشه حتی عملا و احتسبا
 لو فدا ینفع من المشتکی
 هالک دهو الذی قدهلکا

قصر بود این ابیات را بن میاح نوشت
 مالک من بعد که قدملکا
 ناند اما شئت منکم مدرکا
 لا اری الا خیتا ممکا
 بنت عمی و التي غذیتها
 مجب بالشکوی عندک یضعها
 مالک الامر الیریشک

بذل از مغنیة ای ایام خلافت خلفای بنی عباس و از جواری عبد الله بن موسی الهادی و غیره
 خوش و از و نیک آهنگ بوده و بجزرت روایت و مهارت در موسیقی اشتهار داشته و اکثر وقت
 مأمون خلیفه را بنگار طرب انگیز مخطوط و مشغول می نمود و علم موسیقی را از ذریع و ابن جامع و ابراهم و اسحق
 موصلی و امثال آنها تحصیل کرده و مانند سایر که ترجمه حال او بیاید شاکر دی تربیت کرده و کتابی در لغت
 موسیقی تألیف نموده که حاوی تمام دوازده هزار مقام می باشد این بذل را بذل گیر و نامیده اند و
 شرح حال او در جلد پانزدهم اغانی مسطور است بر کتبه التت ابحلیله ام السلطان باد ملک
 اشرف شعبان بن حسین سلطان مصر است که پیش مخضر ذکر می از و نموده ایم نیز ان اصلا جاریه ام و دل
 چون پسرش ملک اشرف سلطنت مصر یافت او شانی عظیم و جلای کمال حاصل کرد و در سال
 هفصد و مقادیر هجری حازم زیارت بیت الله اکرام شد و شرح تجلیات این فراتم السلطان را
 نگارندگان ان اظهار در اوراق خود ثبت کردند از جمله نوشته اند برای اینکه اقامت سبزی خوردنی در
 خوان ام السلطان حاضر باشد صند و قما و کله انای وسیع بر آن خاک کرده و در ان انواع بقول گفته
 همراه داشتند و هر روز بصرف میرسانند و سایر مدارک نیز غیر از این قیاس بود و در باب و ایام
 ام السلطان بذل صدقات و عطیات کثیره نمود و در معاودت چون بپای تخت ملک اشرف رسید
 سلطان با خدم و حشم و عساکر تا بویب که قریه است از قرامی مصر را و خود را استقبال کرد و با جمله نیز ان
 منشأ آن خیریه و صاحب جود و احسان فراوان بوده و مخصوصا سالهای دراز مردم از سفر کله
 او سخن میگردد و خلوص عقیدت و دینداری او نیز در چه شتهار داشته است امیر کبیر بجای
 البیغی او را تزیین کرده و بین فقره اسباب اعتلای شان و ثبت او گردیده است و وفات
 ام السلطان در بیست و هشتم ماه ذیقعد سال هفصد و مقادیر چهارم هجری و در دفن او مدرسه ام السلطان
 که خود مشار الیه بنا کرده و عجب منبت که پس از فوت ام السلطان ادیب شهاب الدین احمد

فی ثامن العشرین من ذی قعدة	بن کجی الاعرج السعدی آیند و بیت انشا و نمود
فالله یزعمها و لیعظم اجسرها	کانت صیحه قوت ام الاشرف
و حیثه شدتین امیر بجای الیوسفی در روز	ویکون فی العاشور موت الیوسفی
عاشوراد آب غرق شد و در گذشت گویند چون ام السلطان در گذشت پسرش سلطان شعبان	

زیاده از همه مسموم و متاسف گردید بره منت عبدالمطلب بن اشمه حضرت رسول
و خواهر ارجمندی و ام حکیم البیضا و امیمه شیبیه و شرح حال این سه خواهر پیش ذکر شده و بزبان آیات

را در مرتبه بدر خود عبدالمطلب انشا نمود
علا طیب الخیر و المعتبر
جمیل المیثاق عظم الخطر
ذوی المجد والعز و الفتن
کثیر المکارم جم الفجر
مغیر بلوچ کسوء القصر
بصرف الیائی ربی القدر

یعنی جو دایم بد مع در در
علی ما حدی الحدی واری لزناسد
علی شیبیه الحدی المکرمات
و در محله و الفضل فی الثابت
له فضل مجد علی قومیه
انتز المنایا فله کثو لا

پرتو پیمانه و الهه مرحوم سلطان عبدالعزیز

که عم اعلی حضرت سلطان عبدالحمید خان ثانی دامت دولته بودند مشارکها صاحب
انار خیریه و مکارم و عطایای کثیره بوده و از عوارف او اینکه در موقع جامع کاتب که حریق انرا
تا بود ساخت در سال هزار و دویست و شتاد و شست جامعی شریف و کتابخانه کوچک
و سقاخانه و سایر لوازم بنا نمود و خدام و شیناز و موزونین برای انجا تعیین فرمود نیز مقبره جاه
در بهانجا برای خود بساخت و سلطان عبدالعزیز خان مرحوم را کشتی بخار متاسی خاص سواری بود
که زیاده از صد هزار لیره ارزش داشت و ان کشتی را با اسم و الهه مظهره خود پرتو پیمانه نامیده
بودند و اعلی حضرت اقدس شاهنشاهی ناصر الدین شاه خلد اندک روزیست و سیم جادی الاخر
از سال هزار و دویست و نود و هجری در همان کشتی وارد اسلامبول گردیدند و مرحوم سلطان
عبدالعزیز خان با قاقق محمد حسن بن سفینه آمده شاهنشاه ایران را استقبال کرد بر پیریه جاریست
صحیحانیه که عایشه از انزا نمود و قبل از آزادی او را بسلامت مغیث نام برنی داده بود چون باز آزادی
تایل شد حضرت رسول بنا و انرا مخیر فرمودند که در تحت نکاح غلام مزبور بماند یا خارج شود بنا بر این در کتب
فقه در باب نکاح الرقیق و در کتب اصول در فصل تعارض الحجج در مسئله نیار العتاقه ذکر می از او شده
است و علمای اهل سنت در باب جاریه که در تحت نزاجبت شخصی باشد و بعد از او شود و بخوابد
آن تزویج نماید اختلاف کرده اند شافعیها بر اینند که اگر زوج او خراب باشد بقیه آن فدخ کند و سایرین

گویند خواه زوجه خراب باشد خواهد جاریه حق فسخ دارد خلاصه بعضی معتقدند که بر او صاحب کرامت
 بوده بدلیل نصیحتی که کاشف از انبیا که بعد الملک بن مروان بنمود توضیح آنکه عبد الملک قبل از آنکه بخلافت
 و حکمرانی رسد اطهار و بر و تقوی میکرد پیوسته بتلاوت قرآن مشغول میشد و در سبب مختلف میگفت
 و بصحبت صالحی غنیمی داشت چون خلیفه شد انتم او را از یاد رفت و حالات او دیگر کون کردید
 خود عبد الملک گفته است من قبل از رسیدن بخلافت در مدینه با بریره مصاحبت داشتم من میگفت
 ای عبد الملک ترا در ای خصال حمیده بی نغم خوبست خلیفه شوی و زمام امور خلافت را بدست گیری
 اگر این مقام حاصل نمودی زنا از نفاق دم پیر پیر و خون مردم میریز پندم رسول اگر مسمیفر نمود
 شخص اگر بد بخت رسد و در خط نظر نماید در صورتیکه بقدر شلیقه حجامتی خون ناحق ریخته باشد او را
 طرد نمایند عبد الملک برخلاف نصیحت بریره خونریزی مثل حجاج را بر بندگان خدا مسلط کرد و همانرا
 همین فقره را منظور داشته که عبد الملک را از خونریزی منع ننموده پریرجان خانم دختر شاه کجاست
 اول پادشاه صفوی جزئی بزرگ و طالب حکمرانی بود چنانکه در فوت شاه طلماسب ایل حمیران
 پادشاه دودسته شدند و خواجیدر میرزا پسر شاه طلماسب گردیده و دسته دیگر اسمعیل میرزا پسر
 حیدر میرزا را که در قلعه قمقمه محبوس بود میخواستند سلطنت بردارند و پریرجان خانم طالب پاد
 شاهی این برادر بود و سعی او اسمعیل میرزا شهر یاری ایران یافت و تا اسمعیل میرزا از قلعه قمقمه
 بیرون و بقره وین آوردند زمام تمام سلطنت بدست پریرجان خانم بود و چون پادشاهی بر اسمعیل
 مقرر شد برخلاف مأمول دست پریرجان خانم را کوتاه کرد و دیگر این زن بکارهای دولت مدخله
 مذاشت تا اسمعیل میرزا بمردم شاه محمد پسر شاه عباس بزرگ را از شیراز برای سلطنت طلبیدند
 پریرجان خانم در این ایام قدرت غلبت شاه محمد باز خود را در اعمال دولت دخل کرد شاه محمد چون به
 قره وین آمد و جلوس نمود و نفوذ پریرجان خانم را اسباب فخر خود دانسته او را مقول ساخت
 بریکه از جواری آزاد شده بنی زهره است و ظرافت و کرم از قران خود دست سازی بیند
 و در خانه شخصی از اجداد و اسبیاء قریش بزنی نیز نیست و در مدینه منوره همانخانه بنا کرده بود که وارث
 و مسافرن در آنجا نزول اختیار میکردند و از نزول وی بجزیره میرد قیس بن فریح که از عشاق مشهور عرب
 بقصد دیدار مشوقه خود بنیست همانخانه این بریکه وارد گردیده و قرین اگرام و احترام شده است

و تفصیل این قصه در جلد ششم غانی بشریح آمده برهم محاکم زوجه سلطان محمود خان ثانی و مادر
 سلطان عبدالمجید خان مرحوم سلطان عثمانی و اخیرات سنا بوده و کارهای خیر نموده و چند
 مسجد و تقاضانامه و مکتب ساخته اما بهترین انبیا و مرصحنه است که در سمت یکی با عیبه اسلامبول
 واقع است و همیشه یکصد و پنجاه نفر مرض در آن مداوا میشود و از سوخته که برای المرضحنه قرار
 داده دو دو غذا و سایر لوازم آسایش برای مرضی ترتیب میدهند با عیبه مرضحنه اسباب
 لطافت هوای آن بر شنبه و در بنای آن سایر ملاحظاتی نیز شده که از هر جهت مناسب است
 در بعضی مغنی مشهوره و از جواری سخی بن نصیح عباسی بوده و محمدی خلیفه او را نسبتی
 کز ان ایتام نموده در مینه منوره متولد شده و در نواختن عود و خواندن آواز کمالی

بصیرات الشمس من دانه
 سبحانک اللهم ما هكذا
 اذا دعت بالعود فی مشهد
 عنت غنائی استغفر الفتی
 بغداد خاتون دختر امیر چوپان مشهور

یافته و در وصف او سروده اند
 فز تبديل فانت الهدال
 فیما مضی کان یكون الحمال
 و عاونت بمنی یدیه الشمال
 حدقا و زان الحدق منها الدلال

است که در زمان سلطان ابوسعید بجا در خان پادشاه مغول منصب امیر الامرائی داشت
 و چوپانیان چل سال مستقلا حکمرانی کردند و آنها از فروع سلاطین چکنیزیه و از اخا و چکنیر محبوب
 میشوند بغداد خاتون بصباحست و مباحست معروف و در حماله نکاح شیخ حسن کبیر که از بزرگان
 آن زمان بشمار میاید بود چون سلطان ابوسعید با ویل عشقی بهر سانید ناچار شیخ حسن و اطفال
 و اردو سلطان ابوسعید تزویج نموده و اینر هم سلاطین مغول بوده چنانکه صاحب صحایف آنها
 گوید که چون چکنیزیه عادت داشتند که بزوجه هر کس میل و رغبت مینمودند شوهر اوزن را طلاق
 میداد و پادشاه بزننی می گرفت خلاصه سلطان ابوسعید فرمود که که بغداد خاتون داشت
 نام هم امیر خود را با و تقویض کرده بود بنا بر این بن نزار احتکار میگفتند بعد از فوت سلطان
 ابوسعید اربا خان که بجای او پادشاه شد بغداد خاتون را به سمت محمود کردن سلطان ابوسعید
 مقیم و معدوم ساخت نشان ابن ظافر در کتاب خود گوید بنان و فضل الشاعر

خبر مخفی خدا
 و بدکار است

هر دو از جاری خلیفه متوکل عباسی بودند و قریب یکسال داشتند روزی متوکل بازوی آنها را گرفت
این بیت بخواند نقلت اسباب الرضا خوف منظره و عله حی له کیف یغضب
پس از آنشاد این شعر به زبان و فضل گفت هر یک بی بی بظلم اورند که با این شعر مناسبت داشته باشد

بصدقه نوبال مودت جاهل
بنان نین بی نامل سرود
فماضلی بدو لاعتنه منذهب

مفضل در حال این بیت را بدینجه گفت
و یبعد عتی بالوصال واقرب
و عندک العتی علی کل حاله

و ربط و مناسبت این ابیات با یکدیگر ظاهر درجه قدرت طبع ایند وزن با برمانی باهر است
احتمیاح بدلیلی دیگر نیست بلنت ابجودی دختر جوادی بن عمرو بن ابی عمرو الغسانی است
جوادی وقتی از جانب قیاصه روم در دمشق حکومت داشت و دختر او بنت ابجودی حسن جمال
مشهور بود وقتی عید الرحمن بن ابی بکر بقصد تجارت بشام رفته مشارالیهما را دیده و شیفته جمال
او گردید و ابیات عاشقانه بسیار در حق او سرود بعد با در فتح دمشق این دختر حصه و ثمنیت عبد
الرحمن شد و مدتی از وصال او متمنع بود آخر الامراتش هو استغنی و سرود گشت و بنت ابجودیرا
بقوم و قبیله خود اعاده داد بلنت خدا ویردی از مطورات اشخاصی که وقایع
غریبه عالم را نوشته اند چنین مستفاد میگردد که بنت خدا ویردی در سال شصده و هشت و چنان
در آنگذر تیره ظاهر شده و خلقها بازوند داشته و پستانهای او مثل پستان مرد بوده با پای
خود قلم میگرفت و می نوشت و بچونبی از جمله تخریر مقصود و مراسم خود بر میآید یکی از وزرای مصر
اورا احضار کرد و بنزد او معاینه نمود و وظیفه برای او قرارداد داد که نیند مقبره مشارالیها بنموزد
انگذرتیه هست و موقوفه دارد و پوران دختر حسن بن سهل وزیر معروف و زوجه مانو
خلیفه عباسی است پدرش بچو انزدی مشهور و خود او زنی عاقل و ادیب بوده داستان تخریق
عروقی او و پیشکشها که در اینموقع حسن بن سهل بامون داد و بخششها که خلیفه نمود طولانی و مشهور
است از جمله گویند در شب زفاف او شمعی افروختند که از چهل من عنبر بترقیب داد و و همیگر
در جمله کسره که با کلاسیون بافته و تمام سطح آن بچو اهر ترصیع یافته بود چون نامون آن حصیر دید
گفت قاتل الله ابانوس کویا این حصیر را دیده و گفته آکان صغیر و کسره من فواقها

حصا دار علی ارض من الذهب

وحریری صاحب مقامات که در مقامه

تبریزی میگوید و طعین عمر شهاب و بوران بفرشما اشاره بهمان حصیر کرده است گویند در شب زفاف بوران عادت زنان فارض شد چون مامون قصد صحبت نمود بوران گفت آئی ام از اند فلان استغیبه

مامون بیعت شده این شعر انشا و کرد
وام ان یدی فریسته فانتقه من دغم بد
کرده بودند شعر محمد بن حازم با ملبی است که با یونانی
یابن هرون رفد ظفرت ولكن بدتین

فاد من ماضی بجنبه عارف بالطنین الظلم
از جمله اشعار طرب است که درین سوره با سوز و نظم
باد لاله الله للحسن و لیلو دانه الخشن
مامون چون این بیت شنید گفت بخدا که کنی

دانش ابن حازم مرادج نموده است یا قبح بوران در سال کعبه و نود و دو و هجری متولد شد و در سه دو سیت و هفتاد و یک در گذشت عقد فر اوجت او با مامون خلیفه در دو سیت و دو و زفافش در ماه رمضان دو سیت و ده و چون مامون در دو سیت و هجده وفات کرد و اجاز زفاف زیاده از هشت سال با بوران هم بتر نبوده بوران که فدا نیت معروف و اعراب استرا الپورانیه میگویند منسوب بیوران میباشد و اسم بوران اصناما خدیجه بوده است بجزیره قحلم زوجه شاه امیر اولین پادشاه سلسله صفویه است که در ابتدا ی قرن دهم هجری سلطنت این فایز آمد و در جنگ چالدران که شاه اسمعیل با سلطان سلیم خان سلطان عثمانی کرد بجزور خانم چون در میدان قتال حاضر بود اسیر شد بعضی بجای بجزور خانم تا جلی خانم نوشته اند و صاحبایف الاخبار تا جلی خانم را محبوبه شاه اسمعیل دانسته و منکوحه و در هر حال بر عایت مودت و ولین اسلامیتین با سر گذشت ملال انجیز انیزن رایا د آوری نینما ایم بختیه البکریه دختر عبداللهد و از حبس بگریز و اهل زنی صحابه بوده است انیزن با پدر و اهل قبایله خود بجزور حضرت رسالت پناهی آمده بشفاف اسلام مشرف گردید و بیعت نمود و در رسم بیعت صحابا رسول بود و در روان اما در زمان فقط قول بیعت میدادند خلاصه سیدانام در حق بیته و اولاد او دعای خیر فرمودند برکتی در آنها پیدا آمد چنانکه عده اولاد او بیعت رسید و از این بیعت نفر جمل نفر ذکر بود و بیعت نفر آنها در حجاب دشید شدند و این اشیر فقیر یا نصیر گرده است بیکم و هلاوی شاعره بوده است شاه جهان آبادی و اشیر است

از

بر برتر شود ان روی چو خورشید مرا

پادشاهی چه که دعوی خدائی بکنم

بیکم جان خانم دختر خاقان جنت مکان مغفور محلی شاه طاب تره بوده و از بلن بر جهان
 خانم دختر خاقان بطامی که ترجمه حال او پیش نگاشته شد بوجود آمده و او را با بانجی بکنه اند و بر جوم
 محمد قاسم امیر بختی داده شد و خاقان مغفور میر و رعایه تاسه با این دختر داشته و سفر اخضر او را همراه
 و بصحبت قرار میدادند و این بچو در بخش معروف بطریقیت ایل عرفان مایل و مرید مرحوم حاجی ملا رضا
 بهدائی که از شاخ انصاری بنامیده بوده و بر سال مبلغی خلیفه محضر شیخ خود نیاز نمینوده و محمد قاسم خان امیر شوهر
 او را خاقان مغفور بسیار تحرم میداشتند و از جمع داماد های آن پادشاه مشارالیه و محمد برادر ایم خان
 خلیفه الدوله شهر بمالون خانم که خواهر بیکم جمال خانم بود برتری و اختصاص یافته در سفره پادشاه
 و در مجالس حاضر میشدند بدور بروزن قصور از جواریه سفینه و در عصر عباسیین در بغداد
 بوده و بچاری بنت الملک شحرت نموده و آوازی خوش داشته شریف ابو جعفر سعید در حین

شکی القلب ظلمته فی الحشا
 بکاره الامراتیه تابعیه است بخصا
 یازید دونک فاحقر من دارنا
 قد کنت دخره لیوم کریمیه
 اتری ابن هند الخلافه مالکا
 منتک نفسک فی الخلد أضلاله
 قد کنت اطعم ان اموت ولا اری
 فالله احرمدتی فقتا ولت
 فی کل یوم للزمان خطیبهم
 صاحب عقد الفریدی نویسد بکاره بلاتیه

البیاضی شیفته مشارالیه که دیده و در حق او گفته
 الی فاسکت فیه بدو را
 معروف و ایندویت از نتایج انکار اوست
 سیفاحسامانی التراب دینا
 فالیوم ابرزه الزمان مصونا
 هیهات ذاک وان اراد بعید
 اغر العمر و للشقا و سعید
 فوق المنابر من امیه خا طبا
 حتی مرایت من الزمان عجا مئا
 بین البجیع لال احمد عا ثئا

بالله درین آیات از معادیه بگفته بود و فی استیجاب او بران داشت که مجلس معادین رود
 و از او چیزی بخوابد عمرو بن العاص و سعید بن العاص و مروان در مجلس حضور داشتند چون
 بکاره را بدیدند گفتند این همان است که آن اشعار را گفته است و هر یک از آنها بکفر از آن شها

مستور در فوق را خوانند و بخاره نیز خود اعتراف کرده که ناظم این ابیات اوست معذکات میا
 منقرض نشده کفایت اینحال هر حاجتی که داری بخواه بخاره گفت پس ازین چیزی تو نامخواست و مرا
 نمود بلقیس دختر محمد بن بدر الدین بصری است و جد او سراج الدین استاد ابن حجب
 عقلانی بوده و با آنکه خانواده مشارکیم همه اهل علم و فضل اند و جوایز آن اسباب افتخار و
 اشتها را نماند دیده و علم و دانش و زهد و صلاح او نهایت شهر است در ماه ذیقعد سال
 هشتصد و چهل و یکت راه جهان جاودانی پیش گرفته و در آنوقت زیاده از شصت سال داشته
 ده سال آخر عمر خود در راه سلوک و ایقان و طریق ریاضت و عرفان طی مقامات نموده و او را
 از مشایخ طریقت شمرده اند قاله ابن حجر بی دست همان نبوت خدا بریدی است که در
 حرف باء ذکر نمودیم مستقیم زاده در تکرده خود مینویسد در سال پانصد و هفتاد و شش زنی در مصر
 پیدا شد که هیچ دست نداشت و معارفی چند انهار کرده و موافق خطوط از زمان چند خط را
 خوش و لطیف نوشت و مردم با او قبالی نموند و مالی وافر تحصیل نمود چنانچه ابن لغری در
 نجوم ظاهره خود با یمطلب تصریح کرده است بی بی خواهر شیخ عبدالمتدیوانه بوده و
 بی بی عزیزن ذکر می از او نموده در هرات اقامت داشته و کاتبی بی نظم می آورده اشعر زوس

روم بیاغ و زرخس دو دیده و ام کنم که تا نظاره آن سر و خوشترام کنم

حرف التا

دارای مقام ولایت دانسته اند و در لغات الاسن ذکر او شده است و بنا بر مستورا
 همان کتاب کتبه جاریه سازنده و نوازنده عود و مملو که شغنی بوده عشق حقیقت او را بچوید نمایند
 و از خوردن و آشامیدن باز میدارد شب و روز به آه و زاری فغانه و بیقراری مشغول میگردد
 اهل خانه بستوه آمده او را بملیضیانه مجازین میسیر زمیری سقطی او را از ملیضیانه بیرون می آورد
 و پولی بالک او میدهد و او را آزاد می سازد کتبه ابیات عاشقانه بسیار تنظیم آورده از جمله

اشعار مستور را در ملیضیانه گفته است	معشر الناس ما جندت ولیکن
انا سکرانه و قلبی صیاح	اغلتم بیدی و لوات ذنبا
غیر جهدی فی حبه و افتضا	انا مفتونه حیث حیدبا

لست البغی عن بابہ مزبراج
وفسادی الذی زعمتم صلاح
وارتضاه لنفسه مزجناح

فصل الذی زعمتم فسادہ
ما علی صاحب مولی الموالے
مذکار پائی خاتون چنانکہ پیش در

عنوان بنت البغدادیہ اشارہ نمودیم دختر ملک نظام میرس بندقداری بانی رباط البغدادیہ
مصر است کہ در خط مقریزی ذکر شدہ و این رباط وقتی خانقاہ عظیمی بودہ مذکار پائی خاتون
رباط البغدادیہ را در سال شصت و ہشتاد و چہار با سہ بنت البغدادیہ ساختہ و این زن با جمعی
دیگر از صاحبات نساء در این رباط اقامت داشتہ اند و از آنجا کہ خانقاہ فرور مخصوص زنان
بودہ ہمیشہ زنی از اہل علم و صلاح در آنجا اعتکاف نمودہ و نوان را نصیحت و وعظ میکرد
و علم و ادب میآموختہ مقریزی گوید ام زینب فاطمہ بنت عباس البغدادیہ زنی بود در علم
فقہ با جہارت و ثقہ و بقلیلی از لوازم معاش قناعت نمود و از نصیحت سود مند مردم رنج
و متذکر میساخت و خود را عبادت و لعی تمام داشت و بسازمان مصری و دمشق کہ از او استفادہ
و استفادہ کردہ استفید و مستفیض شدہ اند و بنا بر فضایل و صفات فرورہ اہل صلاح بجایست او
مایل بودند و در ہر حال رعایت شان و احترام او نمودند و فی الحقیقہ معاشی از او بہکان را مشہور
میشدہ او بدینچال پسندیدہ زندگانی کرد تا در سال ہفتصد و چہار ہجری در گذشت و بعد از او انسا
کہ بجای او سمت برتری و تقدیم بر نوان محکمات رباط البغدادیہ داشتند بخداویہ مشہور شدند کہ گویند
چون رباط البغدادیہ خانقاہ منظمی برای عبادت و جای تادیب و تربیت بود زننایک از شوہر خود طلب
میکرفتند و عدہ نگاہ میداشتند تا وقتی کہ باز شوہر گشتند بچند بنوائی کہ شوہر ہای آنها از ایشان دوری
و برتری نمودند تا زمانی کہ باز بر میل و مسالمت آیند در خانقاہ اقامت داشتند و زنی کہ خدمت
آن خانقاہ میکرد ہر کہ کتبی خارج از ادب معتقدہ نمودہ و کتبی در این اصول در تحصیل نامتدی
منضبط بود و از سال ہفتصد و شش بواسطہ انقلاب بانی کہ در مصر روی داد شیرازہ انتظام خانقاہ
از کہم گشت ترخان خدی کہ سلطان از زوجات سلطان ابراہیم خان سلطان
عثمانی و مادر سلطان محمد خان را بعل مشہور بہ اوجی است مشار ایہا صاحب شکی جامع اسباب
بودہ و موقوفہ آئین مسجد را در وقف و مقرر کردہ نمای شکی جامع را ابتدا ماہ یک سلطان معروف

به کوشم والد و سلطان ابراهیمان نهاد و چون او درگذشت خدیجه سلطان با تمام آن پرده دخت
 به علاوه بر این بنا آثار خیریه از قبیل کتب و مسافخانه و احداث قنات و غیره دارد و مقبره که
 برای خود ساخته است خیرات و تبرات این زن در اسنمه و افواه مذکور و او اتالی را بعد از آن
 اند چون وقتی که سلطان محمد خان رابع بسیر سلطنت عثمانی جلوس کرد هنوز ماه یک سلطان مادر
 سلطان ابراهیم زنده بود خدیجه سلطان از والده کوچک گفتند و والده کوچک در سال
 هزار و نود و چهار هجری وفات نمود ثقیة الارضنازیه دختر ابو الفرج عیث بن علی
 بن عبدالسلام الصوری و مادر حاج الدین ابوالحسن علی بن فاضل است که مکناته به ام علی بوده
 پیش ترجمه حال او را و عده دادیم بنا بر این کوشیم ام علی ثقیة در علم و فضل و شعر و فصاحت ممتاز
 و شرفی بحال داشته و وقتی در اسکندریه طارست ابوطاهر السلفی را اختیار کرد و ابوطاهر
 از شایسته حفاظ اخبار و آثار است و در تعلیقات خود از ثقیة ذکر می نموده گویند روزی ابو
 طاهر بر کاغذی نوشته بود و در حجره که ساکن بودم پیامی می گرفته ختم شد دختر کوچک ثقیة
 خود را باره کرده پای من بست ثقیة آن نوشته را دیده ایند و بیت را بدینسانه انشا نمود

لو وجدت السبیل جدت یحذی
 کیف لی ان اقبل الیوم رجلاً

عوضاً عن هنار تلك الولید
 سلکت دهرها الصریق الحمید

قاضی شمس الدین بن چلکان کویر ثقیة این مضمون را از برون بن کبیری استخراج فرموده که گفته است

کیف نال العشار من لم یسزل
 او ترقی الاذی الی قد لم یخطا الا الی مقام کریم

ثقیة همایه و قطعات بسیار دارد که همه بیضی و آبدار است حافظ نکی الدین ابو محمد عبد العظیم المنذری
 کویر ثقیة قصیده حمزیه باسم منظر تعالی الدین عمر برادر زاده سلطان صلاح الدین ایوبی انشا نمود و در
 آرایش بزم نشاط و بساط انبساط و اقداح راح و لهو و ارتیاح مبالغت کرد و ثقی الدین گفت ثقیة
 در عمد صبی این اطوار و احوال فرا گرفته است ثقیة انحراف بشیند قصیده در بزم منظم آورد که
 دقایق امور حربه را حاوی بود و در عصمت و طهارت ذیل خود قائمه دلیل نمود و مدلل ساخت
 که در کلیه فنون شعر ما هر دو سخن سرالی بسطو البید و قادر است ثقیة در ماه محرم سال پانصد و پنجاه

هجری در دمشق دارالملک شام متولد شده و در اوایل شوال پانصد و هفتاد و نه درگذشت
 فوت پدرش ابو الفرج در او اخر صفر پانصد و نه و رحلت جدش علی بن عبدالسلام روز شنبه
 نهم ریح الاخر سنه چهارصد و هفتاد و هشت و اشغال پسرش ابو الحسن علی را اسکندریه در پانزدهم
 صفر ششصد و سه بوده و ابو الحسن عمری طولانی نموده در نحو و علم قرانت یدی طولی داشت
 و آنچه را میخواست بخت برضبط آن میخواست پدر ابو الحسن علی که شوهر لقیته باشد بفاضل معروف
 بوده و در دمشق در شوال چهارصد و نوذ متولد شده و در اول ریح الاول پانصد و هشت و هشت
 در اسکندریه بار بار بقرافه و از منازقریه بوده در بر شام و لقیته الارمنازیة منسوب بان دکنده میباشد
 ترکان ملکه مادر سلطان شاه بن ایل ارسلان است و سلطان شاه از سلاطین خوارزمشاهان
 بود پوشیده نمانده که سلطان شاه بر اداری داشت موسوم بکیش خان که با او از یک مادر نبود
 در ولایت جند حکومت نمود چون ایل ارسلان درگذشت سلطان شاه در خوارزم بجای پدر نشست
 و اعتنائی بر او نبرد زیرا که فرزند او نبود و در میان گرفت و پس از آنکه چند دفعه سلطان شاه مغلوب کیش
 خان شد کار جماعه انجامید و بعضی از بلاد خراسان بسلطان شاه تعلق گرفت و او در سال پانصد
 و شصت و پنج هجری بمرد و مملکت او را نیز کیش خان برود و چیزی نگذشت که ترکان ملکه هم کیش خان
 مقتول گردید ترکان خاتون دختر سلطان جلال الدین خوارزمشاهی است در سال
 ششصد و پنجاه و هفت هجری که بلا کو خان غزم تغیر شام داشت بدرالدین لؤلؤ حاکم موصل را بوط
 کیرین از اینفر معاف داشت و پسرش ملک صالح را با عمار موصل بار دوی خود ملحق ساخت
 و بنا بر حالت اطاعتی که از موصلیان بشود بلا کو خان شده بود ترکان خاتون دختر سلطان
 جلال الدین بملک صالح ولد بدرالدین لؤلؤ تزویج نمود اما حضرت منظورین بیان
 دختر عبدالقدیر زبیر است و نواریه فرزند شاعر معروف و قتی که میخواست از تخت
 مزاجت زوج خود خارج و متخلص شود اما حاضران از دین زبیر شفیع قرارداد که این زبیر با ستم
 او اقبال و اقام نماید و فرزدق پسر این زبیر متوسل شد و نواریه شفاعت تا حاضر بر فرزدق
 غالب آمد و این حال فرزدق به حضور عبدالقدیر آمده این بیت را بر خواندیت
 لیس الشفیع الذی یاتیک مؤتوزاً | مثل الشفیع الذی یاتیک عرباناً

و از اوقات شفع عریان ضرب المثل شد این حکیمان در ترجمه حال ابو الفضل ریح بن یونس بن محمد بن عبد الله بن ابی فروه که ابتدا حاجب ابو جعفر منصور عباسی بود و بعد وزارت این خلیفه یافت گویند منصور چون کمال میل و اعتماد را با ابو الفضل ریح داشت روزی باو گفت هر حاجتی که داری از من بخواه ریح گفت استعاضه که بپر من محبت داشته باشی خلیفه گفت محبت امری جستجاری نیست ریح گفت بلی منین است اما وقتی که انعام و احسانی باو نفرماید در او حالت محبتی نسبت بخلیفه حاصل نشود و چون آثار خست از او بگذرد و رسید در قلب خلیفه نیز اثر کرده مهری پیدا میکند و چه دوست مودت میآورد و ممکن است که اندک اندک روبا زیاد کند و بدرجه متمسک شود که جرائم و تقاصیر او مثل جرائم و تقاصیر اطفال نظر آید و معفو باشد و شفاعت او نیز مثل شفاعت شیخ عریان مقبول افتد در عجب نذیر عریان نیز مثل شفع عریان ضرب المثل است و فشاء آن اینکه وقتی زبیر نام از قبیل بنی مخظم عریان نزد طاغی آمد خبر داد که قبیل او وفات کردند و از آنوقت ششم شکم هر کس میخواست قبیل خود را خبر دهد که جماعتی نسبت انها میآیند عریان شده میآید و میگفت اما نذیر عریان یعنی آگاه و بوشیار باشید که دشمن میرسد متوجه گزیند منتهی بوده از علیه با عباسی و دختر محمدی عباسی و در حق تو کسه گفته اند میت

<p>لم تطب اللذات الا لمن غنت بصوات طلقت عبوة و كيف صبر النفس عز عا دة وجنت ان شتبهها بانته</p>	<p>طابت له لذة تتوسه كانت بعجز الصبر بحوسه تظلمها ان قلت طاوسه في جنة الفردوس مفروسه</p>
--	--

و موقوف و داستان این آیات در کتاب ابن نما فرمودم به بدایع البدایه مطبورا است
متمم ملت و همب زوجه رفاة القرظ الضحالی بود و مشار الیه او را بسته طلاق مطلقه نمود
عبد الرحمن الزبیر القرظی او را بزنی گرفت چون نیمه عبد الرحمن را عین یافت از او منافقت کرد و
حضرت رسول توجهیاشد که آیا بمقتد محمل برای تجدید فرج است یا رفاة کافی است فرمودند آنوقت
بذوق عینت و تندوی عیله در الزبیر لفتع زار است تو مان آغا این نام نامی بخیزد زخرا
سلاطین عظیم الشان داده شده و در بنصر زمان کی از بنات سلطنت عظمی مسماة باین اسم طقت
بفخر الدوله همیشه تقیة دختر خطیب محدث ابو الفرج عیث بن علی بن عبد السلام

الاومنانی است که پیشتر ترجمه حال او نکاشته شد تمییم آن ترجمه را کوید مشار الیها در مکتب
 محدث مشهور حافظ ابوطاهر السلفی بسیر میردو ابوالحجاج صاحب کتاب الف بابا پسر سلطان
 که معروف بابوا حسن علی بن حمدون است مدرس بوده و در نزد ابوطاهر السلفی تحصیل نموده و
 در ماه جمادی الاخری سال پانصد و شصت و دو ابوالحجاج از قیقه اجازة گرفته و ابوالحجاج بنیامینی
 میگوید قیقه بمن اذن داده است که مجملی همه اشعار او را که خود نوشته و برای من فرستاده و قرأت
 و روایت نماید و برخی از اشعار از کیفیت و طوله که در مدح حافظ السلفی است شرح ذیل ذکر کنیم

وعلی علی ظهر السماء خيامها
 لم ابکی فرحاً علیه غمامها
 ترنوفی فهم ما نقول خزامها
 الخل من فرط الحياء لثامها
 خالات مسك خالها رقامها
 یا صاحب قم لسعادة قد اقبلت
 واجمع خواطرنا لخلی فکرنا
 مدح الامام علی الانام فریضة
 الحافظ الجبر الذی شهد له

اعوامنا قد اشرفت ايامها
 والروض متبسم بنور اقامة
 والرحب الغض الذی احداقه
 والورد میکی وجنته محمرة
 وشقائق النعمان فی وجبانه
 و بعد از اكمال تشبیه شروع به مدح حافظ السلفی کرد
 و تنبّهت بعد الکریمی نومهها
 لما تجرد للقریض حسامها
 فخر الائمة شیخها وهامها
 ارض العراق بفضلها وشامها

واخره شهید و را طوری خوب گفته که طبعش

لطافت و رشاقته او ایلان را فراموش ننماید **ش** و دختر حسین بن اویس از نجاشی
 ترکان و زنی بربیع اجمال بوده و با عم خود احمد بن اویس بمصر آمد ملک ظاهر بربوق از ملوک چر الکبصر
 او را ترویج کرد و بعد با طلاق داد عمزاده او شاه و له ابن شاهزاده بن اویس او را بزنی بگرفت
 چون ببند او بازگشتند عم او احمد کرد گزشت و شاه و له شوهر مشار الیها تحت پادشاهی نشست
 اما او شوهر خود را با بود و نمود و خود بسلطنت پرداخت بعد از آن محمد شاه پسر قزایوسف با او حمله کرد
 یکسال بغداد را در بند محاصره داشت و از راه دجله خود را بواسطه رسانید و ستر امتصرف
 شد ابالی او را با محمود بن شاه و ولد پسر شوهر او بمسند حکمرانی متکفل کرد و زند و محمود را نیز ملاک ساخت

بغداد را در بند محاصره کرد
 و او را از بند خلاص کرد
 و شاه را در زندان نگاه داشت

در سال شصت و نوزده هجری خود مستقلاً حکم آن شد و بصره با اغراب عرب کرده و جزیره و ط
بصرف مشارعها درآمد و بنام او خطبه خوانند و سکه زدند و خالام در سال شصت و هشتاد و
در گذشت در انبیا ابن حجر ذکر کرده است توئی القون زوجه ما بقانی که مصاحب میر
نظام الدین علی شیر بود طبع پالاک و مزاج مپاک داشت باشو بزوزن الشمشاعره و با هم طرفه

یاران ستم پیره زنی کشت مرا
گر پشت بسوی او دمی خواب کنم
توئی نیز در جواب رباعی را نوشت
روزی نبود از و کج ز پشت مرا
بستر بود از پشت دو صد مشت مرا
ملا همه باز و غمزه ات کشت مرا
بگذار که دل گرفت از پشت مرا

مزاج دست میداد توئی ملا این با غفلت
کاواک شده چونی از او پشت مرا
بیدار کنند بضرب انکشت مرا
هم خوابی کسی است رکی کشت مرا
قوت نه چنانکه پا تواند برداشت
و بجای این رباعی در جواب العجائب رباعی بنظر آمد
شبهایم پشت سوی من خواب کنی

تا چند
توجه
طعن
مرا

توئی محض زنی از محذرات ایران است در حسن صورت و شیرین زبانی و خوش
طبعی و لطیفه گوئی بدرجه کمال بوده و نقل کرده که شوهر توئی تا مردی بسزیرد و از زن
ملفت نمیشد توئی ازین ادای نامقول بجان آمد و این رباعی را بمناسبت انشاء نمود

یارب چه شود شبی بخوابم زیرش
تو با کونش بساز و من با کیرش

آن شوخ که هست حسن عالم کیرش
ای خواجه بیاتامن و تو صلح کنیم

مرد بدین آید و بیت مغنیه شد و امر در اداع کرد و توبه لفضوحا از فضل بد نمود و پیش توئی
و با وی انس گرفت و در آفتاب عالم تاب اختر بنظر آمده که نشو و خاصنی بود در شیراز پیش و
بروست داشت و پیوسته خنت زمان پوشیده در حمامی که مخصوص برای غنای زنان بود می
رفت و خدمت مشت نان میکرد و در انحال از قصص و حکایات شوت انگیز میشد و با وی در
و غمزه های بلاخیز و حرکات دیگر زنان را مست میکرد و بر سر شوق و ذوق میآورد و می
آمیخت باین عمل عمری خوشحال بسر برد و کسی نشاخصت که مرد است روزی دختر حاکم در
حمام آمد و پیش رفتی از بختتر او جدا شد دختر در حمام را بست و در سجده ای نین برآمد

نعمت

لصوحا لرزه براندازمش نقد پریشان و گریان و بخنور قلب سرسجده گذاشت که گفت خدا
 عزتم نکند که رسوا شوم و من توبه میکنم که باز سیه کاری نخواهم کرد هنوز در سجده بود که تکبیر را
 از جامه زنی بیرون آوردند لصوحا شکر خدا را بجای آورد و فرصت یافته از جام بیرون آمده
 بخانه خود رفت و رخت زنان از براندخت و لباس مردان پوشید پیش محمد رفت و حکم توبه
 الی الله توبه لصوحا توبه کرد و از ابرار شد و توبه او در اسنه و افواه مشهور گردید تصویر سینه
 مرشد آبادی از میر جوش عظیم آبادی شنیدم که نام او بلقین خانم بود شعرا در وصف او گفت این بیت

بیت فارسی منت از افکار اوست	فتنه زالی منت شناخته ام
بر بلای منت شناخته ام	جوشش نقل کرد که روزی تصویر سپهر شیر خوار
خود بردوش گرفته در صحن خانه استاد بود میر عتیق شومروی که مرد شاعر بود این مصرع بر خوار	تصویر بالبدیهه مصرع دیگر گفت
دیوم بدوش امنه طفلی پر پی نژاد سے	حرف الشاء
چون مصرعی که باشد پیوند مستزادی	

ثبته بنت یعار زوجه ابو خلیفه است و ابو خلیفه از اکابر قریش و سپه عقبت بن ربیع
 و برادر بنی بنت عقبت است ابو خلیفه بشف اسلام و ایمان شرف شده و در حداد صحابه بخانه
 گردیده بارض حبشه مهاجرت کرد و از آنجا بدین منوره مراجعت نمود در تمام غزوات ملازم
 خدمت حضرت رسول ساراداشت تا در یوم الیمامه شهید شد در جنگ بدر که کفار مبارز می
 طلبیدند و اصحاب بنوی را بجنگ تن تن دعوت میکردند رسول اکرم ص اور از رفتن بمیدان
 منع فرمودند و بن خواهر ابو خلیفه در ان غزوه حاضر و با کفار همراه بود و در کفر و انکاد خود دهر آ
 مینمود و بنا بر حمیت جاهلیت این دو بیت را در حق برادر خود انشاء کرده گفت

فاشکرت ابا و تبالک من صغر	حتی سببت شببا با غیر محجون
الاحول الاثقل المشوم طائره	ابو خلیفه شتر الناسم الذین

اثمیه زوجه ابو خلیفه صحابه است مشهوره و مانند شوهر خود دارای فضل و درایت بوده است
 و ثمیه بنت الربیع و ثمیه بنت سلیمان و ثمیه بنت الضحاک و ثمیه بنت النعمان نیز چهار زن صحابه بودند
 اند و ثمیه بنت حنظله الاسلمیه یکی از نساء تابعیه میباشد ثویبم جایزه ابولسبم حضرت

رسول بوده و مژده و ولادت سید نام بابا بولهب او داده و ابولهب او را از درک و اولاد آن
 که شرف دایمی آن بزرگوار نایل شد ثویبه بود بعد علیمه را این شرافت نصیب شد ثویبه و می
 که حضرت نبوی را شیر میداد پسری شیر خواره داشت سمر وح نام و چون ابوسلمه بن عبدالبن
 جحش را نیز شیر داده این دو برادر رضاعی حضرت مقدیس نبوی گشته اند و عقیده بعضی نیست
 که سید عالمیان ابتدا یکجمله از پستان آمنه شیر خورده اند بعد حال ثویبه حمزه سید الشهدا را نیز شیر داده است
 ماثور است که چون ابولهب بحضرت رسول ایمان نیارده در گذشت او را برادرش حضرت
 عباس نجاب دید از او پرسید که در چه حالی گفت در ناچشم و عذاب الیم همبند در شتاب
 رسول اکرم کجاست اینک ثویبه را بفرموده تولد آنحضرت آزاد کردم از عذاب آسوده ام خلاصه در
 اسلام ثویبه اختلاف کرده اند مخص دایمی که حضرت رسالت پناهی در تحمیل ذکر از منویدم
 ثریا (معشوقه عمر بن ابی ربیعہ المخزومی از متقدمین شعرای اسلام و دختر عبدالبنی الحارث بن
 امیه الاصحاح است و از جمله اشعار را ثقه که عمر بن ابی ربیعہ در حق او گفته در وقتی بوده است
 که سهیل بن عبدالعزیز مروان مشارالیه را تزویج نموده و آن قصیده است طویلانی که در کمال

بعدها نام سامر التریکان
 يتخطى حتى اتانى
 ايها المنكح الشربا سهيلا
 هه شامية اذا ما استقلت
 و لطف این اشعار پوشیده نیست نیز یکجا
 من رسولى الى الشربا فاتنى
 يعلم الله اننى مستهام
 نیز اشعار ذیل را عمر بر روی کاغذ قوی نوشته
 كتبت اليك من بلدى
 كئيب واكف العينين بالحرث
 چون ثریا این ابیات را بدید و برخواند

ايها الطارق الذى قد عنانى
 زاد من نازح بغير دليل
 و در این قصیده می گوید شعر
 عمرك الله كيف يلتقيان
 و سهيل اذا استقل يمان
 افرق ثريا و تزويج او سهيل عمر بن ابی ربیعہ
 ضاقتني الهمه واعترتني الهموم
 بهواكم و اننى مرحوم
 و انرا فرین و مخطیب ساخته برای ثریا فرستاد
 كتاب مؤله كمد
 يوزقه لهيب التوثين النحر والاكيد

بسم الله الرحمن الرحيم
 يا رب العالمين
 انى كنت قاتلا
 يا رب العالمين
 انى كنت قاتلا

<p>بنفسی من لا یستقل بنفسه بعد از آن این ایات الظم کرده ز عمر بن خطاب آمد بکافور و مسک و عنبر بعقد من الیاقوت صلا و هو لقد طال تھیامی بکم و تذکری الیها تم صبت من الحزن مسعر</p>	<p>گرمیت و سبیل مثل این شعر بزبان آورد و من هوان لم یحفظ الله ضایع اتانی کتاب لم یر الناس مثله و قرطاسه قوهیة و رباطه و فی صدره منی الیک تحیة و عنوانه من مستهام فواده</p>
--	--

عبد الرحمن السبیلی که شارح سوره این هشام است که پدر یا نواده قتیله بنت النصر میباشد و قتیله زوجه
حارث بن امینه جد ثریا است یعنی ثریا دختر سپهر او بوده و بعضی قتیله را خواهر نصر دانسته اند ولی
سبیلی گوید صحیح نیست که دختر اوست (حرف ابیحیم) **جان فداقادی**
لفظ قادی نیز میآید که تصحیف خاتون باشد بجه حال انیزن در عرم مراد خان ثالث سلطان
عثمانی نخست بار و اقتداری بکمال داشته و در مظلمات امور دخالت مینموده و وساطت و آبتاب
میشرفت کارهای خطیر میشده بعد از سلطان مراد خان نیز بزمان نفوذ و قدرت مانده از قرار
مذکور نشاء آثار خیره گردیده از جمله در اسلامبول مسجدی جامع و مسقاخانه ساخته بهترین صفات
او اینکه اعانت ظالم انانیت شنیع شمرده و برادر او ابراهیم پاشا چون از طریق انصاف
عدول کرده تظلم و اعتساف را بدرجه کمال رسانید جان فداقادی مھر خواهری را برکنار
نهاد و در حبس و قتل او ساعی کشت جرم بلاء بنت قسامه مادر زن حضرت امام حسن ع
و مادر ام تحق بنت طلحه بوده و حسن و جمالی بکمال داشته و زینمای خوش سیما از او احترام میکردند
چیز با وجود او انار را نمائش و بنای میماند بنا بر این او را جرماء میگفتند و جرماء آن کسی است که بنا
خوشی جرم بست ملامت باشد و مردم از چنین شخصی کناره میجویند که از آن مرض مسری امین مانند
بنت قسامه را محض دوری چنین زمان از او جرماء گفته اند و آسمان را هم نظر بکواکب جرماء
میکویند ظاهراً عقیل بن علفه المری نیز دختر ماه پیکری باین اسم داشتند ع جده دو
نفر صحابیه که هر دو از انصار و اهل مدینه منوره بوده جده نام داشته اند و جده زوجه حضرت
امام حسن ع که آنحضرت را باخواهی معاویة بازید مسموم ساخت که بوصول بی از آن پدر سپهر

بغز ناز غم نرست ز کز ار بجنت ما | اختم خلید در جگر بخت بخت ما

جنان مجوبه ابونواس شاعر و جاریه صاحب حسن و جمال و فضل و کمال و منوب بجانواد و عبد الوهاب لقی محمدی که در بصره میزیسته اند بوده و اخبار و اشعار ابونواس را روایت نموده ابو نواس با مفتون شده و اشعار زیاد برای او گفته سالی چنان بچ رفته و ابونواس نیز بر امید وصال او غم بیت اند کرده و در همان وقت این ابیات مسطور ذیل را بنظم آورده

الم تر انی افنیت عمری	بمطلبها و مطلبها عسیر
فالم اجد سبباً لیهما	یقربنی و اعیتنی الامور
حججت و قلت قد حججت جنک	فیجمعنی و ایاها المسیر

و ابونواس در این قطعه در طلبی نظم کرده که تقاضایان با بصیرت تجید نموده اند حسب المناسبتان

قطعه درین محل مسطور می شود	التهانما اعد لك	ملیک كل من ملک
لبیک قد لبیتك لك	لبیک ان الحمد لك	و الملك لا شریك لك
و اللیل لما لم ان حلك	و السابحات فی الفلك	علی حجاری المنسلک
ما خاب عبدا مملک	انت له حیث سلک	لولاک یارت هلك
كل نبی و ملک	و كل من اهل لك	ستج اولی فلك
یا محظنا ما اغفلک	عجل و باد را جلک	واختم بخیر عملک
لبیک ان الملك لك	و الحمد و النعمة لك	و العز لا شریك لك

چنین معلوم میشود که ابونواس از جنس نوان فقط بجان مایل و مفتون گردیده وجوده با سئ زوجه بجای که شاد شاه هند و سمان دختر راجه او دی سنگه و الی چو پور بوده و در لطیفه گوئی و حاضر جوابی مشهور گردیده است و در حرف خاد در جمله حال حیات النساء یکم ذکر می از حاضر جواب این خواهد شد جو حصره دختر بته البدین الحسن بن علی بن اسن ابن الدوامی البغدادی است که در ذیل عنوان بنت الدوامی ذکر می از کرده ایم این زن در بغداد میزیسته و از خانواد معتبره و دارای علم و ادب بوده و زنان را و غطا و نصیحت می نمودند نزد شیخ ابوالخجیب ابوالوقت تحصیل و استماع حدیث کرده عبد الرحیم ابن ابوالخجیب او را بر نی گرفت و سیده بنت عبد الرحیم او

و از همه اصحاب
انحضرت افصح
و از ای حالات
قد بر بوده و بعینه
مجلس رسول
الکرم صلی الله علیه
و آله و سلم می فرمود
تقآن بزرگوار
مردود

بوجود آمد در سال شصده و چهارم تجربی کیشب در حالی که مصمم وضو ساختن و ادای نماز بود ارتحال
 نمود و جوهره جاریه است نینفست و جوهر اسم جاریه است از مهدی عباسی که بر او حکم و تسلطی
 داشته است جویریته چنانکه در عنوان اقتضات المؤمنین اشاره نمودیم جویریته از زوجات
 طایرات حضرت فخر کاینات و دختر حارث بن ابی ضرار رئیس عشیره بنو امیة مطلق و از قبیله خزاعه میباشد
 در غزوه بنی المصطلق این زن را مسلمانان اسیر گرفتند و حصه ثابت ابن قیس صحابی شد و با مالک
 خود قرارداد مبلغی معین کار سازی کند و از قید رقت خلاص شود و محض استغناء بخصه حضرت
 رسالت پناهی آمده عرض کرد یا رسول الله انا جویریة بنت الحارث سید قومہ و قد اصابتی من
 البلاء ما لم یخف علیک و قد کاتبت علی نفسی فاعنی علی کتابتی رسول اکرم و مظهر کل رحمت و کم
 تمام مبلغ معهود را داد و مشارک همی را شرف ازدواج خود از زانی فرزند اصحاب که این
 بدیدند از قوم و قبیله جویریة هر که را در تحت تمکات داشتند محض احترام قولی که با همیبر حاصل نموده بود
 از او کردند عایشه گوید هیچ زنی ندانم که نسبت بقوم و قبیله خود بدرجه جویریة خیر باشد و کلمات
 محی الدین مذکور است که این زن هفت حدیث شریف از سیدان امامت روایت کرده است
 دو نفر صحابه نیز ستمه باین اسم بوده یکی از ان دو نفر دختر ابو جمل و زوجه عتاب بن سید است
 که پس از فتح مکة شریف اسلام شرف کردید همچنان خاتم طیب الله سبحانه و امین بانوی
 کریم الاصل مظلوم و بیدین خاتون عظیم الشان مخم صدف گو بر انور شهر یاری سپهر فروزنده مهر گزشت
 و کامکاری شرف همچنان در بزم زمان و زین نمان مادر فرزند سیر اعلی حضرت شاهنشاه
 ماجدار و لیسعت همایون مانا ناصر الدین شاه قاجار خلد الله ملکه و سلطانه ملکه بود که تمام
 را بجنس تدبیری مشار و شیر و معین و ظمیر صیانت مینمود و باصالت رای و متانت فکر و حضرت
 عقل بر ان بر شوکت دولت و قوت سلطنت مبلغی می آسزود عبت

دبیر بود نه منشی نه پس چه سلطان بود بخاطر بجان نشور حکم و سزایان بود	بنان و کلکش اندر تلم و تحریر سطور خامه او بر بیاض صفحه عدل
فی الحقیقه صفحات خطان محمیه عظمه طاب ثراها که هر یک محض بذل عطیة و عطای و عطفه و اعانت المؤمنین و تأمین خائفین و حمایت بضغفا و رعایت رعایا نگاشته شده	

فصلی است که دارندگان شطری و طبری از ان را از عقده و ایدگرا می بردارند و وسیله اقتدار و توانا
 خود می شمارند و همین کلمات و بنان و تقریر و بیان و رای حساب و هوش ثاقب بود که پس از ان
 تحال شجر باربر و ماضی محمد شاه غازی انار است بر مانه تقریر کلمه از میان بزرگان و ارکان دولت
 ایران برداشت و بحکام ولایات و ایالات ممالک محدود و ارقام و احکام نکاشت و اعمال
 و اعمال اقطاع را در تحت نظم و اسطفا م گذاشت تا موکب منصور اعلی حضرت شاجقران از دار اسطفا
 تبریز بار اختلاف طهران شرف و رود از زانی فرمود و تحت کیان را بجله س مینت مانوس مزین نمود
 و تفصیل این اجال که محتوی بر سهیل هزار اشکال است تاریخی بنویسند همیشه که موزین این دولت
 ابدایت نکاشته اند برای طالبین خیر و حافظین سیر گذاشته و اگر ما بخوانیم بشکرا و شرح آن که انیم
 باید کتابی جدا گانه تالیف نمایند و آن از تناسب و وضع این قدر خارج کرد و مشهور است به اتفاق
 کاغذ شویس بنیقد که گوئیم این ملکه معظمه ایران که روانش در غرقاب جنان سبج و شادان باد و حور
 زاده خاقان خلد اشیمان فغلی شاه فرزند امیر کبیر محمد قاسم خان بن سلیمان خان اعتمدا والد و له و شاه
 قاجار و والده ماجده او خواهر لطیفه سینله میرزای فرمانفرما حضرت بیله میرزای شیخ السلطنه است

در سال کبیر ازود و دست چهار بجزری با	محمد شاه آن شاه درویش دوست
که شاهی سبای بگردار دوست	مزیت فرا و جت حاصل نمود در محام

ملکی با امر اعلی بر نفوذ او امر دولت افزود و در هر مورد و موقع کمال کفایت و دفور درایت خود
 را ظاهر فرمود و در سال هزار و دو دست و چهل و هفت در ششم ماه صفر المصفر وجود معود با یون
 اعلی حضرت جنم و صاحبقران ناصر الدین شاه دام ملکه از لطن طابرا و باطن و ظاہر جازا آرایش
 داد و در تمام قصر شجر بار برورد و در یک قسمت از عمر معدلت عهد جنم منصوران معظمه ملکی را به
 محرابی نادیده خلقی را بجنالت پر بود از صنایع عالیه در خط و نقاشی مهارتی بجالاشت
 و نقشن را کاهی کل دوزی میکرد که ارباب خبرت و سلیقه را بحیرت میآورد و افسوس که در مال
 هزار و دو دست و نو بدجری روز و ششم ششم ماه ربیع الثانی در انوقت که موکب سعید خسر و
 در اقلیم اروپا خاطر بیضا مظاہر بایونی را بکشف دقایق مشغول میباشند ملکه معظمه روح نهند
 روحها و امی غزیت بیشت افزانت طایر وحش در خلد برین سدر و نشین اگر تفقد اعلی حضرت

شایسته و حجا که دوام علم باینش اسباب رفاه است ای تسلیم نبود که موسی ابنود بخاک سپید
 می نشیند آنا وزیر مرحوم سترگبری و مهد علیا نورالهدی منجبهامرحوم شاهزاده معظم علیقلی میرزا ابن
 خاقان المغنور فتحعلی شاه الملقب باعتماد سلطنت بود که علم و فضل و حکم و عقل و تجربه بصیرت و بزرگ
 منشی و خبرت و آفاق را گرفته و صیت آن باصتغاف و اقطاع رفته است و از خصائص معظمه
 مرحوم رضوان الله علیها آنکه عفتی عامل و ذوقی سلیم و طبعی موزون و استعدادی جامع
 و حذقی مفرط داشت و برداشتمندان و کارا کاران ملکوت و فنی کامل میکشیدت طبقات
 مردم را حسب مراتب شناسا بود و در عواقب کلیه امور دنیا تا آخر تیرش زیاد و از آنکه بشمار
 آید و هوشمند عدادان را تعداد نماید بشر با نوشته که بلالی منور ماند و نظرها که حور بجای قلمند

از مردوزن آنکه هوشمند است	بر بخورنش اندازان جمله است لیت
بیدانش اگر زن است اگر مرد	اندر همه حال سر بلند است
مصنوع پاک ملکه معظمه سترگبری مهد علیا جهان	باشد به مثل چو خار بنورد

خاتم روضه مقدسه معصومه قم و زاویه منوره بضعه امام هفتم سیدشاهان تربت ریگان حضرت
 بمبایه رحمت سیراب باد مینبی الرحمة و اله الامجاد حجه بان آرا بسیمکم و خضر شاه جهان
 از سلاطین هند و سلاطین اربطن ارجمند بانوسیم ملقب بمبتاز محل که ترجمه حال ان نگاشته بود و آند
 و جمیله بوده با طبع موزون و بادبا و شعر از یاده بزل و بخش مینمود مقبره او در شهر دلی در بقعه شاه
 نظام الدین اولیا معروف به زر زری بخش رحمة الله علیه و وفات او در بنار و نود و دو هجری بر سر

بغیر سبز و پنبه کسی مزار مرا	لوح مزار او این شعر که از افکار خود مزار آنها نگاشته
جهنم ناخاتون شاعره بوده است	که قبر پوشش غریبان بین گیاه است

شیرازی و مادر معا صبر عبید زاکانی شعر او ظرافت غالباً در مجلس او حاضر میشده و کمال احترام را با او
 می نموده اند این شعر شایع ازوست
 زوزه ذره خاک آفتاب مینازد
 اول پادشاه صفوی بوده و در نظم شعر دستی داشته اما زنتا بچ افکار او چیزی بدست نیت مگر
 کایت بیت که با و نسبت داده اند حرف حاد در ترجمه حال حیات بیاید حجه شاعره دهلوت

کل بلغ و رخ آن غنچه دهن هر دو یکی است	این از امراه بود و این بیت از اوست
حرف الحاء	قد رغمای وی و سر و چین هر دو یکی است

حاجی قادین دختر اسکندر پاشا از وزرای مرحوم سلطان بایزید خان و متما به حاجی میرزا خانم است صاحب حدیقه الجوامع گوید در نزدیکی قبر قوجه مصطفی پاشا جامع و تکیه و درصا تیه محله دارد و اما محمد زینی افندی مصنف کتاب مشاییر النساء این گفته را رد کرده میگوید از دوست سال قبل آبا و اجداد در محله حاجی قادین ساکن بوده اند و بم اکنون مادر همان محله متکلم هستند و میگویند که حاجی قادین شارلیمپ در انخل جز تمام چیزی نداشته و جامع شریف از مرحوم خضر بک جوار العلم است که کیوتقی قاضی اقل اسلامبول بوده و محله را نیز با اسم او منسوب داشته بود و حاجی قادین در عقب جامع خضر بک دو حمام بنا نمود و جامع شریف و محله با اسم او منسوب شد قبر حاجی قادین در نزدیکی قبر قوجه مصطفی پاشا در جوار جامع واقع و مقبره خضر بک قریب بزرگ و حول بونقار قبره کز میا شد حبه زنی مدینه است که گزرت شوهر کرده و به شبق معروف شده در حق او گفته اند اشبق من حتی صاحب مجمع الامثال در شرح همین مثل گوید در وقتی که مروان بن حکم والی مدینه منوره بود پسر حبیبی که سی چهل سال داشت به روان عرض و شکایت کرد که مادام بچوانی بن ام کلاب نام شوهر کرده مروان مشارالیه را احضار و از او استفسار نمود از آن در کمال میسر نمی بعضی سخنان پسر خود گفت که بر فرض شبق و دلالت داشت لهذا این صفت خضر بک مثل شد و گفتند اشبق من حتی و بدیهه الحشرم العذر کوی

فما وجدت وجدی بها ام واحد	و لا وجد حتی بابن ام کلاب
و انة طویل الساعدین عنطنطا	کما البعث من قوۃ و شباب
بدیهه در بیت ثانی از اینند و بیت بعضی الفاظ	

حتی را که در حضور مروان گفته و شوهر خود این کلاب را وصف کرده ایراد و استعمال نموده و عبارت حتی نیست یا بوزع الحار امارایت ذلک الشاب المقدود العنطنط والله لیصر عن امک بین الباب و الطاق فلیشفین غلیلها و لتخرجن نفسها دونه و لو ددت الله ضبت و انی ضبت و قد وجدنا خلا رضای مدینه حتی را خوا میا میسند یعنی او را بمنزله ام البشرید السند چه با نحا اقسام واقعه را با اسم قبیع و غریله و کثیر نور میا نخست

و این جنی غیر از جنی دیگر است و آنرا طایفه بنی بحر بن عمود بوده حبابه مغنیه بود و استوار شده و او و سلمه که
 نیز مغنیه است معروف قبیلتی زیدیه است که در زمان عبدالملک اموی باین برود عشق داشته
 و طوری مهربانند و کثیرک اورا مقهور نموده بود که گویا آنها مالکند و زید ملوک است و در حق بعضی
 مغنیه که در موسیقی مهارت کامل داشتند گفته اند از حسن من قبیلتی زیدیه خلاصه حبابه جاریه بوده است
 مدینه از شخصی معروف باین زمانه باین بست نام او را عالی می گفته اند و مالک او نهایت سعی را در تربیت
 او نموده چنانکه از همه موسیقی دانان انفسه که این صرح و ابن محرز و مالک و سجد و جمیله و غه لیلیا
 بودند حبابه تعلیم گرفته و پس از آنکه بدرجه کمال رسید نیز در خوشه شد و ستاره بجایه کردید در آغوش مسطوره
 است که زید مزبور در خلافت برادر خود سلیمان بن عبدالملک بجایه است هزار دینار سجدت
 عبدالسبن عمرو بن عثمان را بنی گرفته و بمنقده نیز مهریه داد در بجه بنت محمد بن علی بن عبدالسبن جعفر را
 در جهاله کج خود در آورده از آن عالی را بهتر از دینار خرید سلیمان چون آن اسرافت و تبذیر او
 بدید در غیاب او گفت من مایملکت زید را خواهم سپرد که نتواند در آن فضا کند و دیگر با و در خانه
 نخواهم داد و زید را بخرافه را بشنید و تبرید و عالی را به صاحبش در کرد اما همیشه در خیال او بود تا تو
 خلافت با و رسید و وجه او سجد و سجد است که زید در هر حال عالی را خواهد خواست محض استمالت مشایخها
 را فرمید زید تقدیم نمود و زید نهایت ممنون شد و او را ستاره بجایه ساخت و از آنک اندک سهل او
 بجایه رو باز دید و اندام او شب نوروز با او بشرب خمر مشغول گشت و جز خورش صحبت با او بکار نمی
 پرداخت و امر خلافت محمل مانده بود که بعضی اوقات زید بیخبات حبابه دستهای خود را
 بهم میزد و میگفت پروا نمیکنم پروا نمیکنم روزی هنگام دای اینجبارت حبابه گفت خلافت را
 بکه و میگذاری زید گفت تو و او میگذارم جارا نند زنجشیری از نضایح الکبار خود در شرح مقاله
 زیدیه نقل کرده گوید روزی زید بن عبدالملک گفت میگویند دنیا برای مردم سحوق است بی که در
 نیست من امروز کاری خواهم کرد که اسبها گدازد بخرف باشد انگاه در باغی با صفا فرم
 عیشی ترتیب داد و خواص ندای خود را بخواند و بعشرت نشست و آواز حبابه بهتر از منی حاصل
 کرد و میگفت پروا نمیکنم پروا نمیکنم کرم عیش و شادی بود که داناناری کلوی حبابه را گرفت
 و آنچه کردند بیرون نیاید و در ساعت ان مغنیه جان با در روح زید کونی پروا نکرد و فرخی

المحبوبه
حبابه

و متبدل یعنی شده شده تقدیر الهی نگذاشت روزی بی گذورت بمرت بسر بردی و از نغمت روز
که با حتی جانگاہ و جگر سوز زندگانی می نمود راه بگفتن پیمود و خوشتری که در مقام زهدیه میگوید یادگر
المرفانی و مامنی به من خطه علی راسه مصبوبین غصت بحبته الرومان
اشاره بهین واقعه میباشد و مقصود از مر وانی بهین نیز سبب صاحب صحیف الاخبار گوید یزید
سه روز نغش حبابه را دفن نکرد و در آن سه روز نه سخن گفت نه بطعام و شراب رغبت نمود این سه
در کامل و فیروز آبادی در قاموس حبابه را تخفیف باه ضبط کرده و در اوقیانوس متشبهه باه غصوب
است حبابه محدثه است بافضل و علم که ابوسلمه السبوزکی شاکر و او بوده است و حبابه
الوالیه و ام حبابه از تابعیات هستند و از حبابه والیه علماء اثنی عشریه معجزاتی در حق ائمه الهام شرح
بموت نقل می کنند حبیب و خمر عبد الغری العوراء بوده و طبعی قادر داشته بود یوان حماسه

الى الفقه بترلك كاه ناقتي
اتي وترب التراقصات الى مني
اولى على هلك الطعام الية
وصه بها جدى وعلني لى
فاحفظ حجتك لا ابالك واحتر
حبيبه بنت عبد الرحمن دنتر زرين

در باب دلچسپ شعر از او ثبت کرده و آن است
فكسا مناسمها النجيع الاسود
بجنوب مكة هديهن مقلد
ابد اولكنى ابين وانشد
نفض الوعاء وكل زاد ينقد
لا تخرقنه فارة او جد جد

عبد الرحمن بن الامام جمال الدين ابى بكر محمد بن ابراهيم بن احمد بن عبد الرحمن بن اسمعيل بن المنصور
محدث بوده است مشهور به ام عبد الرحمن حبيبه و در استناد حديث و تعداد روايات ان پند
طولى و حافظه غريب داشته از محدثين شيخ تقى الدين عبد الرحمن بن ابى الفهم السيلاني و خطيب مراد
استاد او بوده اند و علوم ديگر از ابراهيم بن خليل فر گرفته سبط حافظ سلفى محدث معروف
اسكندرية و ابراهيم بن ابى بكر الرغبى و فضل التتبن عبد الرزاق وغيرهما از محدثين بغداد با او است
داده و عموها نيزن رابعت و صلاح ستوده اند و فات حبيبه بنت عبد الرحمن بر ماه شعبان
سال هفتصد وى و سه هجرى اتفاق افتاده و صلاح الدين صفدى در نه هفتصد و بيت و شش
از مشارالها اجازت گرفته و در كتاب عنوان الشعر که در احوال مشاهير عصر خود نوشته ذکر مى کند

جسیبه خاتم شاعر و ابیات ماهر پدرش علی پاشا اهل هرکات سیستان مجرب دینی
افندی صاحب کتاب شاهیر النساء گوید من و این زن هر دو در سال هزار و دوست بیست و شصت
دو متولد شده ایم و مشارع کانون در اسلامبول در تحت فرا و جت محافل افندی کاتب است

و غزل مسطور در ذیل از او میسر باشد
بیرای قاشی بای ارتق تیز دیرتیز کمانک
سینه نو یاره لرا چدی در و نیتج بجرانک
وصالکدن بزنی دور ایدک وار اولسون جانک
سنی بیدین دیشلردی از لدن یوقدر ایمانک
امید ایتیز اسیر در داو لاملر غیری در مانک
اورا دختر خواجه حاجی دانسته لطیف خود نشیر اورد
که بچیزد که کل بنجاک یکسان است
صبیح المنظر خوش طبعی بوده این بیت از او
ورنه مجنون تور سوا ترازین میبایست

جلکر دو تیغ نمزک زحمی وار کن اتمه پیکانک
نکا و مسکه جانما که شایان کوردن اغیاری
او فاضل خیم نادان حدویه بدم او شستین
امیر رحمت قلمق عبث در سندن یکا فر
جسیبه سید و ادر ددن خلاص اولمقده شکله
حجابی دختر بلالی از اهل آستانه بوده و بعضی
مران بخواریم ای باغبان کلشن نجیب
حجابی از نوان کلپایکان و شاعره
حفظ ناموس تو شد مانع رسوائی من
چمناء دختر نصیب است و در نظم اشعار

مانند پدرش دستی داشته و این هر دو از شعرای عهد عباسین میباشند نصیب در ۴۰۰ مل عبد بوده
و در یامه نشو و نما نموده بعد با او اربمندی عباسی فروختند و ممدی چون اشعار او را بشنیدند او را
ازاد و مجید و مکنی به ابوالخجاء کرد و کینه در عرب چون مخصوص طبیقه عالی است اینمغنی اسباب مغناخت
نصیب کشت و حجاب دخترش را مشته ساخت وقتی همدی خلیفه در محلی مود و طبعی آباد مشغول القرح
بود حجاب و پدرش حضور خلیفه رفته این ابیات را در محاسن آن محل بخواند بدیت
رب عیش ولده و نعیم و بها بمشرف المیدان بسط الله فیه ابهی بساط
من بهار و نراهر الخوذان ثم من ناضر من الشب الخضر یزهی شقایق النعمان
مدة الله بالخاسین حتمه قصر دون طول العینا حفت حافناه حیث تناسل
بنجام طلعین کالظلمک زینا و سطا بطاریم مثل الثریا یحقیها التسران
ثم حشوا الخیام بیض کامثال المهی فی صرائم الکشبنا بیجارین فی غناء شجی

اسعدانی یا مختاری حلو^۱ فقطصر السلام من سلم الله وابقی خلیفه الرحمن
 ولدیہ الغزلان بل هن ابھی عند من شوار الغزلان یالہ منظر او یوسر و
 شہد لذتیہ کل حصا خلیفہ را بیا خوش آمد و کسین کرد و بگریک از پیر و دختر ہزار دہم
 عطا نمود پس از زمانی غما بجنہ و عباس بنت المہدی رفت و اشار ذیل را در شکایت از غما و غلامان غما

وقد عجفت ام المہاری وکلت
 سوی رمتہ منامن الجہد رقت
 وقد ولت الاموال عنافقلت
 فان محل الخیر فی حیث حلت

ایتدناک یا عباسۃ الخیر لے حمی
 وما ترکت من السنون بقیتہ
 فقال لنا من ینصح الرای نفسہ
 علیک ابنۃ المہدی عوزی بئیا

عباسہ یکدست لباس و بعضی عظیمات با ستم ہزار دہم با و داد چنانہ ادا می ٹکر را بن ابیات نظم آورد

مثل المصابیح فی الظلمات تلق
 غما وکاد برجع الریق یختنق
 بادى البشارة ضاح وجہہ شرق

من ضرب لتع وتسعين محککہ
 اما الحسو فقد امسى تغیظہ
 وذو الصدقة مسرور و لنا فرح

حدام عربیہ است از عشرہ غمغزہ دارای رای صائب و کفتمار متین و در حق او کفتمہ شدہ

اذا قلت حدام فصد قوها

فان القول ما قلت حدام

و این شعر بد بجزہ اشہار رسیدہ و ضرب المثل گردیدہ است ابو فضل میدانى کوید این شعر را
 بچیم شوہر حدام در وقتی کہ ما بین حدام و صفیہ کہ ان نیز زن دیگر بچیم بودہ نزاعی واقع میشدہ می
 خواندہ و مقصود او این بودہ کہ ہر چہ حدام کوید صحیح است بعضی بجایى فصد قو با فاشتو با نوشتہ اند
 یعنی فاشتو لھا مثل و اذا کالو ہم کہ بعضی و اذا کالو حکم میباشد و حدام سہنی بر کسرت حرہ
 زینب ام المویذ است کہ از نوان ماہہ پنج و ششم ہجری و دارای فضل و علم بودہ و اورا زینب شہریتہ
 نیز کفتمہ اند حسامۃ التمیمیہ دختر شاعر مشہور ابو کسین اندلسی است کہ در ادبیات یدى
 طولی داشتہ و قتی پدرش در گذشت او انجمنہ معاش در ماندہ و بی کفیل ماند چہ ہنوز کسی
 اورا بزنی نکر فتمہ بود لہذا ابیات مطور در ذیل را بہ نظم آوردہ بعرض حکم خلیفہ اندلس

اذ الیک ابا العاصی موجهة

رسا سید عنایت و مرمتی بہ او نمود

فی الیک ابا العاصی موجهة
قد کنت اربع فی نعماء عاکفة
انت الامام الذی انتقاد الانام له
لا شیء احدثه اذ ما کنت لی کففا
الانزلت بالقرعة القعیاء مرتدیا

ابو الحسین سقته واکف الدیم
فالیوم اوی الی نعماک یا حکم
وملکت مقالید النھی الامم
اوی الیه ولا یعروا العدم
حقی تذلل الیک العرب والعجم

علم مساعی ما وعطا کرد و بوالی سپهره که مشارع ارا باالی ان ناحیه بود علم نمود که حجاز عربی و ارا
ترقیب و بد حسن المغنیة مغنیة بیت مشهوره از ابالی بصره و در شعری که در ذیل مطبوعه شود مشاهده

وسوف یرونه فی بیت حسن | مقی الشراب ولستماع

حسنه یکی از جواری محمدی عباسی است که سمت بخوابی هم باو داشته و اکثر مؤمنین مشارع ارا
سلب بملک محمدی دانسته و گفته اند حسنه قصد کرد یکی از سخا به بای دیگر محمدی را منوم نماید
تا خلیفه خاص او باشد شیر یا کلای را بر زمره اود و بد ختری داد که نزد ان زن برد و با و بخواند خلیفه
بین راه بان دختر بخورده آن مایه را گرفته قری از آن آشامید و سم در فرج او اثر کرده و در وقت
حسنه در نواقعه فریاد میکرد و میگفت و امیر المؤمنیناه من سخیا تم ترا خاص خود کنم از خضاب
بملک تو شدم حفصه از زوجات حضرت رسول صلی الله علیه و اله و دختر خلیفه
ثانی است و در ذیل عنوان اثبات المؤمنین این مطلب اشاره شده حفصه ابتدا در سلاک
از دواج خنیز این خدایه السهمی الصحابی بود چون او در گذشت و حفصه بیوه ماند و خواست
زنی بابی بگردید ابو بکر جوانی در بیابان نداد عمر دست نک شده نزد عثمان آمد و ما تکلیف
کرد عثمان نیز بختی که زوجه اش رفیقه که دختر یار سیه حضرت رسول بود و تازه وفات نموده گفت
من حال امیلی بیاهل ندارم عمر بخاییت متغیر شده نزد حضرت رسالت پناهی آورده و جواب
عثمان را بعضی سید عالمیان رسانید و از او شکایت کرد حضرت فرمودند حفصه را شعی بهتر از عثمان
خواهد گرفت و عثمان هم بهتر از حفصه زنی تزویج خواهد کرد پس از آن رسول مرسل او را زنی گرفتند
و دختر یار سیه خود اتم کلایم را عثمان دادند در آنوقت ابو بکر تبئیت عهده گرفت ای عذر من کن
مباش من مید انتم که بنی الکریم قصد گرفتن دختر تو دارند وقتی که بمن تکلیف کردی از آنچه سکوت

بملاک

کردم که نخواهم تر رسول الله را افتادم اگر آن بزرگوار این خیال نداشتند بر آینه من جفصه را
 میگردم اکثر اباب سیر ترویج جفصه را بخدمت پیغمبر در سال سیم هجرت نوشته اند و فوت او در
 سنه چهل و یکت یا چهل و پنج گویند و جفصه شصت حدیث از حضرت رسول روایت کرده است
 جفصه بنت الحجاج الرکونیة این زن از اهالی غزناطه در مجال و کمال بجایند و مثال بوده و در
 ادبیات ماهر و طبعش در سرودن اشعار قادر و بنا برین او را شاعرة الاندلس گفته اند و این
 معلوم میاید که از جمیع شعرا اندلس که طبع و فصاحت داشته اند نیزین برتر است و از اشعار جفصه
 بیت مشهور در ذیل است که در حضور امیر المومنین عبد المؤمن بن علی برهنه نظم آورده است

يا سيد الناس يا من	يوصل الناس فده	امن علي بطرس
يكون الدهر عده	تخط يميناك فيه	الحمد لله وحده

پوشیده نباشد که سلاطین مومنین در صدر و امین خود بخط علی الحمد لله وحده مینویسند و حضرت
 اشعار بعد از شنای امیر المومنین درخواست کرده که فرمائی در حق او صادر شود و بعنوان مزبور
 و طیفه در حق او برقرار گردد که ما دام العمر آسوده باشد و وطیت ذیل را نیز جفصه یکی از زخای

يا ربة الحسن بل يا ربة الكرم	تصفيه بطخ الود منعمة	صاحب حسن بالرم غزناطه نوشته و با او ترس خطه
اندر و طیت را نیز بعضی بخصیعت داده اند	ومنك ومن زمانك والمكان	غضبي جفونك عما خطه قلبي
الى يوم القيامة ما كفاني	از ورك ام تزومر فان قلبي	لا تخفلي بردعي الخط والكلم
فتغري صور عذب زلال	وقد املت ان تظا وتضحى	انار عليك من عيني رقيبى
فجعل بالجواب فاجمیل	جفصه بنت حمدون نیز شاعر است	ولو انة خبائنك في عيونى
		بیزانجا شرف او قوی یکی از شنایان خود نوشته
		الى ما تشتهى ابدا يمیل
		وفرع ذوا مني ظل ظليل
		از او ان في اليك ب المقليل
		اباوك عن شينيه يا جميل

اندلسی که در ادبیات دستی داشته حمدون بدش از اهالی وادی الحجاز بوده خود او از نسأ

شوه قرن چهارم و بعلم و شعر معروف و در وقت ذیل در شکایت از ملازمان خویش گفته

يارب انى من عبیدک على
اما جهول ابله متعب
این دو بیت نیز از مشاعر ایشان است
واذا ماترکتہ زادتیها
قلت ایضا وهل تری لشیئها

جمہ الغضا ما فیہم من عجیب
از فطن من کیده لا یجیب
الحجیب لا ینثنی لعتاب
قال لے هل رأیت لی من شمیہ
حکیمہ دمشقیہ عارف بوده است

از بزرگان زنان شام و رابعه شامیه که ترجمه حال او بیاید بخت شاکردی این زن داشته
در نجات الانس از قول رابعه شامیه نقل کرده گوید مشاعر ایشان روزی نزد حکیمه رفت حکیمه
بتلاوت قرآن مشغول بود چون رابعه را بدید گفت شنیدم شومر تو احمد بن ابی انحاری میخواند
زن دیگر ترویج نماید رابعه گفت بل چنین است حکیمه گفت چگونه عاقل قبول میکند دل خود را
از خدا بد و نفرین مشغول سازد بعد از آن شرح محقق از قلب سلیمه که در قرآن کریم ذکر شده نمود
حلیمه بنت ابی ذویب دایه حضرت فخر کاینات علیہ السلام الصلوٰۃ و از صحابیات است و او
حلیمه سعدیه نیز گویند چه از قبیله بنی سعد بن کبر است این زن از آنست که با رضاع حضرت رسالت پنا
پرداخت سعادت او را شامل گردید بلکه قوم هقیما و بغض و برکت نایل شدند چنانکه گفته اند

لقد بلغت بالمهاشمی حلیمة
ونزادت مواشیها وانحصت ریحها

مقام علی فی ذروة العز و الجده
وقد عم هذا السعد کل بنی سعد

حلیمه حضرت رسول صلی الله علیه و آله را زاده از جد دوست میداشت و در خط و حدیث است این بزرگوار
زاید الوصف میگردید و در وقتی که آنحضرت را برای مشغولی حرکت میداد و این مصراع را میخواند

يارب اذا عطيتہ فابقہ
واعله الى العلاء و ارقہ
و ایضا باطل العلاء

حمده بنت واثق او را حمده الهیتمینه نیز گویند و از زنان او آخر قرن چهارم هجری و بغداد
است بوجوه مشهور در باب المراتب بغداد اقامت داشت و مجلس و عطف مخصوصی منعقد
مینمود صاحب کتاب الوافی بالوفیات گوید حمده نزد ابو بکر احمد بن علی بن بدران اهل کوفه علم حدیث
تحقیق نموده و این معانی از او اخذ شده و حدیث کرده است حلیمه بیکی آغاز وجه مطلقا

خود را

حیدر و دختر حسن بیگ ترکان آق قویلو و مادر شاه اسمعیل اول پادشاه صفوی است و شاه اسمعیل روز شنبه
 بیست و پنجم رجب سال مشغول نمود و در بحری از بطن انیزن بوجود آمده بعد از آنکه سلطان جنید پدر سلطان
 حیدر بکیم میرزا جهان شاه از اردبیل بطرف دیار بکر تبعید شدند بیگ فرمانفرمای دیار بکر خدیجه نام دختر
 سلطان جنید دادگویی این خدیجه مادر سلطان حیدر است و بعضی خدیجه کیم را خواهر حسن بیگ دانسته
 اند و بعضی بخرم حسن بیگ خواهر خود خدیجه کیم را زنی بسلطان جنید و دختر خود حلیمه کیم آغا را به
 سلطان حیدر داد حمد و نه شاعره بوده است اندکی که در فضل و ادب صاحب رتبه و
 مقامی گردیده است پدرش که زیاد نام داشته از اهالی شهر وادی انیزن در مضامین غزناطه میباشد
 بعضی حمد و نه را حمد گفته اند در هر حال انیزن در فصاحت یگانه عصر خود بوده و قدرت طبع

ولما ابل الواشون الافراقتنا
 وشتو اعلی اسماعنا کل غارة
 غز و تمم من مقلتیک و ادعی
 این ابیات نیز از حمد و نه است و از
 وقانا الفحة الرضاء واد
 حللنا دوحه فحنا علینا
 وارشفنا علی ظأ زلالا
 یصد الشمس ان و اجهتنا
 یروع حصاه حالیه العذاری

او از این اشعار که وقتی تنظیم آورد و معلوم شود
 و ما لهم عندی وعندك من تار
 وقل حماقی عند ذلك وانضاری
 و من نفسی بالسیف والسبیل والنار
 درجه لطف طبع او اینها نماید بیت
 سقاه مضاعف الغیث العمیم
 حنو المرصعات علی الفطیم
 الذمن المدامة للتندیم
 فیجبهها و یاذن للتندیم
 قتل من جانب العقد النظیم

اگرچه این اشعار با اسم ابو الفتح المناری منسوب
 بلکه اما بنا بر تحقیق صاحب نفع الطیب مورخین اندلس وقتی این ابیات را نسبت بحمد و نه دادند
 که منازی در بلاد شرقیه عرب هنوز قدم در محمد وجود نگذاشته بود از عجایب آنکه وقتی منازی شاعر
 معروف نزد معری آمده همین چند شعر حمد و نه را بنام خود برای او خواند معری این اشعار بخاطر داشت
 بپند که منازی مصرع اول را میخواند معری مصرع ثانی را قرائت نمینمود تا رسید بپند بصرع دویم از شعر
 دویم معری چنانکه مسطور شد خواند حنو المرصعات علی الفطیم منازی گفت من علی الفطیم نخطه علی

اینکه گفته ام مری گفت لا اله الا الله سبحان الله العظيم مناسب و نظرش بقطر مضعات بوده مبارکی
 تحمل شد و باید دانست که این ابیات را حمد و نه بچه درجه خوب گفته که مثل منازی شخص صاحب
 صبیحی است حال آن نموده است حمزه خاوری زینب نام داشته که او نیز دارای فضل و علم بوده و چون
 در وادی اش زینبانی را که صاحب علم و درایت و سفره در ادبیت بودند عریات کشیدند و
 و خواهرش زینب را شعر عریات گفته اند قاله فی نفع الطیب حمته المتحزبه یعنی حمته که در را
 خدا عذاب و شکنجه دیده این زن از صحابی است در ابتدای ظهور اسلام بشرف ایمان مشرف
 شد و چون جاریه و در تحت تکلیف یکی از کفار بود آن کافر بجهت قبول دین اسلام او را عذاب
 مینمود و بویگر از حالت او خبردار شده او را خرید و آزاد کرد و حمته بنت جحش و حمته بنت ابی نعیم
 دو نفر صحابه دیگر میباشند و ازین دو حمته بنت جحش از حمیه است که قصه افک را حمل کرده و
 آنها احسان بن ثابت و عبداللہ بن ابی و مطح بن اناه و حمته بنت جحش میباشند و حمته بنت سفیان
 بن امیه ابن عبد شمس مادر سعد بن وقاص است حمید و بنت النعمان دختر نعمان بن بشیر
 الصحابی است و دارای جرمه طبعی موزون بوده و شوهرهای خود را بچو مینموده ابتدا عارشا
 بن خاله انحرومی یا معا عمر بن عبداللہ بن خالد و ازین گرفت مشارالیه با این ابیات خود را بچو کرد

کقول دمشق و شبانها	احبنا الی من الجالیه
صنا منهم کصنان التیوس عیا علی المسک و الفالیه	
وقیل یدب یدیب لهداعی علی الفال و الفالیه	

و همین ابیات بسبب مطلق شدن او کرده بعد از آن روح بن زینب انحرامی که نزدیک عبد الملک
 اموی بود او را بچو است حمیده روح را نیز بن این دو شعر مسطور در ذیل بچو نمود و بر خواند

بکی الخذ من روح وانکر جلد	و عجت عجیبا من جذام المطاف
وقال العیاب لحن کنا ثیابهم	واکسیته کدیتة و قطائف

روح هم او را طلاق داده گفت خدا شوهری ترا ضعیف کناد که شراب خورد و در
 آن خوش تقی نماید اتفاقا این دعا مستجاب شد و فیض بن ابی عثمانی الشقی حمید را
 در سکت از دواج در آورده و هر وقت این مرد شراب میخورد دست میشد در آن خوش

حمید و ابی
 و حضرت ام
 موسی الکاظم
 و در ترجمه حال
 انبیین بعد
 اشاره نمودیم
 و کسی حمیده
 بر بنیه میباشند
 در اینجا گویم
 که او
 استبدین
 یا سکه داشت
 جابرسیده بود
 در عالم غیب
 رسالت نبی
 با وجودین
 جابرسیده بود
 موسی الکاظم
 جیش شالیها
 انبیین را
 جیش شالیها
 در

ان قتی یکدم حسده گفت این اثر فزین روح است و فیض را به همه این شعر بگو گفت شعر

الابلحک بین الباب والذار
وهل نانا الامهرة عربیة
فان نجت مہرا کر ہا فبا لحر ی

سمیت فیضا و ماشی تفضیض بہ
و کو نید و شعر مطور را نیز در حق شوہر خود فخر گفت
سلیطۃ افراس تحملہا بغل
وان کان اقرافا فخن قبل الفحل

اگر آنچه شایع است ایند و میت از مالک
بن سایہ می باشد و در وقتی گفته کہ حجاج ہند خواہر حسیدہ را تر فرج نمود و است و ابیاتی را کہ حمیدہ
در حق شوہر اول خود کہتہ ابو الفرج در جلد چہارم اغانا نقل از دیوان حماسہ از صدر باب الملتح و

و بطور مطور در ذیل نگاشته است
و ذلک من بغض اقوالیہ
و عنتی لصحبته قالیہ
ولا فی غفون استہ البالیہ
احب الی من الجالیہ
غیا لک من نکتہ عالیہ
علی المسک و الفالیہ

فقدت الشیوخ و اشیا عظم
قری زوجۃ الشیخ مغومہ
فلا بارک اللہ فی عودہ
لعمری دمشق و فتیانہا
نکت المدینی اذ جائتی
لذکر کسان التیور اعیان

فقدت الشیوخ و اشیا عظم
قری زوجۃ الشیخ مغومہ
فلا بارک اللہ فی عودہ
لعمری دمشق و فتیانہا
نکت المدینی اذ جائتی
لذکر کسان التیور اعیان

حمیدہ بانو یکم زوجہ نصیر الدین

محمد تالیون پادشاہ ابن ظہیر الدین محمد بابر شاہ سلطان ہند و ستار نما بودہ و محمد تالیون منکوحہ
دیگر دہشتہ ستارہ حاجی یکم و این ہر دو زن در حسن و جمال عدیم المثال بودہ اند بعد از
فوت محمد تالیون حاجی یکم مقبرہ و بارگاہی مربع بمجاونت جلال الدین محمد بکر شاہ بساگ
شوہر خود بنا نمود و پانزدہ لکنار و سیکہ عادل سید دوست و چہلار تومان باشد
بصرف این بنا رسانیدہ و ان بقعہ کنون در شعر دہلی مقبرہ تالیون مشہور است ہا چند کاشی
ہر کس از خانوادہ سلاطین دہلی وفات میکرد در آن مقبرہ دفن میشد چنانکہ عالم کہیر شاہ و فرخ
و دار اشکوہ در محفل دفن شدہ و خود حاجی یکم و حمیدہ بانو یکم درین بقعہ بجانب رقبۃ اند حمیدہ
بقیست کہ حضرت رسول اعلیٰ علیہ السلام دادہ بودند و گاہ گاہ میفرمودند کلینی با حمیدہ
است و حمیدہ و انجا بمعنی بیضاء است حلیقہ بنت القمنی و خیر عبد الرحمن بن احمد

ابن عربین عرفات القمینی و از اشیاخ امام سیوطی و زنی محبتی بوده است و کمال بن خیر و بعضی علمای
 دیگر بمشار الیها اجازه داده اند حیات خانم زوجه شاه اسمعیل صفوی بوده و طبعی موزون
 داشته و این پادشاه را منکوحه و دیگر متمایه بکمان خانم بوده است که او نیز شکر میگفته گویند روزی

تو پادشاه هستی جهان از دست
 حیات خانم حاضر بود بشنید و این بیت بفرست
 هر که غم جهان خود کی ز حیات بر خورد
 تو پادشاه هستی تو را جهان باید
 اگر حیات نباشد جهان چکار آید

جهان خانم نیز پادشاه اسمعیل عرض کرد
 که پادشاه جهان را جهان بکار آید
 ترک غم جهان بکن تا ز حیات بر خوری
 بعضی گفته اند جهان این مصرع را خواند
 حیات خانم در جواب این مصرع خواند

جماعت دیگر این مکالمه شعری را بحیاطه النساء یکم و چهارمین بیت از کتب جهانگیر
 پادشاه ابن جلال الدین محمد البربادشاه بوده اند نسبت داده اند حیات النساء یکم زوجه
 جهانگیر پادشاه ابن جلال الدین محمد البربادشاه زنی با بصابت و صاحب طبع موزون و
 خوش محاوره بوده و چنانکه ذکر شد این پادشاه زوجه دیگر داشته متمایه بجهانگیر طبع
 بنو جهانگیر متصف بصفات مذکوره و مکالمه مسطوره در فوق را بعضی باینه وزن نسبت داده اند
 و نیز بعضی از مؤلفین گویند جهانگیر پادشاه پنج زن داشته و مکالمه فوق را با شرمی نسبت بانها
 داده چون طاعلی در تحت آن نبود بکارش این چند بیت حقیقه گویم جهانگیر شاه از اول جوانی و در زمان
 سلطنت پدر خود میل مغرطی بنور جهان یکم پیدا کرده و وجه عشق ابتدا این شد که روزی مشار الیها
 در جای با صفائی تفریح میکرد شاهزاده جهانگیر رسید و دو کبوتر در دست داشت چون این تفریح
 دید دست او را گرفته در کتسمانی بازی مشغول شدند بعد شاهزاده کبوتران را بنور جهان داده
 خود کل جیدن پرداخت اتفاقا یکی از دو کبوتر از دست او را شاه پرواز کرد و در دست شاه
 زاده آمد یکی از کبوترها را مفقود دید پس آمد آن کبوتر چه شد نور جهان گفت پرواز کرد و در دست جهان
 گفت چگونه پرواز کرد نور جهان کبوتر دیگر را هم را کرده و گفت اینطور پرواز کرد و این حرکت خوش
 آیند در شاهزاده اثر کرده و او را مسنون نور جهان ساخت معذکات این زن محبتی ابتدا العلیقله
 خان نامی شوهر کرده بعد در تحت مزاجت جهانگیر شاه در آمده است گویند قتی نور جهان

جهان کبر شاه گفت دین شما خوشبختیست جهان کبر شاه از زوجه دیگر خود که ستاره بچوده بانی بود گفتار نمود و در جواب گفت من بوی دین مرد دیگر را نشنیده ام تا بدانم دین شما خوشبختیست یا نیست
 نوحی که از خواب جوده بانی زیاده منتفل کردید حیاتی زوجه نور علی شاه مشهور و ستاره
 بی بی بانی بوده قواعد و معارضات عرفان را از شوهر خود کسب کرده و چون طبعی موزون داشته
 تقریباً ده هزار شعر نظم آورده که غالباً مثل ربکلمات عرفاست بعد از نور علی شاه بلا محمد نام غرامش

شوهر کرده این چند بیت از افکار اوست	منع دلم از ناله کن در پی محمل
کز ناله کسی منع نکرده است جرس را	چاره درد من بیچاره را
داند و عدا تقاضی نمی کند	ایا طایر قدس عرش آشیان
مچو دانه از دام این خاک دان	قفس بشکن و بال و پر باز کن
به کلکشت و گلزار پرواز کن	حاجیه از زوجات خاقان مغول

خدا آشنای فتحعلی شاه طاب ثراه است و از طرف پیر شیخی خان زند میرسد و شاهزاده شیخی میرزا ولد خاقان که معروف بشیخ الملوک بوده از لطن مشارالیهما بوجود آمده حاجیه زبده قدسی کمال داشته

و خط و ربطی بقدر کفایت شعرا پذیرفته اند و آواز	طواف کعبه مرا حاجیه میسر شد
خدا زیارت احسن دلی نصیب کند	خدا م پیش شرحی از خدام و شعری که در

حق او گفته اند و مثل شده است ذکر کرده ایم صاحب مجمع الامثال گوید خدام این کیفیت
 الا یا قومنا ارتحلوا و سیروا فلو ترك القطال لالنا ما

و مقصود او این بود که قوم خود را آگاه کند که دشمن بعضی شیخون حرکت کرده چه میگوید ای قوم رو
 شوید زیرا که مرغان قطا در پروازند و آنرا اگر کمال خود میگذراندند شب در جای خود میخوابیدند
 اینکه در حرکت اند معلوم میشود جماعتی نهضت نموده و مانع سکون و خواب آنها شده پس برویم
 که دوچار و مقهور انجاعت نسویم قوم و شبیه خدام اعتنائی بقول او نکردند و دشمن آمده آنها را

غارت نمود بعد از آن در نیم ^{طایفه} این که از قبیل بود	اذا قالت خدام فصد قوهها
فان القول ما قالت خدام	در حیوة الحیوان بهمین طور گفته است

حلیم بنت محمد صادق از نساء مشهوره و اسلامبول است و در تذکره الخفاطین ذکر او

شده پدرش را بجا پیشوای خطیب زاده یکی پاشای وزیر بوده و بعد از آن بتدریس پرداخته تلمیذ
از تدریس حلی تعلیم خط گرفته و سعی وجدانین را کامل کرده و در سنه هزار و صد و شصت و نه هجری مجاز
شده و بر کمال او خط شهادت داده اند از جمله تصدیقی است که محمد راسم افندی از خطاطین این زمان
در حق او نوشته و مرحوم تقیم زاده در تذکره خود درج کرده و صورت آن از قرار ذیل است
تمت محله و عطیة من کرم مبین و صدقت بکمال ثوابها و کانت من القانتین
زهیر زمانها و حیراء او انها ذات انثی عشر سنة تلك للقطعة الملیحة سمیة
السعدیه اعنی حلیمة ابنة من انبتہ الله نباتا حسنا فتقبلها ربها و زینها
سرا و علنا فلا غر و الذنوة اللاتة قطعن اقلامهن و کتبن و النساخ
نضیب مما اکتبن غطاها الستار بحلابید القانتات الطابت السامیة
مانلیت بالعتی و الابکار فی الکتاب الاکرم اذ یلقون اقلامهم انیم یکفل
مریم قره و حرزه العبد الائم کاتب السرای الخاصه محمد و اسم عفا العفو عنہ
بحمدہ بالقلام فی السنة التاسعة و الستین بعد کلمة و الالف من هجرین علیه و آله
صنیفة اسم دختر احمد بن داود الدینوری و دختر احمد بن المصدق بن محمد النیشابوری و دختر
جمال الدین عبداللہ المحبوبي و دختر قیس الشیبانی بوده و جمعی دیگر از فضلا و فقهای مشغول هستند که
باین اسم دختر داشته و همه کنی بابو حنیفة معروف با نام اعظم که این آینه داشتند از نجیب است
که دختری ستاره حنیفة داشته بلکه از قرآ گفته و فوق انخوار زمی و اکثر اصحاب مناقب ابو حنیفة غیر
از ماد کور النافری زندی نگشته و لفظ حنیفة چون بلغت ابل عراق یعنی دو است و ابو حنیفة
خطا وقت و زمان خود را بهترین اسلوب بنویشت و برای ضبط و نوشتن اوس مسألی که می
شنید همیشه نزد خود دوات نکا و میداشت او را حنیفة گفتند یعنی صاحب دوات مرحوم تقیم
زاده میطلب را در تذکره خود از جمعی الدین الکافیہ می نقل کرده و از نواد در برده است
حرف النجاء
خدیجة الکبری جناب ام المومنین خدیجة
اول زوجه از زوجات مطہرات حضرت سید المرسلین است که دختر خویلد بن اسد بن عبد العزی بن
قصی از اشرف قریش بوده و مادر مطہرہ مشار الیها فاطمہ بنت زائد الاصحم از اولاد عامر بن لوی

میباشد در زمان جاهلیت جناب خدیجه را طاهره بگفتند حضرت رسول آبان مخدومه کبری لقب
 دادند و این اشعار بزرگی و تقدیم او بر سایر زوجات طاهرات ینماید و خدایانی درونیت و
 برتری ایشان بر سایر زوجات طاهره نبوتیست قبل از بعثت ایشان سعادت مند بشر است
 فرا و جنت نبی اکرم ستمشرف گردیده و حضرت صدیق طاهره فاطمه زهرا سلام الله علیها
 و قاسم و طیب و فاطمه از آن بطن شریف بوجود آمده اند و خدیجه الکبری پیش از همه زنان
 قبول اسلام و ایمان نموده و همیشه در چهار سال و چند ماه با نیر اسمت رسالت در یک
 برج بوده بعد از آن راه هجرت جاه و آن پیش گرفته از وسایل ظاهری پیشرفت کار نبوت
 مال جناب خدیجه را دانسته اند از خائنه روایت کرده اند که گفته است حضرت رسول صلی الله
 علیه و آله و سلم و شما میفرمودند تا روزی غیرت بر من عارض شده و رشک بر دم و کفتم
 خدیجه پیش از پیرزنی نبوده است خداوند عالمیان بشما بهتر از آن را عنایت فرموده و حضرت
 رسول دلگشا شده فرمودند لا والله بهتر از خدیجه نایل نشده ام در وقتی که تمام مردم کافر
 بودند و مؤمن بود در روزی که خالی از کذب می نمودند و امر تصدیق میکرد در او انی که هیچ
 معاشرت من نمیداشت او با مال خود با من مواسات نمود و خداوند از بطن او چند فرزندان
 عطا فرموده و عایشه گوید چون این اشکلمات را از حضرت نبوی استماع نمودم هر خود خمر کردم که من
 بعد از خدیجه بدانگویم جناب خدیجه که سال قبل از هجرت در سن شصت و پنجاهگی در مکه عظیمه بدر ابقا
 ارتحال فرمود بنا بر این فرا و جنت او با حضرت رسول صلی الله علیه و آله میت و هجرت سال
 چند ماه قبل از هجرت اتفاق افتاده خدیجه الکبری زنی عاقل با تمکین و مالدار بوده و حضرت رسول
 در حق او فرموده خدیجه خیر نساء عالمها در سمرات محی الدین مطهر است که خدیجه بکیت حدیث
 از سید عالمیان روایت نموده است خلاصه قدر و جلالت خدیجه بدرجه اشتهار دارد و بمرای
 او با حضرت فخر کاینات و میل انحضرت با و بقدری معروف است که زاده برین حاجت شرح
 خدیجه برادر در حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام است که فرمود **بذکرکم یطیق الفؤاد من الوفاء**
ویرتیکم فیها شفا غیر الزند **ومن قال فی الشرف من هو اکرم**
فقد کذب الوقت فمن الوجد **وما لی الا انی سر و ابقیرکم**
وقد کنت شتاقا الیکم علی الحد **تساہر سر فی هو اکرم و خاطر** **فایده الله الخ و اخری الله ابدا**

خاتون زنمای بزرگ را کتیه خاتون میگویند اما از آل ایوب یعنی از خاندان و سلسله سلطنت
 صلاح الدین ایوبی پادشاه مصر و نفرزن بوده اند که آنها را خاتون میسنا میدند یکی مادر سلطان
 ملک عادل سیف الدین ابی بکر ابن ایوب و دیگری دختر ملک اشرف موسی سپهر ملک عادل
 سیف الدین و این مرد و مالک الملک زیاد و مول بوده اند و در سده خاتونیه در دمشق شام از آن خیره
 خاتون دختر ملک اشرف میباشند خاتون والده سلطان ملک عادل در سال پانصد و نود و سه
 هجری درگذشت و خاتون دختر ملک اشرف در شصت و نود و چهار وفات کرده اما سبب خاتونیه
 که در قذلی اسلامبول واقع است از قرمز سطور است صدیقیه اجماع از آن بیه پرزاد خاتون و چون
 احمد پاشای عرب است و احمد پاشا از امرای بگری بوده خدیجه السنت دختر مستصم
 بالله عباسی است و اعراب در سیاق خود او راست خدیجه میگوید مستصم بالله آخرین خلیفه
 است از خلفای بنی عباس که در سال شصت و پنجاه و شش بحکم ملاکو خان مقتول گردید اما دختر خلیفه
 است خدیجه بنت سال بعد از پدرش زندگانی کرد و کمال اعتبار و حرمت را داشت چون در
 گذشت در شصت و چهاره او اعیان دولت و ارکان مملکت حاضر شدند و جدا جدا با بدیهه زیاده
 بر داشته و بخاک سپردند و یاد از سرگذشت خزن انگیز پدرش کرده نوحه سر همی نمودند خدیجه
 السلیجوقیه دختر او دین میکائیل بن سلجوقی برادرزاده رکن الدوله ظفر بیگ از سلسله سلاجوقیه
 ایران و چنانکه پیش ذکر شد ازین معروف بارسلان خاتون بوده در سال چهار صد و چهل و
 هشت هجری خدیجه سلجوقیه را بر بنی بالقائم بامر الله ابن القادر بالله العباسی دادند و القائم
 صد هزار دینار مهر تیر داد در جهازه شار الیما و انی مرصع و طلا بسیار و اسب با کمال شمار بود و
 ارباب بیرون تواریخ حتی صلاح الدین صفدی در کتاب و انی با لوفیات شرح انیمرا و حیات
 نکاشته خدیجه بنت بدران معروف بام سلمه خدیجه دختر شهاب الدین احمد بن
 خلف بن عبدالعزیز بن بدران احمسی است و او زنی محدثه و از اشباح امام سیوطی میباشد
 سال مئصد و شصت و شصت متولد شده و در دو سالگی وی را مجلس چهری و منصفی که هر دو محدثی
 بوده اند حاضر نموده اند چه در آن ایام علم حدیث زیاده از حد متناهی بود و اطفال کوچک خود را
 خاندان اهل علم در مجلس تدریس محمد بنی که ام حاضر میکردند و بعد ازین فقره اسباب مفاخرت

آن نقل بود و از طمانده شخص شمرده میشد و میگفت من در مجلس درس فلان محدث حاضر شده ام و من
 و سعادت از این راه شامل غایب و میگردد خلاصه امام سیوطی از این زن اجازه گرفته و در کتاب
 النجم فی المجمع او را ذکر کرده است خدیجه بنت القیمه معروف بامه العزیز البغدادیه
 بوده و پیش از آنکه از راه نموده ایم پدر مشارالیهما حاتم بنی ناطور بنی عیال چون دختر خود را واری استعداد
 علمی در دست تحصیل او را فراهم آورد و در یک روز با نوشتن و تجوید یاد داد پس از آن خدیجه خود نیز شوقی
 حاصل کرد و بحسب علوم متوجه پرداخت چند کماهی محلی منقده ساخته برای زنان و عظیم نمود و بعد برکن
 و عطف گفته و خانه خود غزلت اختیار کرد و توله مشارالیهما در سال شصت و هشت هجری و وفاتش در
 شصت و نود و نوزده و دو و یکا الکی اتفاق افتاد و خدیجه در بغداد و مجلس درس ابن شیرازی و کرمیه محدثه
 و سایر مشاهیر آن شهر شنیده و در مصر نیز بنی بن الخزاز العامری و ابن الخیمز بنی کسب علم کرده و در دمشق و بک
 بتعلیم حدیث پرداخته در ادبیات متفرذمان خود بوده و مقامات حمیری را با حسن وجود تدریس
 مینموده و بسیاری از معارف آن عصر کتاب فر بزرگتر از او درس خواندند اگر چه علم تجوید را نیز از استاد
 ایشان اخذ کرده ولی در آن تجری حاصل نموده است خدیجه بنت الماسون دختر ماسون
 خلیفه عباسی و از فضیله شعر بوده است و قی جاریه مغزیه ستمه بشاریه ابیات ذیل را که از اینج

بند
حاضر

افکار مشارالیه است در مجلس متوکل عباسی خواند	باقه قولوا لی لمن ذالترشا
المثقل الردف الهضم الحشا	اظرف ماکان اذا ما صحا
واملح الناس اذا ما انتشی	وقد بنی برج حمام له
ارسل فیہ طائر امر عشا	یا لیتنی کنت حماما له
او باسقا یفعل بے ما یشاء	لؤلؤ لیس القوهی من رقة
او جعه القوهی او خدشا	خلیفه را نهایت خوش آمده زیاده از حدین

کرده از شاریه پرسید که این ابیات را کیست چون خدیجه خلیفه زاده بود و اقشار این قسم اشعار از او مناس
 ینموده شاریه خواست گمان کند خلیفه او را قسم و ادشاریه ناچار حقیقت را اظهار کرد و این ابیات با هم
 خدیجه اشعار یافت مضمون شعر اختری از اشعار مطوره خدیجه را شاعره ترک معروفه لفظت کتس که در
 آرزو ایلم برای پری نازک تنک تنک بوی سمنند اولسه دو پیراهنک تنک

حدیث معروفه باقم افضل

دختر فقیه ابو القاسم عبد الرحمن بن القاسم بن ابراهیم
بن عبدالقاسم النوری از محدثان مایه اواسط قرن ششم است که در مصر زندگی نموده پدرش در سال ۴۶۰
هجری در جنات دیلم با پدر است فرنگی کاشته شد چو ششم در جوفی معروف بود و پدر قاسم را
که حسین باشد این کحاشیه می گفتند و پدر حسین یعنی عبدالقاسم بن القاسم است و این
خواده کلیه دارای علم در ریاست بوده و سینه نقیضی اعلی الله مقامه در تاج العروس مراد
دن و در انمار تصادف و شرح حال انبیا است بیان خود خدیجه بنت عبدالمطلب است
الصوفی زنی بوده است و تحقیق و معارف صاحب مقام و شیخ محی الدین در
مسامرات خود روایتها از او دارد **حرفه** امش می باشد و گاه از آن مخفف کرده
میگفتند مشارالیها محبوبه ذوالرزمه بوده و مشارالیه در روی این است را نظم نموده است

تمام الحج ان تقف المطایا علی خرقاء واضعة اللثام

اسم ذوالرزمه غیلان میشد و بعضی این اسم را اضافه بر اسم محبوبه ذوالرزمه کرده و او را غیلان
میگفتند و شرح غرضی بی مقامات حریری مشهور است که غیلان زنی میرا با بعضی کثیران که همسری او
بودند دید و غفلت جن و جمال او کردید خواست با او بقریبی سخن گوید مشکلی پاره در دست داشت
از آنجا که کرده نزد میر آمد و گفت این مشک را چه کند می گفتند شب بگفت من خرقا میس
یعنی کاری از دستم بر نیاید غیلان چنان فرغش کرد که میس را توجیه میس با و زار مایوس شده
قدمش بر زمین کوبیدیم بست او بود میس برای آنکه محبت او پس حاصل نماید غیلان را
آواز کرده گفت با ذوالرزمه آن کشت خرقاء بخاری صنایع یعنی ای صاحب حساب بدان بوسید اگر
بیکار میستم کثیر من کارگر است غیلان دانست که از جانب مشرک شده است و از آنرو غیلان فرمود
ذوالرزمه و میس خرقاء نامیده شد خلاصه ذوالرزمه در شعر مشهور در فوق میگوید حقیقت کمال حج بود
بجوب است و عرفا در ضمن این شعر تحقیق کرده اند که خارج از آن خرقاء میشد و بعضی

تمام الحج ان تقف المطایا علی لیل و تلتفها السلم

قی العیون عن ابی جعفر علیه السلام

تمام الحج لقاء الامم خرقاء الضحایه زنی زنجباری بوده است و عصر عبادت

یعنی در زمان حضرت رسالت صلی الله علیه و آله از آن دایماد رسیده بودی بجدت مشغول بود و خرقاء
 اغلب را بطنبت است که محقق و بلاست مرزوف بوده در میان شیخی بود از آن پاره پاره کردی بنیان
 در حق حقاً بطور ضرب المثل گفتند افرق من ناکثه غزلها و بجای ناکثه ناقضه هم دیده شده است
 و جر و مت کاری باست غیر اهل آن افتد میگویند خرقاء هجرت صوفای تیر مثل است
 خرقاء ذات نیق (و خرقاء عیایه) یعنی خود دارای عیب است و عیب دیگران نیست
 و شخصی که عذر برای غیر خود بیاورد در حق او میگویند لا تقدم الخرقاء علیه یعنی حذر تر نشین
 کار مشکلی نیست خلیفه المملکة مغنیه است که در کتاب آخانی ذکر می از آن شده
 و این زن و دوزن مغنیه دیگر که رجمه و عقیده نام داشته اند و ملوک ابن شناسه بوده به
 شایعات معروفت میباشند (خضاع) شاعره است نهایت معروف و مشهور که هم
 در آن زمان جا بلت نموده و هم بعضی خس سعادت و شرف قبول اسلام مایل گردیده پس می
 محضه است و اسم خضاع ماضی بوده و شعر او اشخاصی که در عالم شعر بحر کامل دارند او را
 بر تمام زخمای صاحب طبع مقدم میدانند از این المراضه که جزای معروف باشد پرسیدند
 اشعر شعرا کیست گفتند انالاولا هذه الفاضله یعنی اگر این فحبه بود من اشعر بودم گویند وقتی
 بشما این برده که نیز اشعرا می مشهور میباشد گفت میچ زنی شعر گفته است مگر اینکه در اشعار او ضعیفی
 زمانه ظاهر است گفته اند خضاع هم اینطور است گفتند او چاره ضعیف دارد بعضی در تصدیق جزای را
 گرفته و گفته اند کلام او نسبت بخیال از ادب دور است چه مثالیها بشرف حضور حضرت رسول قبول
 دین اسلام شرف شده و در زمان خلافت عمر چنانکه ذکر خواهد شد در جنات قادسیه المهاجرتی نموده
 و کسی که دارای این فرمایا باشد خلاف ادب نسبت با او و انباشد انانیت است که از عبارات
 مزبوره جز بقصد می جزو ندادند است با ناز مشهور است این اشیر حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله
 خضاع مایل بوده و او شخصها در حضور آن بزرگوار حاضر شده شعر میخواند و حضرت کعب بن عجره
 گفتند میه یا خناس اکثر اشعار خضاع در مرثیه برادران اموست ابن اشیر که پختنشا ابتدا طبع فرغانی شد است
 و نزه شعر میگفت بهین که برادران گذشته شدند از فرط وقت و ماضی که او را حاصل آمد طبعش
 روان شد و مرثیه های طولانی برای آنها بظم آورد و پوشیده نباشد که خضاع در برادر گذشته کی

معاویة نام که جوانی زیبا و بلند قامت بوده و برادر ماری او بود برادر دیگر او موسوم بسخره که کت
پدر بود بنگم و جوانمردی معروفست معاویة با هاشم المری تماع کرده ققول شد و سخره در مقابل مجروح
گردیده بعد از آنکه قریب بحال ناخوش و بگری بود اول دعای او بست و آمده بود نزد وفات

اری ام صخره لا تموت عیادتے

کرد و خود سخن در این معنی گفته است

خلاصه مک آن دو برادر اسباب تأسف هم

وملت سلیمی مضجعی و مکانے

و غم شدید خشنا گردید که نیکو دیدم در چهره خشنا بعضی خشنا دیدم بسیار اینها چایست خشنا گفت از کربیا
که بر برادران خود کرده ام نیز تنها در صورت من پیدا کرده است غم گفت برادران تو بر آتش اند خشنا گفت
بر عزن و اندوه من افزوده تا حال بچیه افتد تا آنا میگویم بر این اینکه در آتش میسبند که میگویم از غیبه
روایت کرده اند که گفته است خشنا را دیدم پیرانی کوتاه از چشم پوشیده بوده و اینفتم پیر این را چون لفظ
پوش سینه است صدرا میگفتد کفتم ای خشنا صدرا میپوشی و حال آنکه حضرت رسول بخری فرموده اند خنساء
گفت نمیدانستم که نبی شده اما اعلی دارد که این جامه را هست یار کرده ام علت را پرسیده گفت مرا
پدرم شخصی مسرف بزنی داد و او اموال خود را تلف کرد و بخی دست ماند در انحال بمن گفت ای خنساء نزد
که رویم و طلب کشایش مناشیم کفتم باید نزد برادرم صخره رویم چون نزد صخره آمدیم و عرض حال کردیم او اموال
خود را در قسمت نمود و گفت هر یک ازین دو قسمت را میخواهید بردارید زوجه برادرم با و گفت
مال خود را با منا صفت قسمت میکنی بر منیت که انرا در قبول کنی از دو قسمت مختار و خیر منیالی وضعت

و هر حصان قد گفتی عارها

والله لا اصغها شرارها

وجعلت من شعرها صدارها

ولو اموت مزقت خمراها

خواستم ظن برادر خود را تصدیق کرده باشم و برای آنکه گفته او راست باشد تا زنده ام این صدرا
از بدن خود دور نخواهم کرد و اشعار مرثیه خنساء در حق صخره و معاویة در جلایم آخانی مسطور است
محیی الدین در مسامرات گوید و قتی بجنساء گفته صخره از بی ما و صف کن گفت کان قطر
السنة الغبراء و غلاف الکتیبة الحمری گفتد صفات معاویة را بیان ناکفت کان حیا
الجدب انزل و قری الضیف اند نیز روزی از خنساء پرسیدند مصیبت کدام یک از این دو برادر
تو بیشتر اثر کرد گفت اما صخره فقام الجسد و اما معاویة فخره الکتب انکا و ایند بیت نشاندند

اسدان محمدر الخالب بنجد	غیثان فی الزمن الغضوب الاعصر
قمران فی النادی رفیعا محمدا	فی المجد فر عا سودر متخیر

در کتب ادب و سیر طریقت که عرب و قبی بازاری عمومی داشته که از اسوق عکا و سیکستد و این بازار در موسم مخصوصی است تاج میشد شعرا و شحان عرب در آن بازار حاضر شده مناظره و عیش می نمودند و برای نایبانه فیانی خیمه مخصوصی قرار داده بودند که کلمه فحول شعرا در آنجا جمع میشدند و یکی از مواسم شاعر حضرت رسول یعنی حسان بن ثابت انصاری داخل خیمه نایبانه شده دیدار عیش با خاندان مشغول مشاعره میشدند غنایم شیهه برایشه خود را که در حق صخر گفته شروع بخواندن نمود و مصرع اول آن قصیده است

چون این دو شعر بر خواند	قدی بعینک ام بالعین عواد
کانه علم فی رأسه نار	وان صخر التأم الهداة به
وان صخر اذا نشتو لنختار	وان صخر المولانا وسیدنا

نایبانه زیاده از حد سخن کرد و گفت اگر ابو بصیر ابتدا نشاد شعر کرده بود و من او را اشعرناس بخوانده بودم تو را ای خنثا اشعار غنیمه می گفتیم اما حالا اسکیویم که انت و الله اشعر من کل ذات تبیین یعنی تو از جمیع زمان اشعری خنثا گفت ای و الله من کل فی خصیصین یعنی بلکه از جمیع مردان حسان نایبانه گفت من هم از اشعی اشعرم هم از خنثا و بر اثبات مدعا خود بگوید

و اسیافت یقطر من بنجد و صا	لنا الجففات القریایم عن بالصحی
وغسان نمنع حوضنا ان یهدما	متی ماتر من نامن معد عصا لة
وقائلنا بالعرف ان لا تکلما	ابو فعلنا المعروف ان نطو الخنا
فاکرم بنا خالا واکرم بنا عتا	ولدنا بنی العنقاء و ابی عهرت

و حسان من فعل شده اما تغییرات نایبانه غلط بر اعراق مضامین اشعار حسان میافزود و میتوان گفت مشرب حسان در شعر بجهت مدح میگوید چنانکه در این دو بیت خود اشعار کرده که بدین بیت

وانما الشعر لب المرء یعرضه	علی المجانس ان کیسا وان حققا
وان اشعر بیت انت قائله	بیت یقال اذا شدته صدقا

و از اشاری که خنساء در مرثیه برادر خود سخن گفته این بیت برین است بیت
بیدگرمی طلوع الشمس صبحخرا و ابکیه لکل غروب شمس

و از تراجم افکار خنساء ابیات ذیل است که در باب مزاج و نوان حماسه گاشته شده

بورلده هذاهادیمن دلیل
ذک مننه خلق ما یجول
القی فیها و علیہ الشلیل

ذل علی معروفه و جبهه
تخسبه غضبان من عتره
ویله مسرور حروب اذا

ابو افضل میدانی گوید مثل معروف مرعی و لاکا سعدان را ابتدا خنساء گفته و در آن بیت است
و قتی از سوق عکاظ بر میگشت و سید محلی که در آن جمعی در بندت عقبه بن ربیع را گرفته بودند و او برآ
اننا شعر میخواند خنساء گفت از پیش قیل اشاعرا میخوانی گفت مرانی که دشمنان خود را میخوانم خنساء گفت

اب کی عمود الایطین کلیمها
ابو عبته الفیاض و یحک فاعله
اولئک اهل العزم ال غالب
خنساء و بنوان ستمایش و مدح گفت مرعی و لا

ان مرانی در حق چه کسان است بند خنساء
و مانعها من کل باغ یزیدها
و شیبته و الحامی الذمار و لیدها
و للجد یوم حین عد عدیدها

کا سعدان و غرض او این بود که در میان آل غالب نظیر مذکورین هین اشاعریست و مرعی یعنی چراگاه
و سعدان کیا حلی است که از برای شتر میزنان یافت میشود و تقدیر مثل مذکور نیست که هذامتی
جید و لکن لیس فی الجوده مثل سعدان یعنی این چراگاه خویش است اما نه بخوبی چراگاهی که دارای
کیاه سعدان است پس از آن خنساء بهمان قافیه دو بیت ذیل را در مرثیه برادران خود نظم آورد و آنست

قلیل اذا تقی العیون و قودها
باحت الابطال قتیاقودها

ابکی باعکرو بعین غزیره
وصخر او من ذامثل صخر اذا بدلا

مثل دیگر نیز شبیه مرعی و لاکا سعدان است و آن ما و لاکصدار میباشد و گوینده آن نیز بنی بود و اما
سرگذشت خنساء در جنگ قادسیه نیست که مشارعها با چهار سپهر خود در آن وقت حاضر بود
روزی محض خنساء آنهارتقال با ایشان خطاب نموده گفت یا بنی انکم اسلمتم طاعتین
و حاجتم محتارین و والله الذی لا اله غیر انکم لکن و رجل واحد کما انکم بنوا امرأه و لحد

صفت ابا که ولا فضیلت خالکم ولا هجنت حسبکم ولا غیرت نسبکم وقد تعلمون ما عد الله للمسلمین
 من الثواب الجزیل فحوریا لکافرین واعلموا ان الدار الباقیه خیر من الدار الفانیه
 یقول الله عز وجل یا ایها الذین امنوا صبروا وصابروا وابطوا واتقوا الله لعلکم تفلحون
 فاذا اصبحتم غدا ان شاء الله سالمین فاغدا وعلی قتال عدوکم مستبصرین وباللله
 علی اعدائکم مستنصرین واذارایتم الحرب قد شتمت عن سابقها واضطرت لظی
 علی سابقها وجمالت نار علی اوسراقها فایتموا واطیبها وجمالها وارثیها
 عندا حتم خیمها لتظروا بالانعم والکرامه فی دار الخلد والمقامه

یعنی ای پسران من طوعا وریغبه مسلمان شدید و باجستیا رحمت نکریدیم بان خدا که جز او خدا
 نیست شما فرزندان کیم و میشهید چنانکه فرزندان کیم زن سعید من پدر شما نیست کیم
 و خال شما را رسوا نمودم و عیب بر حسب شما وارد دنیا و دردم و شب شما را تغییر ندادم و شما
 میدانید که خداوند عالم چه ثواب جزلی برای سلیمان در جنگ با کفار حتما فرموده بداند
 که سرای باقی بهتر از دار فانی است و خدا می خرد جل در کتاب کریم خود مؤمنین را بصبر و
 شجاعت و پرهیزکاری امر میفرماید و دست کار را از آنچه این صفات را اعمال قرار میدهند چون خدا
 سزا مستحب نمودید با تکیه و بصیرت بکنایت و شکر میرد از خدا یاری جسته چنانکه علی
 کسب چون غایره قتال را شعل غنیمت خود را بر آن آتش نهید و با سز داران در او نیز غنیمت و
 کرامت غایر نشود و در شست صاحب مقام و جاهی خواهید شد این اشیر کویا پسران من
 نصیحت داد خود را گوش کرده علی التبیاح قدم در پسته سرب نهادند و ادولیری دادند و
 چار کیده شید شدن چون سنا خبر شهادت انا بشین گفت الحمد لله الذی شر فنی بقتلهم
 و ارجوا من ربی ان یجعلنی بهم فمستقره یعنی خدا را که مرا بقتل انا شرافت روزی فرمود
 و امیدوارم که در آخرت مرا با انا در محل رحمت خود جمع نماید کویا بعد از کشته شدن پسران سنا
 عمر برای او وجه محاشی مقرر کرد که تازه بود آنرا استرازه می گویند و از اشخاصی که ادب پسند

و تحسین کرده انا بیات ذیل است	و اوجعتی الدهر نهشاور و حزنا
و تحسین کرده انا بیات ذیل است	و اوجعتی الدهر نهشاور و حزنا

ایستاده با مشارالیهما گفتگو کرد و بمرا بان او ایستاده منتظر بودند یکی از بمرابان بعد گفت بجهت پیرزنی
 جمعی را معطل نمانی عمر گفت آری میدانی این نیز کیست این همان خاتون جلیل القدری است
 که شکایت بر رکاهه پروردگار خود برد و حق جل و علا آیه شریفه قد سمع الله را در حق او نازل فرمود
 و الله را تا شام میآید و با من تکلم میکرد میآستادم و جز برای نماز سخن او را قطع نمیکردم و
 نیز فرستم و برای غایبم که میرفتم اگر او با زطالیب گفتگو بود معاودت نمیدوم ثوله خواهر
 سیف الدوله محمد و متنی و از خاندان آل حمدان و منجبه با جلالت و شان بوده است و
 در سال سید و پنجاه و دو در شهر تیا فاروقین که در حوالی دیار بکر واقع و حالا غرابت و فوات
 نموده و متنی مرالی خوب برای او بظلم آورده و از آن جمله مرثیه ایست که مطلعش اینست

یا اخت خیر اخ یا بدت خیر اب	کنایه به معا عن اشرف النیب
-----------------------------	----------------------------

و حسن انمیطلع بر اباب ذوق پوشیده نیست و بیت دیگر آن مرثیه این است

اجل قدرک ان لثمی مؤثبه	ومن یصفک فقد سماک للعرب
------------------------	-------------------------

و در شعر میگوید شان تو اجل ازین است که تصریح به اسم تو شود و بیت دیگر این است

کات فعله لم تملوا کبها	دیار بکر ولم تخلع ولم تقب
------------------------	---------------------------

در شعر فعله بر وزن خوله کنایه از همین اسم است و این بیت نظرا باین مطلب دارد که وقتی که خوله
 در ناحیه دیار بکر بوده بمردم احسانها نموده و خلقها میداده میگوید خود را زکندشت و حالا
 مثل اینست که بمرکز کوب با اعتشام او ناحیه دیار بکر را پر کرده و بمردم بذل خلع و اموال
 نموده و ابیات مطور در ذیل از همین مرثیه از جناب اشعار است که در روح زنان گفته شده

فان تکن خلقت انشی لقد خلقت	کرمیة غیر انشی العقل والحسب
----------------------------	-----------------------------

وان تکن تغلب الغلباء عنصرها	فان فی الخمر معنی لیس فی العنب
-----------------------------	--------------------------------

فلیت طالعة التمسین غایبه	وانیت غایبة التمسین لم تقب
--------------------------	----------------------------

خوله بنت جعفر استغنیه از زوجه حضرت امیر المومنین علی علیه السلام و مادر ابو القاسم
 محمد الکریم معروف باین خفیه بوده است و شان زده و فخر اصحاب است نیز خوله نام داشته است
 نیزه و تابعیت مادر حسن بصری و جاریه حضرت ام سلمه بوده گویند در کتاب کام رخلع

آن هر وقت خیره بجز کسی مشغول بود و حسن در عهد گریه و بقراری می نمود حضرت اتم سلمه پستان در دهان او گذاشته و میرا ساکت و آرام میکردند و معتقدین حسن را اعتقاد آنکه علم و ورع حسن از برکات آن شیر و پستان می باشد و خیره بنت خفاف و خیره بنت عبد الرحمن دو زن محمدی بوده اند حین نوزادان جاریه مشهوره سیمین خلیفه عباسی مهدی و مادر مادی و هر دو را رشید بوده است و بعضی که او را جاریه هر دو نوشته سهو کرده اند در زمان خلافت پسران خود مشارالیه اقتاری داشته و چون در شعر و ادب او را مهارتی بوده با خلیفه مهدی و منادست نموده و مطالبات کثیره فیما بین آنها اتفاق افتاد و از جمله روزی از حجام هر دو آمده عرق کرده در آئینه نظر نموده و خساره خود را مانند برک لاله دید که ژاله بر آن باشد این مصرع بر دیوار

<p>انا للتقاة الحمر علیها الطل مرشوش وفرج عر ضها شبر علیها العهن منقوش ایشعر که فضل بن یحیی بن خالد بر یکی راستوده کفی للفضلان افضل حشرة</p>	<p>خلیفه آن مصرع را بید و در زیر آن نوشت رضوی که خیزران جاریه بوده باشد در اصح الفضل و الخلیفه هر دو رضی الله عنهما غذتک بشدی و الخلیفه واحدی</p>
--	---

مانند می باشد و اشعار می کند که فضل را خیزران شیر داد و است این اشیر و سایر متوجهین گفته اند چون خیزران در زمان خلافت هادی بمسکت محمد غلیان در تالی امور دولت مدخله میکرد و در حج کل شده بود پسرش هادی را از این موضع درنگ داشت خواست دست مدخله او را کویا کند بلکه کویا میخواست او را منموم نماید خیزران گفت شده کبیران خود حکم کرد باره و مقتول ساخته گویند بنابرین بر دو جهت مسو در ذیل را در حجه مهدی خلیفه موسی الهادی و بعد او گفته است

<p>خلیفه یزید فی بسماته ابد لنا الله به غیره</p>	<p>یلعب بالذبوق و الصوبجانا و دقت موسی فی حر الخیزران</p>
--	---

خان زاده و خسر میرزا کاخ تبریزی بوده طلعتی در بیع و طبعی هر دو زن داشته است
شبی در مسندل با همگان خوابی شد
خدیکه خاتم زوجه کریم خان زند معروف بویل و عمر موم رضوان آرامگاه شاه شهید عیدان
طاب ثراه بوده و بعضی او را خاله شاه شهید دانسته اند در هر حال التیزان را در عالم تاریخ و قبری

وكم في الحرب يقصم للقبون
 اما البكي وقد قطعوا وتبينى
 عرب بود و پسرش صابر بن اوس با ضرار در جنگ انانكيا سير شد چون اشارت خواند راد در حضور
 شنيد اين ابیات راد در حضور پسر خود غمگين كرد
 وقد احترقت مني الخدود والمدامع
 وقد حميت مني المشا والاضالع
 بجالك كيم استكن المدامع
 ولا منهم من قال انك راحع
 فقلبي مصدوع و طرفي دامع
 ودعني مسفوح وداري بلاقع
 وان تكن الاخرى فما العبد صانع

وقالوا كم بك اؤك قلت مهلا
 من روه بنت عمرو كه از نسا را با فضاحت
 ايا اولدی قد زاد قلبی تلها
 وقد اضرمت نار للصيدة شعلة
 واسأل عنك التركيب كي يخبر ونفى
 فلهيك فيهم مخبر عنك صا دقا
 فيا اولدی مذ غبت كذرت عشتي
 وفكري مفسوم وعقلي موله
 فان تك حيا صمت لله حجة
 وخبره بنت خضار و سلمه بنت ذراع بنی

بنت سوار و سلمی بنت التمان دام بان و بنت عثمان و زینب انصاریة زنشای و بنت
 شان و شجاعت بود و در قمرای بیروک و خادین شاد و تاننده و باکستان و تاننده
 بگفت مانند مردان زدم کرد و سلمی بنت محمد که زاهدی ما بود و تشریح بسیار و پیشتر از
 عشره بشتره پیشتر از اشاعه خود و فرزند و فرزند بسیار است لطیفه اخبار الفیضت کرد و سلمی داد
 دار نیته اگر نیت صاحب سینه الفرو و گوید دار نیت زنی بود از نسی که که سخن داشتند از مرد
 بی و چون ز گوئی که چون کعبه و فخر واقع است غیر نیست از حج و نیت است و اما دید و انکای حج
 از دار نیته جو یا شده که تاننده خورد است او را از خدا کرد و با او گفت نیت است یا نیت عام یعنی
 حج نیت آمی و درین حال کنایه بسیار کردی و از نیت بود نیت سار و نیت گفت که یا مقصود تو
 ازین نوال عیب جوی و مطالب باشد با کمین فی الزین نیت نیت نیت با فرزند ان عام نیت
 سها و نیت گفت راست میگوئی آیا میدانی ترا باسی چه انصهار کردم و از نیت گفت یا لعلم العیب
 نیت معاویه گفت نیت علی علیه السلام با دوست داری و مرا دشمن با او نیست میوزی
 و از نیت است از نیت که حقیقت است اینان نیت معاویه نیت معاویه نیت معاویه نیت معاویه

حرف اللال

انست علی را دوست دارم برای آنکه عادل بود و با مردم بطور مساوات معامله مینمود و با تو دوست
 بجهت اینکه چیزی را خواستی و او دعا کردی که بیاقت و استحقاق آن را بداشته باشی و با شخصی در آن
 باب سخنان و جدال نمودی که از تو واقع و الباقی بود و من کسی را دوست میدارم که رسول اکرم
 صلی الله علیه و آله او را دوست میداشت و او خود دوست را قضا و مساکن بود و صاحبان
 دیانت را احترام مینمود و ترا دوست میدارم از آنکه خونهار بختی و پیروی هوای نفس خود کردیدی و بدین
 و انصاف حکم نمودی بلکه بظلمه و اعتساف متمسک شدی معاویه گفت خصوصت تو با من
 برای آنست که شک و پستانهای تو بزرگ و رانهای تو فربه است دارمیه گفت دین و انصاف
 هندی را تو ضعیف و لاشل شد و استند من معاویه گفت و یا مکن مقصود من فرم و عیب تو
 چیست چه اگر شکم زن بزرگ باشد یا از آن مخلقه و کامل میشود و اگر پستانهای او بزرگ باشد
 کودکی را که شیر سید پیمیر میکند و اگر رانها بزرگ و فربه باشد جانی را که نمی شنید پرنماید و مکانی
 او را خواهد بود معاویه باین کلمات حدت دارمیه را کم کرده او آرام ساخت بعد از آن
 با او گفت آیا تو علی را دیدی دارمیه گفت بل دیده ام معاویه گفت او را چگونه یافتی دارمیه
 گفت والله علی را دیدم که اینک و سلطانست که تو را مقنون نموده ابتدا او را بخود راغب ساخت
 بود و این جاه و جلال که تو را مشغول و زبون دارد مطلقا در او اثری نداشت معاویه گفت
 آیا گفتار علی را استماع نموده دارمیه گفت بل کلمات آنحضرت شفای قلوب بوده و صحت دلها
 و چنانکه روغن زیتون با نخا صید زنگ را از ایل سیکند کلام امیر المؤمنین علی علیه السلام زنگ بی بصیرت

را از دلها میزد و معاویه بر طبق معنی این شعر	شهدت الحسن صفات ما ضرراتها
والفضل ما شهدت به الأعداء	گفت ای دارمیه راست گفتی حضرت

مرضی و کلام او چنین بود بعد از آن معاویه بدارمیه گفت آیا حاجتی من برای دارمیه
 در خیال مکن است که حاجت من نزد تو موقع قبول یا بد معاویه گفت بل هر حاجتی که داشت
 باشی از برای آوردن دارمیه گفت یکصد شتر داده میخواهم که پیشم آید تا مال بقرقری باشد و شتر بانان
 آنها هم باشند معاویه گفت آنچه خواستی بود هم نزد تو مثل علی خواهی دارمیه گفت
 سبحان الله که تو از علی سست تر و گزینی تر خواهی

اذ الله اعدا بالحلم منی علیکم

فمن ذا الذي بعدي يؤمل للحلم
جزاك على حرب العداة بالسلم

خذيها هنيئا واذكري فعل ما جد
بعد از آن بار بار که گفت قسم بخدا که اگر علی زنده

و بجای من بود یک شتر هم تو میزداد و در میبخت و گفت و الله علی از آن سلیکین شتر یک شتر هم نمیبنداد و
اعتبار اینجاست که در عقده الفریضینف بن عبدالربه آمده و هر سه شرح احوال و ترجمه به فصله این
مصنف و کتاب او را بخواند یعقبات الانوار از تصانیف علامه الوقت و حافظه الصغریا
اتحی و المایه و الدین مرتج آثار ائمه المصطفین میرحامد حسین و الله ظلله و اناله فی الدارین ماله بیوع
ناید و الا شوب صحاحه ساطان ما در سلطان سلیمان خان ثانی و از حد اهل سلطان
ابراهیم خان سلطان ثانی است و در سلیمانیه مدفون شده و پسر او سلطان سلیمان در روز دوم
محررم سال هزار و نود و نه هجری تحت سلطنت عثمانی جاوس کرد و تا پنج جلوس او چنین نظم کرده

یوم ثانی محرم انجلا صبح ده
سلطان سلیمان چهل و دو ماه و دو روز و روز کم سلطنت کرد و چون در گذشت چچاد و کمال انخراو
و خسر کونیند زنی تخلص این تخلص بوده و شعر مسطور در ذیل را به او نسبت میدهند

مکر رسوای عشق از مردم عالم غمی دارد
اله عاشق کشتن در سوا شدن همه عالم دارد
و عدد زوجه نمرین توبل العجب و فر شاعری مخسرمی و از فضحای اصحاب و جوانمردان عربست

اهیم بدعد ما حییت و از امت
او کل بدعد من یحبیم بهما بعد
و از شعر در جمیل و مظهر بعد معلوم میشود چو کشیده نباشد که دعد و بند بشایه عالم حبس است و بر

اندو ان مثل نید و عم و برای مردان و دعد منصرف و غیر منصرف هر دو استعمال میشود و علت غیر منصرف
بودن آن تافیت و علمیت است و چون ساکن الوسط و خفیت میباشد جایز است که منصرف
استعمال شود چنانکه در بیت مذکور استعمال شده و فاق کثیرگی غایب و صاحب جمال بوده
در ادبیات همارتی داشته ابتدا با یکی بن دبع مخواب شده و محمد بن یکی از بطن او بوجود آمده
و احمد با نفاقت اسم شارحیسا این دفاق گفته اند بعد از وفات یکی صحبت و ملاحظت
وید طولای او دو علم موسی قجمعی از بزرگان را خواشکار دفاق نمود و او چند شهر در بیاض حبس است
کرد و همه بزودی در گذشتند و دفاق بشامت مشهور شد و اشعار مسطور را در حق او آفتند

یوم ثانی محرم انجلا صبح ده
سلطان سلیمان چهل و دو ماه و دو روز و روز کم سلطنت کرد و چون در گذشت چچاد و کمال انخراو
و خسر کونیند زنی تخلص این تخلص بوده و شعر مسطور در ذیل را به او نسبت میدهند
مکر رسوای عشق از مردم عالم غمی دارد
اله عاشق کشتن در سوا شدن همه عالم دارد
و عدد زوجه نمرین توبل العجب و فر شاعری مخسرمی و از فضحای اصحاب و جوانمردان عربست
اهیم بدعد ما حییت و از امت
او کل بدعد من یحبیم بهما بعد
و از شعر در جمیل و مظهر بعد معلوم میشود چو کشیده نباشد که دعد و بند بشایه عالم حبس است و بر
اندو ان مثل نید و عم و برای مردان و دعد منصرف و غیر منصرف هر دو استعمال میشود و علت غیر منصرف
بودن آن تافیت و علمیت است و چون ساکن الوسط و خفیت میباشد جایز است که منصرف
استعمال شود چنانکه در بیت مذکور استعمال شده و فاق کثیرگی غایب و صاحب جمال بوده
در ادبیات همارتی داشته ابتدا با یکی بن دبع مخواب شده و محمد بن یکی از بطن او بوجود آمده
و احمد با نفاقت اسم شارحیسا این دفاق گفته اند بعد از وفات یکی صحبت و ملاحظت
وید طولای او دو علم موسی قجمعی از بزرگان را خواشکار دفاق نمود و او چند شهر در بیاض حبس است
کرد و همه بزودی در گذشتند و دفاق بشامت مشهور شد و اشعار مسطور را در حق او آفتند

قلت لما رأيت دار دفاق	حسبها قد اخترت بالصفاق
حذر والوزابع الشقي دفاقا	لا يكونن نجهمه في محاق
العر بضعها فان دفاقا	شوم حرها قد سار في الافاق
لو تضاجع بعلا فذهب سلیمان	بل جرحي او جرحه غير راق

اخرا الامر دفاق در سبک ملا زمان حمدوند خرمبرون الرشید منسکات گردید و حکایات و ملاحما غریب از این منبر و سنت چون از دایره ادب خارج می باشد از نکارش آن صرف نظر نمودیم بقیقه که کویم در سخن و شوخی دفاق بی بدل بوده است و فخره از ثقات تابعیات طبقه اول و زنی بصراوی بوده و محمد بن سیرین از مشارکین روایت حدیث نموده ابن حجر عسقلانی در اصبا که کویدینانی که یکی از اصحاب کتب شد می باشد یک حدیث از فخره در کتاب خود ثبت و تخریج کرده و آن حدیث را مشارالیه از عایشه روایت نموده است بقول بعضی فخره در آن زمان حضرت رسول مبرا کرده و بشرف حضور و مفاوضت آن بزرگوار نایل گردیده و اسم او را در قره بقاف نوشته است و شاد خاتون دختر قمر تاش ابن امیر چوچان زوجه امیر شیخ حسن بیگ معروف شیخ حسن که پسر و مادر سلطان اویس است و سلطان اویس مدوح خواجه جمال الدین بیگ بوده چنانکه هفتیده خرد جلوس او نظم نموده که ماده تاریخ آن چهار بیت مشهور در ذیلست

مبشران سعادت بر این بلبند رواق	همی گشتند در عالمکب افاق
که سال بقصد و پنجاه و بیعت ماه رجب	بالقفاق خلائق بیاری منلاق
خدا یگان سلاطین محمد شیخ اویس	پناه پشت ملوک جعبان علی الاطلاق
نشست حسر روی زمین به استحقاق	فزار تحت سلاطین مدار ملک عراق

دشاد خاتون در سال بقصد و پنجاه و دو هجری در بن ادرک گشت و نش او را بنجف اشرف حمل نموده در آنجا دفن کردند بعضی گویند شیخ حسن دشاد خاتون را بغزاده خود اشرف بن قمر تاش مفتون دیده لندا او را منوم کرد و صلاح الدین صفدی کوید در زمان امیر شیخ حسن حکومت واقع بدست دشاد خاتون بود و او را غر باران او شش مینمود و فخر پیوسته مشمول احسان او بودند دشاد خاتون دختر امیر علی جلایر زوجه امیر حسن جلایر بوده و شوهرش مدتی در ملج حکومت نموده

طبع موزونی داشته ایند و مطلع از افکار او
بر روی من نشیند و دعوی خون کند
جز غم عشق که حل کردن آن مشکل بود

اشک که سرز کوشه چشم برون کند
حل شد از غم همه مشکل که مراد دل بود
دلش و شاعرانه بوده است که از لطفا

شمرده شده است و بعضی گفته اند یکی از زوجات خاقان خلد است یا فتح علی شاه طاب ثرا و شما
باین اسم بوده و طبع موزون است شاعرانه و در
صد بار اگر چه چشمه زغم و وضو کنند

طاعات منکران محبت قبول نیست
و نامیر جاریه مغنیه بوده است که بخی بن

خالد برگی او را از یاد کرده و بصباح منظر و عمارت در موسیقی و آواز خوش و نغمات گوش
معروف و مشهور است بجا او در نظم و شعر هم بدی طولی داشته و فن و سبقتی را از بندل که در حرف
با ترجمه حال او نکاشته شد و از اساتید بندل که قلع و این جامع و ابراهیم و اسحق موصی و
سایر مشاهیر موسیقی دانهای انصاری باشند اند کرده ابو الفرج در آغانی می نویسد اسحق موصی گفته
پدرم ابراهیم موصی میگفت روزی خواهم در نغمه ایرادی بردنم و از آوایم او را مگر بخواندن
آن نغمه و او را نمودم و بدقت استماع کردم عیبی در آن نیافتم که اظهار نماید موجب مشوشت ارباب
سیر و نون الرشید سلی مغرب با ساز و آواز دانا نیز داشته و هر وقت بخانی یکی بر یکی میرفته او را احضار بخوان
و نواختن امر میگردد و انعامی و افراب می داد و عقبل آزاد کرده صاحب بن برون را حسن و جمال دانا نیز

آشفته و مفتون ساخته و در باب حدیث و مطالعات

یاد دانا نیز قدت کرم عقلی

و تحیرت بین و عد و مطلع
فاقتلینی ان کنت تهوین قتلی

شغفی شافعی الیک والای
ابن ظافر در کتاب خود از قدرت طبع دانا نیز

حکایت کرده گوید روزی یکی بر یکی کلماتی گفته و دانا نیز با او بوده چون صفای کلمات و ترتیب آن کلمات
را مشاهده نمود این بیت را انشاد کرد **الورد احسن منظرا فتمتعوا بالخطامنه**
و از دانا نیز خواست که این بیت را بشعر دیگر توأم نماید **فاذا انقضت ایامه ویر الخلد وینوب عنه**
انشاد اشعر مبلغانی محبت یکی را بدنا نیز زیاد کرد و از دانا نیز حکایات و روایات بسیار شایعه و مشهوره که
اسباب تعجب و حکمت است مخصوصا دستک نماند فای او نسبت سببی غریب و در مواضع عمدی
نکاشته شده است و دانا نیز جاریه این کناسه محمد بن کناسه از شعرا سی عیسای ارضی

شعر می باشد و او جاریه شاعره و مغنیه داشته مسماة بدنا نیز که ارباب فضل و ادب مخصوصا
 رفته با مشارالیه مفاوضه و مشاعره مینموده اند علی بن عثمان الکلابی که از ادبای آن زمان میباشد
 گوید روزی بخانه ابن کناسه رفتم و بی غایب بود با جاریه او دنا نیز مشغول گفتگو شدم در آنجا
 صحبت دنا نیز بمن گفت یا ابا الحسنین تو را محزون و غمگوم می بینم گفتم برادری داشتی از قریش
 در گذشته اینک از دفن او باز میگردد دنا نیز قدری فکر کرد و این دو بیت را بر خواند

فابکانا بکاولک یا علی	بکیت علی اخ لك من قریش
طهارة صحبه الخبیر الجلی	فما و ما خبرناه و لکن

تیر علی بن عثمان گوید روزی نزد محمد بن کناسه بودم گفت میخواهم از ذکا و کیاست و فهم و قرا
 دنا نیز را بمعلوم کنم انکا و بمشارحه نوشت انک امة ضعيفة لکفاء فاذا جانا کتبنا
 هذا ففجی احوالنا و التلم دنا نیز در جواب نوشت سائنی تفحیمنا انای عند ابی الحسین و
 من اعیالنا العی الجواب عما لا جواب له و السلام بعضی از اشعار دنا نیز در جلد دوازدهم غلغله
 نگاشته شده و او را بمهارت و ادب و خصال حمیده ستوده اند و برفوت او ابن کناسه نیز
 یالیت ما کان منک له یکن

یا لیت ما کان منک له یکن	الحمد لله لا شریک له
افحمنی غیر شده الحزن	ان له بیک القول قل فیک فما

و پوشیده نباشد که ابن کناسه داماد ابراهیم بن ادیمزاد و عارف معروف میباشد و ابراهیم
 خال ابن کناسه بوده و ابن کناسه در حق ابراهیم مرثیه با دارد و دنیا ابن خلکان گوید دنیا
 جاریه شاعره بوده است از عجب اسلام معروف بدیکت ایجن گویند مشارحه اسپری از کتب
 ایجن بهم رسانیده و آن سپردگشت دنیا بیات ذیل را در مرثیه سپر خود داشت و در ویت

و سترت وجهک بالتراب لا عفر	بابی بندتک بالعرء المقفر
و رجعت عنک صبر ام له اصبر	بابی بذلتک بعد صوت للیلی
لترکت وجهک ضاحیا له یقبر	لو کنت اقدردان اری اثر البلی

دیکت ایجن وقتی کمان کرد که دنیا با غلام او سروکاری دارد هر دو در کبشت و بعد ایشان شد
 و برای هر دو مرثیه با گفت ابو الفرج اصفهانی در آغانی گوید دختری که برت میکشید

مقتول شد ستماء بورد و ابتدا نصرانیة بود مشارالیه اورا مسلمان و تزویج نمود و ستماء
جاریه ابو عیینة بصری از شعرای دولت عباسیین بوده و شاعر مشارالیه لفظاً ستماء بنت عمرو
بن حفص بن ارمز دمشقی بمرسانیده چون فاطمة ابن نجبا و عیسی بن سلیمان شوهرش شجاعت و نبیة
معروف بود در وقت ابو عیینة منجاست شعری در حق معشوقه خود فاطمة نظم آورد از ذکر اسم او

مال قلبی ارق من کل قلب
ولدینا علی جنونے بدینا
نزلت بے بلیة من هواها

احترام کرده بنام جاریه خود دنیا انشاء نمود
و محبتی اشد من کل محبت
اشتمی قربها و تکره قربے
و البلاء یا تکنون من کل ضرب

دولت بانو بیچم دختر محمد عظیم شاه

ابن اوزنک زیب عالمگیر پادشاه هندوستان پادشاه بوده و علاوہ حسن و جمال افضل و فصاحت
بکمال داشته و اینچنین اسباب خلوت او نزد آن پادشاه گردیده است و همنام
زوجه عجاج را بجز مشهور و دختر مسحل میاشد و مسحل از اولاد مالک بن سعد بن زید مناد است دینا همی
موزون داشته اما عجاج را چندان میل و محرمی با او بوده بنا بر این دینا و پیشش بوالی مملکت یاب
که عجاج از اهل آن مملکت بود شکایت بردند و مشارالیم بوالی اظهار داشت که شوهر من ازین
دوری مجوید و من الی الان بجالست بکارت باقی ستم عجاج بجهت این بی شرمی که از دینا بظهور رسید
او را طلاق داد و بعد از آن طرفین گفتگوهای دور از ادب و محضر والی ولایت نمودند و آخر الامر
والی حکیمان عجاج حملت داد که در ظرف اینست بوجه باز و جبه خود را راضی سازد و عجاج اینست بظهور

ان الامیر بالقضاء یجمل
عن التقاد و هو طرف هیگل
وان الله لولا خشیه لامیر
حملت من شیخ بنی الفقیر
عجاج که لیسند و شعر استماع نمود با تمالت و نواز
تا الله لا تمخد عنی بالضم
الابھزها زلیلی هستی

اظنت الدهنا و ظن مسحل
عن کسلائے و الحصان یکسل
دینا چون نیند و بیت بنی مینین بطور انشاء
و خشية الشرطي و المشر
کجولان صعبة عیر
دینا پر داخت در انحال مشارالیه اینست
الیک و التقبیل بعد الستم

حرف الدال

ذات الاذنين لقب حاشیه دختر طحمة
بوده کونید این لقب را خرد او حضرت سینه بنت الحسین با بایشه داده ولی نظر بحکم و لاتا بر ذ
بالا القاب این حرف نظر مستعد میاید و ذات الاذنين یعنی صاحب دو گوش و این کنایه از بزرگی
دو گوش است و وزن که در کت فرا و مبت یکم در باشد مرکب ضره آن دیگر میباشند
ذات الخال ابجاری هر و ن الرشید و مغنیه ایست مشهوره که در سن و جمال بکمال بوده و
ایات مطور ذیل را هر و ن الرشید در وصف مشارالینجا و دو جاریه دیگر گفته و ذ

ملك الثلاث الانسات عنان	و حللن سن قلبه بكل مكان
مالي تطاوعني البرية كلها	واطيعهن وهن في عصيان
ما ذاك الا ان سلطان الهوى	وبغلبن اعز من سلطان

بعبیده بعضی این ایات از حنف شاعر است و او از قول هر و ن نظم آورده است هر جا
اسم ذات الخال خنث بوده چون دل لب بالانالی میاید مطبوع داشته معروف بذات الخال
شده و دو جاریه دیگر که در ایات فوق بانها اشاره شده یکی سخن نام داشته یکی ضیا هر و ن

در و مبت مطور یقرب باسم این که کینر کنه نوده	ات سحر اوضیانا و خنث
هن سحر و ضیاء و خنث	اخذت سحر و لاذنب لها
ثلث قلبه و تر باها الثلث	و ذات الخال اسم موضعی است در عربی

و عمرو بن معدی کرب که میگوید و هم قیل و ایدات الخال قیما اشاره باخل است ذات الخال
لقب سینه بنت صعصقه او عمه فرزدق شاعر مشهور بوده و حنا بمعنی معجز و ذات الخال
بمعنی صاحب مچ است و وجه اینکه شارحی این لقب لقب شده این است که روزی سینه نزد
پدر و برادر و شوهر و خال خود گشته بود تا که معجز از سر برداشت سبب از او پرسید گفت بز خود بالید
که چنان فرم مثل شما با من محرم است و می توانم نزد آنها معجز از سر در کنم و این خیال را بصورت
و قوع در آوردم بعد گفت پدرم صعصقه بن ناحیه و برادرم غالب بن صعصقه و خالم افرع
بن حابس و شوهرم زبرقان بن بدر میباشند اگر در میان زنان عرب یکی باشد که بتواند نزد
نفرم و محرم مثل این اشخاص بی معجز ظاهر شود من با او بیخاه نفرستم میبخشم از آن روز سینه را ذات الخال

گفتند محمد بن الحنفی بعد از آنکه حکایت مذکور را بوضع فرمود روایت میکند میگوید از نظایر این داستان که غریب
 از آن تفسیرش به حال فاطمه بنت عبد الملک زوجه عمر بن عبد العزیز است که سیزدهم و محرم داشته و بمحبت
 خلیفه بوده اند و در نزد هر سیزده غزلبی نقاب و محبت نشسته و ظاهر شود آن محرم پدرش عبد الملک
 بن مروان بن حکم و برادرانش ولید و سلیمان و یزید و هشام و برادرزاده بایش ولید بن یزید و یزید
 بن ولید و ابراهیم بن ولید و خالد او معاویه بن یزید و حماد و معاویه بن ابی سفیان و شوهرش عمر بن
 عبد العزیز بودند لکن فاطمه صحبت همه این سیزده نفر را در کن کرده است مادر فاطمه تا که دختر یزید بن
 معاویه بوده است ذات النطاقین اسماء دختر ابی بکر است که ترجمه حالش در جوف
 الف نکاشته شد اما وجه لقبش ابوبابین لقب آن است که در شب هجرت حضرت رسول آسمان
 نطق خود را داد و تمتمت کرده قمتی را سفره آنحضرت قرار داد و تمتمت دیگر ایند شک آب نمود
 و لقبی قمتی را بنده سفره و تمتمت دیگر ایند شک کرد ایند حضرت فخر کانی است علیه افضل الصلوة
 فرمودند ای اسماء بچو این نطق تو پروردگار عالمیان غزاسمه و در بهشت دو نطق تو عیاش
 خواهد فرمود از آنوقت اسماء را ذات النطاقین گفتند و نطق بروزان کتاب نوعی از اجسام
 که زنان عرب در زیر البینه پوشند گویند اگر پسران ابی بکر بلیاقت و کفایت دختران او بودند
 با شکل بجز بربس و همه کس میدانند که وقعه جبل را عایشه سبب بود و اسماء نیز سپرد و عبد الله بن
 زبیر را در وقتی که در کعبه معظمه اجلسا الله تعالی متحنن گردید چگونگی در مقابل حجاج بمقامت و ثبات
 کحرفین و ذلفاء از جواری مشهوره عصر خلفای اموی است که در ادبیات و معارف

و اما الذلفاء یا قوتة
 و ما فی کامل داشته و جمال او نیز کمال بوده که
 قد اخرجت من کین هفتا
 ذخا در مدینه متوره متولد شده و مردم مظهر

کلیه موقوف جمال او بود و از اشعاری که در حق او بظلم آورده اند و در آغاف منسوس
 ابیات ذیل میباشد که بعضی نسبت به احوال بن عمه الاضراسی دادند و بعضی از کتبی العباد

احسن الناس جميعا	فلیند عنی من یلوم	اتما الذلفاء همی
منطق منها رخیم	حبیب الذلفاء عند	حین تمشی و تقوم
جهها فی القلب داء	وهی للجل صرّوم	اصل المحب للترضی

ست کن لایم در مشرف مطور است که سعید بن عبد الملک برادر سلیمان بن عبد الملک
 اموی ذلفاء را بوجبی که تقریباً معادل سبت و پنجاه تومان حالیه باشد از صاحب اول او
 خرید بعد که خلافت سلیمان بن عبد الملک رسید ذلفاء نیز در تحت ملکیت او درآمد اما محنتی
 کامل با ملک اولی خود داشت و در نگاه خلافت و تجلات آن اسباب سستی او نشد
 و تشق خود را با ملک مشارالیه اظهار میکرد چنانکه روزی از در عمارت خلافت بیرون آمده نگاه
 گفت عباد الله من لے بد واء مال ایشکی و علاج مال الیه سی طال المجاب و ابطاء
 الجواب و القلب طائر و العقل عازب و النفس و النهه و الفؤاد مختلس و التوم
 محتبس رحمة الله علی قوم عاشوا جلد و ماتوا کمد و لو کان الی الصبر حلیة و الی ترک
 الغرام سبیل لکان امر اجمیلا کونید شیئ من نام تم فنی از حوالی سراسی خلافت ایرات

مخوبه سمعت صوت فارقها	برای دوستان خود می خواند بیت
فولیکه البد ما یدرک مضاجعها	من اخر اللیل مکاتبه السحر
له یحجب الصوت احراس و لا غلق	اوجهها عند ابهی ام القمر
لو مکنتم لمشت مخوی علی قدمه	قد معها طرق الصوت منحد
ذلفاء صدای سناز اشینده برای	تکادمز لیکنها فی المشی تنفطر

اشمع ایسانی که مشارالیه خواند از فراش خایفه بیرون آمد اشعار مطور را بشنید و مناسب حال
 خود دید و بیاد خواجه قدیم و صاحب تختین که گفتیم مالک روح و تن او هر دو بود و متقلب شده
 بنامی که سبتین وزاری را گذاشت سلیمان از صدای گریه او بیدار شده علت گریه او را
 پرسید ذلفاء این دو شعر را بر سبیل ارتجال انشاء کرد و بطرف احتیال و امنمود که این اشعار
 و اشک زیزی از در غیرت است که چیرا صاحب این آواز به تشبیب من دبان باز کرد

قیح المحی و اوضح الاب و المجد	الاربع صوت رابع من مشوه
الی امة یغیر می معا و الی عبکد	یروعک منه صوته و لعلله

صاحب ترمین الاسواق این حکایت را بر خلاف صاحب افغانی نسبت بعوان نام
 جاریه عبد الملک داده است ابو الفرج اصفهانی در ترجمه حال حملیه مغنیه

بناستی میگوید بعد از سلیمان بن عبدالملک شخصی ذلفاء را بزنی گرفت و وقتی بر او تغییر شد
بطلاق ثلثه او را مطلقه کرد اما بعد زیاد و نه چو شیمان شد و از آنوقت لفظ ثلثه را مشهور دانستند
اگر چیزی را شمار میکرد میگفت و احد اشین اربعه و لفظ ثلثه را بر زبان میآورد و هم وارد زبان
ذلفاء جاریه این طرخان از مشهورات جواری شواعر عصر عباسان میباشد و
نواس شاعر در این بیت او را اراده کرده

عجبا من حماقة الذلفاء
تقشهی فی اسئل الخلفاء

میکوید تعجب است از حماقت ذلفا که سر
خرزه سبطه خلفا را آرزو مینماید در شان انشا و این شعر چنین گفته اند که وقتی بو نواس از جنبه جهان
سخن سنجی و شاعری بدین ذلفاء رفت و از دنبال وی مروان بن ابی حفصه شاعر مشهور
نیز که از ثلثه آن عصر بود در حسب اتفاق وارد انخانه گردید این طرخان از بابت تقشیل
و کمالی مروان هرمتی در حق او بطور زرسايند و ابو نواس را مالای دست مروان نشانید
و بمعنی بر طبع این حفصه کران آمد و خواست در ضمن شعری اشا کند که تحفیف و توین عشاق محمل
مکروهات و ملامیات برایشان رسم تازه است

بزل مال و جاد ترک نام و ننگ
در طریق عشق اول منزل است
و هم میخو است که میل خاطر و هوای قلبی ذلفاء
در حق خود سنباط نماید و ملاحظه این در خانه
غیضت من عبرت همت و قلن علی
ماذ القیت من الهوی و لقینا

ذلفاء از قصد و مافی الضمیر مروان آگاه شد
ارنجی لایقی انشا نمود که شعر بود بر عم انف و خلاف میل وی و موسم آنکه تو را شایستگی
صحبت من نیست و همسر من خلیفه عمر و بادشاه وقت خواهد بود لا غیر و تو از سر و بدن
این شعر شوق کمون و عشق نهفته مرا نسبت بحجرت خلافت از جای برنجینی و آن بیت است

قد هجت بالبيت الذی انشدتني
حبا به قلبی بالامام دیننا
ابو نواس از مکالمه که در ضمن شعر بدین اشا شد بند پر وازی ذلفا را اقرس کرد و دست
که او نگر وی نیز هست یاد زوی ذلفا است که گفته

تقشهی فی اسئل الخلفاء
عجبا من حماقة الذلفاء
و از مفا وضات مشار الیها با شعری بعضی
حکایتی است که دلیل قوت بدیهه کوی و قدرت طبع او میتواند بود و از این خفا در کجی

قلیل الموالی مسلمہ بجزیرہ
یقول له البواب انت معذب
باکثر منی لوعه یوم بان لے
عشیة امشی القصد ثم یردنی

له بعد نومک العیون عویل
غدا غدا و مسلم فقطیل
فراق حیدب ما الید سبیل
عن القصد رو عات الیہو فامیل

و بعضی ابن اشعار البضا حیمہ الملالیہ نسبت دادہ اند رابعہ العدویہ امہ انحر رابعہ حشر
اسمعیل العرویہ از نساء مشہورہ ماہ اول ہجری و از اہالی بصرہ بودہ است در شکست و ایقان
و حقایق و عرفان و کشف و شہود مشارحیم مقامی بلند داشتہ امام القاسم القشیری در لیس
خویش میگوید رابعہ بار بار در مناجات خود میگفت اللہی دلے کہ توراد دوست دارد آیا او
را در آتش میوزانی نوبتی در جاب او باقی نداد در داد و کفنت ظن بہ برکہ پروردگار رحیم
ایکامینکند خلاصہ امین در صفای صغیر و کمالات نفسانی با کثر رجال تقوی داشت از آنرو
اور تاج الرجال میگفتند و بدرجہ در زہد و قدس و تقوی شہرت یافت کہ ضرب المثل کردید
و ہرزنی را کہ میخواہند بمقامات معنوی بتابند میگویند رابعہ زمان خود میباشد از شاہیر
عصر رابعہ کی حسن بصری بود و بعد از آنکہ شوہر رابعہ در گذشت حسن طالب شد کہ اورا بزنی
بگیرد رابعہ بعضی مسائل در حقایق و معارف از او پرسید و بعد از اختصار از قبول مطلب

حسن متناع نمود و این آیات بظلم آورد
و حبیبی دایمہ فی حضرے
و هوہ فی البرا یا محنتی
فہو محرک الیہ قبلتی
واعنائی فی الوردی و اشقوتی
جد بوصل منک شیء مہجے
نشأتی منک و ایضاً نشوتی
منک و صلہ فہو اقصری منیتے

راحتی یا خوتے فی خلوتے
لہ اجد لے عن هوہ عوضا
حیثما کنت اشاہد حسنہ
ان امت و جدا و ما ثم رضا
یا طبیب القلب یا اکل المنی
یا سروری و حیاتی دایمہ
قد ہجرت الخلق جمعاً ارتجی

سفیان ثوری نیز بارابعہ معاصر و جلالت
قد اورا معترف بودہ و زیارت مشارالہا میرفت و شکایتی کہ در حقیق داشت از

میرسد و وی حل می نمود و روزی سفیان بر ابوعه گفت درجه ایمان و اعتقاد خود را بخدمت
حق جل و علا برای من بیان نما ابوعه گفت من خدا را بشوق بهشت و خوف جهنم نمی پرستم بلکه از
کمال عشق بآنحضرت و برای ادای شرایط عبودیت عبادت می نمایم بعد از آن این ناخاترا را نوشتند

اجتلب حبیبین حب الهوی فاما الذی هو حُب الهوی واما الذی انت اهل له فلا الحمد فی ذال اولادک له	وحب الاتک اهل لذاک فشغلی بذکراک عن سواک فکشفک لی المحب حتی اراک ولکن لک الحمد فی ذال ذاک
---	---

مختصر باب سلوک رابعه را باب کرامات میدانند و حکایات از وی نمایند و وفات او در
سال کچمد و سی و پنج و بقول دیگر صد و شصت و پنج هجری در حوالی قدس شریف اتفاق افتاد
و مزار او زیارتگاه اهل سلوک و عرفا میباشد رابعه الشامیه بنا بر سطوات صاحب
نفحات الاشراف نیز در طریق عرفان بمقامی بلند رسیده و کرامات از او دیده شده است
کاهی در حالت خوف و خشیت و وقتی در عالم رجا و سکونت بوده زمانی این بیت را فرمود

حبیب لیس یعد له حبیب حبیب غاب عن بصر شخصی و بعضی اوقات بیستین ذیل را میخواند واجت جسمی من اذ ارجلوسه و حبیب قلبی فی القواد اینسی	و ما لسواه فی قلبی نصیب ولکن عن فؤادی ما یغیب ان جعلتک فی القواد محمده فالجسم متنی للجلیس مؤانس
--	--

ابوالنجیب سحروردی صاحب کتاب

عوارف المعارف دویت آخری را بر ابوعه و سیدت داده است در احیاء العلوم
و بعضی کتب دیگر نوشته اند که رابعه شامیه مایل بود که بزواجت احمد بن ابی انحاری که از اکابر
انصار میباشد مایل گردد و او را از این میل خود اعلام نمود احمد در جواب گفت اشتغال من
بحال خود مانع از خستیار اهل و عیال است رابعه اظهار داشت که والله من شیراز تو خود
مشغولم و مقصودم از اینمرا و جت پیروی هوا نیست بلکه چون از شوهر پیش مال زیاد من
رسیده میخواهم توان از الصالحاء فقر اتفاق کنی و من بواسطه تو اولیا و دوستان خدا را

آشاشوم چون ابن ابی احواری این بشنید از شیخ خود ابو سلیمان الدارانی اذن گرفته رابعه را نزد
 نمود و رابعه سه زن دیگر برای شوهر خود گرفت از خود احمد روایت کرده اند که گفته است
 رابعه انواع اغذیه را برای من ترتیب میداد و مرا بطیبات مطیب میساخت و بکفایت در دنیا
 خود بود و از مسطورات روضه یازدهم روض الاخیار چنین مستفاد میشود که زنی دیگر متماه باین اسم
 بوده که از عبادت سنا بشمار میآید و او را رابعه قتیبه میگفته اند رابعه جمیلانیه از عازقان
 معروفه عهد سلطنت شاه مرحوم محمد شاه قاجار انار الله برهانه بوده نام اصلیش حاجیه ام سلمه
 خانم است بنت حاج میرزا محمد رشتی از کبراء و وزراء کیلان زوجه حاج میرزا اسمعیل رشتی از مشایخ
 اعیان آن سامان زمانی که مرشد کامل و سالک و اصل حاج محمد جعفر کبودرآهنگی بکیلان رفته
 مشغول موعظت و هدایه بود از استماع کلمات عالیه و مواظب شایسته وی ذوقی در خاطر
 مستعد انضاح به برسد که پس وقت شریف و عمر عزیز را همی تصفیة قلب و تمذیب اخلاق
 گذرانند و از بزرگان عصر صحبت عارف ربانی و حکیم صمدانی حاج مولی رضا الحجازی اعلی الله
 مقامه دیافت و از آن بزرگوار بصدیقه ذکر دوام نایل شد و ریاضات مشروع و اربعینات
 صحیح به سر برد و چون آن مقام معلوم و در حضرت شاه مرحوم انار الله برهانه کشف افتاد مشارک
 بلقب رابعه ثانیه خواند و بر رفتن دارالامان کرمان مامور فرمود و آنحال جمال معرفت را از خط
 نیز بطبی بکمال بوده و از جمله آثار و باقیات صحاحات و بی بنائی است در کرمان مشتمل بر کسبه
 و سخن و حجرات که بر سر مقبره جمعی از مشایخ فقام و اولیاء کرام منهم العارف المکاشف و حکیم
 العظیم الحاج مولی رضا المذكور صاحب مفتاح النبوه و الدر النظیم ساخته و فروزون زد و هزار
 تومان در مصرف این اساس پرداخته و هزار تومان از آن خارج را شاه مرحوم طاب ثراه
 داده اند و این زمان آن مکان بمزار میرزا حسین خان شهرت گرفته و از اوقات و صدقات
 جاریتش الماکی است در کیلان از قرقر قضیل نشد آنکه قریه خواجان من بوک سوه از اعمال
 رشت مع ما سعلق بتکات القریه شرعاً و عرفاً و سه دانگ از یکبای تچه مشهوره باسم شوهرش
 حاج میرزا اسمعیل واقع در رسته بازار شهر رشت محازی قیاریه مع ما یتبعها من کل الذکاکین و حجرات
 و غیرها و شد آنکث قریه صیقلان و شد آنکث قریه نارنج کل که هر دو از قراری بوک و رشت

مع متعلقا تها من الاراضی الرطبة واليابسه والسلبا ووالکروم والاشجار وغير ذلک وآن
 موفقه تولیت این صدقات را با محرم حاجی مولی رضای بمانی مذکور واکذاشته وبعده
 با علم وفضل واعرف اولاد ذکورش و مع الانقراض با اناث نسل ظهورش و مع الانقراض
 ذکورا و اناثا با علم و اعرف و اتقی بلده رشت با بجملة مشارالیهما بعد از انجام فرار فروراز
 کرمان بقیم آمد بیت سال مجاور بود تا در حدود سال هزار و دو سبت و هشتاد و هفتاد و یک گذشت
 و مدفون گشت رحمة الله علیها و قبالة اوقاف مزبوره بقفا صیلها موثقه مخلوط و خواتم جمعی از
 علماء و مجتهدین دارالمزین نظر رسیده است **رابعه** **صفحه** از زمان زمان **طریق**

سامانی بوده و طبعی معزوز داشته ایند و طبیعت برست سنگین دل نامحرم بان خویشان چون بجز اندر به پیچی پس بدانی قدرین	دعوتم اینست بر تو کایزوت هاشو کن تا بدانی درد عشق و داغ مهر و غم خوری رباب و دختر امراء القیس بن عبد
---	--

الکلبی و از زوجات حضرت سید الشهدا علیه الاف التحية و الشارة و دارای فضل و جاه
 میباشد و حضرت سکینه بنت اکسین از بطن او بوجود آمده است و حضرت امام حسین کمال
 محبت را بر باب داشته و احترام زیاد با او نموده چنانکه فرموده اند **لعمرك اننی لاحب دارا**

تكون بها سكينه والتراب فلست لهم وان غابوا مضيعا	اجتمعا و ابذل جبل مالحی حیا او یفیتکنی التراب	ولیس لعابت عندک عتاب از حضرت سکینه مرویت که
--	--	--

حضرت امام حسن اعتراضی برادر بزرگوار خود امام حسین عم در باب افراط محبت رباب فرمود
 حضرت امام حسین عم دو شعر سطور را در آن موقع بنظم آوردند ابو الفرج **صفحه** در کتاب
 آغانی گوید امراء القیس پدر رباب شخص معتبری بود از غمیویان در زمان خلافت عمر کخصو
 انخليفة آمده طوعا قبول اسلام و ایمان کرد حضرت المؤمنین علی علیه السلام مایل به وصلت
 با او گردیده و نیز با معنی را غیب شده سه دختر داشت متمازه مجبات و سلمی و رباب مجبات
 بخود حضرت امیر المؤمنین و سلمی را بحضرت امام حسن و رباب را بحضرت امام حسین تزویج نمودند
 ازین سه دختر رباب برگزیده و ممتاز بود و بنا بر دیانت و درایت و فهم و بصیرتی که داشت قدر
 و منزلت شوهر بزرگوار خود را دانسته بکس رفقار و اطوار آنحضرت را از خود راضی خویشند

میاخت پس از آنکه حضرت سید الشهدا علیه الصلوة والسلام شهید شدند بعضی خواستند بر
را تزیین کنند گفت بعد از آنکه شرف پیوند و قرابت سید المرسلین نایل گردیدیم دیگر چه پیوند
کسی را ندارم و شوهر دیگر اختیار نخواهم کرد و این ابیات را که منشی از منی طلب و مرثیه حضرت سید الشهدا

بكر بلاء قتل غير مدفون
عنا و حنت خسران الموازين
و كنت نضجنا بالرحمة والدين
يعني و يا وى اليه كل مسكين
حتى اغتصب بين الرمل والطين

ان شاء الله
ان الذي كان انورا يستضاء به
سبط النبي جزاك الله صحننا
قد كنت لرجلا صعبا للوزبه
من الليتامى من السائلين ومن
والله لا ابتغ صهرا بصهرهم

رباب زوجه اقيشر اقيشر شاعر شهور سدی و رباب عم زاده او بود و اقيشر بزرگوار است
رباب رغبت نمود گمان رباب حجب از برادر در هم مهر از او خواستند اقيشر با قربای خود حاجت
برد و متوسل شد و بچاک از آنها گریز کرد و کار او نشودند اقيشر نزد ابن راس النبل مجوسی دهقان
رفته مطلب خود را اظهار نامه تمام چهار برادر در هم ربابا و مبدول داشت اقيشر شاعر ذلیل و بزرگوار

فدى للجوسى خال وعمه
وان اباك الجواد المحض
اذا ما تردت فيمن ظلمه
وفرعون والمكتنى بالحكم

كفانى الجوسى مهر الرباب
شهدت بانك طيب كمشاش
وانك سيد اهل الجحيم
بتجاور قارون في قصرها

ابن راس النبل این اشعار شنیده گفت ای اقيشر از قوم و قبیله خود استعانت کردی و بچاک
بتواعانت نمود من که یکبار و ترا حاجت روا نمودم همزای من منیت که آنیکو نسبتها دینی
اقيشر گفت حرف بدی زده ام آیا راضی منی که ترا با پادشاهان برابر کنم و پهلوی دست اجل
بنشانم و اقيشر از المکتبی با حکم ابو جمل انخواست چه کنیت او ابو حکم میشد و کینه ابو جمل بود
اغلاق کردن بقصد کینه است رباب دختری بوده است جمیده و عاقله از بنی ذبل
که خدایش بن حابس التیمی با مفتون گردیده و طالب تزیین او شده و خواست کاری آمده
چون خدایش مالدار نبود پدر و مادر رباب از مواصلمت او امتناع نمودند و او برفت و عشق

و هو اخذ اش را نگذاشت که تبرک این تمنا گوید و راه کوی دیگر پویدند امیر منزل باب معاود

<p>الا لیت شجر حیا یا باب متی ریحی فقد طالما عینتی وودرتنی محي الله ماتهمو الی المال نفسه فینکح ذامال دمیما ملوما</p>	<p>کرده بینه که باخل نزدیک شد این ایات سرود لما نکل منجحا وشفاء فاشتفی وانت صفتی دون ما کنت اصطفی اذا کان ذافضل به لیس یکفی ویراک حوامثله لیس یصطفی</p>
---	---

رباب در خیمه این ایات را استماع کرده
بجاش پیام داد که مقصود تو معلوم شد فردا وقت صبح پدرم بیا و مراد و باره خواستگاری
کن بعد از آن بماد خود گفت هل انکح الامن هو و التحف الامن ارضی یعنی آیا مرا بغیر
انکسی که دوست داشته و با و ارضی شتم تزویج خواهید نمود مادرش گفت نه دختر گفت اگر
چنین است مرا بجاش تزویج کنید مادرش گفت خدای قلیل المال است ترا چگونه با و دیم
رباب گفت اذا جمع المال متی الفع الفعال فقبحا للمال از نظرف رباب والدین خود را
الزام و از آن طرف خدای بماد بگفته رباب خواستگاری آمد و مقصود او حاصل
گردیدند اخذ اش ازین معاودت خود خورسند شده گفت العود ائحمد و المرأة ترشد و الورد
یحمد و آزار روز العود ائحمد ضرب المثل و مشهور شد در مجمع الامثال مشهور است که امیرن
بعد از مزاجت با خدای با یکفر از اهل قبیلۀ خود که سلم نام داشت را بی هم رسانیده و گو
او آگاه شده او را بگشت و چهار نفر از صحابیات متماة بر باب بوده و آن چهار رباب
بنت البراء و رباب بنت الحارثه و رباب بنت کعب و رباب بنت النعمان میباشند
رحیمه دو مغنیۀ مشهوره متماة باین اسم بوده اند یکی جاریه ابن رامین و دیگری جاریه
ابن شماس و هر دو طبعی موزون داشتند و در بیجه جاریه ابن شماس و دو جاریه دیگر
این شخص را که خلیدة المکیة و عقیده نام داشت شماسیات گویند و هر یک را در گفته ثنوب
باین شماس میمانند و بیجه جاریه ابن رامین نیز با سعه و سلامته الزرقاء از یکت مالکات

<p>هل من شفاء لقلب الحج محزون الی بیته ان الله فضلها</p>	<p>بوده اند و در حق این بیجه سروده اند صبا و صب الی دیم ابن رامین</p>
--	---

مجنّمها و سماع ذی اقا نین

و ایند و بیت از قصیدۀ طویلۀ می باشد و بجز

حال مغنیات فر بوره همه در کتاب آغانی مسطور است ریحیہ بنت محمد بن علی بن
عبید اللہ بن جعفر زوجه زید بن عبد الملک اموی است که او را در خلافت برادر خود سلیمان
بن عبد الملک بیست ہزار دینار مہر تزویج کرد بعد از آنکہ سجدہ بنت عبد اللہ را ہم ہمین
سلیخ مہر زنی گرفته بود و ذکر ی ازین ریحیہ در حرف ہاء در ترجمہ حال جبا بہ نموده ام ر سبیحہ
بنت النضر و دختر نضر بن منضم و مادر حارثہ بن سراقہ است و حارثہ از شہزادی غزوہ بدر
می باشد شارا ایہا پس از شہادت پسرش بجنہ و حضرت رسول معرض گرد یا نبی اللہ پسر مگر
در بیست است خود را سلی میدہم و صبر میکنم و اگر نباشد حکیم حضرت در جواب فرمودند جنت کی
نیست بلکہ چند جنت است و پسر تو در جنت الفردوس می باشد رجب بنت القلیحی
دختر شہاب احمد بن محمد بن عمر القلیحی است کہ از اشیاخ امام سیوطی بوده و از نساء محدثہ بشما
می آید در سال شصت و ہجری متولد شدہ و از جدہ مادری خود سارہ بنت شیخ تقی الدین کسبک
اخذ حدیث کردہ و در سنہ شصت و شصت و نہ درگذشتہ است رزینہ جاریہ است
کہ صفیہ بنت جتی بن اخطب از زوجات حضرت رسول ۱۲ اور آزاد کرده از صحابیات شمرده
یشود و خدمت حضرت رسول ۱۴ نموده و دختر او امہ از اویات حدیث بوده و مخصوصا
سنت بودن - و نہ فاشورا و او از ما در خود روایت کردہ است و مذہب جعفری روایت
مشا را ایہا را تصحیح نمایند ر شحشہ کاشانی امش بیگم دختر ہانف کاشانی و زوجه میرزا
علی اکبر متخلص بظہری است و پسری از او بوجود آمدہ موسوم بمیرزا احمد متخلص کتبہ اینزن تیزہ
و صاحب طبع بودہ و بعضی ازین دینات خاقان خلدیشلیما فتحلی شاہ طاب ثراہ را
مدح نموده دیوانی دارد کہ تقریباً محتوی بر سہ ہزار شعر است چند بیت ذیل نمونہ طبع قادر است

یا با خون کرد چہ سان در دل شب آفتاب
پیدا است برخ از آن علاست
تیر دلداری بیل زابرو کجانی میرسد
کسی ندیدہ شکا با کس کند شہباز

ان بت کلچرہ یارب بستہ از سبیل نقاب
دل رفت و ز خون دیدہ مارا
می سپد از شوق دل در سینہ ام کوئی کباب
بقصد صبر تو چون رشحہ دیدش غنم

اشکم ز سیم خم تو هر روز تا سماک | آیم زد دست خوی تو هر شام تا سماک

رضیه دختر شمس الدین ایلیمش محمد سلطان است که در بعضی از بلاد هند وستان
سلطنت داشته تسلط شمس الدین از فرور غوریه و حکمران کابل و غزته که بعضی از نواحی هند را
نیز تصرف نموده و از سال ششصد و دو هجری تا ششصد و نود حکمرانی داشته اند سلطان رضیه چون
درایت و اخلاق مرضیه داشت در زمان حیات پدر خود ایلیمش در امور سلطنت دخالت
نم نمود و ایلیمش با وجود چند نفر فرزند کور این دختر را و لیعهد خود قرار داد و بعد از وفات پدر
در سنه ششصد و سی و چهار تحت حکمرانی جلوس کرد و از لباس عورات بیرون آمده قبا پوشید
و تاج بر سر گذاشت و نقاب بر چهره بست بعضی گفته اند بعد از فوت ایلیمش حکمرانی سپهرش
رکن الدین فیروز شاه رسید اما چون نحیف العقل بود مادرش کار حکومت بمنوید بعد از هفت
ماه امر او اعیان که اینوضع را در بست بنیدالستد رکن الدوله فیروز شاه را گرفته مجلس کردند و
خواهرش سلطان رضیه را بجای او جلوس دادند خلاصه در زمان سلطنت رضیه بعضی از رجال و
ارکان دولت او با عی شدند و چند بار بنامین مشارالیهما و یا غیاث جنک در گرفت
و رضیه غالب میشد آخر او را گرفتند و در قلعه حبس کردند و برادرش مغز الدین را تحت
دبلی نشانند و این درد و شبته بیست و ششم رمضان سنه ششصد و سی و پنج بود سلطان رضیه
در سال ششصد و سی و هفت یاسی و بیست از قلعه که در آن محبوس بود بیرون آمده بطرف دلی آمد
و در حوالی دلی در جنگ مقتول گردید رضیه از جواری آزاد کرده عبدالرحمن ثالث از
ملوک اندلس است مشارالیهما در نظم شعر و حسن سلیقه مسلم بوده و بعد از فوت حکم بن عبدالرحمن
حاکم شرقیه اندلس را حاکم کرده و نشان و شرف فوق العاده حاصل نموده است
و رضیه خاتون از مصاحبه های سلطانه خان ثالث سلطان عثمانی و زوجه محیی الدین قاضی
عسکر روم ایلی بوده و این محیی الدین از علمای آنصهر بشمار آمده و بمناسبت شوهری رضیه خاتون
او را عثمانه رضیه دامادی میگویند رقیقه بنت ابی صیفی دختر ابی صیفی بن
یا شهم بن عبد مناف است و اهل سیر او را صاحبه الرویا گویند بعضی مشارالیهما از صحابیات دین
آما این اشیر از ابو نعیم حکایت کرده که پدر رقیقه با جناب عبدالمطلب من بوده و بر دو در زمان صاحب

حضرت رسالت بعالم دیگر شتافته و عصر نبوت را در آن بگردوده و ما ذکر رقیقه را بمناسبت صاحبت الرؤیا بودن او و نیا تم آنا وجه لقب شدن او باین لقب آنکه وقتی در کله مغممه فی عظمی رومی داد و حضرت رسول صلی الله علیه و آله در آنوقت شش یا هفت ساعه رقیقه در عالم رؤیا دید شخصی بصدا می گرفته ندا میکند ای معشر قریش زمان بنمیره آخر الزمان که بعثت او را نظر بودید رسید و او ان ظهور او نزدیک گردیده مقرر است که بمن مقدم او از بلای قحط و غلاما سوده شوید و می باید از میان شما شخصی دارای حسب و نسب که جسیم و سفینام باشد با مژگان ابنوه و چهره طولانی اولاد و ذریه خود را همراه بردارد و از هر بطنی بخیر او را تبعیت کند و بجای ابدان خود را با آب شسته تطهیر نماید و معطر سازد پس از استلام رکن بر کوه ابوقیس سعاد کرده ان شخص بدعا طلب باران نماید و دیگران آمین گویند تا باران رحمت الهی نازل و غائله قحطی رفع و زایل گردد رقیقه خواب خود را بقریش انهد کرد و همه گفتند عبدالمطلب دارای این شایسته است پس بنا بر این تبعیت او نمودند و او نوازه خود حضرت رسول را همراه برداشته بعد از انجام شرم شرط مذکور و بکوه ابوقیس رفتند و عبدالمطلب بیگیت وجود خیر البرایا استقام نموده ایند عابرخوان اللهم ساد الخلة و كاشفا لکرتب العلم غیر معلم و مسؤول غیر متجمل و هذه عبادك و اما اول بعائذات حرمك ليشكون اليك سيهمم التي اذهبت الخنف والظلف اللهم فامطر علينا مغدق امرقا و ابیات ذیل که رقیقه بنظم آورده حاکی از اجابت دعا و نزول باران کثیر است میگوید

بشیتة الحمد سعى الله بلدتنا	وقد فقدنا الحينا واجلود المطر
فجاد بالماء جوتن له سبل	سما فعاشت به الانعام والشجر
منا من الله بالميمون طائر	وحير من بشرت يومابه مضر
مبارك الاسم يستقى الغمام به	ما في الأنام له عدل ولا خطر

شیتة الحمد لقب جناب عبدالمطلب و مقصود از ميمون الطائر حضرت بنی ارم صلی الله علیه و آله و سلم میباشد رقیقه کریمه حضرت نبوی یاربیبیة آن بزرگوار است و در کتب آنجا بکار برده رساله ایست مخصوص در اینمسئله و یکی از آن دو دختر است که عثمان را بجهت تزویج آنسب ذوالقورین گفته اند کما می حضرت رسول ص در کله مغممه اقامت داشتند رقیقه را بعثمان تزویج

نود و وقتی عثمان باز وجه خود و بعضی از مسلمانان بارض صبه فرستد و بعد با از آنجا بدمینه منوره آمدند
وفات رقیه در سال دوم هجرت اتفاق افتاده در روزیکه خبر فتح جنگ بدر بدینه رسید و سبب
ناخوشی رقیه حضرت رسول عثمان را از رفتن و حاضر شدن در غزوه بدر نبی فرمودند و در حق شما را
و عثمان گفته اند

عجب بزوجین پیری انسان | رقیه و بعلم عثمان

ابن اثیر گوید وقتی عثمان و رقیه در حبشه بودند سپری خداوند آنها عطا فرمود و او را عبد الله نامیدند
و آن پسر پنج شش سال با نذ بعد از آن خروس چشم او را دریده صورتش آماس کرد و در جادوی الاولی
سال چهارم هجرت از اثر آن زخم و آماس درگذشت خلاصه عثمان بعد از رقیه بمزاجت ام کلثوم
خواهر رقیه نایل گردید و ترجمه حال ام کلثوم در حرف الف نکاشته شد و خبر است ابتدا بدو
پسر ابی لیب که عتبه و عقیبه باشند عقد کردند وقتی که سوره تبت نازل شد و ابولیب و زوجه اش
شرسار شدند قبل از زفاف پسران خود را بچو بر تبرک آن دو نور نمودند

رقیه
دختر حضرت امیر المؤمنین علی علیه السلام است که از بطن سیده نسا و فاطمه سلام الله علیهما
وجود آمده و پیش از آنکه رقیه دیده رقیه قبل از بلوغ وفات کرد و از کرمانی که نسبت
بیده مشارالیها داده اند اینست که هنگام مسافرت از مدینه بکفرآل یزید بطرف آن محظمه آمده
خواست او را شهید کند دستش در هوا و پایش در رکاب مانده روحش از بدن جدا شد شیخ
حسن العدوی میگوید در مصرا زینات حضرت زهرا غیر از سیده رقیه و خواهر او حضرت زینب
کسی مدفون نیست خلاصه مقبره در مصر با اسم ایند و خواهر علیهما صلوات الله المملک الاکبر
میباشد که زیارتگاه است رقیه دختر محمد بن علی بن وهب القشیری از محدثه های مصر است
و مدتی در آنجا تعلیم علم حدیث کرده این نیز خیره بصلاح و تقوی و علم مشهور است وفات او
در چهاردهم ماه شعبان سال هفتصد و چهل و یکت هجری اتفاق افتاده است و رقیه بنت محمد
الثعلبی و رقیه بنت الحجاجی و رقیه بنت القاری سه نفر زن محدثه میباشند و دو نفر زن صحابه
هم ستاد باین اسم بوده یکی رقیه بنت ثابت الانصاریه دیگر رقیه بنت کعب الأسلمیه و پوشیده
نست که جمیع رقیه رقیات میباشد و قیس الرقیات پدر عبید الله است و عبید الله از مشاهیر شعرا
بنی امیه بوده و پدر او قیس الرقیات گفته اند بجهت اینکه زینب ای متعدده باین اسم داشته باشد

چند نفر از جده های او سماء برقیه بوده اند یا چند نفر از عشوه های او بان نام نامیده شده و

از قبیل وجه آخری است شعر شاعر که میگوید

كان اسماء اصبحت بعض اسمائك
ادعی باسماء نبنانی قبائلها

بزم بعضی حضرت سید الشهدا علیه السلام

والثناء دختری سماء برقیه داشته اند ولی سندی برای این عقیده بدست نیامده است رمله
بنت زبیر وزیر از عشره مبشره میباشند اما مشار الیها را شخصی موسوم بعمان بن عبد الله
بزنی گرفت و از عبد الله بن عثمان بوجود آمد و این عبد الله بن عثمان وقتی حضرت سینه بنت
الحسین را تزویج کرده بنا بر این رکنیت الزبیر مادر شوهر حضرت سینه است بعد از آن در جمل
نکاح خالد بن زبیر درآمد و خالد مفتون او گردید و این ابیات را در حق او به نظم آورده

وفي كل يوم من اجتنا قربا
بنا العيس خوفا من تهامة
الينا وانك انت منازلها حربا
مليحا وجدنا مائة بارءاء عذبا
لرمله خلخال لا يجول ولا قلبا
تخبرتها عنهم زبيرة قلبا
ومن جتها اجبتت خوالها كلبا

اليس يزيد السير في كل ليلة
احق الى بنت الزبیر وقد علت
اذ انزلت ارضا تحبب اهلها
وان زلت ماء وان كان قبلها
تجول خلخال في النساء ولا اري
اقولوا على الله فيها فانتني
احب بنى العوام طرما جتها

و بعضی بیت سطور در ذیل را نیز جزو ابیات مزبوره در فوق دانسته اند بیت

تخط رجال بين اعينهم صلبا

فان تسلية اسلم وان تنصروني

اما از قرار مذکور خود خالد را نکار نموده و گفته است این شعر از من نیست چه گویند عبد الملک بن
مروان این بیت شنیده بخالد تنصرت یا خالد یعنی نصرانی شدی خالد گفت علی من قاله و من
تخلية لغته الله یعنی خدا لعنت کند آنکه این شعر را گفته و خدا لعنت کند آنکه از من نسبت داده
کذا فی الآغانی رمله بنت شیبه دختر ثبیت بن ربیع و عمزاده هند بنت عتبة
زوجه ابی سفیان است رمله از صحبات است و چون پدرش در جنگ بدر کشته شد و خود

محي الرحمن صابغة يوج

اسلام قبول نمود هند دختر عم او را با بیعت کرد

<p>تدین لعشرقتلوا اباهما رمله بنت الحارث صحابه است</p>	<p>دمکة او باطراف المحزون اقتل ابیک جائلک بالیقین</p>
<p>انصاریه که دختر حارث بخار روز وجه معاوی بن عفر بوده در عصر حضرت نبوی صلی الله علیه و آله وسلم خانه داشته که آنرا مسافر خانه قرار داده و ایلیان و اشخاصی که برای درک حضور حضرت بدناحت میآمده و طرف توجه میسوزند در آنخانه منزل برای آنها معین میکردند رمیکیت جاریه ام الا و لا محمد بن عباده امیر اشبیلیه است که پیش بنام اغماذ ذکر می آید شد مشارالیهما از نسا را از دست که بفضل و ادب اشتغالی یافته اند و تمام فرزندان خود را و آنجا معتمد از بطن او بوجود آمده اند اگر مشارالیهما مانند قرآن خود در موسیقی رطلی نداشته آنگاه و طاحت و طلاق و وضاحت و جلالت کفایت و لطافت و ظرافت را بدرجه کمال ادا کرده و معتمد که از ادبای ملوک الطوائف مسلمین مغاربه محسوب میشود با او مانوس و از مصاحبت او و محاسن مظلوم میکردیده و بنا بر محبت وافر معتمد با او احترامی کامل حاصل نموده گویند در رمیکیه برخی از زنان مینواید پیشگاه سزای سلطنت دید پابرهنه در کل ولای راه میرود و شیره میفرودند و نیز هوس کرد که پابرهنه در کل راه رود و شغل ایشان تشبه نماید در همان حال در ایوان انعام کلی ترتیب داد در کتب بالانواع طبیات و بجز و کلاب و مشارالیهما با دختران و جواری ستود مشکها بردوش افکنده در آن کل راه فرستند و بسان نوان بادیه تکلف شیر فروشی کردند و این آرزو نایل گردیدند گویند وقتی که معتمد بدست امیر المسلمین دو چارندالت کشت و بار میکشید در قلعه انعام مقید و مجوس گردید با آنمه بذل و مخارج و نفقات که معتمد نسبت به مشارالیهما کرد بود روزی رمیکیه بختی دلتنگ شده بمعتمد گفت هرگز از تو خیری ندیدم معتمد در جواب گفت و لا یوم الطین و بدین جواب حال آن روز را بخاطر رمیکیه آورده او را خجل ساخت و صدق کلام معجز نظام نبوی را بظهور رسانید که نوان را بصفت ناسپاسی ستوده است معتمد بعد از آنکه از سخت امارت شیبیلیه از حجاج شد در اول عیدی که دو سید و در آن عید خود و دختران خود را</p>	
<p>فیما مضی کنت بالاعیاد مسرورا تری بنانک فی الاطمار جائعة</p>	<p>سپاره و پریشان حال دید این بیات سرور فنا ناک العید فی انعام مأسورا</p>

یغزلن للناس ما یملکن قطیرا
ابصاره من حیرات مکابیرا
کانهالہ تطاسکوا کافورا

برزن فحک للتسليم خاشعة
یطان الطین والاقدام خافية

بمانا بیت اخیر اشاره است بיום نظم کن اشارت

رو ب مئی صاحب صحایف الاخبار در جلیدیم این کتاب در ضمن وقایع که در سال نصد و شصت و هشت در بند و سکن واقع شده و او ایرادینا بدیکوید رو ب مئی مغنیة بودند بیکال حسن و جمال آراسته و در فن بوسیعی و در قایق دلربایی شحرفی عظیم بهم رسانید جلال الذین محمد اکبر شاه خواست او را بچنگ آرد بمانا اشارت الیها با امیر ملکیت خود رابطه و علاقه داشت و معاشره در سکن بود زهر نوشید و ببرد که بچنگ جلال الذین محمد اکبر برفتد ریا دختر غطفایف سلمی و مشوقه عیبه بن احباب بن المنذر بن الجحوج الانصار بوده چون عاشق او عیبه در گذشته بر روی نعش او قاده و با سوز و کد از زهر حیه تا تریایات مسطور در ذیل را گفته

اخر الامر صحیح کشیده و جان داده است میگوید
اعل نفسی انما بک لاحقة
امامک من دون البریة نقلا
خلیلا ولا نفس لنفس موافقة

تصیرت لاتی صبر و امتنا
ولو انصفت رو لکانت الی
فما حد بعد و بعدک منصف

ریا خواهر و هم پیشه سلاطه القس جار مغنیة

است که در حسن و هنر مشهور و قلیل النظیر بوده و این قس الرقیات الشاعر ریا و سلاطه را مانند و بیک سوده و آنها بک شعر غزلی
فله تترك القس عقلا ولا نفسا
لال واخری منها تشبه الشما

لقد فطنت ربا و سلاطه القسا
فتانان اماننا ما فشیمة اله
مقصودا قس عبدالرحمن بن ابی العار میی

که بکثرت زبرد و دروغ مشهور بوده و سلاطه القس فرب باوست ریچانه دختر سمعون بن زید بن قشانه از طایفه بنی قریظ است ابن اثیر گوید این ریچانه از جواری سعادتمند حضرت رسول بوده حضرت بشار الیها تکلیف فرمودند که او را تزویج نمایند و در سلک زوجات مطهرات منسلک باشد ریچانه کنیزی آنحضرت را بر هر چیز ترجیح داد **حرف الزاء** زبید خاتون دختر جعفر بن منصور و واقفی و زوجه مهر لون الرشید است ملکه خیره بانوسی

مستعد بوده هر دو را رشید با و او را نور ملکوت شورت کردی و او از فرط دانش و عقیده بارون را اولت
بخیرات کردی و در راهها و اوادیه با هر یکس و جاهها ساختت تخصیص در راه کعبه در نصد شهر تبریز
را او بنا کرد و او را خیرات آن ملک کریمه در اقطار ربع مسکون ظاهر و باهرست در شیرین محله این شهر خود

ای جان جهان جان ناخوش بستو	بغدا در پیریشان دشوش بے تو
رفتی تو و من بستو بما ندم نسید	تو در خاکی و من در آتش بے تو

زیب النسیا سیکم و حقرا و زکات زیب عالم کبریا پادشاه است و پوشیده مباد که شاه مزبور بچهر
و پنج دختر داشت بجا که شاه عظیم شاه عظیم شاه محمد کبریا بخش زیب النساء زبده النساء بزرگ
مهر النساء زیب النساء از بطن دل س با تو دختر شاه نواز خان در سن ۱۰۰۰ سالگی بود و حافظ قرآن بود و خود
و فقهه را بخوبی آموخته بود و خطوط استعلیق و نسخ و شکسته را خوب می نوشت بیل کلی با شمار داشت بیای
از شعر و علم ناوکر و حیره خوارا بود و در شهر آنت ساکن کرده در سال وفات یافت و آنچه شهرت است
که مخفی تخلص اوست مخفی غلط است و گفته اند مخفی تخلص شاعری بود و نوکر سیکم ممد و دیوان
مخفی که بنام وی شهرت دارد و مخفی شاعر است و با مخفی زشتی که مصاحب امام قلیخان حاکم فارس
بود که بسبب کثرت شرب کو کنار بسیار لاغر اندام بود نقلست که روزی خان بطور مزاح گفت
مخفی بسیار لاغر شده جواب داد که لاغری من از اینست که مردم اکثر در صدر و کتیب مینویسند که مخفی مباد
ازین دعای بد کا بیده ام و در حقیقت منم که اینقدر رسم مانده ام اگر دیگری می بود اثری از وی نیما
خان ازین مطالبه بسیار خندید و او را انعام بخشید و این اشعار مرسوم در ذیل از افکار زیب النساء است

بلیل از گل بلند در در چمن بسند مرا	بت پرستی کی کند گر بر چمن بنید مرا
در سخن بچسان شدم مانند بود بر کن کل	هر که دیدن میسل دارد در سخن بنید مرا
بشکند دستی که خم در گردن یاری نشد	کور به چشمی که لذت کیسر دلاری نشد
صد بار آخر شد و هر کل بفرئی جا گرفت	غنچه باغ دل مایب دستاری نشد
کار ما آخر شد و احسنر ز ما کاری نشد	مشقت خاک ما غبار کوجه یاری نشد
سالمها خون جگر در ناف آهوشد کرده	مشکت شد اما چه شد خال رخ یاری نشد
ای آب شار نوحه کنان بھر چیست	چین بر بسین نمکنده زانده کیست

در دست چه درد بود که چون من تمام شد
از تاب و تبم همسرمسار که خبر کرد
میرون همه سر بسزودرو غم همه بزونا
که چمن لیس اساسم دل چون مجنون درقوا
بیل از شاگردیم شد شمشین کل بیاغ
در هفتان غم بظاهر که چه برکت تازه ام
دختر شایم و لیکن رو بفقرا آورده ام

رباعی
غزل

سر را به سنگت میزوی و می گریستی
وز گریه من ابرو هوارا که حسبر کرد
از حالت من برکت خارا که حسبر کرد
سر بصر ای ز غم لیکن جیا زنجیر پاست
در محبت کالمه پروانه هم شاگردماست
حال من درمن نگر چون برکت سرخ اندر حیات
زیب زینت بس تمییم نام من زیب الفتا

وکت بی نظر گذشت که بیکم بانواب عاقل خان رازی اکثر طرح مشاعره می انداخت و اشعار خود را
می فرستاد و با هم بی باکانه گفتگو دست میداد بیکم مطلع این غزل را نزد عاقل خان رازی فرستاد

عشق تا خام است باشد بینه زنجیر شرم
بیکم بعد از ملاحظه فی البدیهه این بیت نوشت
چون تو مرغ بی جیا را کی جیا زنجیر پاست
آن چیز کدام است که چیسری نخورد
بیکم بسبیل از رجال این بیت را در جواب فرستاد
از ما در خود پرس که آن چیز کدام است

پخته مغزان جنون را کی جیا زنجیر پاست
پاک بازار محبت را بود دایم حیا
کو نید روزی رازی این شعر را نزد بیکم فرستاد
استاده شودی بکنند باز میسیرد
آن چیز همان است که پیدا شده زان
آورده اند که روزی بوم در باغ جلاکت و

تا شام مشغول گریس بود که ناگاه این بیت بخاطر آن گذشته بر خواند چیا چه که دل سپردم
پهار شراب و ساقی و کوزار و قنات یار اتفاقا عالمی هم عقب دختر میاد بیکم از گوشه چشم بگریست

و مصرع اخیر فی الفور بدل کرده باوازلن خوان
نماز دروزه و تبرج و دیگر استغفار

چشم رچیز که دل میسیرد کدام چهار
نقلست که روزی بیکم این مصرع نزد ناصر علی

سریندی فرستاد از هم می شود ز حلاوت جلالیم وی بطور فراح زیر آن نوشت یوازی در برب
زیب الفتا هم بیکم ازین جواب سخت و چپسره برافروخت و این بیت را در جواب نوشت
ناصر علی بنام علی برده پناه ورنه بدو الفقار علی سر بریدی زینت الفتا بیکم خواهر زیب
الفتا بیکم زینت المساجد شایجان آباد دلی بنا کرده اوست و در صحن همان مسجد قبر زینت است

وی این می پیا
زیر آن نوشته
فرستاد

موش مادری فضل خدا تنها بس است
زهره و تخلص و نام شایده است زهره خنیا

در بلوغ فرارش این بیت از کلام او کنده است
سایه از ابر رحمت قبر پوش مابس است

در فن رقاصی و علم موسیقی یکجای روزگار ناظم و ناثر زبان اردو در می گویند در شهر کهنه
مکان مسکن داشت و در علم عروض و قافیه کوی سبقت از هم چنان ربل و غزل اردو و بخت
میگوید و مستعلیق را خوب میگوید و گاهی شعر فارسی هم میوزون میکند و در عقد کالجی از دو و نمنان

در آمده زندگی بعیش لبه میر و از ترانه های او
پروانه را بسندم بغل گیر کرد شمع
این جو رحمت که من دارم کهن خواهد ماند

هی چه بچایست که در پیش مردمان
رفته رفته تا بجایم محمد بان کرد طیب
جز از من که برد تا به عتلام با بابا

زهره در بزم عنبر ل تازه نوالی داد

حرف سین

سبحان بنت حارث موصلی دختر حارث بن سوید است از مردم موصل او کیش
نصاری داشت و بخت فصیح و شیوا بود و سخنان بسج کفنی و چنان شیرین و رنگین بهم پیوستی که مردمان
بشفتی و فریفته خوش فرمودی چون مناعت محل او در دلهما و قعی انداخت سر به پیغمبری برداشت
و مردم را بسوی خویش دعوت کرد و نخستین جماعت بنی ثعلب در اجابت کردند چه ثرا دوی
از بنی ثعلب بود پس دینی پیداورد دینی از ترسانی و نبی از مسلمانی گفت عیسی را فرزند خداوند خوان
گفت چه او روح خدا و بنده خداست و فرمان کرد که در شهرش با نوز پنج نماز بگذارید و مسلمانان را
میا بازید از نماز کردن بپزیرید و حرام شمارید و از اکل لحم خنزیر پاک مدارید و حلال دانید و نام او در
موصل و جزیره از حد عراق تا حدود شام ملن گشت چون این بنی بنیانک شد و با خود اندیشید
که اگر با او در او یزد و رزم دبدبعیت که خرمیت صواب چنان شهر که با او طریق مدارا سپرد
و نیز دیکت او رسولان چرب زبان کیل ساخت و با نقاد متحف و مهاد پر دانت و خواست
ملاقات شد چون از هر دو جانب شته مهر و حقانوت محکم گشت بدیدار یکدیگر گشتفتن و از هر
دو سوی خمیسا بر افراشتند و شکر گاه کردند و در میان هر دو شکر خمیه افراخته کردند پس
میله در اینجا درآمد و سبحان نیز حاضر گشت این نکام مجلس را از پیکانه پیرداختند میله در حرفا
خود را بر او قرائت کرد و در طلب منا کحت او آبتی آورد و سبحان نیز بکلمه وحی خود سر تریج

غلام بابا
نامش زهره
سورت است
و این قطع
تخلص است
بخدمت زهره
مذکور فرشته
این شعر در
کتاب تاریخ
موصل است
و در بعضی
کتابها
ملاقات
میان
سبحان
و زهره
مذکور است

او در آورد پس سه روز با هم بختند و آنچه در دل داشتند گفتند آنوقت سجاح بشکر گاه خود باز شد
 و گفت میل را بر حق یافته و صبح او شده کم گفته بختر و صیبت گفت جنبش مفرقه مفر را از خاطر من
 بسترقوم او را با امت کردند چندانکه تا چهار هجرت کرد و از میل طلب کایم نمود میل گفت
 بیچ مؤذن داری گفت آری اینک شیش بن ابی مؤذن من است میل او را طلب کرد و گفت
 امت سجاح را بگو نماز صبح و خفتن را بکایم سجاح از شمار گرفت و نصف غلات میانه را بر او
 مسلم داشت لاجرم سجاح بر اربع خوشی بازگشت و از برای اخذ غلات سه کس بجای فرستاد و در
 آنوقت خالد بالشکر بر سید و عمال سجاح را نیروی توقف نماند کویند و جزیره خود بماند تا آنجا
 که معاویه بن ابی سفیان پادشاهی یافت در زمان او مسلمانی گرفت سود و هبت رفته
 بن قیس بن عبد و بن نصر بن مالک بن عامر بن لوی بن غالب القرشیه العامریست و نسب
 او با پیغمبر در لوی پیوسته شود و گفت او ام الما سود است و مادرش شمس بنت قیس بن عمر بن
 بن عبید بن خداش است و او بخت زوجه پیغمبر خود سکران بن عمرو بن عبد شمس بود و از پسری
 داشت که عبد الرحمن نام داشت و در عرب جلولاشته شد با جمله سوده را و ایل بعثت
 مسلمانی گرفت و با شوهر خود سکران در هجرت اول سفره بنمود و پس از مدتی مراجعت
 کرد یکشب بخواب دید که پیغمبر بوی او آمد و پای بر کردن او نهاد سکران چون بشنید گفت
 من خواهم مرد و محمد تر از منی خواهر برد و هم شبی در خواب دید که متکی بود و ماه آسمان بروی
 افتاد قصه این خواب را با شوهر نیز برداشت سکران گفت زود باشد که من و او از هم جدا گویم
 و تو در کنار محمد شوی هم در آنوقت مریض شد و بسرای دیگر کوچیل داد سوده بود تا خدیجه وفا
 کرد و آنکجا نماند کی خوله بنت حکیم که زوجه عثمان بن مطون بود دو سال قبل از هجرت پیغمبر بخانه زوجه
 رفت و او را آنجا رصد دم کایم بست و در سال ششم هجرتی است و او را طلاق کرد و عرض کرد
 میخواهم در سکنات زوجات مطهرات باشم و نوبت خود را بجای ششیدم مرا طلاق کوی رسول
 او پذیرفته شد و بروای بعد از طلاق رجوع فرمود و چهلین حدیث گفت که کاسه
 سوده بسختان فرمید و رسول خدا را اخذان می ساخت کویند وقتی عرض کرد که من و او را تا آنجا
 چندان رکوع خود را بدراکشیدی که من مینی خود را گرفتم تا مبادا خون برود پیغمبر تنم فرمود با جمله

رسول خدا می در حجة الوداع زمان خود را با خود کوچ داد و بعد از کار حج فرمود این حجة الوداع اسلام بود
 و اگر در آن شما قاطب شد ازین پیش است حصیر را غنیمت دانید و از خانه بدر شوید و هیچ سفر نکند با او بر سره
 گوید بعد از پیغمبر تمام است ازواج سفر حج کردند الا سوده بنت زمعه و زینب بنت جحش گفتند چنانچه ما میگویم
 دیگر هیچ دا به سوار نشویم و از سوده در صحیح بخاری یک حدیث و در سنن اربعة چهار حدیث علمای
 عامه روایت کرده اند در او آخر حکومت عمر بن خطاب سوده وفات کرد و اسماء بنت عمیس خانم
 در حبشه دیده بود بفرمود از بصره او ترتیب لغش کردند و بدان لغش برداشتند و او اول کس بود که بپوش
 او لغش بساخته عمر چون آن بدید اسماء را دعا کرد و گفت ستر تن را ستر با الله بعضی گویند نخستین برای بنت
 بنت جحش لغش بساختند و اقدی گوید که سوده در زمان حکومت معاویه و دعای جهمان گفت
 سیده بی که بنت سیدنا صرا ز سادات بصره جان و هم عصر رسید و طوطا بود شعر اینچنین موزون

<p>دلی دارم به پهلوی بقرار از بصره یار خود بدرود دل چنان کریم که خون کرد در دل خارا از آن پیوسته در عالم حسین کشته میگردم کلی از باغ وصل او نچسبم بر مراد خود ز استغنا ندارد کوش یکبار آن جفا پیشه بکار خویش حیرانم که از عشق بتان هرگز ازین سوزیکه من دارم ز عشق او پوزمرگنا</p>	<p>چه کردم پیش بی دردان ز درد سبقتار خود چو یاد آرم من سرگشته از یاد و دیار خود که می بینم چو زلف او پریشان و ز کار خود چو غنچه گر چه خون دیدم دل امیدوار خود اگر در پیش او صد بار گویم حال زار خود سر و سامان نمی بینم من میکنم بکار خود بخوام سوخت آخر سیده لوح مزخرف خود</p>
---	---

حرف ششمین

نواب جهانگیر خان بھادر شمشیر جنگ من طایفه میرازی خیل که یکی از طوائف افغانه
 مشهور آفاقست در ۲۵۲ هجری از بطن مرحومه سکندر بیکم بوجود آمد به بوبال که محل حکمرانی نواب
 علیہ مشارالیه است شکریت واقع در اقلیم دوم طولاً بقاصلاً (۱۱۱) درجه و عرضاً (۲۳) درجه
 در جاذب استوا و صوبه مالوہ منجمله بیت و دو صوبه بند که حکما فرنگ اورا دستمالیایا
 مینامند یعنی وسط سنا خاتون مودت در پشت فرما فرما و حکم آن اندر است بفضایل صوری
 و معنوی آریست نواب علیہ مشارالیه در سال فرخنده ۱۲۸۸ بعد از وفات والدین خود بر

سکرمی قرار گرفت و تمام معاملات نمودار (۷۲۴۲) میل مربع ماست و در آن بقیه هزار
 نفوس تخمینا ساکنین ششصد بیست و نه بوده و بجزیب پیوده در آبادانی مکتب و آسایش رعایا سخی
 بلج دارنارزشگاه علمحضت ملکه انگلند و مقیصرند کوشن و کتوریا و نوانینان دولت برطیای
 مورد تحسین و آفرین گردیده بجنول خطاب در کرون آف اندیا و درین اعظم دلاور طبقه
 اعلائی ستاره هنر سیرامیه مباحات در امثال اقران حاصل کرده و شوهر عالی کوهرا ایشان
 المویذ نصر الله تیر محمد صدیق حسین خان بجادر علامه وقت یکصد کتاب در اکثر علوم تصنیف
 و تالیف نموده اند و بصفات حسنه یکتای روزگار همچنان ذات بابرکات خاتون مکرم
 بیگم مدوجه و جلالهت عمارت عالیه مثل تاج محل و نشاط افزا و خدیو شاه هجرت و غیره
 بصرف لکوک زر لکوک بنا نموده دارالاماره ذات العماد فرموده و بداد و دهشش
 و خیرات و تبرات لوجه الله تعالی و بنا و مساجد شامخ و مدارس عالیه و بیمارستان
 و جاده های آسفی و پلهای محکم اساس و تشیید سلسله تار برقی بنیاد نام نیک و ذکر خیر در دنیا بر
 مدت دراز گذاشته و استعدا علمی و سلیقه خدا داد که از تاج الاقبال تاریخ بهوپال تندب
 النوان و خرنیه اللغات ثابت و متحقق است بطریق لفظین طبع کابهی شعر زبان اردو و فارسی
 سوزون بنیامیند برخی از کلام بلاغت نظام شان در تاج الاقبال تاریخ بهوپال و تذکره مجمع کتب
 و نگارستان سخن و صحیح گلشن و روز روشن و اختر تابان و ماه درخشان و طوطو کلیم و بزم سخن و غیره
 مسطور و مذکور است و این ابیات فارسی که حین طبع تذکره انخواتین بواسطه آئین سند
 شکرستان سخیان میزرا ابو الفضل مولانا عباس علی بالشر وانی ملازم و منصب دار قدیم سرکار کیم
 مدوجه عالیته الشان بدست آمده درین جا برای ملاحظه سخوزان ژرف بین بجزیر تحریر آمد و هوندا

<p>باشد که فتنه رفته ترار و بر و کتم مستی اگر کتم بشکوه سبب کتم من مرده خوشم زلیت مبارک در ان را</p>	<p>بر خیزم و نگاه بجه چار سو کتم این جست و خیز ساغر کم ظرف فتن است افتاد بکورم گذران سرور و ان را</p>
<p>کز تو هوس عیشش بود شاه جهان را چشم بود در نظر من محو تماشای دگر</p>	<p>ای چرخ چه کردی بلبلیان و سکنند هر دم حسن بایر من ریزد تجلای دگر</p>

هر ذره خاک درش خوشید تا بان برش
 خوبان دنیا گویمه خونبار سر تا سپا
 از بوریای زاهدان بوی ریایید بجان
 باور مکن قول عدو ساغ کجا و شیشه کوه
 من میدوم سوی حرم دل نیکش روی صنم
 جانم به تنگ آمد از او یار سپاس باز مبد
 ای عشق بی پروا بیا تا وار هم از ما سوا
 از شرم رنگت ال او دیگر بود احوال
 ای مولی غمخوار من خلقی پی آزار من
 شاه جبهانم بیکان هم تا جور در بنیان

از پر تو مهر خورش دارد تجلی دگر
 نام خدا آن دلربا دارد سر پای دگر
 بجز نماز عاشقان باشد مصداق
 ای محنت این هاجمی بود از مذهبهای دگر
 من بیروم جای دگر دل میبرد جای دگر
 من بسینم خرمای دگر او سیزندرای دگر
 جز درد تو نبود مرا در دل منتی دگر
 کل بر سر آن لاله رود در تماشای دگر
 بس فخر ایزد یار من دارم نه پروای دگر
 جز یاد داور در جنان دارم نه سوای دگر

شفا بنت عبدالنذیر بن عبد شمس بن خالد بن صداد و بروایتی صراد بن عبدالنذیر بن فرط بن
 زراح بن عدی بن کعب بن ابی القریش مادر سلیمان بن ابی خثیمه است و اشمش لیلی است
 و شفا بر اش غلبه کرده است و مادرش فاطمه بنت ابی وهب بن عمرو بن عاصم بن عمران بن
 مخزوم است قبل از هجرت مسلمانی گرفت و کاهای رسول خدا در نزد او خواب قیلوله میگذاشت
 و عمر بن الخطاب را می و اوصایب میدانست شیرین دختر کی رومی بود که در
 سرای یکی از بزرگان عجم جای داشت و پرویز از آن پیش که پادشاه شود گاه گاهی بسرای او
 شافت با شیرین ساز مودت میدرد و روزی انکشتری خویش بدو عطا کرد مولای او را غیرت
 بختید و با یکی از مردم خود گفت این کتیک را با خود برده در رود فرات غرقه ساز آن جوان شیرین
 را بگرفت و بر دو خواست در رود غرقه کند شیرین چندان بنالید که بروی رحم آورد و او را
 در جانی باب افکند که بخواست بیرون شد پس شیرین بر آمد و بدیر را بسی پناه جست و گفت
 کشت آن گاه که خسرو و تحت جای کرد روزی گروهی از اشکرش بران دیر عبور کردند شیرین
 آن انکشتری بدیشان داد تا بنزدیکت خسرو آوردند و پرویز سخت شاد شد و کس نفرستاد
 تا او را بظلمت نام بسرای آوردند و بعد از مریم بانوی بانوان کشت و فرمود که بر کتیک

نقاشان چون بود شیفته او گشت و طاق بستان را به پیر است و صورت او را نیز در سنگ رسم
 کرد و اینک موزین سنگ بریدن کوه بیتون را تمامت صنعت فرهاد اند بر خنجر آفته اند
 چه در کوه بیتون شمال داریوش فارسی است که رسم کرده اند و آن یازده صورت که بر
 دنبال یکدیگرند شمال آن امیران و پادشاهان است که در مملکت بابل و بلاد و امصار کناره قزاق
 دشمن وصل و جزایر خالداست و اراضی بیت المقدس فرما نگذار و دند و نامهای ایشان بینگونی
 است که هر یک را بطری در کنار آن شمال رسم کرده اند اول که در زیر پای داریوش رسم
 است گمانی با کوشی دوم آرتیسیسیم نخی شیرازی چهارم فرادرانش پنجم ناریش ششم پنجم ناری
 هفتم و هیزاد و هشتم آرتیسیسیم نهم فرادای دهم سار قما ساکان اینچله با شمال داریوش یازده
 باشد و آن لوحه که بر سنگ برده اند و بران خطها مرقوم داشته اند نقشه داریوش است که بعد از
 فتح بابل و برانداختن خاندان کجی برین یازده تن غلبه جسته و ایشان را امیر فرمان و عرضده شمشیر بران
 ساخته اکنون با مرقضه شیرین آیم از پس آنکه حسرو و فرزندان او مقتول گشت و سه ما دازان
 واقع بر کشت شیروی کس نیز شیرین فرستاد و پیام داد که اکنون حسرو از جهان بشد بهیاری من
 درای و بانوی بزرگ باش و مرا شوی کن شیرین گفت تا شصت تن از بزرگان مملکت نزد تو
 انجمن نشوند من بزد گیت تو حاضر شوم شیروی ناچار رضا دید قوم را فراهم کرد و شیرین بیاید
 از پس پرده پشت شیروی گفت اکنون که حسرو از جهان بر رفت روا باشد که مرا شوهر کنی و بانوی
 سراسر من باشی شیرین گفت بدان شرط سر بدین فرمان درارم که هر خواسته مال که مراد بوده ما
 دهی و آن سیه صد تن بنده که زر خریدان نندم اسپاری و آنکه اجازت دهی که سر دهم خنجر
 را کشاد و او را در اع کفته باز آیم پس بکنار تو خواهیم بود شیروی با خنجر ایندخت و شیرین بهیاری خویش
 باز آمد و آن مال و بندگان را گرفت و جمله آن زر و خواسته را بمساکین و درویشان عطا کرد و هر چه
 بداد تا از بهر حسرو باطنی گسند و آن بندگان را بچنگل آزاد ساخت آنکه بیاید و سر دهم خنجر و با
 بر کشود و روی بر چهره حسرو نهاد و مقدار سی زهر که با خود داشت بنوشید پس بر خواسته پشت
 بردیوار نهاد و بر دم دماز آن حال سخت شکفت آمد و همچنان سر آمد خنجر استوار کرد و در بر رفتند
 و با شیروی گفتند ششم بانو بنت پادشاه نیز در جردن شهر را کسری پادشاه فارس

که نام اصغر و شاه زمان است زوجه جناب سید الشهدا روحی له الفدا مادر فاطمه عروس حضرت
 قاسم بعد از آنکه اسیر شده او را بدمینه آوردند و نماز را میان امیر المؤمنین و حسنین مجید که هر یک با
 خواهر بشوهری حنسیار نماید شجر بانو از جبهه احترام فاطمه عبه حضرت امیر المؤمنین علیه السلام راجحی
 نشد حضرت امام حسن عظیم سبب آنکه طلاق بسیار میداد و راضی نشدند از قبول مزاجت حضرت امام حسین
 را نموده و جلاله نکاح آنسرور در آره در حضرت آنجناب بود تا روز عاشورا در کربلا آنجناب وصیت
 بشجر بانو فرمودند که بعد از شهادت من و برشتن ذوالجناح بخیمه گاه ذوالجناح را سوار شود و بجا
 که مقدر شده ترا خواهد رسانید پس شجر بانو بعد از شهادت سید الشهدا علیه آلاف التحية والثناء
 بنا بوضیعت آنحضرت بچیکه سوار بر ذوالجناح شد و خواست برود و دخترش فاطمه عروس حضرت
 قاسم عرض کرد ای مادر از خود جدا مکن و همراهِ خود بپرس او را نیز ردیف خود سوار و ذوالجناح
 نموده روانه شدند ذوالجناح چنان آنها را تمییز کرد که گویا زمین زیر پایشان سچیده میشد تا رسیدند
 بزینبی در اندک زمانی پس شجر بانو بفاطمه فرمود پیاده شو چون پیاده گردید فرمود ای فاطمه درین
 شهر دوستها و محبتان پدرت ستند و احوال و اقربا من از طایفه یزدجرد در اطراف بلده ری
 میباشند کفیل امورات تو خواهند شد و من بوضیعت پدرت که مأمورم باید بروم جائز نیست که از
 حکم امام مخلف نمایم پس شجر بانو روانه شد در حوالی شهر ری غاری بود در آن غار رفته غایب شد
 بسیار شایع است میان مردم که دیده شده است در قلعه آن کوه چیزی که شبیه بود و بمقنعه و
 از او نمیدانست مردم نیز زیارت آن مقنعه و از او بشود بلکه زینکه استیستن بپرسیم باشد غایت
 نزدیکی بشود اما فاطمه تنهانا آوده اند که در دو بار زنی بود از نسل نهار یا سر و نام آن رابعه
 بود چون شنید که دختر سید الشهدا ابوالیتاری وطن ساخته است در خدمت آنحضره آمده بخدمت
 گذارشی بود و چندان در خدمت آنحضره ماند که فرزند ارجمندی متولد شد نام او را قاسم ثانی گذارند
 حکایت شاه غازی بن یزدجردین شجر بار ملک عجم قاسم ثانی را بقلعه شمیران برده و او را بسیار
 کرامی داشت حرف الصاد صفتیه زوجه دهم رسول

خدا بنت حتی بن اخطب بن ثعلبه از بنی اسرائیل از سبط هارون بن عمران علیه السلام از قبیلہ بنی النضیر
 است مادر او خمره بنت سہوال باشد نخست زن سلام بن مشکم بود از ذوالجهدا شده و نکاح کنانته بن

الرّسول بن ابی الحقیق در آمده و کمانه در حرب خیره شده و صفیه ایرکشت و رسول خدایش خاص خویش
 و تزویج کرد و آزاد ساخت و اعماق او را صدق او فرمود چون از پیغمبر کوچ خواستند که در احوال
 پیغمبران خضر کردند پی مبارک پیش خدای تا صفیه قدم بر نهاده سوار شود صفیه ادب کرد و روانگی
 خود را بر آن پیغمبر داشت و در پشت آن حضرت با جانها او را پوشید و داشت و باره مبارک بر
 پشت شتر شربت و خود پیش روی سوار شد و چون میل راه طی مسافت کردند منزل بنا خواست با او
 زفاف کند صفیه رضای پیغمبر بخید و در منزل صهبا با ام سلیم مادر انس فرمود ساختگی صفیه کن که با او زفاف
 خواهم کرد و او هنوز هفده سال تمام نکرده بود و نیک زیبا رخسار بود با بچه ام سلیم او را خوشبو
 کرد و بیامخت که از رسول خدای سر بر نیاورد در منزل زفاف کرد و انشب ابو ایوب
 انصاری سلاح جنگ بر خود راست کرد در کمر خویش پیغمبر بجا است بود باید که پیغمبر از خیمه برآید
 با ناکت سلاح ابو ایوب بشنید فرمود کیستی گفت منم ابو ایوب صفیه زنی جوان است شوهر
 پدر او را مقول ساخته ایمم کردم که مبادا ناشایستی از او پیدا فرمود **اللّهُمَّ احْفَظْ اَبَا اَيُّوبَ**
كَمَا حَفَظْتَ اَيُّوبَ با بچه ام سلیم گوید صحیح که صفیه را بسوی لشکر گاه بردم و پردو بر شدم
 تا عمل کند و پیغمبر را خود چو نیامنی گفت آشب تا صبح با من سخن کرد و فرمود چرا در منزل
 پیش زفاف رضای عرض کردم چون نزدت بودند چه کردم که ترا ایمنی نند پیغمبر را
 این سخن خوش آمد با بچه رسول خدای در صبح زفاف قروت و روغن و خرماد و سبوق طلب
 کرد و چنگالی کرده و نیمه پاد و صفیه خرماد آب گذاشته صحیح که از آن نیندم دم نابد و لعاز
 و زود بدین رسول خدای صفیه را در خانه حارث بن النعمان فرود آورد و زنان آن چون وصف
 جمال او را شنید بودند بیدار او شتافتند و عایشه با چادری و نقابی بنا شناخت خود را ایمنی
 انداخت پیغمبر او را شناخت و چون بیرون میشد اتفاقا چادر او را بگشاید گفت ای پیغمبر صفیه را
 چون میافتی گفت بیودیه را در میان بیودان دیدم فرمود کوی که او مسلمان و حسن الاسلام گشته
 ام نهان اسلیت گوید از زنان پیغمبر چسپارتن لباس دیگر کون بیدار صفیه شدند عایشه و زینب
 بنت جحش و حفصه و جویریہ پس حفصه با جویریہ بی گفت زود باشد که این جاریه بر ما غلبه کند
 جویریہ گفت او از قومست که زنان ایشان نزد شوهر کم بخت باشند عایشه گوید نوبتی در رخسار

شده صفتی مانده شد و زینب را شتری افزون از خود بود فرمود چه شود اگر صفتی را شتری دمی تا او را
 مبتنی رساند عرض کرد من باین هیودیه چیزی ندیم معمیر برنجید و دو مایاسته ماه ترک او بخت زینب
 چنان از آمدن معمیر مایوس شد که سر بری که از بجز او بود برداشت از پس ایندت بگرد ز رسول
 خدای بخانه او درآمد و شتی کرد کونید در مرض موت رسول خدای زمان در کرد او انجن بودند
 صفتی گفت یار رسول الله سو کند با خدای دوست دارم که این مرض با من باشد زمان با
 بگذر عمر کرد پیغمبر بدانت و مکره هداشت فرمود سو کند با خدای که راست میگوید و
 نیز گفته اند کبر و پیغمبر بر صفتی درآمد او را که میان یافت پرسید گفت عایشه و حفصه میگویند ما
 بتریم از تو چه ما را شرف قرابت است هم زمان او نیم فرمود چرا منیکوی پدر من هر و نم
 من موسی و شوهر من محمد است و بروایتی حفصه را گفت اتقی الله یا حفصه و یکروز عایشه در
 تشنه صفتی با پیغمبر گفت بس است ترا که او چنین چنان است یعنی کوتا و است آنحضرت
 را ششم آمده گفت لقد قلت کلمة لو ترج بها البحر لمزجت یعنی کلمه گفتی که اگر
 لونی داشت و در کجا قناد در یار او دیگر کون ساخت در سال سی و شش بجزی و بزواتی در زمان
 حکومت عمر صفتی از جهان برفت و عمر بر آن نازک داشت اهل سنت جماعت دو حدیث از او آورده
 اند یک حدیث متفق علیه است و دیگر در کتب دیگر است صدر تخلص نواب صدر مغل
 یکی از شاعران بزم و اجد علی شاه است شاعری است خوش طبع و خوش گفتار این ابیات

جوش جان من رادن سبک را الکت الکت
 یعنی طایمین یعنی کوهانته بر با یا جب او بهر
 شمع جلانی آی بین آج وه سیری قبر پر
 خاکت هو زندگی بهلای تیری مرخص عشق کی
 بجز من خوب خاک اوزی انکو هو آنه کچه اثر
 حسرت و آرزوی وصل او مصیبت فرزند

بزبان اردو از مشار الیحم است
 میں چون جد الکت الکت لوک جد الکت الکت
 منہ کو چھرا کی یارنی مجھ سے کہ الکت الکت
 چلیو خدا کیواسطی بادق الکت الکت
 من ہوں دواسی دور دور محو دو الکت الکت
 نامی کسی الکت الکت آہ رسا الکت الکت
 سب کا ہی لطف الکت الکت کا الکت الکت

حرف الصاد

ضمیمہ جمعہ بنت جزئیہ بن ثابت انصاری ذوالشہادین خواہر اتم عطیۃ انصاری از حلیہ

صو اجات عمیر است در مرثیه پدر خود گوید

عین بودی علی حزمی بالدمع

قتل الاحزاب يوم الفرات

قتلوا ذ الشهادین عتوا

ادرك الله منهم بالقرات

قتلوه في فتيحة غير غول

ليس عون الركوب للدعوك

نصر واحد الموفق ذا العدل

ودانوا بذلك حتى الممات

لعن الله معشرا قتلوا

ومن ملأهم بالخرى والافات

ضعف معاصر حکیم آرمی بود ^{بمن} مطلع آرزو

در دلم بود آرزوی تیش از سر آرزو

دیدم آن روی و شنیدم شاد آرزو بر آرزو

آورده اند که شش پهری داشت آنم شاعر

بود کاهی با هم کلمات مطایبه بر زبان می آوردند روزی ضعیفی این رباعی گفت بر زبان رانده

هم پیس و ضعیفی و ترا چیزی نیست

ای مرد ترا به محرم انگیزی نیست

خود قوت آن ترا که بر خیزی نیست

با این همه میدی نسیبم زدن

شوی نیز این رباعی در جواب گفت

کار تو بغیر فتنه انگیزی نیست

ای زن در آنکه با من آمیزی نیست

عیبی تراز بلای بی چیزی نیست

دارم همه عیب را که گهنستی اما

حرف الطاء

طیبه بنت عبد الله در سر ای رشید ثقیفی بود و او را طلاق گفت پدر او را عبید الله دانند

در باب خای عجر نامی در صو اجات دیده نشد حرف العین

عمایشه زوجه سیم رسول خدا و دختر ابو بکر بن ابی قحافه بود هر عثمان بن عامر بن عمر بن کعب

بن سعد بن تمیم بن مرثد بن قوی است و نسب او با عمیره در مریه پیوسته شود و کنیت او ام عبد الله

است کانا و قتی عرض کرد که یا رسول الله زنم را همه کنیت است کنیت من چه باشد فرمود بنام

خواهزاده خود کنی با من که عبد الله بن نیر باشد و مادر عایشه ام رومان بنت عامر بن مخیر بن

عبد ش بن عتاب بن اذین بن سمیع بن دبان بن احکارش بن عثمان بن مالک بن کنانه است

و کابین او چهار صد درهم است با بچه در خیر است که رسول خدا او را در هفت سالگی عقدت

عقد او در شهر ثنوال و زفاف او نیز در سال دیگر ثنوال افتاد و نه سال و دو ماه و سه بر ای عمیر بود و در نکاح

وفات رسول الله بیست سال بود این دو شعر در مدح رسول خدای از عایشه روایت شد

فلوسه عوانی مصر او صناخذة / نلایذ لو انی سمع یوسف من بعد

لواحي زليخا لوراين جبينه

لا تزن بالقطع القلوب على الايدي

عمره دختر سعد بن عبد الله بن فهد بن ثعلبه الانصاري است چندان عمر نيس او بشوهر كردن كه چون
خواستار در آمدى فيقول خطب فتقول نكح و يقول انزلنى و تقول الخ
يعنى خواننده ميگفت خواستار منى توانى پاسخ ميداد من بن تو ام چون ميگفت فرود آى پاسخ ميداد
كه شتر را بنجا بان با جگه چيل بشوهر كرد و از نشان فرزندان آورده كه همه پدر قبليه بزرگ شدند نخستين زن
مردى از قبيله اباد شد و از پس لشكر بن عدوان بن عمرو بن قيس بن عيلان او را بگرفت و خارج
بزد و مكنتى با هم خارج گشت و از خارج قبليه بزرگ پديد آمد نگاه عمرو بن بعيه بن حارثه بن عمرو
مزنيقا او را بسزاي آورد و سعد را بزد كه پدر قبيله حيا و طايفه مصطلق است و ايشان انا را
بعد از او در سزاي بگيرن عبد مناة بن كنانه درآمد و ليثا و دبل و عرج را بزد كه پسران قبائل بزرگ
انگاه زوجه مالك بن ثعلبه بن اسد بشد و فاضله و عمر را بزد پس چشم بن مالك بن كعب بن
القين بن جبر از قضاعه او را بگرفت و عرابيه كه پدر لثين بزرگى است بزد انگاه صبيح غامر بن
عمرو بن لحيون البهري از قضاعه شد و بجراد و ثعلبه و بلال و لحوه و عيبر را بزد و از پس او زن
بن تيم شده اسيد و عجم را بزد كوئند سيست و از قبيله بزرگ نسب با هم خارج ميرساند عكر شمره
دختر اطرش بن رواحه است در خبر است كه بر معويه درآمد متوكفه على عكاز لها يعنى
در حالتيكه تكيه زده بود بر عصايى كه بر آن آريا بسنى زده و مخوف داشته بود پس معويه را بخت
سلام داد و نشست معويه گفت من امروز بزد تو امير المؤمنين بشدم و از اين ميش نمودم قالت
نعم اذ لا على كسى گفت امروز چون على عليه السلام زنده هست تو در نزد من امير المؤمنين
شدى معويه گفت تو انكس منى كه شمشيرى حامل كردى و در صفين ميان دو صف در ستادى
و همى كفتى ايها الناس عليكم انفسكم لا يفتركم من ضل اذا اهتديتم ان الجحمة لا يحزنون
قطنها ولا يهرم من سكنها ولا يموت من دخلها فابتاعوا ما يدوم نعيمها ولا تنصرو
هوها و كونوا قوما مستبصرين في دينهم مستظهريين على طلب حقتهم ان معوية دلفا ليكم
بجهم العرب غلفا القلوب لا يفقهون الايمان ولا يدرون ما الحكمة دعاهم الى باطل فاجابوا
واستدعاهم الى الدين اقلبوه فان الله عباد الله في دين الله

وایا کم والنواکل فان ذلك ینقض عری الاسلام ویطعن نور
 الحق وهذه بدرد الصغری والعقبة الاخری یا معشر المهاجرین
 والانصار امضوا علی بصیرتکم واصبروا علی عزمیتکم
 فکأنی بکم غداً قد لقیمت اهل الشام کالحجر اننا
 التاهقة تقصع تقصع البعیر

دو جمله میگوید میروم بر شماست که خوش را و پایند زیان زساند شمار کسی که همراه شد کاهی که بطریق بی
 سپارید بجانا نخس که در بهشت جای کند هرگز ملول و محزون نشود و نخس که از بهشت ماوی جوید
 هرگز پیر نشود و نخس که داخل بهشت شود هرگز نیرد پس بخیرد بهشت را بجای خانه که نفیث پانیده
 نباشد و اندویش منقطع مگردد و از جماعتی باشد که در دین خود بیسنا و در طلب حق خود توانا هستند
 بان میروم باین دعوتیه آهنگت شما نمود با جماعتی از او باش عرب که در دلهای ایشان محبوب
 و تارک است نه ایمان دارند و چه حکمت شناسند ایشان را بسوی باطل دعوت کرد و اجابت
 نمودند و در طمع و طلب دنیا انداختند و بر سر او انجمن شدند الله استادی بندکان خدا در دین
 خداست باشد و کار دین با سبک گیر باز نگذارید که این حضرت اسلام را انقض کند و نور حق را فسد
 نشاندن اینها جزو انصار این احد و نه است مانند صغری و عقبه اغری کار بصیرت و صبر
 بر عزمیت فرمایند کویا می نمیم که فردا بمقاتله اهل شام حاضر خواهید شد و ایشان بانگت در خواهند
 مانند طربازانین و دمانا زد و دو دم آمده خواهند ساخت چون شتران از شترخو چون سوجی غلبه
 عکرشه را تا بدینجا قرارست که در روی با او آورد و گفت کویا می نمیم که بر همین عرصه که در دست
 داری تکیه زده و استیخان راهی کوئی و لشکر بیان در کرد تو فراهم آمده و اندویمی گویند اینک لشکرش
 دختر اطرش است اگر نه قضا بر این فتمه بود لشکر شام را نه مهیت میکردی لاکر بقدر خداوند و در کون
 نشود بانای عکرشه چه بر این داشت نور که از اینگونه سخن کنی قالت یا امیر المؤمنین

یقول الله تبارک و تعالی یا ایها الذین آمنوا لا تستلوا عن اشیاء ان
 تبدل کم تسوءکم و ان اللیب اذا کره امرالن یحب اعاریه
 گفت یا امیر المؤمنین خداوند تبارک و تعالی میفرماید ای جماعتی که ایمان آورده اید پیش کشید آنچه را

که اگر آشکار شود بد میاید شمارا مانا مرد عاقل چیزی را که بکرده طبع اوست اعادت آنرا دوست
 نمیدارد و تذکره آنرا مکرر و مینماید و معویه گفت سخن بصدق کردی اکنون حاجت خویش را باز
 نهای گفت صدقات ما را ما خود میدارند از عنسیای ما تا بخش میکنند بقرای ما امروز کار
 بمیزان عدل نخته نشود چه ما را بجزه و نصیبه نیست از مساکین ما جبر کسری نمیشود و قرای ما را
 سعت عیشی حاصل نمیکرد اگر اینکار ساخته رای ست مثل تو کس با بیغفلت را پشت پای
 زند و داسن تو بت بدست گیرد و اگر بیرون رای ست رو انیت مانند تو کس اعانت
 خیانت کند و ظلم و ستم را معمولد از معویه فرمان کرد صدقات ایشان را بخش کنند و از
 طریق عدل و انصاف انحراف بنحیث عصبتمت سم قندی زنی سخندان و خوشش کلام بود

و کاهی اشعار لطیف و درحسب میفرمود	تا فکندست مرا بخت بد از یا جدا
غم جدا میکندم هر چه ختم کار جدا	حرف الفاء

فاقره زوجه مراه سدی بطراوت رخسار و صلاوت کفشار در میان زنان نامبردار بود
 چنان افتاد که شوهرش سفری دراز پیش داشت و سالی چند غایب ماند فاقره را عبدی بود
 که ملازمت خدمت او داشت اندک اندک دل بسوی عبد رفت و هرگاه تقسیم غم میداد
 که با او در آمیزد هم خوشتر داری میکرد و دیگر فرزندش و افزون صبرش اندک شد و همچنان به کلام
 قصد فساد نفس خویش را مخاطب داشت فقالت یا نفس لا خیر فی الشره فانها
 تقضی المحتره و متحدت العزیزه و از آن امر اعراض کرد و دیگر باره خواهش نفس فریش
 گرفت و او را آتسک داد و همچنان غمان بکشید و گفت یا نفس مویه مرا بخت خیر من
 الفضیحة و مرکوب البیحة و ایاک و العار و لبوس الشنار و سوء الشعار و

لوم الدیار اندک خوشتر داری کرد زمانی دیر برنگذشت که با نفس خواهش آغای
 و این گرت دست فضیحت بازید قالت ان کانت مرة واحدة فقد نضج الفاء
 و تکرم العائده گفت اگر بیک گرت بود فواید جوایب آن را توان برد و صلاح مفاسد
 آن توان کرد این بخت و غلام را پیش خواند و فرمان کرد که شبانگاه در خوابگاه من حاضر
 باش چون شب برسد او را بکنار در آور دو با او بخت و کام بران چون از آن کار فرج برخواست

و انش شہوت فرود پشیمان گشت و گفت خیر قلیل و فصحت نفسی یعنی صبره اندک بر دم و خود را
 فصاحت نمودم تا انرا انوی شوهر زعفره که بسیار سال یکیشند و ملازم سفرو بود آنکس صحبت
 نمود و عرض را غرابی را نکرست که باک بر آورد آن علمی که متداول بود از انفسب غراب است
 که زرش هم اکنون تدارک ناسمیکند نبشت و اسب تقریب بر اند و قوی پس در رسید که غلام
 از شکر زن برخاسته بود و فاقره از آن کردار ناہنجی ریشمان شده اینجنا عادت کرد خیر قلیل و
 فصحت نفسی مزه چون این سخن بشنید در بگردد و در آمد و گوشت میان دو کتف او از غایت
 غضب لرزش ہمیداشت فاقره گفت ترا چه افتاده و این رعدہ چیست گفت از آن بگلم
 کہ تو لفتی فاقره دانست کہ راز او از پرده میرون است و ده نغره بزود بمره این شعر بخواند

و اهلون بهامفقودۃ حین تفقد	لحمی الله رب الناس فاقرمیتة
ولا انا من وجد عليك مسهد	لحمك ما تقترادني منك لوعتر

و آنگاه تیغ بکشید و سلام بگشت
 فاطمه دختر اسود بن عبدالاسد برادر
 ابولہ بن عبد الاسد مخدومی است و او از اشراف بنی مخدوم است در آن وقت
 پیغمبر در مکہ دست بزدی بر آورد و ہمسنگام فرقت ما خورد شد او را بچھرت رسول آورد
 فرمان برفت کہ در سنا او را قطع کنند خویشا و ندان او با خود و پیشیند کہ بچکس با آن دیری
 نباشد کہ از بھر شفاعت او زبان کجنا می فرماید بن پدیس نیز دیکت او شدند و او را از در
 شراعت بشفاعت بر آجیتند اما نیز دیکت نیز آمد در حضور کنا فاطمہ آواز نیا نمندی نهاد
 از گفتار او رنگ دیدار رسول حسند ای دیگر کون شد و فرم و لا یشفع عند فان الحدوث
 از انصت الی غلیو لہما شکر ای اسامہ ای تقدی انحد و د خدار از در شفاعت بیرون شدی
 اسامہ چون این بیدار کرد پشیمان شد و عرض کرد یا رسول اللہ از بھر من بکنستفا کن کا پوتمیر
 فرمود دیگر وہ مردمان اچھر سالفه عرضہ ہاک شدند از بھر کہ چون کتین از کا بر ایشان دست
 بزدی بر آوردی و اورا ترک گفتند و صد روی نماند و چون غصیف این گناہ کردی اقامہ
 صد بروی و ادا شد سو کند بدان خدای کہ نفس خود دید قدرت است کہ اگر فاطمہ دختر محمد
 دردی کنند بفرمایم دست او قطع کنند و بفرمود دست فاطمہ مخدومی را قطع کرد

نگاه بروی ترجم کرده عطا داد فاطمه گفت آیا تو بت من بدرجه قبول پیوست پیغمبر فرمود از نگاه خود چنانی که از اذن زاده باشی انجیر شیت دلالت کند که شفاعت در حد و دانه هرام باشد

فنا النساء یحکم یکی از پرده کیان جبهانگیر شاه بود طبعی موزون داشت این آیات از دست حسن کام محمد بسبب من جلوه کرده آمد
صفت نه خوابیده محشر بسر آمد
مکن شکر ارای دل بر نفس در خجبت را
ده در هر دو عالم نشه صهبای حیرت را
من از فراق تو الماس غم بدل خوردم
تو دل شکسته و سودا می وصل با خود

حرف القاف

قرآءة العین خلیفة باب الله مروج نسیب
بابی بنام این بن نین تاج نام داشت و در قمر حاجی طاصح قزوینی است پدرش که از جمله فقها بود و شوهرش ملا محمد سپید محمد تقی عمزاده و است که او نیز فضلی کمال داشت عثم نام محمد تقی محمد است که صیت فضل و تقوی او در همه بلدان و امصار پرکنده است و این دفتر نیز در علوم عربیه و خطاطا حدیث و تامل آیات فرقانی با حطی و افرو بود از سوء قضا شیفته کلمات میرزا علی محمد باب گشت و از جمله اصحاب او شد و اندک اندک طریقت او را بدانت و اصحاب میرزا علی محمد باب بار ادنی عاشقانه شمع او را پروانه گشتند گاهی او را بدانت و وقتی شمس الصحی نام نهادند و نامت بقرة العین لقب یافت مجلس خود را چون جمله عروس پیراسته میکرد و پیروان باب را حاضر کرده بی پرده برایشان بر میآید و بخت بر فرار بختی جلوس کرده چون و اغظان متقی از بهشت و دوزخ یاد میکرد و از احادیث و آیات شریعی کمال میراندانگاه میگفت هر که مرا من کند سورت آتش دوزخ بروی حیره نگر دستین بر پای میشوند و بیای سر بر او سیرفتند و بردست و پانچمیره میوزند ملا محمد تقی علم او چون کردار او را تفرس کرد از در طرد و منع بیرون شد قرآءة العین بر قتل عم خویش فتوی راندر ۱۲۶۳هـ اصحاب او بنکام سپیده دم بر او تاختند و در مسجد میان نماز و نیاز منقوب شمس ساختند از کمال زهد و ورع که او را بود در میان جماعتی از مردم شهسود ثالث لقب گشت اما قرآءة العین از پدر و شوهر ترک رشته مو الفت کرد و طریق نخی الفت گرفت و از قزوین با اصحاب خویش با آنهاست فراسان بیرون تاخت چون در منزل برشت که بکفر نسبی

بر بلا است مقام کرد حاجی محمد علی مقرب علی علی هم از اسان بر سید و باقره العین کبریا
دیدار کرده و چند گزشت مجلس را از یکانه پرداخته بمشاورت بنشیند و در رواج دین باب
رای زنده و عاقبت بر دو از کار گزشتند و قره العین منبری در انجمن اصحاب نخب
کرده بی پرده بر بنبر صعود نموده گفت ان ای اصحاب این روز کار را از ایام قدرت شمرده اند
امروز تکالیف شرعیه بجای راه ساقط است آنکاه که باب اقا لیم سبعا رافر و کیرد و این
ادیان مختلفه رایکی کند تاز و شرعیتی خواهد بود و قران خویش را در میان است و دعیتی خواهد خواند
و هر تکلیف که از نو بساورد بر خلق روی زمین واجب خواهد گشت پس امروز رحمت پیوده
بر خویش روا میدارید که شمار عقابنی خواهد بود چون این سخن بسای بر دمردنی که در کمره بودند
سر بکریان در بردند و جماعتی که در شریعت محرمه و طریقت اشاعریه عقیدتی و شیانی
داشتند از ارادت باب برگشتند و یکت یکت بیرون شده طریق ساکن خویش میشنیدند
و جماعتی ازین سخنان شاد خاطر شده و نگاه علی علی بالحق قره العین راه بازندان گرفت
چون بلا ضی نیز از جریب رسید مردم نیز از جریب برایشان تاختن بردند و اموال و اطفال ایشان را
بنسب و وفارت برگزیدند بعد ازین واقعه میان علی علی و قره العین جدائی افتاد علی علی
طریق با فروشی گرفت و قره العین بر اراضی بازندان با جمعی از اصحاب خویش دیده بدیعی
عبور کرد و در اغوا می مردم چند آنکه تو است همی رخ برد تا آنکه به بند نور کجور از ضافات
بازندان رسید و در اینجا حکم شامی دستگیر سپاه شده او را بدار اختلافه طهران آوردند هر قدر
او را نصیحت کردند نپذیرفت او را در شب خفه کرده در چاه انداختند این اتفاق در ۱۲۶۴ قمری
و طبع هم موزون داشته و دیوان اشعار آن معروف است این اشعار از دیوان است

همه عاشقان شکسته دل که دهند بان بره بلا
لقد است تمام سبفه فلقد ضیبت بارضا
واذا را است جمله طلع لنبی باح و کاتما
شده نانه همه خشن شده کافری همه خطا
چندم که کافر و جاهدی خلاص غیت اصفیا

جذبات شوکت محبت سلال النعم والبلا
اگر آن صنم زره ستم کی گشتن من سینه
سحری نکار است کم قدمی صفت دیده بزر
نه چه لطف غالیه بار او نه چه چشمه شاد او
تو غافل ای و شاهدی بی مرد زاهد و حاجی

توبکات و جاہ سکندری من و رسم و راه قلندری
 بگذر منزل ماوس بگزین بملک فنا طبعی
 لمعات و جهک اشرفت بغاع طلعتک
 چه شنید ناله مرگ من پی ساز من شده برکن
 چه شود که آتش حیرتی بزنی بقلمه طور دل
 پی خان نعمت عشق او همه شب زنجیل کرویا
 من و عشق آن مه خوبرو که چه زد صلا می طابرو
 تو که فلس ماهی حیرتی چه زنی ز بحر وجودم
 بله ای گروه امانیان بکشید و لوله رامیان
 کرتان بود طمع بقا و رتان بود بوس لقما
 طلعات قدر شبارتی که ظهور حق شده برلا
 بله ای طوایف منظر زغایات شه مقدر
 شده طلعت صمدی عیان که پاکند علم بیان
 بموج آمده آن بی که بر بلاشس نخرنی
 صدم ز عالم سردم اعدم ز منبع لادم
 منم آن ظهور کلینی آن منیت بی منی
 بله ای گروه عمایان بزیند بله سلا
 بزیند نغمه زهر طرف که زوجه طلعت باغ
 طیر العما تکلفت دیکت الشاء نصف
 نوران نوز شهر فاطمه طور شهر طرا
 دو هزار احمد مصطفی ز بروق آن شه صفا
 کسی از نکر داطا عیش نکرست جل و آیش
 قتیله بنت نصر بن احارث بن علقم بن کلد بن عبد مناف بن عبد الدار و او زوجه

ولها

اگر آن شوست تو در خوری و کرا این است مرا
 فاذا فعلت مثل ذا فلقد بلغت بما تشاء
 ز چه روالت و برکم زنی بزین که بلا بلا
 فشا الی مهر ولا و یکی علی مجلا
 مسلکته و دلکته متذکره کا ستر زلا
 رسد این صغیر مبینی که گروه غم زده اصل
 بنشاط فتمه شد فرو که انا الشید و به کر بلا
 بنشین چه طوطی دم بدم بشو خروش ننگت لا
 که ظهور دلبر ماعیان شده فاش ظاهری بلا
 ز وجود مطلق مطلقا بران صنم بشوید لا
 بزنی ای صبا تو بجزش بگروه زنده دلالت
 مه منقخر شده مشعر مبهتیا متجلا
 که زو هم و کمال جهانیاں جبروت آتش اشتلا
 متظر است بگردمی دو هزار وادی کربلا
 بی ابل افنده آدم و هم الی لمقتلا
 منم آن سفینه امینی و لقد ظهرت و قد علا
 که جمال دلبر مائیان شده فاش و ظاهری بلا
 رفع القناع و قد کشف ظلم اللیال قد انجلا
 ورق البساء تدفقت رگز و الیه مهر ولا
 نهران روح ز شهرها و لقد عملا و قد انجلا
 شده مخفی شده در خفا منتهی تا شد ترا
 کندش بعید ز چشمش و بد ز قهر سادلا
 قتیله بنت نصر بن احارث بن علقم بن کلد بن عبد مناف بن عبد الدار و او زوجه

عبد القدر بن حارث بن امیه بن عبد شمس بن عبد مناف در یوم بدر نصر بن حارث اسیر شد و بر فرمان رسول مأمور گشت قتیله این اشعار را در مصیبت پدر بگفت و بگفت رسول مآ فرستاد چون مرثیه او در حضرت رسول معروض افتاد فرمود اگر چنین از قبل نصر بن حارث

یار کبا ان الا شیل مطنة
بلغ به مینا فان تجتة
منی الیه وعبرة سفوفة
فلیسمعن النضر ان نادیتة
ظلت سیوفی ابیر تنوشة
صبرا یقاد الی المدینة راغا
احمد ولانت مجل بحیبة
ماکان منزل لو منفت و مآ
النضر اقرب من قتلت وسیلة

رسیده بود او را معفو میداشتم میت
من صبح خامسه وانت موثق
ما ان تزال بها الرکاب تخفق
جارات لما یجتها و احو تخفق
ان کان لیس مع میت او یطق
لله او هاهناک تمزق
رسف المقید و هو عال موثق
ف قومها و الفحل فحل معرق
من الفتی و هو المخط المحنق
واحتهم ان کان عتیق یعنق

حرف الكاف

کتاب یکم از نساء گفته بوده زبانش شیرین و کلامش نیکین و طبعش زنگین این اشعار

دل چسپده پهلومین چو سدرارنمین
پین آپ بهی تو اتمگی کسبکی حارنمین
کیانه کولسایارون فی مجه پیه وارنمین
بغور بمنی بود یکما کسبکی یارنمین

یقین کجی دولت سارمین یارنمین
نه فجلو دینچی بوسه من آپ لیلونکی
سیایا فجلو زمانه فی آخر شس چورنگ
فلک زده بهی چو کما تو اندنون حساب

کوکب تخلص تماره بانو دقتر شیخ الشعر اصمالح الدین سعدی شیرازی سمنطلع از تو

عشقیازان رو بوی قبله آن کو کنید

هر کجا محراب ابرویش نماید رو کنید

کامله یکم دلوویه از مخدرات عمده البر شاه هندی بود در مرثیه فیضی میانی این رباعی از تو

با پای مهید عمر تو نسکی کرد

فیضی مخور این غنم که دولت نسکی کرد

زین واسطه از قرض شب آسنگ کرد

میخواست که مرغ روح بندرخ دوست

کتیر فاطمه والده شاه سلیمان کابلی بوده است این بیت از وی یافته شده

سزد که فخر در آسمان بودم کتیر فاطمه و مادر سلیمان

کلیدن یکم دختر باریاد شاه است طبعی موزون داشته این فرد از دست

هریری روی که او با عاشق خود بگفت تو یقین میدان که هیچ عمر خود را نیت

کلیچم یکم نیز دختر دیگر باریاد شاه بوده است کاد کای شغری بگفته این بیت از او

ببچ که آن شوخ کل رخسار بی اغیار نیت راست بود است آنکه در عالم کلی بخار

حرف لام لباب بنجارش بن خزن الهلالیه من بنی بلال بن عامر بن صهده زوجه عباس بن عبدالمطلب

کوسید اول زنی است که بجان خدیجه علیها السلام ایمان آورد و او در سرای عباسش فرزند

آورد نخستین فضل بود که لبایه بنام او مکنی شده و او اتم الفضل گفتند و عباس نیز ابو فضل کنیت

یافت و دیگر عبداللہ بن عباس که فقیه بود و دیگر قثم و دیگر معبد و دیگر عبدالرحمن و دیگر کیم

عبداللہ بن زید هلالی در حق او این شعر گوید

بجبل تعلمه و سهل اکرم بهما من کهلته و کهل

و خاتم الرسل و خیر الرسل

کیمی میونه زوجه رسول خداست و دیگر لبایه صغری چه اولبایه کبری است و دیگر عصاده

منیره و دیگر نزیله و خواهرهای اتم فضل از جانب مادر یکی اسماء و دیگر سلمی و دیگر سلامه و نیز

بعضی زینب بنت حمزیه هلالیه را خواهر او دانسته اند و هند بنت عوف بن الحارث بن

حاطه بن جریره بن حمیر مادر اینجمله است لبایه الصغری خواهر لبایه کبری است و نسب حسین مرقوم

شد در اسلام لبایه صغری سندی در دست نیت و او مادر خالد بن الولید است لیسله

بنت ابی خنیس بن خلیفه بن عاصم بن عامر بن عبداللہ بن عبیدان بن عویج بن عدی بن کعب

القرشی زوجه عامر بن ربیعہ گویند حاجره هجرتین است و در دو قبله نماز گذاشت لیسله

بنت حکیم الانصاریه الاوسیه بعضی او را از جمله از وراج رسول خدا شمرده اند که نفس خود را

بر رسول خدا به ساخت لیسله بنت قائف الثقفیه و هجرت که حکام عمل دادن زینب

ما ولدت محبته من تجل
کسبت من بطن ام الفضل
عم النبی المصطفی ذی الفضل

و خواهرهای اتم فضل از جانب پدر و مادر

دختر رسول خدا حاضر شد حرف المیم

میمونه زوجه یازدهم عمیر بنت امارش بن جون بن بحیر بن الحزم بن روبیع بن عبدالعبد بن بلال بن عامر بن صعصعه بنی عامریه بلالیه مادر او بند بنت عوف بن زهر بن الحرب از قبیل حمیر و بروایتی از کنانه بود نخست او را نام بره بودیمیز میمونه فرمود و سندی ما در میمونه را داد ما دایه بزرگ بود چنانکه گفته اند هی اکرم عجز و جعت علی الارض اصهارا یعنی این زن که سندی باشد داماد های نیکو فراهم آورد یک دخترش میمونه با ستمیز بود و دختر دیگرش ام فضل یا عباس عم ستمیز بود و سندر اجز حارث پدر میمونه شوهر دیگر بود که عیس شعی باشد از وی نیز دختران داشت اسماء بنت عیس اجضر بن ابیطالب خواست و بعد از جعفر ابوبکر بن ابی قحافه بگرفت و بعد از ابوبکر او را علی علیه السلام تزویج کرد و اسرار از زینب این شوهران فرزندانش با بچه دختر دیگر او را که زینب بنت عیس باشد حمزه بن عبدالمطلب خواست و دختر دیگر سلمی بنت عیس را شد ابن الحاد و عقد بست با بچه میمونه در جاهلیت زوجه مسعود بن عمر تقوی بود چنانچه از او جدا شد بکلیح برادر جویطیب بن عبدالعزی یا جویطیب بن عبدالعزی یا فزوه بن عبدالعزی یا سبزه بن ابی رهم یا عبدیلیل بن عمرو آمد شوهر دوم نیز وفات کرد و رسول خدا او را در سال هفتم هجری بمکام مراجعت از عمره قضا تزویج کرد و در ارض صرف که در نواحی مکه است با او زفاف کرد و چنان افتاد که بعد از چهل چهار سال در همان منزل ادعای حجاب گفت و در محل قنیه زفاف مدفون گشت گویند میمونه زینت کف نفس خود را بر نیمه کشید آنگاه که خبر خواستاری بدو بردند بر شتری سوار بود گفت شتر و آنچه بر سر آن است از خدا و رسول است این آیت فرود شد یا ایها النبئی انا احللتک ازواجک اللاتئ اتیت اجورهن و ما ملکت یمینک مما افاء الله علیک و بنات عمک و بناتک عماتک و بنات خالتک و بنات خالاتک اللاتئ هاجرن معک و امرأة مؤمنه ان وهبت نفسها للنبئی ان اراد النبئی ان یستنکحها خالصه لک من دون المؤمنین ازین آیت مکتوف افتاد که هرگاه عمیر زنی را تزویج خواهد کرد و او خوشترین را بر ستمیز همه کند بر رسول خدا روا باشد و این خاص عمیر است و دیگر مردم را روا نباشد که بی تعیین کاین زنی را تزویج

سازند و بر او بیست حجش یا زینب بنت خزیمه یا زنی از بنی عامر نفس خود را بر پیغمبر به کرد
 که چنان ندانند که میمونه نفس خود را با پیغمبر به ساحت کابین اورا چهار صد درم دانسته اند
 با بحکمه میمونه گوید وقتی من در پیغمبر بودم حاجت بغسل داشتیم من از انانی آب برداشتم و غسل
 کردم مقداری آب با مندا حضرت از بقیه آب غسل کرد عرض کرد من از اینجا غسل کردم
 فرمود لیست علی الله جنایه و ام از او حدیث کنند که شبی در نوبت اورسول
 خدای از خانه بیرون شد میمونه برخواست و در بیست پیغمبر آمد و در کوفت میمونه در کوفت
 رسول خدای اورا سو کند داد که در کجای عرض کرد یا رسول الله نوبت من بخانه زنان
 دیگر میثوی فرمود چنین میگردد بقضای حاجت بیرون شدم وفات میمونه در سال پنجاه
 یکت و بقولی استوار تر در شصت و یکت یا شصت و سه و بر او بیست و شش حج می
 بود بدین روایت آخر زنی که از آنحضرت فوت شد میمونه بود نه ام سید و کونید این عباس
 بر او نماز گذاشت و خواهر زاد های او زید بن الاصم و عبدالله شد ادین الحاد در قبر او آمدند و
 اورا اینجا سپردند از روایات او در کتب عامه فقاه و شش حدیث است از بیست حدیث
 مستفق علیه است در فرد بخاری دو و در فرد مسلم پنج و دیگر در کتب دیگر است با اتفاق علمای سیر
 پیغمبر این یازده زن زفاف فرمودند بحکمه علیها السلام و زینب بنت خزیمه در ایام حیات پیغمبر از
 جهان شدند و نه تن بعد از آن حضرت وفات کردند ماریه مخنثین کثیر گانی که با رسول خدا
 طریق مضاجعت سپردند ماریه بنت شمعون قبطیه بود که اورا مقوقش ملک اسکندریه با خواهرش
 شیرین بخت رسول هدیه فرستاد و مادر ماریه کینسکه سفید پوست و زیبا رخسار بود با بحکمه
 مسلمانی گرفت و پیغمبر چنانکه ملک یمن را در او تصرف کرد و او را دوست همی داشت و اینهم
 از وی متولد شد و در زمان حکومت عمر در سال هجدهم هجری از جهنم برفت جسدش را بقیع با
 خاک سپردند مستطینه لقب فارعه دختر شام بن عروه بن سعود ثقفی است و مادر حجاج بن یوسف
 است و از آن پیش که در حباله نکاح یوسف درآمد زن خیره بن شعبه بود و شیفته جمال نصیر بن حجاج
 از قبیله بنی سلیم گشت و نصر در زمان خود بطراوت دیدار و حلاوت گفتار سطح انظار بود و فارعه
 در حجر او چون سیر اندک گشت کلمات عشق آمیز و اشعار دل آویز بگما و دیگر بزرگان او میرفت

از قصه کاتب که برین انصاف بردر سراسری او عبور داشت نشید فایده را احصا نمود که برین شعر انشاد

الاسبیل الی خمر فاشرها | ام لا سبیل الی نصر من حجاج

عمر گفت من بیده المتمرینة این عا شق آرزو مند گیسفت قصه او باز نمودند صحیحی خبر عا غمزودند
 و در جمال و سخت خیره بماند فقال له عانت الذی تقمناک الخایفات فی خد و برهن
 لا اتم لک اما والله لا زقلین عنک دداء الجمال پس روی با او کرد و گفت
 توئی آنکس که زنان پری بخارا از پس پرد با آرزوی توئی شد سوگند خدای که علیه جمال از دیدار تو
 مرتفع سازم و فرمان کرد تا حجامی کیسوی او را پاک ببرد و اسکا دینک در روی او نظر کرد و گفت
 انت مخلوقا حسن الکنون نیکوتر شدی نصر گفت این چه کنا است که بر من میگویی عمر گفت این
 کنا بر من است که ترا در ابر سجت گذاشته ام و صلوات اما او را بر بشری بر نشاند و بجانب بصره
 کوچ دادند و مجاشع بن مسعود را کتب کرد متمنی یعنی نصر را ایچو بار و در میان مان بدینه
 اصبت من المتمرینة مثل شد و از انوی چون بصره رفت مجاشع بر عیاست قرابتی که با او
 داشت او را بر سراسری خویش در آورد و شمیله زوجه مجاشع که نیکو روی تر از زمان بصره بود تقدیم خدمت
 او می کرد و دل دهنوی او بست و نصر نیز دل بدو داد و بیچیک از حال آن دیگر آگاهی نداشت و
 چون مجاشع مو اطلب نصر و ملازم سراسری بوده ایشا از مجال نمی رفت که از دل با یکدیگر کشوف از بند
 چند آنکه عمارت عشق حدت کرد و ایشان هر دو در فن کماست و قرأت دانا بودند و مجاشع را
 بصره از خواندن و نوشتن بیکدیگر و ز جوش عشق نصر را نصر است کرد و در پیش چشم مجاشع بر زمین نکاشت
 الخی قد احببتک جبالوکان فوقک لا ظلک ولوکان تحمک لافلک یعنی چیات دوست
 میدارم که اگر حب من بالا کیر مظلله کرد و اگر در تحت قدرت در اید تو را حمل کند شمیله در زیر کلمات
 او نوشت و انا یعنی من نیز چنانم که توئی مجاشع گفت نصر چه نکاشت شمیله گفت رقم کرد که شتر شما
 چند شیر دهد گفت تو چه نوشتی گفت و انا مجاشع گفت ما هذا الذی بطریق این سوال و جواب با هم است
 نیاید و قد حمی که حاضر بود برداشت و واژونه بر فرزان خطوط گذاشت و پسری که نگارنده و
 خواننده بود حاضر کرد تا آن کلمات را روشن ساخت مجاشع چون این بدید با نصر گفت عمر بن حلتی
 از در شایسته بیرون شدن اغمزودیم اکنون بر خیز و بجز جاله خواهی باش لغز ناچار بیرون شد و در سراسری

فایده اصلاح

در ده

دیگر سکون نمود و بلای عشق در وی استیلا یافت چندانکه زین کشت و مازم بسر شد و زنان
 بصره این بد استند و آذلفت من المثنی همین مثل کردند جاشع نیز این قصه بشنید و بدیدار او
 شافت و بروی رحم کرد و باز خانه شد و شمیله را گفت که ده نامی بار و عن بیالای و بنزدیک
 نصر برده او را قوی بخش پس شمیله نان بر گرفت و بنزدیک نصر شد و او را بسینه خوچسپانید
 و از آن نان فتدری بخورانید در زمان نصر نیز و گرفت بخین از آن مردم که عبادت نصر
 حاضر بود گفت قائل الله الاغشی مگر حاضر حال ایشان بود که این شعر را گفت

لو اسندت میتا الی مخرها | عاشق ولم یبقل الی قابو

و چون از و بارگشت همچنان نصر بنجر کشت روزی چند باینگونه گذاشت تا از جهنم بگشت اما
 از آن سوی فارعه در سرای مغیره بن شعبة الثقفی نیز سیت یکروز با دادان مغیره بروی درآمد و طرقت
 که فارعه خلای در کف دارد و تخیل مشغول است فقال یا فارعة لئن کان خلایک
 من العذائک لبحشعة وان کان من العسائک لبشعة اعتدی فانت طالق
 گفت اگر این از بهر غذائی است که بشیر کردی بحجب حریص بوده و اگر از بهر غذای شبانه است
 دبانى که بی تخیل شب بر آن بگذرد بوی بد بیرون آید و او را طلاق گفت فقالت
 صخنت عیناک من مطلاق و ما هو الا من شقیة السواک فارعه گفت هر دو شمت بگو و اگر
 بگردید آنت که تو فهم کردی بلکه این تخیل از بهر آوردن شطایم مساکن بود مغیره از کرده خود
 پشیمان شد و سودی نداشت از پس او یوسف بن حکم بن ابی عقیل بن مسعود الثقفی او را بزنی کرد
 و تجاج از و متولد شد بلکه دختر پادشاه سما بطراوت رخسار و حلالت گفتا
 نامبردار بود سه تن از صناید عرب او را خواستار شدند نخستین مدرک دوم ضعیس بن شمس
 سه دیگر شماس بن عباس نام داشت چون ایشان حاضر حضرت ملکه شدند فرمود هر یک صفاتی
 خویش را از و صدق عرضه دهید تا هر که بخوامم از و را اختیار کنم پس مدرک ابتدا سخن کرد
 فقال ان لیه کان فی العز الباذخ و الحسب الشامخ و انما نشر من الخلیقة غیر
 و عدید عند الحقیقة گفت پدر مرا مکانی بلند و ثرا دی از جنم بود و مرا
 نیز مخدانی سخت و شرک است چون کاپیش آید از جای زوم و میان شوم قائل لا عیب علی عبد

از بی بی بخت
 از بی بی بخت
 از بی بی بخت
 از بی بی بخت

کنایت از آنکه زمرده چه شامش کنی مثل را از برای کاری گویند که چون واقع شد بازگرد
و تبارک آن نتوان کرد با جمله از پس مدرک ضعیف بن شریح سخن کرد فقال انا في مال اثنت
وخلق غير جنيت وحسب غير غنيت اخذ والنقل بالنقل واجزى القرض بالقرض
لغت من بابي فرده وخلقى سرده وژادی خالص است و ارم بدر ایند کفر کنم و نیک را بنیکوئی یاد
دم فقال لا یتربك غائبان لا یتربك شاهدًا این سخن نیز مثل شد آنگاه شامس بن عباس
آغاز کرد فقال انا شماس بن عباس معروف بالتدیی والباس حسن الخلق
في سجية والعدل في قضية مالى غير محظور على القتل والكفر وبالجم
غير محبوب على السر واليسر من شماس بن عباس من قبل باس من در میان باس معروف
و موصوفت و جبلت من سباحت خلق و عدالت در حکم سقوط است مال خود را فخر باشم و عینی
از خواهنده در بیخ نزارم و در ضیق معیشت و خصیعت بر روی آینه در نه بندم قالت الخیر
منیع والشر محمد در این سخن نیز مثل شد آنگاه مدرک ضعیف را دست طرد و در بر سینه متمسک
گذاشت و روی با شامس کرد و گفت یا شماس فقد حلت منی محل الا هزاع
من الكنانة والواسطة من القلادة لدمانته خلقك وكرم طبلكفت ای شامس محل
مکانست تو از برای من چنان زیبا و در خور است که سهم کیش و جبهه تیز و گوهر در مرسله و قلاده چه ترا
خلق نیکو و خلق ستور است و آنگاه شامس را جفت گرفت میون بنت بجد است و او را
معویه فرمان کرد تا از منزل و مرعش با شمتی و حرمستی که لایق او بود کوچ داده نزدیک معویه آوردند
میون از آنگاه که از سرای خود بر پشت تا انوقت که بر معویه پیوست همه وقت از خانه خود یاد کرد
و افسوس میخورد و از اقامت در شام قرین افغان و الام بود دیگر روز معویه گوش فراداشت و میون

این اشعار مسطور ذیل را انشاء میگرد
احب الی من قصر منیف
احب الی من اکل الرعیف
احب الی من نقر الدفوف
احب الی من لبس الشفوف

لبیت تحفوق الایاح فینه
واکل کثیره من قعر بدیتی
واصوات التریاح بکل فنج
ولبس عباءة و تقر عینی
و کلب ینفج الاضیاف حولی

احب الی من هر الوف

و بکری تبع الاطعان طلب

احب الی من بجل زفوف

و خوق من بنی عجمی ضعیف

احب الی من علی عینف

چون معویه این اشعار را شنید قال

مارضیت ابنته مجددا حتی جعلنی ^{عینف} علیا کفت دختر بجد را رضی نشد تا گاهی که مرا علی عینف لقب کرد

مهری از اهالی مراث بود زوجه حکیم عبدالعزیز در زمان شاه رخ میرزا صاحب کوهر شاه بیکم بود شیرینی کلام و طبع موزونش دل می ربود اشعار مرقومه از مشارالیه است

زاهد ارسواک ساز دست و لاقفل شود
بان ای حکیم طالع مسعود من نکر
میلم بمه سوی دلب بران چکل است
از سپه ضعیف نا توانم چه چکلست

بچ بر خار یک آن از خاک من حاصل شود
و لها
و لها
کردم بر اوج برج مه خویش تن طلوع
یارب که سر شتم ز چه آب و چه گلست
کر میل مرا بسوی سپهران بود

شیرخان در مرآت الخیال نوشته که روزی مهری پیش کوهر شاه دیکم بالای بام نشسته بود اتفاقا شوهر مهری خواجه حکیم عبدالعزیز در میان قصر ظاهر شد یکم خواجه را جلبید خواجه با اضطراب و عسر خواست که خود را بجا دست یکم رساند و ضمن آمدن استعجال چون پر بود در حرکات عجب از وی مشاهده افتاد یکم به مهری فرمود که بر حسب حال خواجه خیزی بگو مهری این ترانه سرود

سر مهر و وفاداری منانده
چنانکه پای برداری منانده

مرا با تو سر یاری منانده
ترا از ضعف و پیری قوت و زود

یکم بجنید و صله لایق به او بخشید و این غزل از وی مشهور و معروف بود لهذا مرقوم کرد

از نو دیم بیک جرعه می حاصل بود
در بر کس که زد مبی خرد و لا یعقل بود
داشت خود او بزبان آنچه مراد دل بود
لاله خسته خون در دل و پا در کل بود
سحر چشم تو بدیدم هم بر اشا مل بود
حیف صد حیف که این دولت مستعجل بود

حل هر نکته که از سپهر خرد مشکل بود
کفتم از مدرسه پرسم سبب حرمت می
خوایم سوز دل خویش بگویم باشع
در چمن صیدم از گریه و زار تنه دلم
آنچه از بابل و باریوت روایت کردند
دولتی بود تماشای رخت مهری را

همه از زمان کج بود و در بعض تذکره بایشابوری و بعضی بدخشان نوشته اند طبع موزون
و قامت رعنا داشت و در بزم سلطان سخر سلجوقی بغزت سپهر برد و این اشعار از او دیده شده

قصاب چنانکه عادت است مرا
سر باز بقدر سه بند بر پایم
افسوس که از طرف کلت خار گرفت
سیماب ز سخنان تو آورد مداد
شما که بنا ز ما تو خشم همه رفت
آرام دل و مونس جام بودی
من عهد تو سخت هست میدتم
هر دشمنی ای دوست که با من کردی
جام را بر کف دست نوشتی
از من طمع وصال داره
و مسلم توان بخواب دیدن
جایی بود صبا که ز ندارد

افکند و بخت و گفت این خوست مرا
دم میددم تا بکشد پوست مرا
زاغ آمد و لاله را به منقار گرفت
شجر ف لب لعل تو ز نثار گرفت
درها که بنوک غمزده ستم همه رفت
رفتی و هر آنچه با تو کفتم همه رفت
بشکستن آن درست میدا ستم
آخر کردی بخت میدا ستم
میزیضا کرد دست تو دست دگر
اتحقی هوس مجال داره
این صییت که در خیال داره
آیا تو کجا مجال داره

مطلع
عزیز
دلها

گویند شبی مستی بر سبیل کسب هوا از مجلس سلطان سخر بیرون آمد دید که برف باریده است بعد از آن که بر
گشت شاه هوار استغنا فرمودستی عرض کرد
وز جمله حسد و ان تراختین کرد
بر کل سندان پای زمین سیمین کرد
خینا کری در حیدر آباد کن بود و بدولت نواب نظام علی خان خلف نواب نظام الملک
اصف جاه امیرانه نیز نیست بحدیکه هرگاه مرد چند من طلا و نقره و جواهرات قیمتی و اسباب
امارت ستر که آن بر نوچیان بی تقسیم شد با شعر و فقر بسیار محبت داشت و خود اکثر اوقات
رخت مردانه در بر کرده تیغ بر کمر بسته سوار بر اسب شده از خانه بیرون میآمد گویند مسجدی در حیدر
دکن ساخته شاعری در ماده و تاریخ آن منجی گفت چون محمد ابن سجاد خاص و عام است فلک گفتا که این چه است

چون ماه تماشید بسیار پسندید و خندید و کمینار رویه سکه بند و دست شما جایزه بد و بخشد و این پیش باعی

بروز شش الهی چو نامه مسلم
مکن مقابله آن را بسر نوشت ازل
گرانی مکنی کند با رتبه لعل جانانرا

از وقت
کنند باز که امروز باز خواهد منت
کمی ویشی اگر باشد آن کناه منت
که آن لب از ترالت بر نازد و سرخچ

حسن النون

پادشاه که احوالش از غایت شهرت مستغنی از بیان است و کلامش حسیه به زبان زد سخنوان ایشان

نورجهان اگر چه بصورت زنت
کشاد غنچه اگر از نیم کلزار است
نه کل شناسدنی رنگ بونه عارضه

از وقت
لیکت بیاطن زن شیر فکن است
کلید قفل دل ما بستم یار است
دل کسی که بحسن واد اگر قرار است

روزی جهانگیر پادشاه از یکم سوال کرد که کنسکامیکه زن و مرد با هم جمع شوند کرالند

باشدای جان من یکم فی البدیهه جواب داد
و نیز در وقتیکه یکم حالضه بود شاه میل صحبت او کرد نورجهان یکم این بیت بر زبان آورد

بوقتی که مردان بخوانند کرالذنی باشد یکجان
او کرد نورجهان یکم این بیت بر زبان آورد

بخون من اگر شاه دلت خوشنود یکم کرد
قبرش در شاه دره لاهور است و این بیت بر لوح آن
نی پر پروانه یابی فی صدای بلبل
بر در اجم و دینار نقشش کرد بیت
بنام نورجهان پادشاه یکم زر

یکجان منت ولی تیغ تو خون آلود میگرد
بر مزار ما غریبان نی چراغی نی کل
وقتی که جهانگیر نام سلطنت بوی سپهر این بیت
به حکم شاه حبیب یکم یافت صد زبوی
کفانی مصاحب و بهشین حرم یکم

والده شاه سلیمان بوده و پدرش از امرای بزرگ شاه سلیمان بود چون آوازده جمال دلکش و
فطرت بلندوی بر زبانها افتاد بزرگان هر قوم او را خواستگاری می نمودند بنا بران نخلانی
مسطوره انیر باعی کجنت و در چهار سوی بازار آویزان کرد مقرر بر آنکه هر کس آن رباعی را جواب
گوید در جباله نکابش در آید که از روز و زمان آن روزگار هیچکس از عمده جواب بر نیامده و هی هذا

از مرد بزرگه روی زر می طلبم
من از دهن مار شکر می طلبم

از خانه عنکبوت پر می طلبم
وز پیشه ماده شیر ز می طلبم

بعد از فوت مخانی سردار خان وزیر شایهجان پادشاه بی مطلب برده این رباعی را در جواب گفت

تن خانه عنکبوت و دل بال و پر است

علمی است برین رو که تحصیل زراعت

هر پشه از وحشید و آن شیر زراعت

زهر است بجای علم و معنی شکر است

حرف الواو (اعلیحضرت) (ویکتوریا پادشاه انگلستان) امپراطری

هندوستان اسم ملکه مغظمه پرنس الکاندرین ویکتوریا دختر ادوارد دکن دوکنت چهارین
پسر ژورژ ششم پادشاه انگلستان است و مادر ایشان ماری لویزا ویکتوریا دختر دو ساکس کوبورگ
بعد از ژورژ ششم پسر اولش ژورژ چهارم تخت سلطنت نشست چون از او اولادی نماند برادر دیگر
اورا تخت نشاند از او هم اولادی نماند لهذا سلطنت با علیحضرت ملکه حالیه که برادرزاده او
میباشند تعلق یافت تولد علیحضرت مغظمه در روز بیست و چهارم ماه مه سال ۱۸۱۹ مسیحی در یکی
از عمارات سلطنت لندن منوسوم به (کنسنگتن) اتفاق افتاد اول اسم ایشان را از اسم امپراطور روس
گرفته و اسم دیگر را که ویکتوریا باشد از اسم مادر ایشان ماخوذ داشتند پدر و مادر مغظمه نکام
طفولیت زیاد ایشان را دوست میداشتند و منتهای موانعت و اهتمام را در پرورش و تربیت
آن مغظمه مینمودند در سن هشت ماهگی پدر ایشان وفات کرد و بهاصله یکت هفته ژورژ ششم نیز فوت
شد وفات او هم مانند غالب سلاطین انگلیس در روز شبانه اتفاق افتاد چند ماه بعد از تولد پرنس
ویکتوریا از کیلیو چهارم دختری بوجود آمد ولی آن دختر پس از سه ماه مرد و از آن سلطنت چه ویکتوریا
برگشت مادر پرنس ویکتوریا بعد از وفات شوهر دل خود را بخترا والا که خویش خوش کرده او فاش
را تا مآصرف تربیت و پرورش دختر میکرد تا بن چهلگی رسید از آن پس معلمین بسیار قابل ماهر برای
تعلیم و تربیت و تحصیل پرنس گرد آورده تعلیم و تربیت ایشان پرداختند و چنان شد که در سن
یازده پرنس السه المان و فرانسه و ایتالیا را بخوبی حرف میزد و السه قدیمی علمی لاتین و یونان را نیز
میدانستند و در ریاضیات کامل شده بعلاوه در علم موسیقی و فن رقص و ساز و صنعت نقاشی
همان تمام حاصل کرده بودند دولت انگلیس برای مخارج تحصیل و مصارف دیگر این پرنس سالی
ده هزار لیره بمقرری قدیم ایشان که شش هزار لیره بود افزون دین دوازده سالگی مجلس دربار ملکه
زوجه عمومی خود رفتند و از آنوقت بجد در مجالس و محافل دولتی حاضر میشدند و غالباً با والده

خودشان بعضی از صفحات نکلیس سفر میگردند و از سفارت خود اطلاعات مفیده و فوائد میظنور و حاصل
میومند در سن هفده سالگی دانی پرنس پادشاه بلژیک با دو پسر خود پرنس البرنت و پرنس البرت سفری
بلژن آمده و چندی در قصر فلینکن در همان شدند در عرض انجمنت فیما بین پرنس و پرنس البرت در باطن
عشق پیدا شد دانی پرنس نیز خیلی میل و آرزو داشت که انجمنه را برای یکی از دو فرزند خود خطبه کند
سال بعد ازین واقعه روز بیست و چهارم ماه مه سال ۱۸۳۲ مسیحی پرنس بن سجد و رسید که بقانون ملت
انگلیس تکلیف در شداست در اینوقت ملت نکلیس جشن بزرگی گرفته و از اطراف تعارفات و پدید
برای پرنس و والد و ایشان می رسید و مردم به تبریک و تسنیت می آمدند در آنوقت یک همانی و بال
بزرگ دولتی داده شد و در آن مجلس پرنس را زیاده محترم و بر مادرش مقدم داشتند با نظیر تو پرنس
از طولیت بجد تکلیف در شد رسید روز عید میلاد پرنس بود که در همان روز کیلیوم چهارم در قصر وینیز
بر مرض تب و فوبه فوت شد پرنس که بهیچوجه از این واقعه اطلاع نداشت با سترحت در قصر خود خوابیده
بود و چند نفر از وزراء با کشیش بزرگ تعجیل و شباب تمام از وینیز بلژن آمده دو ساعت قبل از طلوع آفتاب
بقصر پرنس رسیدند در حالی که تمام غله و خنده قصر خواب بودند حتی در بانان برحمت زیاد در بانان را از خواب
بیدار کرده داخل قصر شدند و خدمتکار مخصوص ملکه را طلبید و گفتند به پرنس عرض کن چند نفر از وزراء آمده
و بخوابند بجنون مشرف شوند خدمتکار رفت و پس از مدتی آمد و گفت پرنس در خواب شیرین است
و کسی جرات نمیکند انضطیه را بیدار کند و زرا بگفتند برو هر قسمت پرنس را بیدار کن ما وزرای ایم
و برای مطلب همتی نزد ملکه محتره خود مان آمده ایم و اگر خواب پرنس حرام شود با این قسم بزرگی که در
میش است چندان عیبی نخواهد داشت و محل بر سرور ادب نخواهد بود دوسته دقیقه بعد پرنس از شد
تعجیل با همان لباس خواب با طاق ایشان داخل شده کشیش بزرگ بقضیل را بعضی ساینده هلام کرد
که از امر و زشما پادشاه انگلیس سید پرنس از این خبر جنابی افسرده خاطر شده فوراً کاغذ تسلیت و تعزیتی
بر وجه عمومی خود نوشتند و همان طور مثل سابق او را ملکه خطاب کرده کسی پرسید چرا با ملکه خطاب
میکند و حال آنکه شما خودتان امروز پادشاه هستید و جواب گفتند برای اینکه میخواهیم از نوشته من
بدانکه من ملکه و مادشاه هستم و ادینت بعد در یکی از قصرهای دولتی مجلس شورای منعقد شده
وزرا مشاوره و گفتگو میکردند که آیا این ملکه و پادشاه جوان بی تجربه چه قسم رفتار خواهد کرد پس از

انقضای مجلس بکلی بقصر پادشاه شده بیک رفته قسم بیعت و انقیاد و خلوص و صداقت خورد
 دست انمظنه را بوسیدند پادشاه نیز در جواب آنها لطف بسیار مفضل خوبی کردند که از آن روز به طاعت
 و تربیت و حسن کفایت خودشان را بر تمام واضح و آشکار گردانیدند و همه دانستند که معاین آن
 مظنه زحمات پرفایده کشیده بودند در روز بست و حکیم ماه ژون در یکی از عمارات دولتی موسوم
 به سنت جمعی مجلس بزرگی منعقد گردید و جمعیت کثیری از اهل شهر و خارج در میدان مقابل برای
 تماشا گرد آمدند پادشاه با کمال تجمل و دستکام سلطنتی بقصر آمده خطاب خوانده شد که کیلوم پادشاه
 وفات کرده و ملک بجای او تحت سلطنت نشسته اند مردم شهر جشن بزرگ گرفته آتش بازی و طناب
 توپ شد و تنبیت نامه جات از هر طرف می رسید از جمله از پرنس البرت که او و ملکه غالباً در خیال کدیر
 بودند بعد پادشاه از قصر کنشکن نقل مکان به بوکینگام کرده در اینجا قرار گرفتند در اولین مجلس دربار
 ایشان در این عمارت متجاوز از دو هزار نفر مردم بحضور آمده معرفی شدند بعد از آن پادشاه برای
 تغییر دادن سبیت اجزای پالمنت به پارلمنت رفته در مجلس لردها که جای سلاطین است
 نشسته با کمال آسانی و بسبب رباط و اطلاع در امور سبیتیه گفتگو و رسیدگی نموده و محض و صاف لطف
 بسیار شریفین عالمانه کردند که محل بحثین و مجید تمام مردم گردید در ماه او اعلیحضرت مظنه بقصر و بندر
 رفته ماه بعد در اینجا سانشون دیدند در ماه نوامبر در آنجا که شهر لندن رفته به حکام حرکت
 و عبور از کوچه و بازار مردم آنها را شادی و بشاشت میکردند و همه آواز طتی و سلامتی ایشان را
 میخواندند ترتیب امور این حکومت را در کمال خوبی دستور العمل داده و خوب از عهد برآمدند در
 سبیت و پنجم ماه نوامبر برای شهودن پارلمنت حاضر گردیده و در کمال شایستگی و خوبی از عهد نظمت
 و تقریرا علانات متداوله رسمیه برآمدند پارلمنت برای مخارج و مصارفات شخصی اعلیحضرت پادشاه
 سالی معادل سیصد و شصت و پنجاه لیره مقرر کرد و بر مقرر می مادر آن مظنه افزوده تا به سیصد
 هزار لیره رسید در سبیت هشتم ماه ژون سال ۱۸۳۱ در یکی از کلیسای بزرگ دولتی لندن مجلس تاج
 گذاری منعقد شد جمیع اهل انگلیس تقریباً از خارج و داخل آن روز در شهر جمع شده بودند تمام شون انگلیس
 که حاضر لندن بودند از سواره و پیاده با لباس نظام در کوچه های شهر صف کشیده بودند در عمارت
 قبل از نظر بنای شلیک را گذاردند و بر قمای دولتی را در تمام عمارات و ابنیه دولتی برافراشتند

اوقات علیحضرت پادشاه از در ب عمارت خودشان بکالسه نشسته آهسته آهسته بجانب کلیسا حرکت
 کردند کالسه های سفرا و ماسورین محض در اول از جلو بودند و کالسه شاهزادگان و خانواد سلطنت از
 عقب دوازده کالسه ملکه که در هر یک دو نفر مرد و دوزن بودند پشت سر آنها میرفت کالسه با
 علیحضرت مخطه تمام شش اسبی بود و عقب سر ایشان کالسه بهشت اسبی قیوم دولت انگلیس میرفت بعد
 از آن کالسه سایر نجبا و اعیان و اشراف و ارکان دولت انگلیس حرکت میکرد با این هیئت و حیثت
 ملکه مخطه وارد کلیسا شده در جای خود نشستند و برسم معمول نماز و دعای خود را خواندند بعد کیش بزرگ
 شروع کرد با جسمه او از تاج گذاری اول چهارست کلیسا روی کرده چهار مرتبه سوال نمود که آقایان
 من اینک در اینجا ملکه و پادشاه شما را بشناسان میدسیم و اعلان میکنیم که پادشاه حقیقی شما خداوند است
 آیا شما که حاضرید و این است میشناسید و قبول دارید یا خیر جواب از اطراف هر دفعه با وازند
 شنیده میشد که خدا این ملکه و پادشاه ما را سلامت بدار پس از آن برسم معمول نماز و دعا کردند
 شد کیش بزرگ برخاسته پادشاه و راقم داد پادشاه دست خود را بروی توریه و آئیل گذاشته
 قسم یاد کردند که باین توریه و آئیل عمل نمیکیم آنچه از روز در مجلس شوری بشما وعده کردم برخلاف
 آن عمل نکنم ولی با داد و یاری خداوند تبارک و تعالی آنوقت کیش بزرگ قدری از عطریات
 دعا خواند و بر دست پادشاه مالید و بعد مخطه از جانی که بودند برخاسته بروی صندلی که از
 قدیم الایام جمیع سلاطین انگلیس روی آن تاج بسر گذاشته اند نشسته کیش مزبور مجدداً بار و غن مقدس
 شکل صلیب بر سر دستهای ملکه کشیده همیشه و همیشه دولتی را تقدیم نمودند بعد از آن لباس سلطنت
 در بر کرده انگشتری و قلیمی که از اناش پادشاهی و علامت سلطنت است تقدیم ایشان نموده
 انگشتری را در انگشت و چوب را در دست گرفتند آنوقت کیش بزرگ پیش آمده بکمال احترام
 تاج سلطنتی را با دو دست گرفته بر سر پادشاه گذاشت و ادعیه چند بر آن خواند بعد تمام مردم
 با ساز و ناقوس و از ملتی و سلامتی ملکه را بهیئت اجتماع خواندند از پیرون هم نوبت عمارت
 دولتی را شروع بتلیک کردن و سر بازها موزیک میزدند پس از آن اول کیش بزرگ پیش آمده
 با کمال احترام دست بر روی تاج گذاشته دست پادشاه را بوسیده و از قول خود و تمام
 نمایندگان مذکور بر اطاعت و انقیاد نمود سایرین نیز به همین طریق دست ملکه را بوسیده

اطاعت کردند و وضع ساخت تاج مزبور از آنجا قرار است زمین آن از زعفره و طلاست کما هی از مختل
 با زعفره خردا در که توی آن قرار داده اند یک قطعه یا قوت بسیار بزرگ با یکت یا قوت احمر سطح
 و شانزده قطعه یا قوت دیگر از همان قسم یا قوت و یازده قطعه زمره و چهار قطعه یا قوت سبی و بیست
 سیصد و شصت و سه قطعه الماس بزرگیان و هزار و دو سیت و هفتاد و سه قطعه الماس روزه
 و صد و چهل و هفت قطعه الماس مسطح و چهار دانه مروارید بسیار درشت و دو سیت و هفتاد و
 سه دانه مروارید کوچک در روی آن نصب است قیمت جواهرهای مزبور غیر از جواهر اول که قیمت
 آن معین نیست معادل یکصد و دوازده هزار و هفتصد و شصت و سه تیر است تاج گذاری منقش شده پادشاه
 با تاج مکل جواهر از کلیه بیرون آمده بجانب قصر خوروانه شده و عرض ماه مردم از اطراف انظار خود
 و شادمانی میکردند و دستمالهای خود را بر آن گان داده فریاد میکردند ضاوه انشار الله مکه ما را سلامت
 بدار تا مدت چند روز الملی شکر قلیل داشتند و از اعلی ادنی مشغول عیش و عشرت بودند از شب
 تا جلذاری تا چند شب بعد از جانب پادشاه کججج متاشا خانها و موزیک خانها و سایر کرد
 کاهسا قیخن شد که مردم را متجانا راه داده مطالبه پول از احدی نشود آخر روز بعد از تاجگذری
 پادشاه برای اینکه خود شانرا مردم بنامند هر روزه بکالمه نشسته در باغهای عمومی لندن گردش
 میکردند در تمام شهر با قطعات دور و نزدیک این جشن بزرگ گرفتند مخارج تاجگذری ملکه از حقیقت
 متجا و از شصت و نه هزار و چهار صد و بیست و یک تیره انگلیسی نشد و حال آنکه در موقع تاجگذری
 ژورژ چهارم پیش از دو سیت و بیست و شش تیره صرف و خرج شد پادشاه بزرگ پرنس لوبلا
 که دالی اعلی حضرت ملکه بود بر تنائی آن عظمه بسیار نفوس سنجور دزیرا که اوایل شب با سبای عم
 ایشان بود و امورات دولتی را زیاد و اجرای آنها را برای انظار صعب و دشوار میدید باین لحاظ
 چند مرتبه از ایشان خواش و تکلیف کرد که محض اینکه تنها نشید و کجی در امورات و زحمت دولتی
 داشته باشید پرنس آلبرت را بشوهری قبول کنند ولی آن اعلی حضرت تکلیف مزبور را قبول ننمودند
 و یکفایت بنوز ما هر دو جوانیم و موقع عروسی ما نرسیده است علی الخصوص که پرنس آلبرت بنوز
 چند ان اقامتی در گلستان نکرده و بقدری که باید و شاید از وضع انهمانکت و احوال انهمانک طلب
 حاصل نموده و رحمتی که لازم است در این راه کشیده است پس از چندین چیز باز پادشاه بیک

بخیال عروسی افتاد و برای این کار سپهرهای خود را بلند کرد و علیحضرت پادشاه و کاغذی نوشت
 که این دو پسر من هر دو برای خدمت شما حاضرند هر کدام را خواسته باشید قبول فرمائید در پذیرائی
 شاهزادگان آنمغلیه کمال تکریم را نموده و از اظهار محبت و مهربانی چیزی فروگذار نکنند و چندی ایشان را
 نزد خودشان نگاه داشتند شاهزادگان مشارالیه هر دو جوانان خوبی بلند قامت و خوش اندام
 بودند خاصه پرنس آلبرت که بسیار صاحب حسن جمال بود پس از آنکه بی که شاهزادگان در آنکلت
 توقف نمودند آخر الامر پرنس آلبرت را بشوهری خود اختیار و انتخاب نموده فوراً مکنون ضمیر
 خود را بدانی خودشان نوشتند و خواستش کردند که عجالتاً این مطلب محرمانه نزد او باشد تا رسم مجلس
 پاپمنت اظهار شود در ضمن پرنس آلبرت همه روزه همراه ملکه سوار شده و همه جا ملازم خدمت و بواجب
 صحبت ایشان بعد هر دو شاهزاده به مملکت المان مراجعت کرده و علیحضرت ملکه نیت خودشان را
 در باب مزاجت با پرنس آلبرت بوزرای شوری اظهار داشتند و زراتاراً این نیت پادشاه بر آن
 و تصویب نموده خیال ایشان را پسندیدند و گفتند ما میدانیم که مورات و همام دولتی زیاد و رسیدگی
 تمام آنها برای شخص علیحضرت شما بهترین کاری سخت و دشوار است پس البته در اعمال خلیفه سلطنت
 برای محلی لازم و این خیالی فرموده اید خیالی بسیار خوب و مبارکست ما دیگر که آنمغلیه برای افتتاح
 پاپمنت مجلس کرد با رفتن در ضمن نیت خود شاهزادگان خصوص مزاجت با پسر دانی خود به اعضا
 مجلس پاپمنت اظهار داشتند همه اهل مجلس پسندیدند و تجید کردند و فی الحال مجلس پاپمنت
 سالی سی هزار لیره برای مخارج و مصارف شخصی پرنس آلبرت مقرر کرد و خود پادشاه منصب و نیت
 سرداری کل نظام کلیس را با لقب آتش رویالی با و محبت فرمودند روز دهم ماه فوریه برای عروسی
 معین شد روز ششم این ماه پرنس آلبرت با پدر و برادرش بانکلت آمده در قصر بونیام پاپمنت
 ملکه مشرف شدند پرنس آلبرت یکت کردن بندها بر نشان برسم هدیه و پیشکش تقدیم حضور ملکه نموده
 پادشاه نیز نشان و جامیل ژار تیر (زانوبند را) به پرنس مرحمت فرمودند روز دهم فوریا چنانکه
 معین گردیده بود در یکی از کلیساهای بزرگ در حضور جمیع اعیان و اشراف و ارکان دولت
 فیامین علیحضرت ملکه و پرنس آلبرت عقد مزاجت بسته شد مولود اول آن علیحضرت دختر
 بود ثانی پسر یعنی که این فرزند بوجود آمدت کلیس بسیار خوشوقت شدند که نسل ذکور برای ولیعهد

دولت انگلیس بوجود آمده است چند وقت بعد از عروسی وزی علیحضرت ملکه باپرنس در کالسکه
 گردش میکردند جوانی از سلووی کالسکه طپانچه بطرف آن علیحضرت خان کرد و بلافاصله او را دیکر را
 خالی نمود ولی از حسن اتفاق بیحکایت پادشاه بخورده فورا جان را گرفتند و معلوم شد دیوانه بوده است
 در این سنه جنگ انگلیس با افغانستان در گرفت و کابل منخرسپاه انگلیس شد مملکت پنجاب و خاک
 او و نیز در همین سال پنجاک بنده متصرفی انگلیس متصل گردید سال بعد نعمان و اشترارد دیکر با قصد جان
 پادشاه مخطئه را نمودند ولی نتوانستند آسیبی بوجود ایشان برسانند در سال ۱۸۴۲ علیحضرت ملکه
 باپرنس آلبرت مملکت اسکاتلند سفر کردند و از آنجا بسیار بنا در مخطئه انگلیس و بعد از سیر حدود و
 نقاط داخله مملکت به بریتانیک مسافرت نمودند و چند نیز بفرانس رفته همان پادشاه فرانس
 شدند در اول سال ۱۸۴۳ پدر پرنس آلبرت وفات کرد بعد از آنکه علیحضرت پادشاه بلندن
 مراجعت کردند نیکلا امپراطور کل ممالک روسیه بهمانی مخطئه آمدند اگر طبیعتا امپراطور نیکلا
 قدری تند و غیور بودند اما علیحضرت ملکه آنموجوم را زیاد دوست میداشتند زیرا که امپراطور پرنس
 آلبرت را دوست میداشت و علیحضرت ملکه زیاده از حد میل و محبت نسبت بشوهر خود داشتند
 و مکرر رشیده میشدند که خدا میگرداند که خدایا یکروز بعد از شوهرم مراننده کن از چندی بعد آن مخطئه
 باپرنس بایرلاند سفر کردند باز هم آنجا یکفر از ابل برلاند سوئد قصدی درباره ملکه کرده تیری پنجاب
 ایشان خالی کرد ولی چون معتقد نشده بود باز هم آسیبی بوجود ایشان نرسید در عرض آنجست
 دو او را دیکر مبلکه کرامت فرمود و یک پسر دیکر هم در سال ۱۸۵۰ بوجود آمد باز برلاند
 هنگام توقف علیحضرت ملکه در ایرلاند قصد جان ایشان را کرده علی الغضله باچوب دست خود
 سخت بمبر ایشان زد بطوریکه کلاه را خورد کرده زخم منگرمی به پیشانی آن علیحضرت وارد آورد
 مقصرا بمکافات این تقصیر و جنایت محنت سال حبس کردند در سال ۱۸۵۲ یک شخص بسیار
 متمولی از مالی انگلیس مرد و در وصیت نامه اش دو بیست و پنجاه هزار لیره پول نقد بجهت
 علیحضرت ملکه گذاشت در سال ۱۸۵۳ چهارمین پسر مخطئه بدینا آمد در سال ۱۸۵۴ ادو
 انگلیس بملاحظه صرفه حال دولت عثمانی و سایر دول اروپا بدولت روس اعلان جنگ
 کرد و عساکر متحد فرانس و انگلیس برای جنگ به قرقم رفتند و سه محاربه شدید در جنگ آلمان

دولت اولا

وبلک ناوا وایکومان از قشون نکلیس بطور رسید در سال ۱۸۵۵ نیگلا امپراطور روس مرحوم شد تا بعد
 امپراطور فرانسه با اتفاق امپراطور اوسٹریا و پرنس اعلی حضرت ملکہ و پرنس آلبرت بلندن آمدند
 برای پذیرائی این دو همان عزیز و دوست نیکو این جشن بزرگ در تمام مملکت گرفته شد و سانی از
 تمام قشون نظامی نکلیس دیده بصاحب منصبان و سربازان زخمی خبک قرمز نشان و امتیازات بخش
 و اعطا کردید بقاصلاً دو ماہ بعد علی حضرت معظّمہ و پرنس آلبرت بیازدید امپراطور و امپراطورس
 فرانسه رفتند در سال ۱۸۵۷ پرنس سطرس دختر ملکہ متولد شد در سال ۱۸۵۸ دختر اول منظرنا
 برای سپہ پادشاہ پروس عروسی کردند در ۱۸۶۱ مادر علی حضرت ملکہ و فات کرد روز یکشنبہ ۱۵
 دسامبر سنہ ۱۸۶۱ پرنس آلبرت نیز دنیای فانی را بدرود نمود از این واقعه پادشاہ معظّمہ زیادہ
 از حد متالم و متاسف گردیدہ بخدی غمگینہ میخوردند کہ نزدیک بود خود را تلف کنند تا دور لہا
 تمام مشغول غزاداری بودند چنانکہ هنوز ہم لباس غزاد بردارند و اعلی و همانی دوری میکنند
 اسال چون سال پنجاہم سلطنت انظّمہ است از اینجا کہ ملت نکلیس منتهای رضا و شکر گذاری
 و ارادت و اطاعت را نسبت بملکہ از دلہا بہ تنہیت و تبرکات این عید جشن بزرگ گرفتند
 الحق در عهد سلطنت پادشاہ دولت و مملکت نکلیس ترقیات زیاد نمودہ چنانکہ تا بحال در عهد
 کمتری از سلاطین دنیا انقدر ترقیات متوالیہ از برای ملتی حاصل شدہ اینها تمام از حسن مراقبت خود
 ملکہ بودہ است و بہین جهت است کہ ملت نکلیس اینطور با دل جان پادشاہ و ملکہ محترمہ
 خود را دوست میدارند و بدعا کونی ایشان مشغول هستند **عرف الہما**
 ہند ملت علقبہ زوجہ ابوسفیان ضعی او بار رسول خدا و اچیتن وحشی القتل حمزہ شہید
 در غزوہ احد مشہور است بعد از فتح مکہ آن ہنگام کہ رسول خدا صبت میکردند تقابلی از چہرہ او بخیمہ در
 میان نموان کلم گفت انکا و نقاب از روی بر کشیدہ گفت منم ہند پیغمبر فرمود چون سلمان آمد
 خوش آمدی عرض کرد سوگند باخدا ای از این پیش ایل بسج حیمہ را در روی من از خیمہ تو دشمن ترند شتم
 و اینک بسج اہلی را از اہل خیمہ تو دوست ترند از من پیغمبر فرمود این معنی زیادت خواہد بود یعنی
 کرد کہ میخواہم در حیت دست بدست تو رسام فرمود من با زبان مسافحہ نکم و این اصح است
 از آنکہ گویند جاہ بردست نهادن از زبان بر فراز آن جاہ دست او مس کنند یا آنکہ قدحی

زنان

آب آوردند و پیله دست بر آن آب فرو برد و بعد از آن زمان دستها خود را فرو دادند با آنکه
 بسرای خود باز شد و هر سبت که در سرای داشت خورد در هم شکست و گفت ما از شما مغز و بوی و چنان
 طریق جبل سپردیم آنکه بزغاله بر ستم بدیه بجزیت رسول فرستاد و پیام داد که امسال کوفندگان با نیکان
 و کم با کیرند عجمه دعا کرد تا کوفندگان او بسیار شد گفت هذا بمن بركة رسول الله صلى الله عليه وآله
 هفت عقیقه در مشب التواریخ مذکور است که آن هفت دختر پاکدامن از تراد سومر بودند
 چینی که سلطان علاء الدین پادشاه دلی بر اهالی سداخت و مینا مردم سومر بر انداخت ابل و عیال
 مردم سومر فرار می نمودند و کمپوشه بانی خریدند ایشان نزد آن لفرقه از جمله فراریان بودند اتفاقا در آنجا
 راه از هم با بان خود جدا افتادند آواره و اندویشناک رو بر آه نهادند و گریزان می رفتند فوج پشاه
 که بتاقب اهل فرار بر میست جلو ریز بودند برخی از آن با ایشان فراسیدند آن پاکدامنان را
 بکند و نذرت چاره کار خود از آن کار ساز عالم در خواستند در حال بقدرت پروردگار جل جلاله
 زمین از هم شکافته گردید و آن هفت کلدسته عفت را درون خود جاداد سواران این حال را از دور
 ملاحظه کردند و حیرت زده بدانجا رسیدند دیدند که گوشه ایشان از جبهه عبرت انبیا و روزگار
 مانده گویند از محضر است صاحب توفیق و خداوند بختیق بودند در شبهای تبر که نایان جوق جوق و دست
 دست زیارت آن مریم صفنان شست تا بناید و برکت صدق نیت و لاوت مراد می یابند
 منقول است که بعضی اناش را در چین زیارت حالتی روی میدید که یکبار از تعلقات جسمانی و جوار
 نفسانی بجزر شده مشاهده اموغیب و معاینه اسرار لاریب نمایند و در و بد آیند در آن سنگام
 هر چه بر زبان ایشان جاری گردد بر آینه ظهور جلوه مشیت می پذیرد و فراتشان در ارض ساموکی
 واقع است همدمی تخلص شریفه بانو زنی بود عقیقه از سادات جوجان واقع در مملکت

<p>من سوخته لاله رخا نم چه توان کرد صد تیر بلا و ستم و جور رسیده همچون صفت از عشق تیان از تو زدم جز نام تو ام هر نفسی ز کرد در منیت اسی همدمی از جور و تیر سببا ستم کار</p>	<p>ایران این غزل از مشارالیه دیده شد و اله شده سبز خطا نم چه توان کرد زان ناوک دلد و ز بجا نم چه توان کرد دیوانه یسلی صفقا نم چه توان کرد نامت شده چون رز با نم چه توان کرد</p>
---	---

بر عرش برین رفت فغانم چو توان کرد	و این بیت نیز از وی دیده شد
جامه کلکونی در آید دست در کاشانه	خیزای بهوم که اقاد آتشی در خانه ام

حضر الیاء
 یا سمن ابو زوجه میرزا عسکری داماد
 از قرار مذکور چند روزی در کلبه که دکن که در هندوستان واقع است توقف داشتند شوهرش در
 انجارد و یا سمن با عزم سراسری یکی از امرای دولت تیموریه بدلی رفت و تا پایان عمر عبرت
 و فراغت بهر برد خط ملث و نسخ و شقیعاه و تعلیق را بخوبی می نوشت و این سبب است از

باده و ناله کردم صید خود جوشی نگار ترا	بزور جذب کردم رام با خود کج کلاه را
بنوشیدم سحر که چون شراب بیانی را	کرو کردم بجام می لباس پارسی را
شدم بهرم میخو اران بخلو تاجان حیرت	شکتم ساغر و میانه زهد و ریائی را

گرفتم دامن صحرا شام پیشه مجنون
 سبق آموز شکتم درس عشق سینوائی را

اخامته

پس از ادای حمد و درود بیقیاس بر بهوشمندان صاحب خرد و میمیزان نیک و بد ظاهر است
 که پر بهاتر زیوری که جمال کمال انسانیت را لایق و سزاوار فاخر خلعتی که بقامت قابلیت
 آدمی موافق و بر اوست محارست و مطالعه تواریخ و اشعار و دست در تحصیل کلمات است
 که در مجالس ارباب دانش سرمایه بلندی و پیرایه کرامت و ارجب است و احوال مذاق جان
 در سخنان محمد و فضایل بجای نکت و دیده فهم و ادراک را در دیده حقایق و دقایق به منزله
 عینک است فقرات عبارات در نو انرش جاننا هر یک زبانی است و جواهر کلمات در
 خوردن غنما هر یک دذاتی بنا بر این حسب الامر رساله دو دمان عزت و مهتمان اقا و خاندان
 رفعت و احسان نسیب اریکه حکمرانی و زینت بخش پایه امارت و فرمان وائی نواب نلیه
 عالی شاه جهان یکم الملقب به کرون آف انڈیا و رئیس اعظم دلاور طبقه اعلا
 ستاره هند حکمران بهو پال ادم القدا قبلها این طرفه مجموعه سترت بخشای حجت افرا
 متساء به تذکره انجوائین که شبی بر ذکر خیرات حسان است بزبور طبع در آمد و در توصیف

سفینه چندیتی در تعریف بخاطر رسید مرقوم گردید این طرفه سفینه که در وی کشتی
 قماش معنی است کیرند بخت چو اهل فضلش چون کشتی نوح و کوه جودی است بر سوی
 زابل حال سختی هر کوشه زابل قال زمیت هر صفه ز قوت روح خوانی کز وی صدمتی
 توان ز نیست هر سطر معنی روان پیش جوی که ز آب زندگانی است در پوست چهل
 کنگر از شوق پر بسکه ز رنگ و بوی نیست هر صفه ز شوخی معانی چون پرده چشمه است
 لبی است امید که بدولت اقبال مطالعه آن پردازند

و خواطر از فریاد آن بجز در ساند کجی سختی

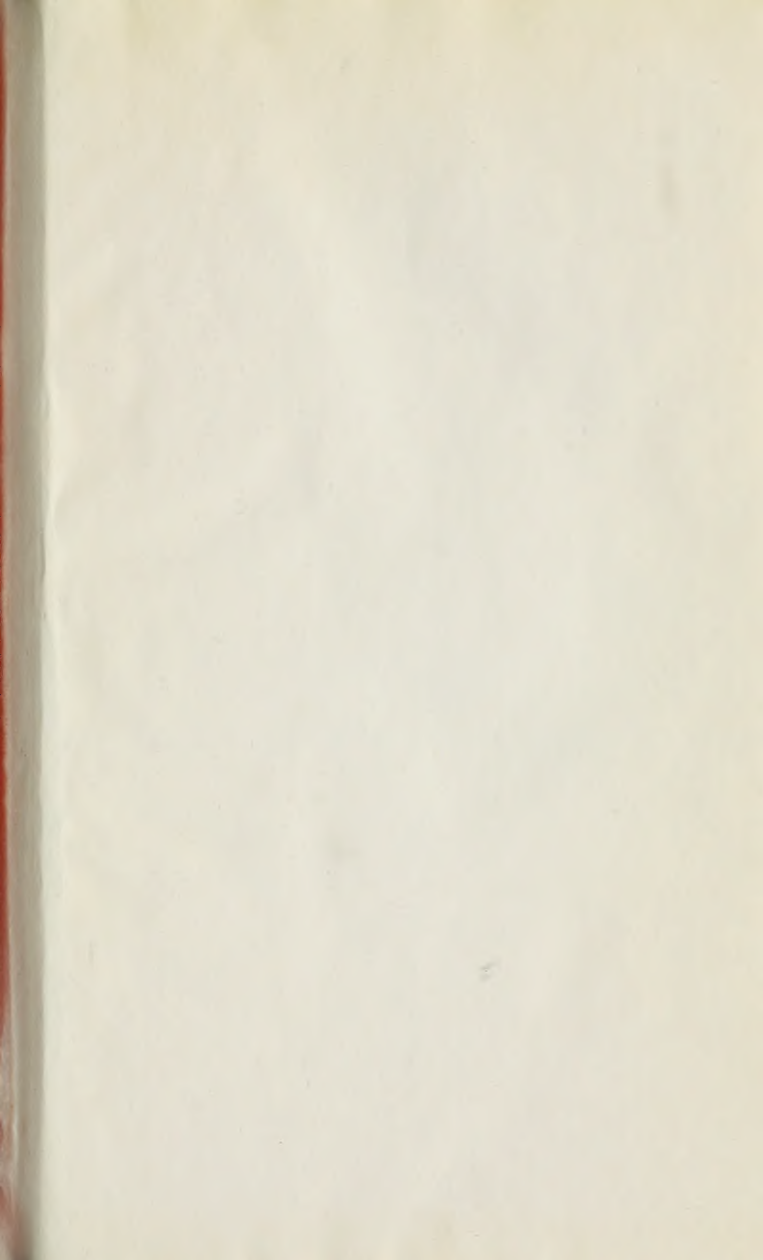
و البته المطلق بنا بر شرح شرح الود

شماره ۱۳۶ بخلا اقل بندکان

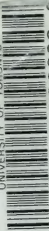
سیر زاهدی شریازی

بزیر طبع در آ





UNIVERSITY OF TORONTO



3 1761 00260888 3